

PRAKSISOVERSIGTER • SAMLET UDGAVE

Praksis inden for *obligationsret*

Obligationsrettens grundregler – hæftelse, misligholdelse og forældelse.

OVERSIGTER

11

AFGØRELSE

467

PERIODE

1980–2026

11 OVERSIGTER

Indhold

01	Condictio indebiti (tilbagesøgning af fejlbetaling)	31 afg.
02	Culpaansvar uden for kontrakt (den almindelige erstatningsregel)	59 afg.
03	Forældelse af pengekrav (forældelsesloven §§ 3, 5-6, 15-19)	8 afg.
04	Frigørende deponering (deponeringsloven)	42 afg.
05	Kaution (gyldighed, kautionistens hæftelse og frigørelse)	54 afg.
06	Kontrolafgifter på privat grund (parkeringsbekendtgørelsen + aftaleloven § 36)	16 afg.
07	Modregning af pengekrav	41 afg.
08	Retsfortabende passivitet som rettighedsfortabelsesgrund	70 afg.
09	Solidarisk hæftelse mellem flere skyldnere	50 afg.
10	Tilbagesøgning (condictio indebiti)	44 afg.
11	Væsentlig misligholdelse – ophævelse og erstatning	52 afg.

Hver oversigt er et selvstændigt kapitel med introduktion, principper, gennemgang, lovgrundlag og citerede afgørelser. Titlerne er klikbare, og kapitlerne findes også som bogmærker i PDF-læseren.

01

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over conductio indebiti (tilbagesøgning af fejlbetaling)

Den ulovbestemte grundsætning om tilbagesøgning af beløb betalt i urigtig formening om skyld

Version 2 · Opdateret 4. sep. 2026 · 31 afgørelser · 2001-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Condictio indebiti er en ulovbestemt obligationsretlig grundsætning om, at den, der ved en fejl har betalt en ydelse, som vedkommende ikke var forpligtet til at betale, efter omstændighederne kan kræve ydelsen tilbage. Grundsætningen har ingen lovhjemmel – den hviler alene på retspraksis, ombudsmandspraksis, nævnspraksis og litteraturen (Gomard, Obligationsret 3. del; von Eyben/Mortensen/Sørensen, Lærebog i obligationsret II). Praksis anvender en toleddet vurdering: dels modtagerens subjektive forhold (positiv viden eller burde-viden, graderet efter uagtsomhedens grovhed), dels en mere almen, objektivt præget vurdering af, hvem der er nærmest til at bære risikoen for fejlen. Denne oversigt kortlægger, hvornår kravet lykkes – engangsbetalinger, dobbeltudbetalinger og fejloverførsler – og hvornår det afskæres af god tro, indrettelse, betalerens egen forsømmelighed eller passivitet.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Conductio indebiti er ulovbestemt: spørgsmålet om tilbagebetaling af et fejlagtigt betalt beløb er ikke reguleret i lovgivningen, men beror på obligationsrettens almindelige uskrevne grundsætning om tilbagesøgning.
- 02** Vurderingen er toleddet – modtagerens subjektive forhold (viden eller burde-viden) suppleres altid af en almen, objektivt præget vurdering af, hvem der er nærmest til at bære risikoen for fejludbetalingen.
- 03** En "burde-viden" begrundet ikke automatisk tilbagebetaling; det afhænger af, om uagtsomheden hos modtageren kan betegnes som mere eller mindre grov.
- 04** Tilbagebetaling kan normalt kræves ved direkte viden hos modtageren, ved modtagerens egne urigtige oplysninger, ved betalerens konkrete forbehold og ved reklamation, før modtageren reelt har nået at disponere over beløbet.
- 05** Et generelt, standardmæssigt forbehold i en klagevejledning eller lignende kan ikke sidestilles med eller træde i stedet for et konkret forbehold om tilbagesøgning.

- 06 Jo større afvigelsen er mellem det udbetalte beløb og det, modtageren efter tilbud, afregning eller aftale med rimelighed kunne forvente, desto stærkere står tilbagesøgningskravet.
- 07 Ved løbende ydelser, der objektivt er bestemt til almindelige leveomkostninger – løn, pension, understøttelse og sociale ydelser – kan der som udgangspunkt kun kræves tilbagebetaling, hvis modtageren vidste eller ved grov uagtsomhed var uvidende om fejlen.
- 08 Uoverskuelige lønsedler med mange løndele, samtidige organisations- eller stillingsændringer og efterreguleringer taler for, at modtagerens manglende opdagelse af fejlen var undskyldelig.
- 09 Betalerens egen grove forsømmelighed kombineret med lang passivitet og modtagerens indrettelse kan afskære kravet, selv hvor det måtte have stået modtageren klart, at der forelå en vildfarelse.
- 10 Uagtsomhed hos betaleren, der ikke er grov, afskærer derimod ikke i sig selv kravet, når der reklameres kort efter fejlens opdagelse.
- 11 Betaling uden forbehold under en verserende retssag om netop kravets beløbsmæssige opgørelse afskærer ikke tilbagesøgning, når nye oplysninger fremkommer inden sagens afslutning.
- 12 Tilbagesøgningskravet er et almindeligt formueretligt pengekrav med 3-årig forældelse, der suspenderes efter forældelseslovens § 3, stk. 2, indtil betaleren fik eller burde have fået kendskab til overbetalingen, og som forrentes efter rentelovens § 3.
- 13 En lovbestemmelse, hvis umiddelbare indhold er at angive betingelserne for, at en ydelse kan kræves erlagt, kan kun fortolkes som tillige at være en tilbagebetalingsregel, hvis der er sikre holdepunkter herfor i ordlyd eller forarbejder.
- 14 En klar myndighedsfejl kan bringe tilbagebetalingskravet til bortfald, selv hvor der objektivt foreligger dobbeltforsørgelse – og bortfalder kravet, bortfalder også grundlaget for modregning.
- 15 Grundsætningen kan ikke bruges til at omgå lovfastsat kompetencefordeling: et krav, der reelt vedrører et forhold under nævnstvang, kan ikke føres direkte for retten ved at ikklæde det en almindelig berigelsesgrundsætning.

En grundsætning uden lovhjemmel: hvor conductio indebiti henter sit indhold

§ 1

Condictio indebiti er ikke reguleret i lovgivningen. Det er ombudsmandens gennemgående formulering, senest i [FOB 2013-3 om tilbagebetaling af for meget udbetalt løn](#):

"Spørgsmålet om, hvorvidt (X) Kommune kan rejse et tilbagebetalingskrav mod (A), er ikke reguleret i lovgivningen. Praksis på området er således som udgangspunkt baseret på obligationsrettens almindelige uskrevne grundsætning om tilbagesøgning (conductio indebiti)."

Samme udgangspunkt er formuleret allerede i [FOB 1989 om tilbagebetaling af for meget udbetalt løn](#) og i [FOB 1981 om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt godtgørelse](#), hvor ombudsmanden tilføjer, at reglerne anvendes "med visse tillem্পninger for offentligt ansatte bl.a. som følge af, at aflønningsforholdene er undergivet en nøje regulering i aftaler, cirkulærer m.v."

Da der ikke findes forarbejder til selve grundsætningen, henter praksis sit indhold tre steder:

- **Retspraksis** – domstolenes konkrete afvejninger, herunder Højesterets domme om tilbagesøgning af for meget betalt erstatning.
- **Litteraturen** – ombudsmanden henviser udtrykkeligt til Bo von Eyben, Peter Mortensen og Ivan Sørensen, *Lærebog i obligationsret II*, og Bernhard Gomard, *Obligationsret 3. del*, ved Torsten Iversen.
- **Administrativ praksis** – navnlig den Personaleadministrative Vejledning (PAV) kapitel 36, der sammenfatter retspraksis og Finansministeriets vejledende udtalelser om tilbagesøgning af løn og pension, og som ombudsmanden citerer in extenso i FOB 2013-3.

Grundsætningen anvendes ensartet på tværs af retsområder. Den er påberåbt og anvendt af byretterne i rene formueretlige tvister, jf. [BS-3025/2023-ALB](#), af Sø- og Handelsretten i insolvensretlige sammenhænge, jf. [P-2-08](#), i faglig voldgift, jf. [2024-727](#), og i en meget righoldig praksis fra Finansielle Ankenævn og Ankenævnet for Forsikring. Selv hvor betalingen udspringer af EU-retlige støtteordninger, afgøres tilbagebetalingsspørgsmålet efter national ret, jf. [FOB om tilbagebetaling af for meget udbetalt EF-støtte](#), hvor ombudsmanden konstaterer, at "udgangspunktet for bedømmelsen af sagen er således obligationsrettens almindelige regler om tilbagesøgning (condictio indebiti)".

PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt a conto skat til konkursbo - Condictio Indebiti	24.10.2008
	Arbejdsretten · Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar	10.02.2025
	Byretten · Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt auktionsprovenu efter princippet om condictio indebiti	04.07.2024

§ 2 Den toleddede vurdering: modtagerens subjektive forhold og den objektive risikofordeling

Kernen i grundsætningen er, at tilbagesøgningsadgangen **ikke** følger uden videre af, at ydelsen objektivt er erlagt med urette. Det udtrykkes klarest i [FOB om tilbagebetaling af for meget udbetalt børnetilskud](#):

"Såvel de udtrykkelige bestemmelser i lovgivningen om pligt til at tilbagebetale beløb, som modtageren ikke var berettiget til, som dansk rets almindelige grundsætninger herom (condictio indebiti), bygger på en forudsætning om, at tilbagesøgningsadgangen ikke uden videre følger af det forhold, at en ydelse er erlagt med urette, men principielt forudsætter en selvstændig stillingtagen til, om tilbagesøgningen er rimeligt begrundet, når henses til begge parter's forhold."

Denne "selvstændige stillingtagen" er i praksis toleddet. Ombudsmanden formulerede begge led i [FOB 1989](#):

"Hvorvidt en "burde-viden" kan begrunde tilbagebetaling må selvsagt i nogen grad komme an på, om uagtsomheden hos den pågældende (Dem) kan betegnes som mere eller mindre grov."

"Efter min mening følger det af retstilstanden på området, at der - i tillæg til vurderingen af den pågældendes rent subjektive forhold - skal foretages en mere almen, objektivt præget vurdering af, hvem der er nærmest til at bære risikoen for den skete fejludbetaling."

Det var netop denne fejl, myndighederne begik i sagen: skolen og Undervisningsministeriet havde truffet afgørelse om tilbagebetaling **alene** ud fra en vurdering af, om læreren burde have kendt reglerne, og ombudsmanden henstillede derfor, at sagen blev genovervejet. I risikoafvejningen indgik efter ombudsmandens opfattelse den tid (ca. 9 måneder), der gik, før arbejdsgiveren opdagede fejlen, beløbets størrelse set i forhold til den samlede månedlige lønudbetaling, og om arbejdsgiveren burde have orienteret nærmere om de lønmæssige konsekvenser af overgangen til aldersreduktion.

Samme dobbelthed ses i [FOB 1981](#), hvor ombudsmanden accepterede, at klageren på grund af uddannelse og tidligere tjeneste havde været i "ond tro", men alligevel fandt, at dette "ikke [kan] antages i sig selv at indebære, at der (fuldtud) kan/bør stilles krav om tilbagebetaling". Afgørende var, at anvisningen var sket på grundlag af beregninger foretaget uden klagerens medvirken af personel, der havde fuldt kendskab til hans tjenesteforhold, og at kontrollen var tilrettelagt sådan, at fejlen typisk først ville blive opdaget ved rigsrevisionens gennemgang.

Risikoafvejningen kan også slå ud til betalerens fordel, når modtageren driver erhverv. I [FOB om EF-støtte](#) formulerede ombudsmanden et branchespecifikt udgangspunkt:

"På et sagsområde som det omhandlede, hvor der er tale om udbetaling af meget store beløb (fra en af EF's Landbrugsstøtteordninger) til erhvervsvirksomheder, og ordningen er tilrettelagt således, at beløbene af hensyn til modtagerne kommer til udbetaling hurtigst muligt, må udgangspunktet efter min opfattelse være, at risikoen for, at der sker en fejludbetaling, påhviler den virksomhed, som modtager beløbet."

Typetilfældene hvor tilbagesøgning normalt lykkes: viden, egne urigtige oplysninger, forbehold og hurtig reklamation

§ 3

PAV kapitel 36, pkt. 2.2, som ombudsmanden citerer i [FOB 2013-3](#), opregner de tilfælde, hvor der efter praksis typisk kan kræves tilbagebetaling. Opregningen er formuleret for offentligt ansatte, men afspejler den almindelige grundsætning:

Typetilfælde	Indhold
Direkte viden	Der kan altid kræves tilbagebetaling, hvis det direkte kan bevises, at modtageren vidste, at der blev udbetalt for meget.
Fejlagte oplysninger	Der kan kræves tilbagebetaling, hvis fejlen skyldes, at modtageren bevidst har afgivet fejlagte oplysninger.
Forbehold	Der kan kræves tilbagebetaling, hvis betaleren har taget et konkret forbehold herfor.
Reklamation	Der kan kræves tilbagebetaling, hvis fejlen opdages umiddelbart efter udbetalingen, og modtageren gøres opmærksom på forholdet, før den pågældende reelt har kunnet nå at disponere over det modtagne.

To forbehold gælder om forbeholdet selv. For det første er det efter PAV en betingelse, "at den usikkerhed, der er årsag til forbeholdet, afklares inden for en rimelig tid, således at modtageren ikke får indtryk af, at forholdet

er bragt i orden". For det andet kan **generelle** forbehold – forbehold, der fast tages ved enhver udbetaling – "næppe tillægges betydning".

Typetilfældene genfindes direkte i domspraksis. I [P-2-08](#) havde Told og Skat i brev af 10. oktober 2002 udtrykkeligt varslet modregning og oplyst, at a conto skat ikke ville blive udbetalt, før momskontrollen var afsluttet – hvorefter beløbet alligevel blev udbetalt. Sø- og Handelsretten fandt, at det "må på den baggrund have stået kurator klart, at Told og Skat ville benytte sig af sin adgang til modregning, og at udbetalingen af a conto skat for 2001 på godt 1,4 mio. kr. måtte bero på en fejl". Boet havde heller ikke kunnet indrette sig, fordi den foreløbige momsopgørelse kom tre dage efter udbetalingen, og der var reklameret rettidigt.

I [BS-3025/2023-ALB](#) blev et auktionsprovenu på 100.996,87 kr. fejlagtigt udbetalt to gange ved et møde den 12. december 2022. Retten i Aalborg fandt det godtgjort, at det måtte have stået modtageren klart, at overførslen var behæftet med en fejl, idet han modtog ca. 100.000 kr. mere, end han kunne forvente, og lagde vægt på, at sagsøgeren reagerede allerede dagen efter. Modtagerens forklaring om, at der var indgået forlig om modkrav, blev afvist som utroværdig.

At betalerens følgeskrivelse i sig selv kan slå den gode tro ihjel, viser [Ankenævnet for Forsikring sag 77340](#). Selskabet havde ved udbetalingen henvist til "jeres skadenr." og anført "Betaling af vores del til forlæg for Arbejdsskadestyrelsen":

"På denne baggrund finder nævnet, at klageren måtte indse, at det beroede på en fejl, at selskabet havde tilsendt ham det omtvistede beløb. Da klageren således ikke kan anses for at have været i god tro om sin ret til at modtage beløbet, kan nævnet - trods den forløbne tid fra udbetalingen af beløbet, til selskabet rejste krav om tilbagebetaling - ikke kritisere, at selskabet i overensstemmelse med almindelige formueretlige principper har krævet beløbet tilbagebetalt."

Hvor modtageren derimod selv har medvirket til fejlen ved egne dispositioner, ligger tilbagebetalingspligten fast: i [Landsskatterettens afgørelse 10-00465](#) blev en akkordsum ved en konteringsfejl udbetalt tilbage til skyldneren, som hævdede beløbet og brugte det til anden gæld; retten fandt, at han ikke kunne anses for at have været i god tro, og at den manglende tilbagebetaling udgjorde en grov tilsidesættelse af hans forpligtelser.

PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt a conto skat til konkursbo - Conductio indebiti	24.10.2008
	Byretten · Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt auktionsprovenu efter princippet om conductio indebiti	04.07.2024
	Landsskatteretten · Tilbagekaldelse af delvis eftergivelse grundet manglende tilbagebetaling af fejlagtig udbetaling	19.03.2010
	Ankenævnet for Forsikring · Thisted Forsikring: Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt beløb	04.10.2010

§ 4 Beløbets størrelse og afvigelsen fra det forventede – pengeinstitut- og realkreditpraksis

Den største samlede mængde conductio indebiti-praksis findes i Finansielle Ankenævns afgørelser om fejludbetalt låneprovenu, dobbeltudbetalinger og fejlindsættelser. Nævnet formulerer udgangspunktet skarpt i [20504017/2005](#): den, der modtager et beløb med urette, er som udgangspunkt forpligtet til at tilbagebetale det, og dette kan kun fraviges i særlige tilfælde, hvor modtageren har haft en berettiget forventning om at måtte beholde pengene.

Det bærende kriterium er **afvigelsen mellem det udbetalte og det, modtageren kunne forvente** på grundlag af lånetilbud, afregning eller aftale:

Sag	Fejlen	Afvigelse	Udfald
20507029/2005	For lille indfrielse af gammelt lån	Provenu 17.535 kr. mod forventet ca. 3.741 kr.	Tilbagebetaling – institut reagerede inden en uge
20306027/2003	Returneret beløb udbetalt som overskydende	127.862 kr. mod anslået 100.607 kr.	Tilbagebetaling (3-2) – burde have undret sig
200102013/2001	Gentagne returneringsfejl	1.554.995 kr. mod beregnet 1.508.013 kr.	Tilbagebetaling (4-1) – burde have kontakttet instituttet
205/2006	Forkert registreret hovedstol	Overskud 25.657,68 kr. i en ren købsfinansiering	Tilbagebetaling – ingen passivitet efter ca. 2 måneder
20210061/2002	Samme provenu udbetalt både elektronisk og pr. check	124.584 kr. udbetalt to gange	Tilbagebetaling straks; ingen ret til afdragsordning
316/2007	To checks indsat samme dag	19.122,36 kr. ud over korrekt 9.561,18 kr.	Tilbagebetaling – to beløb samme dato burde vække undren

At talmaterialet er uoverskueligt, er ikke i sig selv frigørende. I [200102013/2001](#) accepterede flertallet, at klagerne ikke selv kunne gennemskue de tekniske detaljer, men fastholdt, at den markante difference burde have givet dem anledning til at kontakte instituttet – og at undladelsen udløste tilbagebetalingspligt. Mindretallet ville modsat lade den professionelle part bære risikoen for sine egne gentagne fejl, og dissenserne i både denne sag og i [20306027/2003](#) viser, at grænsen for "burde have undret sig" er reelt omtvistet.

Relativiteten fremgår tydeligt af [20504017/2005](#), hvor nævnet netop fremhævede, at 13.657 kr. sammenholdt med de samlede transaktioner i ejendomshandlen ikke var af en sådan karakter, at klagerne kunne have en urokelig tillid til udbetalingens rigtighed – kombineret med, at fejlen blev opdaget efter ca. fem måneder, og at der ikke var oplyst om indrettelse.

En særlig variant er fejl, der viser sig som en **manglende** debitering. I [820/2009](#) blev en kundes månedlige pensionsindbetalinger i 22 måneder trukket på en fremmed kundes konto. Nævnet fandt, at klageren burde have opdaget, at de aftalte betalinger ikke blev hævet på hans egen konto, og lagde afgørende vægt på, at han ellers ville opnå en ugrundet berigelse i form af en pensionsopsparing, han aldrig havde betalt for – uanset at fejlen oprindeligt var bankens. Endelig viser [176/2005](#), at end ikke misvisende kommunikation fra banken om, at "sagen var afsluttet", udgør en tilsikring, der afskærer tilbagesøgning, når modtageren vidste, at engagementet havde givet underskud, og at han derfor ikke kunne få den fulde værdi udbetalt.

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ret til tilbagesøgning af pensionsindbetalinger trukket på en forkert konto	19.04.2010
	Det finansielle ankenævn · Nordea Bank berettiget til tilbagesøgning af fejlindsat beløb efter andelsboligsalg	08.04.2008
	Det finansielle ankenævn · Bank berettiget til tilbagesøgning af fejludbetalt provenu efter ejendomshandel på grund af manglende god tro	21.12.2006
	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejludbetalt provenu ved låneomlægning trods klagers påstand om god tro	21.12.2005
	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter ejendomshandel	29.11.2005
	Det finansielle ankenævn · Bank berettiget til tilbagesøgning af provenu efter fejludbetaling fra tredjemands værdipapirdepot	02.11.2005

Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter låneomlægning (Condictio indebiti)	02.12.2003
Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt dobbeltudbetalt låneprovenu	28.04.2003
Det finansielle ankenævn · Tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalt låneprovenu på 50.652 kr. efter ejendomshandel	21.06.2001

§ 5 Løbende ydelser til underhold: løn, pension og sociale ydelser nyder skærpet beskyttelse

Betalings karakter er et selvstændigt og tungtvejende moment. Ombudsmanden sammenfatter retstilstanden i [FOB om for meget udbetalt børnetilskud](#):

"I den juridiske litteratur er det således - på grundlag af retspraksis - fast antaget, at der normalt ikke kan kræves tilbagebetaling af ydelser, der objektivt er bestemt til at anvendes til almindelige leveomkostninger, såsom lønninger, pension, understøttelse og andre sociale ydelser, når modtageren var i undskyldelig uvidenhed om betalingens rigtighed."

I [FOB 2013-3](#) gengiver ombudsmanden den forvaltningsretlige sammenfatning af rets- og ombudsmandspraksis, hvorefter der "alene kan kræves tilbagebetaling af for meget udbetalt løn i de tilfælde, hvor den ansatte vidste eller på grund af grov uagtsomhed var uvidende om, at der blev udbetalt for meget i løn".

PAV kapitel 36 opregner de momenter, der indgår i "burde have indset"-vurderingen ved løn, og ombudsmanden citerer dem samlet:

- **Reglens karakter** – ukendskab til komplicerede eller ikke alment kendte regler er i vidt omfang anset for undskyldeligt; skyldes fejludbetalingen, at myndigheden har misforstået reglerne, "kan det dog vanskeligt hævdes, at modtageren burde have vidst bedre".
- **Beløbets størrelse** – både relativt og absolut. Det er anset for groft uagtsomt for fire overtimer at modtage et beløb, der oversteg halvdelen af den ordinære løn, og at modtage fuld løn for halvtidsbeskæftigelse; omvendt er der ikke krævet tilbagebetaling ved forkert stedtillægssats.
- **Lønsedlens klarhed** – det er anset for mere uagtsomt at overse en fejl, hvis der kun anvistes én løndel, end hvis der anvistes flere forskellige lønde.
- **Fejlens opståelsestidspunkt** – det er mere undskyldeligt at overse fejl, der opstår samtidig med en i forvejen forventet lønændring eller en efterregulering.
- **Modtagerens ansvar og indsigt** – der er lagt afgørende vægt på, om modtageren havde ansvar for eller særlig indsigt i forholdene, herunder om stilling eller uddannelse skærpede agtpågivenhedskravet.
- **Arbejdsgiverens orientering** – der er "i særdeles høj grad" lagt vægt på, om ansættelsesmyndigheden havde orienteret korrekt og fyldestgørende om den fremtidige løn.

PAV tilføjer den vigtige tidsdimension: "Kravene til den udviste uagtsomhed skærpes, hvis tilbagebetalingskravet først fremsættes længere tid efter, at fejludbetalingen er sket."

Den samlede afvejning udmøntes i opmandskendelsen [2024-727](#), hvor en pædagog gennem 29 måneder havde fået udbetalt souschef-tillægget dobbelt som følge af en tastefejl i lønssystemet:

"Efter en samlet bedømmelse er der ikke grundlag for krav om tilbagebetaling. Den for meget udbetalte løn skyldes arbejdsgiverens fejl. A vidste ikke, at der var tale om en fejl, og hun har ikke udvist en uagtsomhed, som giver grundlag for at anse hende for at have været i ond tro med hensyn til fejlen."

Opmanden lagde vægt på, at lønmodtageren ingen indflydelse havde på fejlen, at lønsedlerne ikke fremstod på en måde, der naturligt burde få hende til at reagere (de to poster havde forskellige beløb og forskellige tekstbeskrivelser), og at lønforhøjelsen var rimelig i forhold til de væsentligt flere opgaver, hun overtog som souschef. Konsekvensen var, at den foretagne modregning var sket med et ikke-eksisterende modkrav og derfor uberettiget – og at arbejdsgiveren ud over fuld tilbagebetaling blev pålagt bod for brud på overenskomstens lønbestemmelser.

Omvendt kan tilbagebetaling kræves, når fejlen fremgår klart. I [FOB 2013-3](#) fandt ombudsmanden ikke grundlag for at kritisere en kommunes krav mod en pædagog, der uden erhvervserfaring i næsten et år havde fået tillæg for henholdsvis 6 og 10 års erfaring – hvor pædagogen selv havde opdaget fejlen, og hvor lønsammensætningen fremgik af lønsedlerne. Ombudsmanden understregede dog samtidig, at kravets juridiske holdbarhed "tillige [forudsætter], at kommunen har overholdt eventuelle relevante sagsbehandlingsregler".

PRAKSIS **Arbejdsretten** · Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar

10.02.2025

§ 6 Betaling under en verserende tvist og betydningen af manglende forbehold

To højesteretsdomme fra 2017 tegner tilsammen billedet af, hvad manglende forbehold betyder.

I [Sag 215/2015](#) havde en advokat, der var erstatningsansvarlig for at udeblive fra en tvangsauktion, den 17. juni 2011 betalt 1.488.991,80 kr. til dækning af tabet. Da Højesteret senere opgjorde tabet til 1.381.969,22 kr., var der betalt 107.022,58 kr. for meget. Modparten gjorde gældende, at betalingen var sket uden forbehold, og at kravet derfor var afskåret. Højesteret afviste dette:

"I hvert fald under de foreliggende omstændigheder, hvor betalingen er sket under en verserende retssag om den beløbsmæssige opgørelse af tabet, og hvor nye oplysninger af betydning for tabsopgørelsen er fremkommet efterfølgende, men inden retssagens afslutning, finder Højesteret, at advokat A ikke er afskåret fra at kræve tilbagebetaling af det overskydende beløb efter de almindelige regler om conductio indebiti."

Dommen viser tillige, at modtagerens eget bidrag til vildfarelsen vejer tungt: selskabet havde selv angivet en nominel pris uden at præcisere, at betalingen skulle ske ved gældsovertagelse, og var dermed delvis årsag til fejlopfattelsen. Højesteret fandt heller ikke grundlag for at anse kravet for bortfaldet ved passivitet.

Modsat i [Sag 185/2017](#), hvor en region i november 2013 uden forbehold havde udbetalt 28.342,53 kr. i patientskadeerstatning, og hvor Patientskadeankenævnet et år senere ophævede tilkendelsesafgørelserne. Regionen påberåbte sig den standardmæssige klagevejledning, hvori det var anført, at hele erstatningen kunne bortfalde og skulle tilbagebetales. Højesteret afviste, at dette rakte:

"Højesteret finder, at denne vejledning fra Patientforsikringen ikke kan sidestilles med eller træde i stedet for et konkret forbehold om tilbagesøgning fra regionens side."

"A havde derfor på tidspunktet for regionens udbetaling en velbegrunderet forventning om, at hun havde ret til beløbet, og at dette ikke kunne kræves tilbagebetalt."

Sammenstillingen giver en brugbar tommelfingerregel. Et **generelt** forbehold i standardtekst er værdiløst, jf. både Sag 185/2017 og PAV kapitel 36. Et **konkret** forbehold i den enkelte sag bevarer derimod tilbagesøgningsretten – og en verserende retssag om netop kravets opgørelse fungerer i sig selv som en forbeholdslignende omstændighed, jf. Sag 215/2015. Det samme gjaldt det gentagne, konkrete modregningsforbehold i [P-2-08](#), hvor kurator netop derfor ikke kunne påberåbe sig god tro.

LOV

Erstatningsansvarsloven § 16, stk. 1

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (conductio indebiti) 07.12.2017

Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti) 05.01.2017

Sø- og Handelsretten · Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt a conto skat til konkursbo - Conductio Indebiti 24.10.2008

Betalerens egen forsømmelighed, passivitet og modtagerens indrettelse

§ 7

Den objektive risikoafvejning kan trække kravet ned, selv når modtageren ikke var i god tro. Det illustreres bedst af et sagsforløb, hvor by- og landsret nåede modsat resultat på samme faktum.

En erhvervslejer havde alene stillet bankgaranti, men fik ved afståelsen i februar 2006 fejlagtigt refunderet 75.313,70 kr. plus moms som "depositum". Udlejeren rejste først kravet 20 måneder senere. Københavns Byret frifandt lejeren i [BS-3511/2008-KBH](#):

"Sagsøger, der er professionel udlejer, og som var repræsenteret af en professionel ejendomsadministrator, findes at have handlet groft uagtsomt ved ikke i forbindelse med sagsøgte udnyttelse af sin afståelsesret pr. 15. februar 2006 at have sikret sig, at sagsøgte ved lejemålets indgåelse rent faktisk havde indbetalt et depositum, før ejendomsmæglerfirmaet på foranledning af sagsøger udbetalte det omhandlede depositum til sagsøgte."

"Uanset at sagsøgte må antages at have været klar over, at der ved udbetalingen af depositummet var tale om en vildfarelse, finder retten under disse omstændigheder, henset til det anførte om sagsøgers egen forsømmelighed, samt til at sagsøgte har indrettet sig på at kunne beholde beløbet, ikke, at sagsøger er berettiget til at tilbagesøge beløbet hos sagsøgte."

Østre Landsret ændrede dommen i [BS-3143/2009-OLR](#). Landsretten anerkendte uagtsomheden, men graduerede den:

"Landsretten lægger til grund, at udlejer udviste uagtsomhed ved ikke at sikre sig, at Appelindstævnte, tidligere Sagsøgte havde indbetalt depositum forud for, at Butikskompagniet – på grundlag af udlejers oplysninger – opgjorde mellemværendet..., men landsretten finder, at den begåede fejl ikke kan anses for en uagtsomhed af så grov karakter, at dette i sig selv afskærer udlejers krav."

Om passiviteten lagde landsretten vægt på, at udlejeren først blev opmærksom på fejlen i sensommeren 2007, rejste kravet 25. oktober 2007 og anlagde sag 17. juni 2008 – og at lejeren, der kvartalsvis havde betalt provision

for sin bankgaranti, umiddelbart kunne se af afståelsestillægget, at oplysningen om et indestående depositum var forkert.

Læren er, at forløbet skal måles fra **fejlens opdagelse**, ikke fra fejls indtræden, og at kun *grov* uagtsomhed hos betaleren i sig selv kan afskære kravet. Samme sondring genfindes i nævnspraksis: i [205/2006](#) var to måneder ikke passivitet, i [316/2007](#) kunne banken ikke bebrejdes, at fejlen først blev opdaget efter fire måneder, fordi opdagelsen skete efter henvendelse fra den rette modtager, og i [77340](#) kunne selskabet kræve tilbagebetaling "trods den forløbne tid" på ca. 1½ år, fordi den gode tro manglede.

Indrettelsesmomentet er selvstændigt, men skal godtgøres konkret. I [20504017/2005](#) afviste nævnet indrettelsessynspunktet, netop fordi der ikke var oplyst omstændigheder, der tydede på, at klagerne i afgørende grad havde indrettet deres økonomi efter det ekstra beløb. I [20507029/2005](#) fastslog nævnet udtrykkeligt, at forbrug af pengene ikke frigør, når den gode tro mangler.

PRAKSIS	Landsretten · Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt depositum	17.11.2010
	Byretten · Tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalt depositum	04.11.2009
	Det finansielle ankenævn · Nordea Bank berettiget til tilbagesøgning af fejlindsat beløb efter andelsboligsalg	08.04.2008
	Det finansielle ankenævn · Bank berettiget til tilbagesøgning af fejludbetalt provenu efter ejendomshandel på grund af manglende god tro	21.12.2006
	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejludbetalt provenu ved låneomlægning trods klagers påstand om god tro	21.12.2005
	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter ejendomshandel	29.11.2005
	Ankenævnet for Forsikring · Thisted Forsikring: Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt beløb	04.10.2010

Underholdsargumentet og modtagerens økonomi:

§ 8 forsikringsnævnets tilgang

Ankenævnet for Forsikring har formuleret den mest kortfattede gengivelse af grundsætningens undtagelse ved løbende ydelser. I [sag 99885](#) – hvor et pensionsselskab i knap tre år havde udbetalt 18.000 kr. brutto om måneden i nedsat-erhvervsevne-ydelse på grundlag af en fejlagtig antagelse om, at klageren var overgået fra sygedagpenge til ressourceforløbsydelse – gengav nævnet praksis således:

"Det følger af praksis, at et selskab, der har udbetalt erstatning – hvor selskabet ikke har været forpligtet til det – som hovedregel kan kræve den udbetalte erstatning tilbage efter reglerne om conductio indebiti. Dette udgangspunkt kan fraviges, hvis modtageren har været i god tro om sin berettigelse til beløbet, og det må antages, at det udbetalte er gået til underhold."

De to betingelser er kumulative, og flertallet fandt begge brudt. Selskabet havde i september 2018 udtrykkeligt oplyst, at klageren *ikke* var berettiget til udbetaling, fordi hun modtog sygedagpenge, og havde i januar 2019 specifikt begrundet den nye udbetaling med overgangen til ressourceforløbsydelse; klageren modtog samtidig kommunale breve om fortsat sygedagpenge. Underholdsargumentet faldt, fordi hendes samlede indtægt under sygdom var mere end 60 % højere end før sygdommen (ca. 370.402 kr. mod 230.611 kr.). Flertallet konkluderede:

"Efter en samlet vurdering finder flertallet, at klageren burde have indset, at udbetalingerne fra december 2018 til august 2021 skete ved en fejl."

Mindretallet ville modsat give klageren medhold og lagde vægt på, at selskabet af egen drift havde indhentet de kommunale akter, selv erkendte en "beklagelig fejl", og at brevet af januar 2019 var af teknisk-økonomisk karakter, hvis betydning en almindelig person ikke nødvendigvis burde have indset. Dissensen viser præcist, hvor tyngdepunktet ligger: er den professionelle parts egen informationsindsamling og fejl afgørende, eller er modtagerens mulighed for at gennemskue den?

Bevisbyrden ligger hos den, der søger tilbage. Det illustreres af [BS-149/2014-HIL](#), hvor et forsikringsselskab krævede ca. 2,36 mio. kr. tilbage af en trafikskadet under henvisning til urigtige oplysninger om funktionsniveauet, dokumenteret ved omfattende observationer. Retten i Hillerød frifandt skadelidte, fordi Arbejdsmarkedets Erhvervssikring fortsat vurderede erhvervsevnetabet til 75 %, og selskabet ikke havde løftet bevisbyrden for et højere funktionsniveau.

PRAKSIS	Byretten · Erstatningssag om tilbagesøgning af erhvervsevnetabserstatning efter færdselsuheld og forsikringsovervågning	23.05.2023
	Ankenævnet for Forsikring · Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling	24.01.2024

§ 9 Forrentning og forældelse af selve tilbagesøgningskravet

Tilbagesøgningskravet er et almindeligt formueretligt pengekrav, og de almindelige regler om forrentning og forældelse finder anvendelse.

Forrentning. Der er ingen på forhånd fastsat forfaldsdag for et tilbagesøgningskrav, og forrentningen følger derfor [rentelovens § 3, stk. 2](#), hvorefter rente løber, når der er gået 30 dage efter den dag, hvor fordringshaveren har afsendt eller fremsat anmodning om betaling. Efter [§ 3, stk. 3](#) skal der dog tidligst betales rente 30 dage efter, at skyldneren var i stand til at indhente de oplysninger, der må anses for nødvendige for at bedømme kravets berettigelse og størrelse – en regel, der efter de oprindelige forarbejder til bestemmelsen "tænkes navnlig anvendt på erstatningskrav og i tilfælde, hvor fordringshaveren undlader at medvirke til beløbs opgørelse". Efter [§ 3, stk. 4](#) løber renten senest fra den dag, retsforfølgning blev indledt. Finansielle Ankenævn har i [20210061/2002](#) fastslået, at et institut ikke kan kritiseres for at kræve procesrente af det fejludbetalte beløb, selv om fejlen var instituttets egen – retten til renter følger af [renteloven § 3](#), når et skyldigt beløb ikke betales efter påkrav.

Forældelse. Fristen er 3 år efter [forældelseslovens § 3, stk. 1](#), regnet fra det tidligste tidspunkt, hvor kravet kunne kræves opfyldt, jf. [§ 2, stk. 1](#). Afgørende i praksis er suspensionsreglen i [§ 3, stk. 2](#), hvorefter fristen først løber fra den dag, fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til fordringen. Højesteret anvendte netop denne regel i [Sag 215/2015](#):

"Forældelsen af tilbagebetalingskravet var derfor suspenderet i hvert fald indtil dette tidspunkt, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2. Tilbagebetalingskravet blev fremsat mindre end 3 år senere (den 19. november 2014) og er derfor ikke forældet."

Advokaten fik først under vidneforklaringerne i byretten i januar 2012 kendskab til aftalens præcise indhold og dermed til, at han havde betalt for meget – fristen løb derfor tidligst derfra. Samme konstruktion anvendte

Ankenævnet for Forsikring i [sag 99885](#): den 3-årige frist regnedes fra efteråret 2021, hvor selskabet ved indhentelse af opdaterede kommunale akter fik oplysninger, der gjorde det muligt at konstatere overbetalingen – ikke fra de enkelte udbetalinger, der lå helt tilbage fra december 2018.

De nærmere regler om afbrydelse og suspension af pengekrav behandles i praksisoversigten om [forældelse og afbrydelse af pengekrav](#).

LOV	Forældelsesloven § 2, stk. 1	Forældelsesloven § 3, stk. 1, 2	Renteloven § 3, stk. 2-4
PRAKSIS	Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti) 05.01.2017 Ankenævnet for Forsikring · Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling 24.01.2024 Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt dobbeltudbetalt låneprovenu 28.04.2003		

§ 10 Grænsefladen til lovbestemte tilbagebetalingsregler

Grundsætningen fungerer som baggrundsret. Findes der en særlig lovbestemt tilbagebetalingsordning, skal forholdet mellem de to afklares – og praksis er tilbageholdende med at læse tilbagebetalingspligt ind i bestemmelser, der ikke handler om tilbagebetaling.

Ombudsmanden formulerede grundreglen i [FOB om tilbagebetaling af for meget udbetalt børnetilskud](#):

"Dette indebærer efter min opfattelse, at der må gælde en formodning imod, at retsregler, hvis umiddelbare indhold er at angive betingelserne for, at en ydelse kan kræves erlagt, fortolkes som indeholdende en stillingtagen også til spørgsmålet om tilbagebetaling i tilfælde, hvor ydelsen efterfølgende viser sig at være erlagt med urette."

En ren **beregningsregel** kan altså kun fortolkes som tillige at være en tilbagebetalingsregel, "såfremt der er sikre holdepunkter herfor i bestemmelsens ordlyd eller forarbejder" – og dette gælder i særlig grad, hvor regelsættet i forvejen indeholder en udtrykkelig, almindelig tilbagebetalingsregel. Ombudsmanden tilføjer, at domstolene endog har været tilbøjelige til at fortolke udtrykkeligt fastsatte objektive tilbagebetalingsregler **indskrænkende** i overensstemmelse med grundsætningen om conductio indebiti.

Højesteret afgrænsede tilsvarende i [Sag 185/2017](#). Spørgsmålet var, om forbuddet mod tilbagesøgning i [erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, 3. pkt.](#), fandt anvendelse på patientskadeerstatning:

"Henderefter kan henvisningen i § 24 i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet til erstatningsansvarsloven ikke antages at omfatte regler i erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, 3. pkt."

Højesteret pegede bl.a. på, at Patientforsikringen og Patientskadeankenævnet efter praksis ikke har kompetence til at træffe afgørelse om tilbagebetaling. Da særreglen ikke fandt anvendelse, blev sagen afgjort efter de almindelige regler om conductio indebiti – og faldt ud til modtagerens fordel.

På socialrettens område er lovbestemte tilbagebetalingsregler den primære hjemmel, jf. kravet om modtagelse "mod bedre vidende": se [Ankestyrelsens principafgørelse D-21-06](#), hvor en administrativ fejl i kommunen ikke fritog borgeren, fordi han selv havde erkendt, at ydelserne var uberettigede, og [D-1-01](#), hvor et ubesvaret felt i ansøgningsskemaet ikke var tilstrækkeligt bevis for ond tro, navnlig fordi kommunen selv kunne have opdaget fejlen. Ved siden af de skrevne regler opererer Ankestyrelsen med et **ulovbestemt dobbeltforsørgelsesprincip**, jf. [principafgørelse 42-13](#), hvor sygedagpenge blev krævet tilbage efter et forlig, hvis ordlyd betegnede

beløbet som "løn for månederne januar – april 2011", selv om reglerne om modtagelse mod bedre vidende ikke fandt anvendelse. Se også [principafgørelse 21-19](#) om samspillet mellem dobbeltforsørgelse og tilsidesat oplysningspligt.

Myndighedsfejl kan bryde igennem selv der, hvor dobbeltforsørgelsen er objektivt konstateret. I [Ankestyrelsens principafgørelse 117-12](#) havde Arbejdsskadestyrelsen undladt at nedsætte erhvervsevnetabserstatningen, selv om styrelsen kendte borgerens tjenestemandstatus:

"Eftersom der således foreligger en klar myndighedsfejl, finder vi, at erstatningen for tab af erhvervsevne ikke kan kræves tilbagebetalt i dit tilfælde."

Og da kravet bortfaldt, bortfaldt også grundlaget for modregning:

"Ankestyrelsen har herved lagt vægt på, at erstatningen for tab af erhvervsevne ikke kan kræves tilbagebetalt. Der er derfor ikke et gensidigt gældsforhold mellem dig og Arbejdsskadestyrelsen og allerede derfor er der ikke grundlag for modregning."

Denne oversigt dækker ikke de lovregulerede ordninger som sådanne. Tilbagebetaling efter [arbejdsskadesikringslovens § 40 a, stk. 1](#), forudsætter, at ydelsen er modtaget "mod bedre vidende", og har sin egen praksis, jf. [BS-34061/2021-HJO](#), [Procesbevillingsnævnets 3.-instansbevillinger af 23. april 2025](#) og Højesterets efterfølgende domme i [BS-24019/2025-HJR](#) og [BS-24477/2025-HJR](#). Lovbestemt tilbagebetaling af sociale ydelser behandles i [tilbagebetaling af sociale ydelser](#) og SU-området i [SU-tilbagebetaling](#).

LOV	Arbejdsskadesikringsloven § 40a, stk. 1	Erstatningsansvarsloven § 16, stk. 1
PRAKSIS		
	Højesteret · Krav om tilbagebetaling af erhvervsevnetabserstatning ved overgang til fleksjob (mod bedre vidende)	04.03.2026
	Højesteret · Højesterets dom om tilbagebetaling af erhvervsevnetabserstatning modtaget mod bedre vidende	08.01.2026
	Højesteret · Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (conductio indebiti)	07.12.2017
	Byretten · Tilbagebetaling af Erhvervsevnetabserstatning ved Overgang til Fleksjob	27.02.2023
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af uddannelseshjælp ved overgang til SU og påbegyndelse af uddannelse – regler om dobbeltforsørgelse og tilsidesat oplysningspligt	01.01.2019
	Ankestyrelsen · Ankestyrelsens principafgørelse 42-13: Tilbagebetaling af sygedagpenge ved dobbeltforsørgelse efter forlig om bortvisning	01.01.2013
	Ankestyrelsen · Arbejdsskadesikring: Tilbagebetaling og modregning ved dobbeltforsørgelse og klar myndighedsfejl	01.01.2012
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af sygedagpenge ved administrativ fejl, når modtageren vidste, at ydelsen var uberettiget	01.01.2006
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af barselsdagpenge: Modtaget "mod bedre vidende" ved ufuldstændig ansøgning	01.01.2001

§ 11 Grænser for grundsætningen: den kan ikke bruges til at omgå kompetenceregler eller til vilkårlig berigelse

Grundsætningen er ikke en generel adgang til at få enhver betaling omgjort.

For det første kan den ikke bruges til at omgå lovfastsat kompetencefordeling. I [BS-22708/2020-HJR](#) krævede en lejer 113.633,33 kr. i husleje tilbagebetalt under henvisning til, at boligen fra indflytningen var uegnet til

beboelse. Højesteret stadfæstede afvisningen, fordi kravet reelt vedrørte en tvist om mangler ved lejeforholdets begyndelse, der udtrykkeligt hører under huslejenævnet – og parterne kan ikke omgå kravet om forudgående nævnbehandling ved at opstille et tilsvarende krav som en almindelig obligationsretlig berigelsesgrundsætning. Tilsvarende blev en direkte tilbagesøgningssag om husleje afvist ved [BS-44/2007-VLR](#).

For det andet kan tilbagebetalingskravet afskæres, hvor tilbagebetaling ville føre til en vilkårlig berigelse hos den, der reelt ikke har båret byrden. I [Sag 73/2011](#) fastslog Højesteret, at meromsætningsafgiften på registreringsafgiften på Færøerne var opkrævet uden lovhjemmel, men fraveg alligevel det generelle udgangspunkt om tilbagebetaling af uretmæssigt opkrævede afgifter på grund af særlige omstændigheder og hensynet til at undgå en vilkårlig berigelse af bilkøberne. Overvæltningssynspunktet genfindes i Landsskatterettens momspraksis, hvor tilbagebetaling af urigtigt faktureret afgift forudsætter, at fakturaudstederen godtgør sin gode tro eller afværger risikoen for afgiftstab, jf. [11-0298945](#).

For det tredje er der en processuel grænse: et tilbagebetalingskrav er ikke i sig selv et gyldigt modkrav, der kan modregnes. Det følger både af [2024-727](#), hvor modregningen skete "med et ikke eksisterende modkrav" og derfor var uberettiget og bodspådragende, og af [Ankestyrelsens principafgørelse 117-12](#), hvor bortfaldet af tilbagebetalingskravet fjernede det gensidige gældsforhold. Ombudsmanden har desuden i [FOB 2013-3](#) understreget, at et materielt holdbart tilbagebetalingskrav ikke fritager en offentlig arbejdsgiver fra at overholde relevante sagsbehandlingsregler, før kravet sendes til inddrivelse.

PRAKSIS	Højesteret · Afvisning af betalingspåstand i boligretssag grundet manglende forudgående behandling i huslejenævnet	03.06.2021
	Højesteret · Mvg af registreringsafgift uden lovhjemmel og spørgsmålet om tilbagebetaling under særlige omstændigheder	05.09.2012
	Arbejdsretten · Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar	10.02.2025
	Ankestyrelsen · Arbejdsskadesikring: Tilbagebetaling og modregning ved dobbeltforsørgelse og klar myndighedsfejl	01.01.2012

§ 12 Sammenfatning: sådan vurderes en fejlbetaling i praksis

Praksis kan sammenfattes i en beslutningsrækkefølge.

1. Er der en særlig lovregel? Findes der en lovbestemt tilbagebetalingsordning – fx [arbejdsskadesikringslovens § 40 a](#) eller de sociale love – anvendes den. Men en regel, der blot angiver betingelserne for at få en ydelse, bliver ikke til en tilbagebetalingsregel uden sikre holdepunkter, jf. [FOB om børnetilskud](#) og [Sag 185/2017](#).

2. Var modtageren i god tro? Positiv viden udløser altid tilbagebetaling. Ved burde-viden graderes efter uagtsomhedens grovhed, jf. [FOB 1989](#). Momenterne er afvigelsen fra det forventede beløb, dokumentationens klarhed (følgeskrivelser, lånetilbud, lønsedler), modtagerens indsigt og stilling samt betalerens forudgående orientering.

3. Hvem er nærmest til at bære risikoen? Her indgår, hvem der begik fejlen og hvor groft, hvor lang tid der gik før opdagelsen, hvor hurtigt der blev reklameret efter opdagelsen, og om modtageren har indrettet sig. Kun *grov* forsømmelighed hos betaleren kan i sig selv afskære kravet, jf. [BS-3143/2009-OLR](#) over for byrettens modsatte resultat i [BS-3511/2008-KBH](#).

4. Hvad var betalingens karakter? Engangsbeløb i erhvervsmæssige eller finansielle sammenhænge søges rutinemæssigt tilbage, jf. rækken af afgørelser fra Finansielle Ankenævn og [BS-3025/2023-ALB](#). Løbende ydelser bestemt til underhold – løn, pension, sociale ydelser – nyder derimod en skærpet beskyttelse, hvor der kræves viden eller grov uagtsomhed, jf. [2024-727](#) og [sag 99885](#).

5. Blev der taget forbehold? Et konkret forbehold bevarer kravet; et generelt, standardmæssigt forbehold gør ikke, jf. [Sag 185/2017](#). En verserende retssag om netop kravets opgørelse virker som forbehold, jf. [Sag 215/2015](#).

6. Er kravet i behold tidsmæssigt? Den 3-årige frist i [forældelseslovens § 3, stk. 1](#) suspenderes efter [§ 3, stk. 2](#) indtil kendskabtidspunktet, og forrentning følger [rentelovens § 3](#). Passivitet vurderes fra fejlens opdagelse, ikke fra fejlens indtræden.

Hvor fejlen skyldes rådgiverens forhold, kan tilbagesøgningen desuden løbe parallelt med et professionsansvar, jf. [advokatansvar](#).

LOV	Arbejdsskadesikringsloven § 40a	Forældelsesloven § 3, stk. 1, 2	Renteloven § 3
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (conductio indebiti) 07.12.2017 Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti) 05.01.2017 Landsretten · Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt depositum 17.11.2010 Arbejdsretten · Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar 10.02.2025 Byretten · Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt auktionsprovenu efter princippet om conductio indebiti 04.07.2024 Byretten · Tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalt depositum 04.11.2009 Ankenævnet for Forsikring · Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling 24.01.2024		

REFERENCE

Lovgrundlag

5 paragraffer

Arbejdsskadesikringsloven § 40a

stk. 1

Erstatningsansvarsloven § 16

stk. 1

Forældelsesloven § 2

stk. 1

Forældelsesloven § 3

stk. 1, 2

Renteloven § 3

MATERIALE	Citerede afgørelser		31 afgørelser
HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			6
04.03.2026	Krav om tilbagebetaling af erhvervsevnetabserstatning ved overgang til fleksjob (mod bedre vidende)	24477-2025	
08.01.2026	Højesterets dom om tilbagebetaling af erhvervsevnetabserstatning modtaget mod bedre vidende	24019-2025	

03.06.2021	Afvisning af betalingspåstand i boligretssag grundet manglende forudgående behandling i huslejenævnet	bs-22708-2020-hjr
07.12.2017	Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (conductio indebiti)	185-2017
05.01.2017	Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti)	215-2015
05.09.2012	Mvg af registreringsafgift uden lovhjemmel og spørgsmålet om tilbagebetaling under særlige omstændigheder	73-2011-- og-74-2011
LANDSRET TEN · ANKEINSTANS		1
17.11.2010	Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt depositum	3748-4495
SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET		1
24.10.2008	Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt a conto skat til konkursbo - Conductio Indebiti	P-2-08
ARBEJDSRET TEN · SPECIALRET		1
10.02.2025	Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar	2024-727
BYRET TEN · FØRSTE INSTANS		4
04.07.2024	Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt auktionsprovenu efter princippet om conductio indebiti	9690-11312
23.05.2023	Erstatningssag om tilbagesøgning af erhvervsevnetabserstatning efter færdselsuheld og forsikringsovervågning	10448-12303
27.02.2023	Tilbagebetaling af Erhvervsevnetabserstatning ved Overgang til Fleksjob	9609-11204
04.11.2009	Tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalt depositum	3741-4483
LANDSSKATTERET TEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS		1
19.03.2010	Tilbagekaldelse af delvis eftergivelse grundet manglende tilbagebetaling af fejlagtig udbetaling	10-00465
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		9
19.04.2010	Pengeinstituts ret til tilbagesøgning af pensionsindbetalinger trukket på en forkert konto	820/2009
08.04.2008	Nordea Bank berettiget til tilbagesøgning af fejlindsat beløb efter andelsboligsalg	316/2007
21.12.2006	Bank berettiget til tilbagesøgning af fejludbetalt provenu efter ejendomshandel på grund af manglende god tro	205/2006
21.12.2005	Krav om tilbagebetaling af fejludbetalt provenu ved låneomlægning trods klagers påstand om god tro	20507029/2005
29.11.2005	Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter ejendomshandel	20504017/2005

02.11.2005	Bank berettiget til tilbagesøgning af provenu efter fejludbetaling fra tredjemands værdipapirdepot	176/2005
02.12.2003	Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter låneomlægning (Condictio indebiti)	20306027/2003
28.04.2003	Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt dobbeltudbetalt låneprovenu	20210061/2002
21.06.2001	Tilbagesøgning af fejlagtigt udbetalt låneprovenu på 50.652 kr. efter ejendomshandel	200102013/2001

ANKESTYRELSEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

5

01.01.2019	Tilbagebetaling af uddannelseshjælp ved overgang til SU og påbegyndelse af uddannelse – regler om dobbeltforsørgelse og tilsidesat oplysningspligt	21-19
01.01.2013	Ankestyrelsens principafgørelse 42-13: Tilbagebetaling af sygedagpenge ved dobbeltforsørgelse efter forlig om bortvisning	42-13
01.01.2012	Arbejdsskadesikring: Tilbagebetaling og modregning ved dobbeltforsørgelse og klar myndighedsfejl	117-12
01.01.2006	Tilbagebetaling af sygedagpenge ved administrativ fejl, når modtageren vidste, at ydelsen var uberettiget	D-21-06
01.01.2001	Tilbagebetaling af barselsdagpenge: Modtaget "mod bedre vidende" ved ufuldstændig ansøgning	D-1-01

ANKENÆVNET FOR FORSIKRING · NÆVN / KLAGEINSTANS

2

24.01.2024	Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling	99885
04.10.2010	Thisted Forsikring: Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt beløb	77340

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

23.04.2025	Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling i to sager om tilbagebetaling af for meget udbetalt erhvervsevnetabserstatning modtaget "mod bedre vidende"	25/01361 og 25/07405
------------	---	-------------------------

02

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over culpaansvar uden for kontrakt (den almindelige erstatningsregel)

Ansvarsnormen, adækvans, bevisbyrde og erstatningsansvarslovens lempelsesregler

Version 2 · Opdateret 6. sep. 2026 · 59 afgørelser · 2001-2025

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Culpareglen er dansk rets almindelige – og uskrevne – ansvarsgrundlag uden for kontrakt: den, der forsætligt eller uagtsomt forvolder en skade, er erstatningsansvarlig. Erstatningsansvarsloven indeholder ikke selve ansvarsnormen, men regulerer udmålingen og en række modifikationer af ansvaret, navnlig bortfaldet ved forsikringsdækkede tings- og driftstabsskader i § 19, arbejdstagerens lempede ansvar i § 23, den generelle lempelsesregel i § 24 og billighedsreglen for børn under 15 år i § 24 a. Praksis viser en ansvarsnorm, der differentieres skarpt efter skadevolderens rolle – skærpet for professionelle rådgivere og erhvervsdrivende, lempet for børn – og et kumulativt krav om årsagssammenhæng, adækvans, et erstatningsberettiget tab og fravær af ansvarsfrihedsgrunde. Denne oversigt kortlægger de linjer, Højesteret, landsretterne, Sø- og Handelsretten og de administrative nævn har trukket.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Culpareglen er en uskreven retsgrundsætning: erstatningsansvarsloven indeholder ikke ansvarsnormen, men alene udmålingsregler og modifikationer af ansvaret.
- 02 Ansvarsvurderingen foretages i praksis som en bedømmelse af, om adfærden afviger fra et adfærdsmønster, der var almindeligt anerkendt på handlingstidspunktet – ikke som en moralsk fordømmelse.
- 03 Professionelle rådgivere bedømmes efter en skærpet culpanorm, men frifindes, når rådgivningen er afgivet som en dokumenteret "should-opinion" med udtrykkelige forudsætninger, som klienten efterfølgende bryder.
- 04 Børn under 15 år ifalder ansvar efter samme regler som voksne, men culpavurderingen sker i forhold til, hvordan børn på samme alder normalt handler.
- 05 Skadelidte har som udgangspunkt bevisbyrden for culpa; kan uforsvarligheden eller årsagssammenhængen ikke bevises, frifindes skadevolderen, selv om skaden er indtrådt.
- 06 Erstatningsansvar forudsætter både faktisk årsagssammenhæng og adækvans; PTSD efter forsætlig vold er ikke en atypisk følge og er dermed påregnelig.

- 07** Adækvansen brister, når skaden ligger uden for det, den uforsvarlige adfærd typisk fører til – fx en skade forvoldt af bølger fra en færge sejlene ved servicespeed.
- 08** Culpa er subsidært ansvarsgrundlag over for de lovbestemte objektive ansvarsformer i færdselslovens § 101, hundelovens § 8 og miljøskadeerstatningsloven – falder det objektive ansvar bort, prøves sagen efter culpapreglen.
- 09** Efter § 19, stk. 1, bortfalder erstatningsansvaret helt, når skaden er dækket af tings- eller driftstabsforsikring, medmindre skaden er forvoldt forsætligt eller groft uagtsomt eller ved offentlig/erhvervsmæssig virksomhed.
- 10** Efter § 19, stk. 3, er arbejdstageren beskyttet mod ansvar for forsikringsdækkede skader, medmindre skaden er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed – kørsel over for rødt lys i et overskueligt kryds er groft uagtsomt.
- 11** Grov uagtsomhed foreligger efter praksis, når den skadevoldende handling indebærer en indlysende fare for den indtrådte skade.
- 12** § 24 er en social-humanitær sikkerhedsventil, der også kan anvendes ved forsætlig vold, når det fulde ansvar er urimeligt tyngende og skadelidte allerede er dækket via offererstatningsordningen.
- 13** Ved § 24-lempelse vejer skadevolderens alder på gerningstidspunktet, misforholdet mellem den umiddelbare skade og det senere tab samt en realistisk afviklingshorisont tungt.
- 14** Lempelse efter § 24 er ikke automatisk: Vestre og Østre Landsret har afvist lempelse, hvor skadevolderen var voksen, adfærden bevidst aggressiv, og de personlige forhold ikke tilstrækkeligt tungtvejende.
- 15** § 24 a fører til fuldt bortfald, når skadevolderen var et yngre barn med kognitive vanskeligheder uden realistisk mulighed for at afvikle gælden, og skadelidte er dækket på anden vis – men ikke automatisk ved forsætlig vold begået tæt på 15-årsalderen.
- 16** Bortfalder barnets hovedkrav efter § 24 a, bortfalder også forældrenes afledte hæftelseskrav.
- 17** Egen skyld og accept af risiko kan nedsætte eller helt fjerne kravet – bevidst opsøgen af en voldelig konfrontation eller færden i et kriminelt miljø med skudsikker vest fører typisk til bortfald.
- 18** Et gengældelsesslag i umiddelbar forlængelse af et overfald udgør derimod ikke i sig selv egen skyld.

Culpapreglen som uskreven retsgrundsætning – og erstatningsansvarslovens rolle

§ 1

Dansk rets almindelige ansvarsgrundlag uden for kontrakt er culpaeglen. Den er **ikke** lovfæstet: erstatningsansvarsloven regulerer udmålingen af erstatnings- og godtgørelsesposter samt en række modifikationer af ansvaret, men indeholder ingen bestemmelse om, hvornår ansvar overhovedet indtræder. Det bekræftes af [Betænkning nr. 1482/2006 om arbejdsskadesikring, s. 69](#), hvor det hedder:

"Ansvarsgrundlaget efter dansk rets almindelige erstatningsregler er culpaeglen. Hertil kommer objektivt ansvar efter for eksempel færdselslovens § 101, hundeloven og patientforsikringsloven. Efter culpaeglen er en skadevolder erstatningsansvarlig for den skade, som han forvolder ved ansvarspådragende adfærd, som kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsomt."

Samme betænkning understreger på [s. 144](#), at retspraksis har omformuleret den klassiske definition til "en bedømmelse af, om skadevolderens adfærd afviger fra almindelig anerkendt adfærd", og at der ikke gælder et objektivt ansvar, hvor loven ikke udtrykkeligt fastsætter det.

Folketingets Ombudsmand har givet den mest tilgængelige samlede fremstilling af reglen i sin udtalelse [FOB 2012-1 om erstatning for bortkomne skolebøger](#), hvor det anføres, at domspraksis tager udgangspunkt i, om den handling eller undladelse, der skal vurderes, "afviger fra et adfærdsmønster som var anerkendt på tidspunktet for handlingen/undladelsen", og at:

"Det er fastlæggelsen af grænsen mellem den uagtsomme og den ikke-uagtsomme adfærd (de såkaldte hændelige skader) der er erstatningsrettens hovedproblem."

Ombudsmanden opsummerer samtidig de kumulative betingelser: et ansvarsgrundlag, en ansvarlig skadevolder, årsagssammenhæng og påregnelighed samt et økonomisk tab. Han fastslår også – som en almindelig retsgrundsætning – at ansvar kan pådrages ved **undladelser**, ikke kun ved aktive handlinger.

At culpaansvaret dækker både handlinger og undladelser illustreres af [BS-49641/2021-KOL](#), hvor Retten i Kolding i [dommen om altankollaps under en privat fest](#) fandt ejeren af en udlejningsejendom ansvarlig for fire unges personskader, fordi synlige rustangreb burde have foranlediget en nærmere undersøgelse – en begrænset undersøgelse ville have afsløret den skjulte, kritiske tilstand. Ansvarer hvilede altså på en undladelse af at handle på en synlig faresignalering.

Erstatningsansvarslovens modifikationer bygger derimod på et selvstændigt forarbejdsgrundlag. [Betænkning nr. 829/1978 om lempelse af erstatningsansvar m.v., s. 59](#) formulerede det udgangspunkt, der blev til [§ 19](#):

"Udgangspunktet kan tages i en regel, hvorefter der ikke er nogen erstatningspligt, når en skade er dækket af tingsforsikring eller driftstabsforsikring ... Overvejelserne kan herefter koncentreres om, i hvilke tilfælde det dog ud fra præventive eller økonomiske (risikomæssige) hensyn er nødvendigt at bevare erstatningspligten og dermed forsikringsselskabets regresret."

Samme betænkning fastslog, at de lovbestemte strengere ansvarsformer – færdselslovens regler om motordrevne køretøjer, sølovens og luftfartslovens erstatningsregler samt atomskadeerstatning – skulle holdes uden for den nye almindelige regel.

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 1](#)
[Færdselsloven § 101, stk. 1](#)
[Hundeloven § 8, stk. 1](#)

PRAKSIS

Byretten · Ejer af udlejningsejendom fundet erstatningsansvarlig for personskader efter altankollaps

07.11.2022

§ 2 Ansvarsnormen: bonus pater-målestokken og dens differentiering

Culpanormen er ikke én fast standard, men en målestok der justeres efter skadevolderens rolle, indsigt og de forventninger, omverdenen med rette kan stille.

Den skærpede professionsnorm. Østre Landsret formulerede normen usædvanligt klart i

BS-26436/2020-OLR – [frifindelsen i udbytteskattesagen](#), hvor Skatteforvaltningen krævede ca. 725 mio. kr. af et advokatfirma for en legal opinion afgivet til North Channel Bank. Landsretten fastslog, at advokaten fra opgavens start havde "særlig anledning til at udvise forsigtighed", at rådgivningen måtte betegnes som **modelrådgivning**, og at den derfor skulle bedømmes efter en **skærpet culpanorm** – og at SKAT som tredjemand kunne gøre et sådant culpaansvar gældende. Alligevel frifandtes firmaet, fordi opinionen var afgivet som en "should-opinion" med 13 udtrykkelige forudsætninger om bankens rolle som ren depotbank:

"Landsretten finder således ikke, at V2 har handlet culpøst ved sin rådgivning ved ikke at have indset, at modellen ville blive brugt til at bedrage den danske statskasse for udbytteskate, og som konsekvens heraf frarådet anvendelsen af modellen."

Dommen viser, at den skærpede norm ikke er et resultatansvar: rådgiveren bedømmes på grundlag af opdraget, de oplysninger han faktisk fik, og de forbehold han tog – ikke på klientens efterfølgende svig.

Den skærpede erhvervsnorm slår igennem i mere jordnære sager. I **BS-12209/2023-VLR** stadfæstede Vestre Landsret [ejendomsrådgiverens ansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning](#) – salgsopstillingen anførte »el 220 V«, men strømmen kom fra en generator, hvilket mægleren vidste. Erstatningen blev fastsat til 162.937,50 kr. Byrettens forudgående dom **BS-3574/2022-ALB** er gengivet i [afgørelsen om mangelfulde oplysninger i salgsopstillingen](#).

Håndværkeren måles på samme skærpede skala: i **BS-60450/2023-VLR** fandt Vestre Landsret [tømrerfirmaet ansvarligt for husejerens fald i et uafdækket hul i gulvet](#) – et 130 × 70 cm hul skjult under en sort dampspærre, som tømreren efterlod uden bevislig advarsel, mens han hentede materialer. Og i **BS-8391/2024-VLR** blev en inspektionsvirksomhed i [sagen om det mangelfuldt eftersete legepladsredskab](#) pålagt at bære 1/3 af et krav på godt 6,6 mio. kr., fordi virksomheden burde have orienteret kommunen om kravet til hovedinspektion, selv om det forældreopførte redskab ikke udtrykkeligt var omfattet af aftalen.

Også i erhvervsforhold uden for kontrakt gælder normen. Sø- og Handelsretten fandt i **BS-8527/2022-SHR** og **BS-8530/2022-SHR** – [sagen om den kæntrrede flydedok i Hirtshals](#) – at værftet havde handlet uagtsomt ved utilstrækkelig vedligeholdelse, mens ledelsen personligt blev frifundet.

Den lempede norm for børn. [FOB 2012-1](#) formulerer den differentierede målestok præcist:

"Når man vurderer om et barn har handlet culpøst, sammenligner man dog med et normalt barn på samme alder; ikke en voksen. Den culparegel der gælder for børns erstatningsansvar, kan formentlig i dag formuleres sådan at et barn ifalder ansvar hvis det har handlet anderledes end børn på dets egen alder normalt handler (eventuelt ville have handlet) i den samme situation."

Grænsen til den hændelige skade. Culpanormen har en nedre grænse. I **Sag 71/2019** afviste Højesteret i [dommen om den sparkede hoveddør under en anholdelse](#) udlejerens krav, fordi politiets fremgangsmåde hverken var uforsvarlig eller uforholdsmæssig. Tilsvarende blev anklagemyndigheden frifundet i **BS-2695/2014-ARH** i [sagen om gulvskade under en ransagning](#), hvor hændelsen med et jernrør blev karakteriseret som et hændeligt uheld. Og i **BS-57199/2019-SHR** frifandt Sø- og Handelsretten Forbrugerombudsmanden i [sagen om politianmeldelse og pressemeddelelser](#), fordi indgrebene var sagligt

begrundede og proportionale – en efterfølgende frifindelse i straffesagen gjorde ikke myndighedens skridt culpøse.

LOV

Erstatningsansvarsloven § 24a

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret afviser erstatning til udlejer for skader på dør forvoldt under politiets anholdelse af eftersøgt	03.10.2019
	Landsretten · Erstatningsansvar for inspektionsvirksomhed efter ulykke med mangelfuldt efterset legepladsredskab	29.04.2025
	Landsretten · Tømrerfirma erstatningsansvarligt for kundes fald i uafdækket hul i gulv	06.03.2025
	Landsretten · Ejendomsmæglers erstatningsansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning ved salg af ejendom	04.02.2025
	Landsretten · Frifindelse i sag om rådgiveransvar i forbindelse med udbytteskat	28.04.2022
	Sø- og Handelsretten · Ansvar for kæntræt flydedok og ledelsesansvar i Hirtshals Yard	25.04.2025
	Sø- og Handelsretten · Frifindelse af Forbrugerombudsmanden i sag om ansvarspådragende handlinger	05.07.2024
	Byretten · Ejendomsmægler kendt erstatningsansvarlig for mangelfulde oplysninger om eltilslutning i salgsopstilling	20.02.2023
	Byretten · Afgørelse om erstatningsansvar for skade forvoldt under ransagning	02.07.2014

§ 3 Bevisbyrden for culpa – udgangspunktet og undtagelserne

Udgangspunktet er, at **skadelidte** har bevisbyrden. [FOB 2012-1](#) formulerer det således:

"Når det almindelige culpaansvar anvendes, er det som udgangspunkt skadelidte der har bevisbyrden for at skadevolderen har handlet uagtsomt – i den forstand at skadelidte må sandsynliggøre at den måde som skadevolderen handlede på, ikke var den rette."

Den byrde er reel og fører jævnligt til frifindelse. I **BS-51472/2019-VLR** frifandt Vestre Landsret stilladsentreprenøren i [sagen om tagdækkerens fald fra et stillads med et ufastgjort gelænder](#) netop for manglende bevis for culpøs handling, mens arbejdsgiveren blev fundet ansvarlig for tilsidesat instruktionspligt. I **BS-22059/2024-VLR** blev ejeren frifundet i [sagen om brand efter opsat aske under en træveranda](#), fordi årsagssammenhængen mellem askehåndteringen og branden tre døgn senere ikke kunne fastslås med fornøden sikkerhed.

Modsat kan bevisbyrden løftes ved, at skadevolderen ikke kan redegøre for en advarsel eller instruktion, han hævder at have givet: det var udslagsgivende i **BS-60450/2023-VLR** om [det uafdækkede hul i gulvet](#), hvor det ikke kunne bevises, at tømreren havde advaret husejeren.

Præsumptionsansvar og omvendt bevisbyrde forekommer på afgrænsede områder. [Betænkning nr. 1133/1988 om forbrugertjenester](#), s. 110 beskriver retstilstanden:

"Er en skade forvoldt under arbejdets udførelse, eller mens arbejdets genstand er i den erhvervsdrivendes besiddelse, vil den erhvervsdrivende allerede efter retsstillingen i dag i vidt omfang være ansvarlig efter en culparegel med omvendt bevisbyrde, idet det ofte alene vil være den erhvervsdrivende, som har mulighed for at fremkomme med oplysninger om, hvorledes skaden er sket."

En beslægtet bevismæssig overvæltning kendes fra arbejdsskadeområdet. [Betænkning nr. 1482/2006](#), s. 148 beskriver UfR 1982.50H som en dom, der kan læses "som en overvæltning af bevisbyrden for

årsagssammenhængen på arbejdsgiveren, når farligheden øges på grund af arbejdsgiverens forhold" – et princip, der genfindes i moderne praksis som **BS-56203/2023-VLR** om [faldulykken ved slyngrenseren](#), hvor arbejdsgiverens manglende afskærmning og glatte gulv udløste ansvar.

Endelig kan der på grænsen til kontraktforhold – culpa in contrahendo og misvisende oplysninger over for en potentiel medkontrahent – pålægges ansvar uden for kontrakt. Det er netop grundlaget i ejendomsmæglersagerne **BS-12209/2023-VLR** og **BS-3574/2022-ALB**, hvor [mæglerens urigtige oplysninger i salgsopstillingen](#) udløste ansvar over for køberne.

PRAKSIS	Landsretten · Frifindelse for erstatningsansvar efter brand i beboelsesejendom, da årsagssammenhæng til uforsvarlig askehåndtering ikke kunne fastslås med fornøden sikkerhed	30.10.2025
	Landsretten · Tømrerfirma erstatningsansvarligt for kundes fald i uafdækket hul i gulv	06.03.2025
	Landsretten · Ejendomsmæglers erstatningsansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning ved salg af ejendom	04.02.2025
	Landsretten · Arbejdsgiver fundet erstatningsansvarlig for faldulykke ved slyngrenser grundet glat gulv og manglende afskærmning	09.01.2025
	Landsretten · Landsretssag om arbejdsulykke: Frifindelse af stilladsansvarlig og erstatningsansvar for arbejdsgiver	18.12.2020
	Byretten · Ejendomsmægler kendt erstatningsansvarlig for mangelfulde oplysninger om eltilslutning i salgsopstilling	20.02.2023

Årsagssammenhæng og adækvans som selvstændige § 4 ansvarsbetingelser

Ansvarsgrundlaget er ikke nok. Der kræves både faktisk årsagssammenhæng (kausalitet) og påregnelighed (adækvans), og begge prøves selvstændigt.

Højesteret behandlede begge led udtrykkeligt i **BS-1971/2023-HJR** – [dommen om statens regreskrav mod en 12-årig efter vold mod en lærer](#):

"Højesteret lægger endvidere som landsretten til grund, at Cs sygdomsforløb og udviklingen af PTSD er en følge af voldsudøvelsen. Dette bestyrkes af skønserklæringen af 8. august 2023. Der foreligger dermed årsagssammenhæng. Højesteret finder, at der også foreligger påregnelighed (adækvans). Det bemærkes herved, at Cs sygdomsforløb og udviklingen af PTSD ikke kan anses for atypiske følger af den forsætlige vold."

Adækvansen sætter derimod en grænse for kredsen af erstatningsberettigede. I **BS-38951/2020-HJR** fastslog Højesteret i [dommen om buschaufføren, der som vidne til et dødeligt færdselsuheld udviklede PTSD](#), at ansvarsforsikringens erstatningspligt ikke omfattede den indirekte skadelidtes psykiske lidelse.

Årsagssammenhængen bryder ofte sammen på bevisplanet, særligt ved personskade med forudbestående lidelser. I **BS-43025/2023-OLR** frifandt Østre Landsret forsikringsselskabet i [sagen om lændesmerter efter en lavhastighedspåkørsel](#), fordi Retslægerådets oplysninger om degenerative forandringer sammenholdt med uheldets beskudne kraftpåvirkning ikke gjorde årsagssammenhængen tilstrækkeligt godtgjort. Omvendt kan flere skadesbegivenheder føre til en forholdsmæssig opdeling: i **BS-41492/2019-HJR** nedsatte Højesteret méngraden i [dommen om årsagssammenhæng ved flere skadesbegivenheder](#), hvor skadelidte efter den regresberørte voldsepisode var udsat for tre yderligere overfald.

Adækvansen kan også afskære ansvaret, selv om adfærden var på kanten af det forsvarlige. Sø- og Handelsretten frifandt i **S-0020-99** rederiet i [sagen om bølgeskader fra hurtigfærgens passage af Århus Havn](#): farten var "næppe moderat", men ikke uforsvarlig, fordi servicespeed gav den mindste hækbølge – skaden var derfor en **upåregnelig følge**.

I de store erhvervsansvarssager er årsagssammenhængen ofte det afgørende. Vestre Landsret frifandt i **BS-426/2011-VLR** samtlige sagsøgte i [sagen om ledelsens og revisorernes ansvar for en sparekasses sammenbrud](#) for et krav på 275 mio. kr. vedrørende udlånsvæksten til ejendomssektoren 2005-2008. Og i **BS-15446/2020-OLR** – [Hesalight-sagen](#) – dømte Østre Landsret tre ledelsesmedlemmer solidarisk til 200 mio. kr., men frifandt både et sent indtrådt bestyrelsesmedlem og revisoren, fordi konkursboet ikke havde løftet bevisbyrden for, at netop deres fejl havde ført til tabet.

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 24a](#)

PRAKSIS

Højesteret · Statens regreskrav mod 12-årig efter vold mod lærer bortfaldt på grund af skadevolderens forhold og manglende betalingsevne	02.11.2023
Højesteret · Ansvarsforsikringsselskabs erstatningspligt ved færdselsuheld omfattede ikke psykisk lidelse hos vidne til ulykken	19.08.2021
Højesteret · Højesterets dom om prøvelsesret i regressager efter offererstatningsloven og årsagssammenhæng ved flere skadesbegivenheder	14.05.2020
Landsretten · Landsret afviste erstatningskrav for lændesmerter efter færdselsuheld på grund af manglende årsagssammenhæng	03.03.2025
Landsretten · Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar i Hesalight A/S konkursbo	17.03.2023
Landsretten · Dom om erstatningsansvar for tidligere ledelse og revisorer i Sparekasse	28.02.2020
Sø- og Handelsretten · Sag om erstatningsansvar for skade forårsaget af dønninger fra hurtigfærge	26.01.2001

Ansvarsfrihedsgrunde: samtykke, accept af risiko, nødværge og egen skyld

§ 5

Selv når ansvarsgrundlag, kausalitet, adækvans og tab foreligger, kan ansvaret falde bort.

Beskæftigelsesministeriets [vejledning om voldsskadeforsikring](#) fra 2025 sammenfatter de almindelige regler:

"Det skal bemærkes, at lov om erstatningsansvars udmålingsregler og den almindelige erstatningsrets regler om f.eks. lempelse af erstatningsansvaret som følge af egen skyld mv. samt objektive ansvarsfrihedsgrunde såsom nødværge mv. finder anvendelse ... Hvis en person f.eks. har samtykket til en bestemt skade, kan vedkommende således ikke kræve erstatning for den indtrufne skade, såfremt samtykket er afgivet frivilligt, og den tilskadekomne var i stand til at kunne bedømme konsekvenserne af sit samtykke."

Den rigeste praksis om **egen skyld og accept af risiko** findes hos Erstatningsnævnet. Mønsteret er skarpt:

Afgørelse	Skadelidtes adfærd	Udfald
14-520-05129	Opsøgte selv en konfrontation og bad venner deltage	Fuldt bortfald
15-520-07432	Passager i frivillig kapkørsel, uden sele	Fuldt bortfald
14-520-05624	Vagt/hashtag i bandemiljø, bar skudsikker vest	Fuldt bortfald

14-520-04428	Opsøgte et varslet slagsmål og sparkede en modpart	Nedsættelse med 1/3
18-520-01492 (A)	Blev på stedet med kendskab til kniv og voldsrisiko	Nedsættelse med 1/3
18-520-01492 (B)	Greb ind for at stoppe slagsmålet	Ingen nedsættelse
14-520-05211	Gengældelsesslag i umiddelbar forlængelse af overfald	Ingen nedsættelse

I [afgørelsen om den opsøgte konfrontation](#) lagde nævnet vægt på, at ansøgeren måtte have indset, at mødet kunne udvikle sig voldeligt. I [afgørelsen om skudofferet i bandemiljøet](#) var den skudsikre vest afgørende bevis for farebevidsthed. Ved [knivoverfaldet under gruppeskænderiet](#) fandt nævnet det "ikke upåregneligt, at der kunne indgå våben som knive", og nedsatte med 1/3. I [kapkørselssagen](#) kombineredes accept af risiko med manglende selebrug.

Modsat trækker nævnet en klar grænse: i [afgørelsen om gengældelsesslaget](#) fastslog nævnet, at hverken en forudgående kontrovers dagen før eller et gengældelsesslag i umiddelbar forlængelse af angrebet i sig selv udgør egen skyld. Og i [afgørelsen om den selvforskyldte håndskade](#) bortfaldt kravet, fordi hele sygeforløbet skyldtes skadelidtes eget slag mod en forrude – ikke det oprindelige skub.

Ved domstolene bliver indsigelserne om egen skyld og accept af risiko ofte afvist, når skadelidte ikke har handlet bevidst risikosøgende: det skete både i [Hesalight-sagen \(BS-15446/2020-OLR\)](#) og i [sagen om det uafdækkede hul i gulvet \(BS-60450/2023-VLR\)](#).

Endelig indeholder [§ 24, stk. 2](#) en modgående ventil: under samme betingelser som stk. 1 kan der ses helt eller delvis bort fra **skadelidtes** medvirken til skaden.

Utilregnelighed hos skadevolderen er derimod ikke i sig selv en ansvarsfrihedsgrund i forhold til offererstatningsordningen. I [Sag 298/2016](#) fastslog Højesteret i [dommen om en ansat på et bosted ramt af en utilregnelig beboer](#), at handlingen kunne anses for forsætlig i offererstatningsretlig forstand, selv om gerningsmanden var omfattet af [straffelovens § 16](#).

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 2](#)[Offererstatningsloven § 6a](#)[Straffeloven § 16, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse	19.10.2017
	Landsretten · Tømmerfirma erstatningsansvarligt for kundes fald i uafdækket hul i gulv	06.03.2025
	Landsretten · Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar i Hesalight A/S konkursbo	17.03.2023
	Erstatningsnævnet · Bortfald af erstatning for selvforskyldt håndskade efter konfrontation med tyve	17.08.2022
	Erstatningsnævnet · Nedsættelse af godtgørelse ved vold som følge af accept af risiko og egen skyld	29.09.2021
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning til passager ved hasarderet kapkørsel på grund af egen skyld	20.07.2018
	Erstatningsnævnet · Nægtelse af erstatning til skudoffer grundet accept af risiko i kriminelt bandemiljø	20.07.2018
	Erstatningsnævnet · Nedsættelse af erstatning efter knivoverfald grundet egen skyld og accept af risiko ved gruppeskænderi	14.07.2018
	Erstatningsnævnet · Afslag på offererstatning grundet egen skyld og accept af risiko ved opsøgt konfrontation	06.01.2016
	Erstatningsnævnet · Erstatningsnævnets vurdering af egen skyld ved gengældelsesslag efter voldeligt overfald	19.11.2015

Culpa som subsidiært ansvarsgrundlag over for objektivt og skærpet ansvar

På en række områder har lovgiver afløst culpareglen med et objektivt ansvar. Culpa forsvinder dog ikke – den træder frem igen, når det objektive ansvar ikke rækker.

[Færdselsloven § 101, stk. 1](#) pålægger den ansvarlige for et motordrevet køretøj at erstatte skader, køretøjet volder ved færdselsuheld. Rækkevidden af "færdselsuheld" er derfor afgørende. I **BS-11654/2018-HJR** afgrænsede Højesteret det objektive ansvar i [sagen om cyklisten, der påkørte en væltet lysmast](#): den store tidsmæssige afstand mellem det ukendte køretøjs påkørsel af masten og cyklistens uheld gjorde, at skaden ikke havde den fornødne umiddelbare tilknytning til færdselsuheldet, hvorefter sagen faldt tilbage på et culpaspørgsmål, som bevismæssigt ikke kunne løftes. Procesbevillingsnævnet meddelte i **22/02269** 3.-instansbevilling om samme afgrænsning i [sagen om en passager ramt i hovedet af en bildør under medpassagerens udstigning](#), hvor by- og landsret havde krævet, at hændelsen var "kørselsmæssigt usædvanlig". Og i **BS-27456/2021-HJR** kombinerede Højesteret spørgsmålene i [dommen om motorkøretøjsforsikringens dækning uden for færdselslovens område ved en dødsulykke under brandslukning](#) – både køretøjsbegrebet og en culpavurdering efter almindelig erstatningsret indgik.

[Hundeloven § 8, stk. 1](#) fastslår, at besidderen af en hund er forpligtet til at erstatte den skade, hunden forvolder, med mulighed for nedsættelse ved skadelidtes medvirken. Ankenævnet for Forsikring anvendte reglen i sag **100123** – [afgørelsen om naboens ødelagte briller](#) – og afviste selskabets synspunkt om et hændeligt uheld:

"Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at skadelidte faldt og smadrede sine briller, fordi han fik overbalance, da han forsøgte at holde fast i hunden, der var løbet ind på hans grund."

Det objektive ansvar er understøttet af en lovpligtig forsikring, jf. [bekendtgørelse om ansvarsforsikring af hunde § 1](#), der fastsætter dækningssummer på 5 mio. kr. for personskade og 2 mio. kr. for tingsskade – og af en garantiordning for ukendte og uforsikrede hunde i [samme bekendtgørelses § 4](#). En tilsvarende konstruktion gælder for løsgående heste, jf. [bekendtgørelse om ansvarsforsikring af løsgående heste § 3](#).

Samspillet mellem objektivt ansvar og culpa er skarpest belyst i **BS-63777/2024-HJR** – [dommen om olieforureningen ved fejlagtig påfyldning](#). Højesteret fastslog først, at det objektive ansvar efter miljøskadeerstatningslovens § 3 ikke fandt anvendelse, fordi forureningen ikke stammede fra det aktive, nedgravede anlæg, men fra en fejlpåfyldning udefra. Derefter blev sagen prøvet efter culpareglen, og hele skylden blev placeret hos chaufføren, der groft uagtsomt ignorerede en klar instruks. Grundejeren blev frifundet, og Højesteret afviste at fravige hovedreglen i [§ 25](#) om, at det forsikrede selskab bærer tabet.

Samme dobbelthed ses i **Sag 184/2011**, hvor Højesteret i [sagen om erstatningsansvar efter et ophævet udlæg](#) trak grænsen mellem objektivt og skyldbaseret ansvar ved forgæves tvangsfuldbyrdelse, og i **H-30-06**, hvor Sø- og Handelsretten i [sagen om en uberettiget konkursbegæring](#) pålagde lønmodtageren objektivt ansvar efter konkurslovens § 28, stk. 2, mens fagforeningen blev fundet ansvarlig efter **almindelige erstatningsregler** – altså culpareglen.

[Betænkning nr. 1237/1992 om erstatning for miljøskader, s. 55](#) beskriver samme systematik: hvor den miljøretlige lovgivning tier, må det afgøres ved en analyse af retspraksis, om ansvaret hviler på culpareglen eller på et skærpet grundlag – og udgangspunktet er culpareglen.

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 25, stk. 1](#)[Færdselsloven § 101, stk. 1](#)[Færdselsloven § 103, stk. 1, 2](#)[Hundeloven § 8, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Grundejers frifindelse for erstatningsansvar efter olieforurening ved fejlagtig påfyldning	25.06.2025
	Højesteret · Højesterets dom om motorkøretøjsforsikringens dækning uden for færdselslovens område ved dødsulykke under brandslukning	08.06.2023
	Højesteret · Rækkevidde af objektivt ansvar efter færdselsloven ved påkørsel af genstande efterladt på kørebanen	04.12.2018
	Højesteret · Erstatningsansvar ved ophævet udlæg: Udlægshavers ansvar i henhold til retsplejelovens § 505	25.06.2013
	Sø- og Handelsretten · Erstatningsansvar for fagforening og lønmodtager efter uberettiget konkursbegæring mod erhvervsdrivende	10.06.2008
	Ankenævnet for Forsikring · Objektivt ansvar for hundeejer ved nabos fald i forsøg på at fastholde hund	11.10.2023
	Procesbevillingsnævnet · 3.-instansbevilling om afgrænsning af færdselsuheld: Bildør slår passager i hoved under udstigning – objektivt ansvar efter færdselslovens § 101, stk. 1	01.09.2022

Erstatningsansvarslovens § 19: bortfald ved forsikringsdækkede tings- og driftstabsskader

§ 7

[§ 19, stk. 1](#) fastslår, at der ikke er erstatningsansvar, i det omfang en skade er dækket af en tingsforsikring eller en driftstabsforsikring. Undtagelserne i [stk. 2](#) er forsæt og grov uagtsomhed samt skader forvoldt ved udøvelse af offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed. [§ 20](#) sidestiller stat, kommuner og andre offentlige selvforsikrere med forsikringstagere.

Denne struktur svarer nøjagtigt til den model, [Betænkning nr. 829/1978, s. 59](#) opstillede. Udvalget begrundede undtagelserne præventivt og skelnede udtrykkeligt mellem planlægningsfejl og udførelsesfejl:

"Endvidere finder udvalget det af præventive grunde nødvendigt at fastholde erstatningspligten, hvor skaden skyldes, at man ved planlægningen eller tilrettelæggelsen af offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed har valgt arbejdsmetoder eller materiel, der må anses for uforsvarlige. I et sådant tilfælde er der altså også ansvar for simpel uagtsomhed."

Bestemmelsens praktiske virkning er nydeligt sammenfattet i Undervisningsministeriets [vejledning til bekendtgørelse om statens erstatningsordning for deltagere i praktisk erhvervsorientering m.v.](#) fra november 2025:

"Det følger af erstatningsansvarslovens § 19, at der som udgangspunkt ikke er et erstatningsansvar for tingsskade, hvis skaden er dækket af en tings- eller driftstabsforsikring. Der gælder dog en række undtagelser hertil, jf. erstatningsansvarslovens § 19, stk. 2 og 3. Hvis skaden er dækket af en forsikring, hvor der er selvrisko, vil statens erstatningsordning dog kunne dække selvriskoen."

Vejledningen bemærker samtidig, at erstatningsansvarsloven **ikke** indeholder regler om opgørelsen af erstatning ved tingsskade – den sker efter teori og praksis vedrørende forsikringsaftalelovens §§ 37-38, med udgangspunkt i at skadelidte hverken skal lide et tab eller opnå en gevinst.

I retspraksis er § 19 typisk en indsigelse mod kravet. I **BS-812/2017-GLO** afviste to forsikringsselskaber DSB's krav under henvisning til § 19 eller § 20; i [sagen ved Retten i Glostrup](#) tilkendegav retten dog, at DSB ville få medhold.

Mest udførligt er § 19 behandlet i **BS-16281/2022-ROS** – [sagen om chaufførens kørsel over for rødt lys](#). Retten i Roskilde opstillede den centrale test for, hvornår undtagelsen i stk. 2 og stk. 3 slår igennem:

"Efter praksis er det afgørende for, om en uagtsomhed kan karakteriseres som grov, at den skadevoldende handling indebærer en indlysende fare for den indtrådte skade. Det fremgår af sagen, at sigtbarheden var over 100 meter, at der var dagslys og ingen nedbør, at føret var tørt, og at lyssignalerne i krydset fungerede. Der forelå således ingen formildende omstændigheder i forhold til trafikuheldet, hvorfor retten finder, at Sagsøgte handlede groft uagtsomt, da han kørte frem for rødt."

Justitsministeriets [cirkulæreskrivelse om behandling af erstatningssager i Forsvaret](#) omsætter samme sondring til administrativ praksis og forbinder den med statens selvforsikringsprincip:

"Er skaden omfattet af 'statens selvforsikringsprincip', dvs. hvor skaden ellers ville være dækket af en arbejdsgivers ansvars- eller tingsforsikring, kan den ansatte kun være ansvarlig ved udvist grov uagtsomhed eller forsæt."

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 1-3](#)[Erstatningsansvarsloven § 20](#)[Forsikringsaftaleloven § 18, stk. 2](#)

PRAKSIS

Byretten · Chauffør kendt erstatningsansvarlig for grov uagtsomhed efter kørsel over for rødt lys

08.11.2023

Byretten · DSB mod Concordia Forsikring og Tryg Forsikring om erstatningsansvar og bortfald efter erstatningsansvarsloven

16.04.2018

Erstatningsansvarslovens § 23: arbejdstagerens lempede ansvar og samspillet med DL 3-19-2

§ 8

[§ 23, stk. 1](#) begrænser arbejdsgiverens regres mod arbejdstageren til, hvad der findes rimeligt "under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt". [Stk. 2](#) tillader nedsættelse eller bortfald af arbejdstagerens ansvar over for skadelidte og giver arbejdstageren et friholdelseskrav mod arbejdsgiveren. [Stk. 3](#) udstrækker rimelighedsvurderingen til arbejdsgiverens eget krav for skade, arbejdstageren i øvrigt forvolder i tjenesten.

Bestemmelsen skal læses sammen med principalansvaret i [Danske Lov 3-19-2](#), hvorefter arbejdsgiveren hæfter for de culpøse handlinger, de ansatte begår under arbejdet. [Betænkning nr. 1482/2006, s. 69](#) formulerer sammenhængen sådan: "arbejdsgiveren [er] efter reglen i Danske Lov 3-19-2 ansvarlig for de culpøse handlinger, de ansatte begår under arbejdet for arbejdsgiveren, og som medfører skade." De nordiske lovudkast om samme spørgsmål er gengivet i [Betænkning nr. 352/1964 om arbejdsgiveres erstatningsansvar for ansattes skadegørende handlinger, s. 41](#).

Cirkulæreskrivelsen om [behandling af erstatningssager i Forsvaret](#) opstiller de tre vurderingsfaktorer efter § 23 direkte – graden af udvist skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt – og definerer grov uagtsomhed som en "markant afvigelse fra det normale" eller adfærd, der er "åbenlys farlig og uforsvarlig, og det var indlysende for den ansatte, at den pågældende skade ville indtræde".

Retspraksis er dog ikke entydig om, hvor langt lempelsen rækker ved grov uagtsomhed. I **BS-16281/2022-ROS** afviste Retten i Roskilde både lempelse efter § 23 og friholdelse fra arbejdsgiveren i [sagen om kørsel over for rødt lys](#); chaufføren skulle betale hele regreskravet på 87.404,69 kr. Landsretten nåede det modsatte resultat og lod ansvaret bortfalde fuldstændigt efter § 23 trods den grove uagtsomhed – hvorefter Procesbevillingsnævnet i **25/18936** meddelte 3.-instansbevilling, jf. [afgørelsen om fuldstændigt bortfald af kaskoforsikringens regreskrav mod chaufføren](#). Spørgsmålet – om et ansvar for en groft uagtsomt forvoldt kaskoskade overhovedet kan bortfalde helt efter § 23 – verserer dermed for Højesteret.

I den offentlige sektor har § 23 samme funktion. I **BS-2341/2004-VLR** behandlede Vestre Landsret i [sagen om regreskrav mod en politiassistent efter vold under en anholdelse](#) både § 23, stk. 2, og § 24 ved fastsættelsen af det regresbeløb, politimesteren kunne kræve af tjenestemanden.

Den almindelige forudsætning om, at grov uagtsomhed ophæver beskyttelsen, går igen uden for arbejdsforholdet. Sø- og Handelsretten fastslog i **BS-39/2019-SHR**, at fragtføreren ikke kunne begrænse sit ansvar efter CMR-loven, fordi chaufførens parkering på en ubevogtet industrivej var groft uagtsom – se [dommen om tyveriet af LEGO-gods under international vejtransport](#).

LOV

Danske Lov § 3-19-2

Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 3

Erstatningsansvarsloven § 23, stk. 1-3

PRAKSIS	Landsretten · Regreskrav efter vold under anholdelse	11.10.2005
	Sø- og Handelsretten · Grov uagtsomhed ved parkering af LEGO-lastbil førte til fuldt erstatningsansvar for DSV Road	17.12.2020
	Byretten · Chauffør kendt erstatningsansvarlig for grov uagtsomhed efter kørsel over for rødt lys	08.11.2023
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet tillader Højesteret at prøve fuldstændigt bortfald af kaskoforsikrings regreskrav mod chauffør ved grov uagtsomhed	01.12.2025

§ 9 Erstatningsansvarslovens § 24: den generelle lempelsesregel i praksis

§ 24, stk. 1 giver adgang til at nedsætte eller lade erstatningsansvaret bortfalde, når ansvaret "vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt". Afvejningen sker efter skadens størrelse, ansvarets beskaffenhed, skadevolderens forhold, skadelidtes interesse, foreliggende forsikringer og omstændighederne i øvrigt.

Den tungeste praksis er de statslige regressager efter [offererstatningslovens § 17](#), hvor et enkelt voldsforhold kan udløse millionkrav, fordi skadelidte udvikler et langvarigt erhvervsevnetab.

Højesteret lemper markant, når misforholdet er stort. I **BS-15705/2025-HJR** nedsatte Højesteret et regreskrav på ca. 4,07 mio. kr. til **250.000 kr.** i [dommen om nedsættelse af statens regreskrav for voldserstatning](#). De bærende hensyn var, at de umiddelbare fysiske skader var begrænsede i kontrast til det senere konstaterede erhvervsevnetab på 85 %, at skadevolderen var 19 år og handlingen spontan, og at han ikke havde nogen realistisk mulighed for at afvikle gælden. Højesteret fastslog udtrykkeligt, at forsætlig vold **ikke** udelukker lempelsesreglen, som fungerer som en social-humanitær sikkerhedsventil, og at 250.000 kr. udgjorde et "meget føleligt erstatningsansvar", der samtidig var realistisk at afvikle. Samme linje ses i **BS-21903/2025-HJR** i [dommen om yderligere lempelse efter et voldeligt skub med omfattende følger](#), hvor et enkelt skub i 2011 havde forvoldt en alvorlig hjerneskade og et regreskrav på over 3 mio. kr.

Landsretspraksis lå forud på samme spor: i **BS-51804/2019-VLR** stadfæstede Vestre Landsret en nedsættelse fra 3.008.432,11 kr. til 1.000.000 kr. i [sagen om et kraftigt skub på et diskoteksgulv](#), og i **BS-8531/2019-HER** lempede Retten i Herning et krav fra ca. 3 mio. kr. til 1 mio. kr. i [regressagen efter en voldsepisode](#). Procesbevillingsnævnet meddelte i **24/27813** 3.-instansbevilling i [en sag om netop denne afvejning](#), hvor både by- og landsret havde dømt til betaling af det fulde beløb.

Lempelse er ikke automatisk. I **BS-17861/2023-VLR** afviste Vestre Landsret lempelse i [regressagen mod en tidligere folkeskoleelev efter en voldsepisode mod en lærer](#) og fastholdt kravet på 299.031,21 kr. – hverken nødværge eller § 24 kunne føre til nedsættelse. Og i **BS-49811/2023-OLR** stadfæstede Østre Landsret i [sagen om regreskrav for en voldsepisode fra 2007](#) det fulde krav trods appellantens vanskelige helbredsmæssige og økonomiske situation og de 17 år, der var gået.

§ 24 anvendes også uden for voldssagerne. Vestre Landsret behandlede [§ 24, stk. 1](#) i **BS-1687/2007-VLR** om [erstatning for skade på en lånt kranbil](#), og bestemmelsen indgik i vurderingen i både [Hesalight-sagen \(BS-15446/2020-OLR\)](#) og [sparekassesagen \(BS-426/2011-VLR\)](#). Historisk peger [Betænkning nr. 829/1978, s. 10](#) på, at lempelse normalt **ikke** sker "hvor skaden skyldes en faglig fejl, udvist under kontraktmæssigt påtaget arbejde" – en linje, der stadig præger de professionelle ansvarssager.

LOV	Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 1, 2	Offererstatningsloven § 17, stk. 1
PRAKSIS	Højesteret · Yderligere lempelse af statens regreskrav efter et voldeligt skub med omfattende følger (Erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1)	05.12.2025
	Højesteret · Nedsættelse af statens regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	28.10.2025
	Landsretten · Vestre Landsret stadfæster nedsættelse af millionkrav mod voldsdømt til 1 mio. kr. efter billighedsreglen	17.01.2025
	Landsretten · Regreskrav mod tidligere elev efter voldsepisode mod lærer i folkeskolen	15.01.2025
	Landsretten · Landsretten stadfæster regreskrav mod voldsoffer for erstatningsansvar	25.10.2024
	Landsretten · Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar i Hesalight A/S konkursbo	17.03.2023
	Landsretten · Dom om erstatningsansvar for tidligere ledelse og revisorer i Sparekasse	28.02.2020
	Landsretten · Landsrettens dom i sag om erstatning for skade på lånt kranbil	05.03.2008
	Byretten · Regreskrav efter Vold og Erstatningsansvarslovens Lempelsesregel	23.10.2019
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om lempelse af regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	05.03.2025

Erstatningsansvarslovens § 24 a: børns ansvar og

§ 10 [billighedslempelsen](#)

[§ 24 a](#) fastslår, at barn under 15 år er erstatningspligtigt efter samme regler som voksne, men at erstatningen kan nedsættes eller helt bortfalde, "for så vidt det findes billigt på grund af manglende udvikling hos barnet, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, derunder navnlig forholdet mellem den skadegørende og den skadelidendes evne til at bære tabet og udsigten til, at skaden kan fås godtgjort hos andre".

Bestemmelsen er ikke oprindeligt en del af erstatningsansvarsloven. Den blev overført fra myndighedsloven ved ændringsloven i tilknytning til værgemålsloven med ikrafttræden 1. januar 1997; ifølge lovhistorikken skete overførslen **uden indholdsmæssig ændring**, således at myndighedsloven fremover alene indeholdt regler om forældre og børn.

Fuldt bortfald. Den ledende afgørelse er Højesterets dom i **BS-1971/2023-HJR** – [sagen om statens regreskrav mod en 12-årig efter vold mod en lærer](#). Efter at have fastslået både årsagssammenhæng og adækvans lod Højesteret hele regreskravet på 92.813,51 kr. bortfalde:

"A er i dag 21 år, og efter de foreliggende oplysninger om ham kan han ikke anses for at have realistisk mulighed for at afvikle gælden (regreskravet) inden for en overskuelig fremtid. C har fået godtgørelse og erstatning gennem offererstatningsordningen. Efter en samlet vurdering af de anførte omstændigheder [finder] Højesteret, at regreskravet mod A bortfalder, jf. erstatningsansvarslovens § 24 a, 2. pkt."

De bærende hensyn var, at skadevolderen var 12 år med dokumenterede kognitive og adfærdsmæssige udfordringer, at PTSD-følgerne kun kunne tilregnes ham som uagtsomme konsekvenser af den forsætlige vold, og at skadelidte allerede var dækket via offererstatningsordningen. Højesteret fastslog samtidig, at når hovedkravet mod barnet bortfalder, bortfalder også det afledte hæftelseskrav mod forældremyndighedsindehaveren efter [lov om hæftelse for børns erstatningsansvar § 1, stk. 1](#).

Landsrettens forudgående dom **BS-25729/2021-VLR** nåede samme resultat under hensyn til elevens lave alder (12 år) og hans STU-ophold og forventede fleksjob, jf. [stadfæstelsen af regresdommen](#). Procesbevillingsnævnet havde i **22/09688** meddelt 3.-instansbevilling netop fordi fortolkningen af § 24 a var principiel, jf. [afgørelsen om fuldt bortfald af den 12-åriges erstatningsansvar](#).

Ingen lempelse. § 24 a er ingen automatik. I **BS-8447/2022-ALB** afviste Retten i Aalborg lempelse i [regressagen mod en skadevolder, der som 14-årig havde slået to elevers hoveder sammen](#) og påført en medelev hjernerystelse og varigt mén. Sammenholdt med Højesterets dom tegner der sig et mønster, hvor alderen på gerningstidspunktet (12 år over for 14 år), graden af udviklingsmæssige vanskeligheder og skadevolderens aktuelle betalingsevne er de udslagsgivende parametre.

Ombudsmanden har i [FOB 2012-1](#) sammenfattet retstilstanden på et helt andet – men systematisk oplysende – område:

"Det har betydning for elevens erstatningsansvar om skolebøgerne er forsikret fra kommunens side. Hvis det er tilfældet, er eleven nemlig kun erstatningsansvarlig hvis han/hun har handlet forsætligt eller groft uagtsomt. En mulig lempelse af erstatningsansvaret kan komme på tale efter den særlige lempelsesregel for børn i erstatningsansvarslovens § 24 a eller den generelle lempelsesregel i samme lovs § 24."

Udtalelsen illustrerer, at § 19, § 24 og § 24 a jævnligt spiller sammen i samme sag: først prøves, om ansvaret overhovedet består efter § 19, dernæst om det skal lempes efter § 24 a eller § 24.

LOV

[Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 1](#)[Erstatningsansvarsloven § 24a](#)[Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Statens regreskrav mod 12-årig efter vold mod lærer bortfaldt på grund af skadevolderens forhold og manglende betalingsevne	02.11.2023
	Landsretten · Stadfæstelse af dom i sag om regresbetaling efter voldeligt overfald	08.04.2022
	Byretten · Civilstyrelsens regreskrav mod 14-årig skadevolder for forsætlig vold: Afvisning af forældelse og lempelse af erstatningsansvar	03.01.2024
	Procesbevillingsnævnet · 3.-instansbevilling: Fuldt bortfald af 12-årig elev i specialklassens erstatningsansvar for overfald på skolelærer – fortolkning af erstatningsansvarslovens § 24 a	20.12.2022

Ledelses- og selskabsansvar: culpareglen anvendt på § 11 forretningsmæssige skøn

Culpareglen er også ansvarsgrundlaget, når ledelsesmedlemmer og selskabsdeltagere mødes med krav uden for kontrakt. Her tilføjer praksis en institutionel modifikation: domstolene er tilbageholdende med at tilsidesætte et forretningsmæssigt skøn.

I **Sag 34/2020** afgrænsede Højesteret prøvelsen i [dommen om ledelsesansvar i ebh bank](#), hvor Finansiell Stabilitet krævede 100 mio. kr. af den tidligere administrerende direktør vedrørende tre engagementer i 2007-2008. Sagen tog stilling til rækkevidden af en bankdirektørs bemyndigelse, til hvornår domstolene overhovedet må tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, og til reglerne om inhabilitet ved nærforbundne transaktioner.

Samme tilbageholdenhed slog igennem i **BS-426/2011-VLR**, hvor Vestre Landsret frifandt direktør, bestyrelsesformand, næstformand samt to revisionsvirksomheder og to revisorer i [sagen om en sparekasses sammenbrud i marts 2009](#) – hverken den generelle drift eller de konkrete engagementer kunne bære et ansvar for de påståede 275 mio. kr.

Modsat statueres ansvar, hvor svigtene er fundamentale og subjektivt tilregnelige. I **BS-15446/2020-OLR** dømte Østre Landsret i [Hesalight-sagen](#) den administrerende direktør, bestyrelsesformanden og et centralt bestyrelsesmedlem solidarisk til 200 mio. kr. for fundamentale svigt i ledelse, økonomistyring og kreditvurdering – men frifandt et sent indtrådt bestyrelsesmedlem og revisoren på årsagssammenhængen.

Ansaret kan også ramme den fysiske person bag selskabet direkte. I **Sag 64/2020** fandt Højesteret i [dommen om svigagtig overfakturering i strid med en samarbejdsaftale](#) direktøren og den ultimative ejer personligt ansvarlig – uden at der forelå sammenblanding af økonomi.

Omvendt er tærsklen høj for ulønnede foreningsbestyrelser. I **Sag 52/2011** afgjorde Højesteret ansvarsnormen i [sagen om personligt bestyrelsesansvar for en grundejerforenings sagsomkostninger](#), hvor Rudersdal Kommune krævede 80.000 kr. af formanden og et bestyrelsesmedlem personligt, fordi bestyrelsen havde anket en tabt byretsdom trods foreningens usunde økonomi og advokatens råd.

For de specialiserede professionsansvarsnormer henvises til [advokatansvar](#), [revisoransvar](#) og [bestyrelsesansvar](#), ligesom arbejdsgiverens principalansvar behandles selvstændigt under [arbejdsgivers-erstatningsansvar](#) og det objektive producentansvar under [produktansvar](#).

LOV	Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 1	Erstatningsansvarsloven § 25, stk. 1
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om ledelsesansvar i ebh bank: Forretningsmæssigt skøn og inhabilitet	08.04.2022
	Højesteret · Personligt erstatningsansvar for direktør og ejer ved svigagtig overfakturering i strid med samarbejdsaftale	15.04.2021
	Højesteret · Personligt erstatningsansvar for bestyrelsesmedlemmer i en grundejerforening vedrørende sagsomkostninger	07.02.2013
	Landsretten · Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar i Hesalight A/S konkursbo	17.03.2023
	Landsretten · Dom om erstatningsansvar for tidligere ledelse og revisorer i Sparekasse	28.02.2020

§ 12 Sammenfatning: de bærende linjer i culpapraksis

Praksis tegner et forholdsvis stabilt billede, som kan sammenfattes i fem linjer.

1. Ansvarsnormen er relativ, ikke absolut. Domstolene måler adfærden mod det, der var almindeligt anerkendt på handlingstidspunktet, og justerer målestokken efter rollen. Advokaten, der leverer modelrådgivning, mødes med en skærpet norm ([BS-26436/2020-OLR](#)); tømreren, ejendomsmægleren og legepladsinspektøren måles på fagmandens omhu ([BS-60450/2023-VLR](#), [BS-12209/2023-VLR](#), [BS-8391/2024-VLR](#)); barnet måles mod jævnaldrende. Skærpet norm er dog ikke resultatansvar – rådgiveren frifindes, når forudsætningerne var udtrykkelige og klienten brød dem.

2. Kausalitet og adækvans er selvstændige spærringer. Højesteret har fastslået, at PTSD ikke er en atypisk følge af forsætlig vold ([BS-1971/2023-HJR](#)), men afvist ansvar over for den indirekte skadelidte, der kun var vidne ([BS-38951/2020-HJR](#)). På bevisplanet strander mange krav på forudbestående lidelser og konkurrerende årsager ([BS-43025/2023-OLR](#), [BS-22059/2024-VLR](#)).

3. Culpa er sikkerhedsnettet under de objektive ansvarsformer. Falder det objektive ansvar bort – fordi hændelsen ikke er et "færdselsuheld", eller fordi forureningen ikke stammer fra den farlige aktivitet – prøves sagen efter culpapreglen. Det gjorde Højesteret både i [olieforureningssagen](#) ([BS-63777/2024-HJR](#)) og i [lysmastsagen](#) ([BS-11654/2018-HJR](#)).

4. Grov uagtsomhed er det centrale skæringspunkt i erstatningsansvarsloven. Den afgør, om § 19-beskyttelsen bortfalder, om arbejdsgiveren kan søge regres efter § 23, og om ansvarsbegrænsninger i transportretten kan gennemføres. Testen er praksisfast: handlingen skal indebære **en indlysende fare for den indtrådte skade** ([BS-16281/2022-ROS](#)). Rækkevidden af § 23-lempelsen ved grov uagtsomhed afklares i øjeblikket af Højesteret efter 3.-instansbevillingen i [25/18936](#).

5. §§ 24 og 24 a er sociale sikkerhedsventiler – men ikke automatiske. Højesteret har i 2025 nedsat regreskrav fra ca. 4 mio. kr. til 250.000 kr. ([BS-15705/2025-HJR](#)) og i 2023 ladet et krav mod en tidligere 12-årig bortfalde helt ([BS-1971/2023-HJR](#)). Men landsretterne afviser lempelse, hvor skadevolderen var voksen og adfærden bevidst aggressiv ([BS-17861/2023-VLR](#), [BS-49811/2023-OLR](#)), og byretten har afvist § 24 a-lempelse ved forsætlig vold begået som 14-årig ([BS-8447/2022-ALB](#)).

Afgrænsningsmæssigt bemærkes, at udmålingen af de enkelte erstatnings- og godtgørelsesposter behandles selvstændigt under [tabt-arbejdsfortjeneste](#), [svie-og-smerte](#), [varigt-men-mengradserstatning](#), [erhvervsevnetab](#) og [tortgodtgoerelse](#), mens forsikringssidens regres og dækningsspørgsmål behandles under [subrogation-regres-forsikring](#) og [ansvarsforsikring-forsaet-grov-uagtsomhed](#). Statens offererstatningsordning – som er forudsætningen for de mange regressager, der bærer § 24- og § 24 a-praksis – behandles under [voldsoffer-erstatning](#).

LOV	Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 1-3	Erstatningsansvarsloven § 23, stk. 1
	Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 1	Erstatningsansvarsloven § 24a
PRAKSIS	Højesteret · Nedsættelse af statens regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	28.10.2025
	Højesteret · Grundejers frifindelse for erstatningsansvar efter olieforurening ved fejlagtig påfyldning	25.06.2025
	Højesteret · Statens regreskrav mod 12-årig efter vold mod lærer bortfaldt på grund af skadevolderens forhold og manglende betalingsevne	02.11.2023
	Højesteret · Ansvarsforsikringsselskabs erstatningspligt ved færdselsuheld omfattede ikke psykisk lidelse hos vidne til ulykken	19.08.2021
	Højesteret · Rækkevidde af objektivt ansvar efter færdselsloven ved påkørsel af genstande efterladt på kørebanen	04.12.2018

Landsretten · Frifindelse for erstatningsansvar efter brand i beboelsesejendom, da årsagssammenhæng til uforsvarlig askehåndtering ikke kunne fastslås med fornøden sikkerhed	30.10.2025
Landsretten · Erstatningsansvar for inspektionsvirksomhed efter ulykke med mangelfuldt efterset legepladsredskab	29.04.2025
Landsretten · Tømrerfirma erstatningsansvarligt for kundes fald i uafdækket hul i gulv	06.03.2025
Landsretten · Landsret afviste erstatningskrav for lændesmerter efter færdselsuheld på grund af manglende årsagssammenhæng	03.03.2025
Landsretten · Ejendomsmæglers erstatningsansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning ved salg af ejendom	04.02.2025
Landsretten · Regreskrav mod tidligere elev efter voldsepisode mod lærer i folkeskolen	15.01.2025
Landsretten · Landsretten stadfæster regreskrav mod voldsoffer for erstatningsansvar	25.10.2024
Landsretten · Frifindelse i sag om rådgiveransvar i forbindelse med udbytteskat	28.04.2022
Byretten · Civilstyrelsens regreskrav mod 14-årig skadevolder for forsætlig vold: Afvisning af forældelse og lempelse af erstatningsansvar	03.01.2024
Byretten · Chauffør kendt erstatningsansvarlig for grov uagtsomhed efter kørsel over for rødt lys	08.11.2023
Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet tillader Højesteret at prøve fuldstændigt bortfald af kaskoforsikrings regreskrav mod chauffør ved grov uagtsomhed	01.12.2025

REFERENCE **Lovgrundlag** 6 paragraffer

Erstatningsansvarsloven § 19	stk. 1-3	Erstatningsansvarsloven § 23	stk. 1-3
Erstatningsansvarsloven § 24	stk. 1, 2	Erstatningsansvarsloven § 24a	
Færdselsloven § 101	stk. 1	Hundeloven § 8	stk. 1

MATERIALE **Citerede afgørelser** 59 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			14
05.12.2025	Yderligere lempelse af statens regreskrav efter et voldeligt skub med omfattende følger (Erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1)		21903-2025
28.10.2025	Nedsættelse af statens regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24		15705-2025
25.06.2025	Grundejers frifindelse for erstatningsansvar efter olieforurening ved fejlagtig påfyldning		63777-2024
02.11.2023	Statens regreskrav mod 12-årig efter vold mod lærer bortfaldt på grund af skadevolderens forhold og manglende betalingsevne	bs-1971-2023-hjr	
08.06.2023	Højesterets dom om motorkøretøjsforsikringens dækning uden for færdselslovens område ved dødsulykke under brandslukning	bs-27456-2021-hjr	
08.04.2022	Højesterets dom om ledelsesansvar i ebh bank: Forretningsmæssigt skøn og inhabilitet		34-2020
19.08.2021	Ansvarsforsikringsselskabs erstatningspligt ved færdselsuheld omfattede ikke psykisk lidelse hos vidne til ulykken	bs-38951-2020-hjr	

15.04.2021	Personligt erstatningsansvar for direktør og ejer ved svigagtig overfakturering i strid med samarbejdsaftale	64-2020
14.05.2020	Højesterets dom om prøvelsesret i regressager efter offererstatningsloven og årsagssammenhæng ved flere skadesbegivenheder	bs-41492-2019-hjr
03.10.2019	Højesteret afviser erstatning til udlejer for skader på dør forvoldt under politiets anholdelse af eftersøgt	Sag 71/2019
04.12.2018	Rækkevidde af objektivt ansvar efter færdselsloven ved påkørsel af genstande efterladt på kørebanen	bs-11654-2018-hjr
19.10.2017	Højesterets dom om offererstatning: Vold begået af utilregnelig person og spørgsmålet om forældelse	298-2016
25.06.2013	Erstatningsansvar ved ophævet udlæg: Udlægshavers ansvar i henhold til retsplejelovens § 505	184-2011
07.02.2013	Personligt erstatningsansvar for bestyrelsesmedlemmer i en grundejerforening vedrørende sagsomkostninger	52-2011

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS 18

30.10.2025	Frifindelse for erstatningsansvar efter brand i beboelsesejendom, da årsagssammenhæng til uforsvarlig askehåndtering ikke kunne fastslås med fornøden sikkerhed	10293-12093
29.04.2025	Erstatningsansvar for inspektionsvirksomhed efter ulykke med mangelfuldt efterset legepladsredskab	10493-12367
06.03.2025	Tømrerfirma erstatningsansvarligt for kundes fald i uafdækket hul i gulv	9868-11545
03.03.2025	Landsret afviste erstatningskrav for lændesmerter efter færdselsuheld på grund af manglende årsagssammenhæng	9897-11581
04.02.2025	Ejendomsmæglers erstatningsansvar for urigtige oplysninger om el-tilslutning ved salg af ejendom	10398-12237
17.01.2025	Vestre Landsret stadfæster nedsættelse af millionkrav mod voldsdomt til 1 mio. kr. efter billighedsreglen	9432-10964
15.01.2025	Regreskrav mod tidligere elev efter voldsepisode mod lærer i folkeskolen	10488-12362
09.01.2025	Arbejdsgiver fundet erstatningsansvarlig for faldulykke ved slyngrenser grundet glat gulv og manglende afskærmning	10243-12025
25.10.2024	Landsretten stadfæster regreskrav mod voldsoffer for erstatningsansvar	8324-9833
17.03.2023	Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar i Hesalight A/S konkursbo	2997-3547
28.04.2022	Frifindelse i sag om rådgiveransvar i forbindelse med udbytteskat	4255-5099
08.04.2022	Stadfæstelse af dom i sag om regresbetaling efter voldeligt overfald	3329-3958
18.12.2020	Landsretssag om arbejdsulykke: Frifindelse af stilladsansvarlig og erstatningsansvar for arbejdsgiver	3860-4662

28.02.2020	Dom om erstatningsansvar for tidligere ledelse og revisorer i Sparekasse	1289-1558
24.05.2016	Dom om erstatningsansvar for vandskade efter uagtsomhed	5910-7061
20.09.2012	Dom om erstatningsansvar for skader forårsaget af blomsterreoler	1678-2019
05.03.2008	Landsrettens dom i sag om erstatning for skade på lånt kranbil	5570-6667
11.10.2005	Regreskrav efter vold under anholdelse	4973-5992

SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET 5

25.04.2025	Ansvar for kærtret flydedok og ledelsesansvar i Hirtshals Yard	BS-8527/2022-SHR og BS-8530/2022-SHR
05.07.2024	Frifindelse af Forbrugerombudsmanden i sag om ansvarspådragende handlinger	7022-8436
17.12.2020	Grov uagtsomhed ved parkering af LEGO-lastbil førte til fuldt erstatningsansvar for DSV Road	BS-39/2019-SHR
10.06.2008	Erstatningsansvar for fagforening og lønmodtager efter uberettiget konkursbegæring mod erhvervsdrivende	H-30-06
26.01.2001	Sag om erstatningsansvar for skade forårsaget af dønninger fra hurtigfærge	S-0020-99

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS 7

03.01.2024	Civilstyrelsens regreskrav mod 14-årig skadevolder for forsætlig vold: Afvisning af forældelse og lempelse af erstatningsansvar	10279-12076
08.11.2023	Chauffør kendt erstatningsansvarlig for grov uagtsomhed efter kørsel over for rødt lys	10410-12251
20.02.2023	Ejendomsmægler kendt erstatningsansvarlig for mangelfulde oplysninger om eltilslutning i salgsoptilling	10397-12236
07.11.2022	Ejer af udlejningsejendom fundet erstatningsansvarlig for personskader efter altankollaps	3342-3975
23.10.2019	Regreskrav efter Vold og Erstatningsansvarslovens Lempelsesregel	9406-10932
16.04.2018	DSB mod Concordia Forsikring og Tryk Forsikring om erstatningsansvar og bortfald efter erstatningsansvarsloven	48-50
02.07.2014	Afgørelse om erstatningsansvar for skade forvoldt under ransagning	4978-5997

ERSTATNINGSNÆVN ET · NÆVN / KLAGEINSTANS 7

17.08.2022	Bortfald af erstatning for selvforskyldt håndskade efter konfrontation med tyve	20-520-09409
29.09.2021	Nedsættelse af godtgørelse ved vold som følge af accept af risiko og egen skyld	18-520-01492
20.07.2018	Nægtelse af erstatning til skudoffer grundet accept af risiko i kriminelt bandemiljø	14-520-05624
20.07.2018	Afslag på offererstatning til passager ved hasarderet kapkørsel på grund af egen skyld	15-520-07432
14.07.2018	Nedsættelse af erstatning efter knivoverfald grundet egen skyld og accept af risiko ved gruppeskænderi	14-520-04428

06.01.2016	Afslag på offererstatning grundet egen skyld og accept af risiko ved opsøgt konfrontation	14-520-05129
19.11.2015	Erstatningsnævnets vurdering af egen skyld ved gengældelsesslag efter voldeligt overfald	14-520-05211

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 4

01.12.2025	Procesbevillingsnævnet tillader Højesteret at prøve fuldstændigt bortfald af kaskoforsikrings regreskrav mod chauffør ved grov uagtsomhed	25/18936
05.03.2025	Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om lempelse af regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	24/27813
20.12.2022	3.-instansbevilling: Fuldt bortfald af 12-årig elev i specialklasses erstatningsansvar for overfald på skolelærer – fortolkning af erstatningsansvarslovens § 24 a	22/09688
01.09.2022	3.-instansbevilling om afgrænsning af færdselsuheld: Bildør slår passager i hoved under udstigning – objektivt ansvar efter færdselslovens § 101, stk. 1	22/02269

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

17.12.2024	Gyldighed af kontrolafgift ved placering af elektronisk p-skive i siderude frem for forrude	park-7061
03.12.2024	Taxachauffør pålagt afgift under aflevering af gangbesværet passager: Uenighed om af- og pålæsning	park-4662
04.12.2023	Twist om ankomsttidspunkt og tidsforbrug ved parkering i Aalborg	park-3547

ANKENÆVNET FOR FORSIKRING · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

11.10.2023	Objektivt ansvar for hundeejer ved nabos fald i forsøg på at fastholde hund	100123
------------	---	--------

FORARBEJDE **Betænkninger** 5 referencer

Betænkning om forbrugeraftaler om arbejder på løsøre og fast ejendom (forbrugertjenester)

nr. 1133 · 1988 · Justitsministeriet

Betænkning om erstatning for miljøskader

nr. 1237 · 1992 · Justitsministeriet

Betænkning om arbejdsskadesikring

nr. 1482 · 2006 · Beskæftigelsesministeriet

Betænkning om arbejdsgiveres erstatningsansvar for ansattes skadegørende handlinger m.v.

nr. 352 · 1964 · Justitsministeriet

Betænkning om lempelse af erstatningsansvar m.v.

nr. 829 · 1978 · Justitsministeriet

03

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over forældelse af pengekrav (forældelsesloven §§ 3, 5-6, 15-19)

Den 3-årige og 10-årige forældelsesfrist samt afbrydelse ved erkendelse, retslige skridt og udlæg

Version 2 · Opdateret 24. jun. 2026 · 8 afgørelser · 2012-2026

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Forældelse af pengekrav er den hyppigste materielle indsigelse i foged- og inkassosager. Forældelsesloven (lov nr. 522 af 6. juni 2007, i kraft 1. januar 2008) erstattede de tidligere regler i 1908-loven og Danske Lov 5-14-4 med et samlet system af frister og afbrydelsesregler. Hovedreglen er en 3-årig forældelsesfrist regnet fra forfaldstidspunktet, som kan suspenderes ved utilregnelig uvidenhed, men aldrig ud over den absolutte 10-årige frist. For fordringer dokumenteret ved gældsbevis, dom, forlig eller pengelån gælder en 10-årig frist. Afbrydelse kan ske ved skyldnerens erkendelse, ved retslige skridt eller ved udlæg. Højesteret har i nyere praksis præciseret, at en delvis udlægsbegæring kun afbryder forældelsen for det begærede beløb, og at en e-mails tilkendegivelse om manglende betalingsevne kan udgøre en tilstrækkelig skylderkendelse.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Den almindelige forældelsesfrist for pengekrav er 3 år fra forfaldstidspunktet, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1.
- 02** Forældelsesfristen suspenderes ved utilregnelig uvidenhed om kravet eller skyldneren, men forældelse indtræder senest 10 år efter forfaldstidspunktet (den absolutte frist), jf. § 3, stk. 2 og stk. 3, nr. 4.
- 03** Fordringer dokumenteret ved gældsbevis, dom, forlig, betalingspåkrav påtegnet af fogedretten eller anden bindende afgørelse har en 10-årig forældelsesfrist, jf. § 5, stk. 1.
- 04** Fordringer i henhold til pengelån eller ubevilget overtræk på konti i pengeinstitutter har ligeledes en 10-årig forældelsesfrist, jf. § 6, stk. 1.
- 05** Renter, gebyrer og lignende forældes altid efter den korte 3-årige frist, selv om hovedstolen er omfattet af 10-årsfristen, jf. §§ 5, stk. 2, og 6, stk. 3.
- 06** Forældelsen afbrydes, når skyldneren udtrykkeligt eller ved sin handlemåde erkender sin forpligtelse, jf. § 15 – herunder ved delbetaling, rentebetalinger eller tilkendegivelse af manglende betalingsevne.

- 07** Forældelsen afbrydes ved retslige skridt – stævning, betalingspåkrav eller voldgift – hvis skridtene følges inden rimelig tid, jf. § 16.
- 08** Forældelsen afbrydes ved indgivelse af anmodning om udlæg i fogedretten, jf. § 18, stk. 1, men kun for den del af fordringen, der reelt begæres fuldbyrdet (Højesterets afgørelse i sag 146/2019).
- 09** En delvis udlægsbegæring har for den ikke-begærede del af fordringen karakter af en simpel påmindelse, som efter forældelsesloven ikke kan afbryde forældelsen.
- 10** En skyldners tilkendegivelse om manglende betalingsevne (fx 'jeg har ikke mulighed for at tilbagebetale lånet nu') kan udgøre en fristafbrydende erkendelse, idet formuleringen forudsætter gældens eksistens (Højesterets dom af 22. maj 2026).
- 11** Ved afbrydelse løber en ny fuld forældelsesfrist fra det tidspunkt, der er fastsat i § 19 – ved erkendelse fra erkendelsesdagen, ved dom fra domsafsigelsen, og ved udlæg fra fogedforretningens afslutning.
- 12** Fordringer, der er forældede, kan ikke kræves opfyldt, jf. § 23, og en forældet fordring må ikke registreres i kreditoplysningsbureauer (RKI/Experian).
- 13** Forhandlinger med skyldneren kan udskyde forældelsesfristens udløb efter § 21, stk. 5, hvis skyldneren har udvist en sådan grad af imødekommenhed, at kreditor havde rimelig udsigt til en forligsmæssig løsning.

§ 1 Forældelsesfristernes grundstruktur: 3 år og 10 år

Forældelsesloven bygger på et tosporet fristsystem, der erstattede de tidligere regler i 1908-loven og Danske Lov 5-14-4 med virkning fra 1. januar 2008.

Den almindelige 3-årige frist er lovens hovedregel. Efter [forældelseslovens § 3, stk. 1](#) er forældelsesfristen 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser. Fristen regnes fra forfaldstidspunktet, jf. [§ 2, stk. 1](#), dvs. det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve fordringen opfyldt.

Var fordringshaveren ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes fristen først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil, jf. [§ 3, stk. 2](#). Denne suspensionsregel er dog undergivet en **absolut frist** på 10 år fra forfaldstidspunktet for almindelige kontraktskrav, jf. [§ 3, stk. 3, nr. 4](#).

Den forlængede 10-årige frist gælder for særligt dokumenterede fordringer:

- **Gældsbreve og domme:** Fordringer dokumenteret ved gælds brev, registrering i en værdipapircentral, eller fastslået ved forlig, dom, betalingspåkrav påtegnet af fogedretten eller anden bindende afgørelse, jf. [§ 5, stk. 1](#).
- **Pengelån og overtræk:** Fordringer i henhold til pengelån eller ubevilgede overtræk på konti i pengeinstitutter, jf. [§ 6, stk. 1](#).

En vigtig begrænsning er, at **renter, gebyrer og lignende** altid forældes efter den korte 3-årige frist, selv om hovedstolen er omfattet af 10-årsfristen, jf. § 5, stk. 2 og § 6, stk. 3. Dog er renter, der tilskrives inden for maksimum på en kredit, omfattet af den 10-årige frist.

Forarbejderne til loven fastslog, at grundtrækkene i 1908-lovens ordning – en kort frist med suspensionsmulighed kombineret med en absolut lang frist – skulle gøres til det almindelige udgangspunkt:

Det foreslås, at grundtrækkene i den ordning, som i dag gælder for de fordringer, som er omfattet af 1908-loven – dvs. en forholdsvis kort frist, der kan suspenderes ved utilregnelig uvidenhed om kravet, kombineret med en længere absolut frist – bevares og gøres til det almindelige udgangspunkt.

LOV

Forældelsesloven § 2, stk. 1

Forældelsesloven § 3, stk. 1-3

Forældelsesloven § 5, stk. 1-2

Forældelsesloven § 6, stk. 1, 3

§ 2 Afbrydelse ved skyldnerens erkendelse – forældelseslovens § 15

Efter [forældelseslovens § 15](#) afbrydes forældelsen, når skyldneren over for fordringshaveren *udtrykkeligt eller ved sin handlemåde* erkender sin forpligtelse. Bestemmelsen viderefører det erkendelseskoncept, der gjaldt under 1908-loven, men med en eksplicit præcisering af, at erkendelse kan ske ved handlemåde.

Forarbejderne uddyber erkendelsesbegrebet:

Det følger heraf, at en fristafbrydende erkendelse af gælden bl.a. foreligger ved skyldnerens indrømmelse af forpligtelsens eksistens. Erkendelsen skal angå en gældspost af en bestemt størrelse, men det kan ikke kræves, at skyldneren skriftligt og udtrykkeligt anerkender gældens tilblivelse og størrelse.

Der stilles således **lempeligere krav** til erkendelse som afbrydelsesgrund end til etablering af et særligt retsgrundlag efter § 5. Forarbejderne nævner som eksempler på fristafbrydende erkendelse:

- Skyldnerens **betaling af renter**, der i almindelighed indebærer en stiltiende erkendelse af hele gælden
- Skyldnerens **betaling af afdrag**, der udgør en erkendelse af hele kravet, hvis betalingen fremstår som afdragsvis betaling af en større gæld
- En **anmodning om eftergivelse** af gælden
- Skyldnerens **omtale af eller henvisning til gælden** i brevveksling med fordringshaveren
- En **mundtlig erkendelse**, hvis den kan godtgøres

Højesterets dom af 22. maj 2026 – [BS-47285/2025-HJR](#) (stadfæstet ved [BS-43974/2025-HJR](#)) – er en central afgørelse om § 15-erkendelse. Skyldneren A havde i 2011 udstedt et gældsbrev på ca. 1,2 mio. kr. I en e-mail af 26. oktober 2019 svarede A på kreditors forespørgsel: *"jeg har ikke mulighed for at tilbagebetale lånet nu"*. Højesteret tiltrådte landsrettens resultat og begrundelse om, at denne formulering udgjorde en tilstrækkelig skylderkendelse, idet:

- Svaret forudsatte et bestående lån og knyttede manglende betaling til betalingsevne, ikke til en anfægtelse af kravet
- Kreditor med føje fik den opfattelse, at der ikke var tvist om kravet, og at retsforfølgning ikke var nødvendig

Den 10-årige forældelsesfrist blev derfor afbrudt den 26. oktober 2019, og X ApS' krav var ikke forældet, da sagen blev anlagt i 2022.

Omvendt er en **simpel modtagelseskvittering** – dvs. skyldnerens bekræftelse af at have modtaget kreditors henvendelse – ikke i sig selv en erkendelse af gælden.

LOV

Forældelsesloven § 5, stk. 1

Forældelsesloven § 15

PRAKSIS

Højesteret · Forældelsesfrist for gældsbrief afbrudt ved skylderkendelse i e-mail – Højesteret stadfæster 22.05.2026

§ 3 Afbrydelse ved retslige skridt – stævning og betalingspåkrav (§ 16)

Efter [forældelseslovens § 16, stk. 1](#) afbrydes forældelsen, når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve dom, betalingspåkrav påtegnet af fogedretten, voldgiftskendelse eller anden bindende afgørelse. Det er en betingelse, at fordringshaveren *forfølger disse skridt inden for rimelig tid*.

Afbrydelsen sker efter [§ 16, stk. 2](#):

- Ved **indlevering af stævning** eller betalingspåkrav til retten (nr. 1)
- Når **påstand om fordringen nedlægges** under retssagen, herunder som modkrav (nr. 2)
- Når fordringen **gøres gældende til modregning** under retssagen (nr. 3)
- Ved **skyldnerens** indlevering af stævning med påstand om, at fordringen ikke består (nr. 4)

Virkningen af afbrydelse ved retslige skridt reguleres af [§ 19, stk. 3](#): Den nye frist regnes fra den dag, da retsforlig indgås, dom afsiges, betalingspåkrav påtegnes af fogedretten, eller anden afgørelse træffes. Dette betyder, at der efter en dom løber en **ny fuld forældelsesfrist** (3 eller 10 år afhængigt af fordringens karakter) fra domsafsigelsen.

I praksis er det hyppigste retslige skridt for pengekrav indsendelse af et **betalingspåkrav** til fogedretten, jf. retsplejelovens §§ 477 a-e. Når fogedretten påtegner betalingspåkravet, etablerer det samtidig et *særligt retsgrundlag* efter [§ 5, stk. 1, nr. 3](#), der giver fordringen en 10-årig frist fremadrettet.

LOV

Forældelsesloven § 5, stk. 1

Forældelsesloven § 16, stk. 1-2

Forældelsesloven § 19, stk. 3

§ 4 Afbrydelse ved udlæg i fogedretten – og den principielle sag om delvis udlægsbegæring (§ 18)

Efter [forældelseslovens § 18, stk. 1](#) afbrydes forældelsen ved indgivelse af anmodning om udlæg, hvis fordringshaveren søger forretningen fremmet inden for rimelig tid. Afbrydelsen gælder uanset udlægsgrundlagets karakter og uanset om forretningen fører til foretagelse af udlæg eller til konstatering af, at skyldneren ikke ejer noget (insolvenserklæring).

Forarbejderne til § 18 fastslog, at den gældende praksis om, at en udlægsbegæring skal tages til følge trods insolvenserklæring, når formålet er at afbryde forældelsen, forudsættes opretholdt.

Højesterets principielle afgørelser i sag 146/2019 og sag 148/2019 (begge afsagt 16. april 2020) – [Sag 146/2019](#) og [BS-148/2019-HJR](#) – afklarede, at en **delvis udlægsbegæring** efter [retsplejelovens § 507, stk. 2](#) kun afbryder forældelsen for den del af fordringen, der reelt begæres fuldbyrdet.

I sag 146/2019 havde en kreditor i 2008 opgjort sit fulde tilgodehavende til 216.207 kr. men begærede alene udlæg for 43.000 kr. Ti år senere begærede kreditor udlæg for det fulde beløb. Højesteret fastslog:

Ved anmodning om udlæg som nævnt i retsplejelovens § 507, stk. 2, søger fordringshaveren under fogedforretningen kun at opnå fuldbyrdelse af den del af sin fordring, der anmodes om udlæg for. I denne situation søger fordringshaveren ikke fogedsagen fremmet til foretagelse af udlæg for den resterende del af fordringen.

Højesteret understregede, at en delvis begæring for den ikke-begærede del har *væsentlige lighedstræk med en simpel påmindelse*, som efter forældelsesloven ikke kan afbryde forældelse:

Denne forståelse stemmer også bedst med de hensyn, som forældelsesloven bygger på. Ved ikrafttrædelsen af loven blev Danske Lov 5-14-4 om fordringshaverens adgang til at afbryde forældelse ved påmindelse således ophævet for alle typer af fordringer.

Konsekvensen er, at kreditor ved strategisk udstykning af udlægsbegæring risikerer, at restbeløbet forældes. I sag 146/2019 kunne sagen kun fremmes for 44.250 kr. (43.000 kr. + 1.250 kr. i omkostninger), mens restfordringen var forældet.

Efter [§ 19, stk. 6](#) regnes den nye forældelsesfrist ved udlægsafbrydelse fra fogedforretningens afslutning. [§ 19, stk. 7](#) indeholder en særregel om, at der ved udlæg for en fordring med særligt retsgrundlag (§ 5) også løber en ny 10-årig frist for de omkostninger og uforældede renter, der er opgjort under fogedforretningen.

LOV

[Forældelsesloven § 18, stk. 1](#)[Forældelsesloven § 19, stk. 6-7](#)[Retsplejeloven § 507, stk. 2](#)

PRAKSIS

Højesteret · Afbrydelse af forældelse ved delvis anmodning om udlæg

16.04.2020

Højesteret · Forældelse af fordring ved begrænset udlægsbegæring

16.04.2020

§ 5 Kundskabstidspunktet og suspension af den 3-årige frist

Suspensionsreglen i [forældelseslovens § 3, stk. 2](#) er af central betydning, navnlig ved erstatningskrav og skjulte mangler. Fristen regnes først fra den dag, da fordringshaveren *fik eller burde have fået* kendskab til fordringen og skyldneren. Suspensionen kan dog aldrig føre til, at forældelse indtræder senere end den absolutte frist i stk. 3 – typisk 10 år for kontraktsskrav.

Højesteret har i [Sag 52/2016](#) (dom af 4. april 2017) præciseret, hvornår suspensionen ophører. I sagen om andelsboligforeningen Trylleskovparken og Nykredit Banks renteswapaftaler fastslog Højesteret:

Højesteret tiltræder, at Trylleskovparken senest ved udsendelsen til andelshaverne den 25. marts 2010 af årsrapporten for 2009 havde det fornødne grundlag for at kende de omstændigheder, som kunne begrunde et muligt erstatningskrav mod Nykredit for mangelfuld rådgivning.

Retten afviste, at foreningens manglende kendskab til *specifikke tekniske indsigelser* (fx asymmetri eller konveksitet i renteswappen) på et senere tidspunkt skulle udskyde forældelsesfristen. Alle indsigelser vedrørte den oprindelige rådgivning, og kundskabstidspunktet skulle derfor fastsættes samlet.

Det afgørende er, om fordringshaveren havde det *fornødne grundlag* for at kende de omstændigheder, der begrundede kravet – ikke om fordringshaveren faktisk havde juridisk bistand til at formulere kravet. En tolkning, hvor fristen varierer afhængigt af, hvornår fordringshaveren fik kendskab til hver enkelt teknisk indsigelse, ville stride mod forældelsesreglernes formål om retssikkerhed og klarhed.

LOV

Forældelsesloven § 2, stk. 3-4

Forældelsesloven § 3, stk. 2

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om forældelse og passivitet ved renteswapaftaler i andelsboligforening

04.04.2017

Forhandlinger som udskydelse af forældelsesfristens udløb (§ 21, stk. 5)

Forældelseslovens § 21, stk. 5 indeholder en udskydelsesregel: Hvis fordringshaveren og skyldneren forhandler om fordringen, indtræder forældelse tidligst 1 år efter, at forhandlingerne afbrydes.

Højesteret tog i [BS-4222/2019-HJR](#) (dom af 7. november 2019) principielt stilling til, hvornår en korrespondance udgør "forhandlinger" i bestemmelsens forstand. I sagen havde Alka Forsikring (nu Tryg) først afvist dækning for en vandskade, men senere fremsat et kulancetilbud og opfordret til yderligere dokumentation. Højesteret udtalte:

Højesteret finder, at der ved vurderingen heraf navnlig kan lægges vægt på, om skyldneren har tilkendegivet en sådan grad af imødekommenhed over for det fremsatte krav, at der for fordringshaveren var rimelig udsigt til, at parterne ville kunne nå en forligsmæssig løsning.

Retten afviste forsikringsselskabets argument om, at forbeholdsordene "uden præjudice" og "pr. kulance" fratog korrespondancen dens forhandlingskarakter. Sådanne formuleringer er sædvanlige i forligssammenhænge for at beskytte mod at blive procesretligt bundet, men fjerner ikke forhandlingernes karakter i forældelseslovens forstand.

Forældelsesfristen var derfor udskudt, og kravet var ikke forældet ved sagsanlægget. Afgørelsen har bredere rækkevidde end forsikringskrav og er relevant for enhver kreditorkontakt, der kan karakteriseres som forhandlinger.

LOV

Forældelsesloven § 3, stk. 1

Forældelsesloven § 21, stk. 5

PRAKSIS

Højesteret · Principiel afgørelse om forhandlingens betydning for forældelse af forsikringskrav

07.11.2019

§ 7 Virkningen af afbrydelse – ny frist efter § 19

Når forældelsen afbrydes, løber en ny fuld forældelsesfrist, hvis længde bestemmes efter lovens almindelige regler, jf. § 19, stk. 1. Begyndelsestidspunktet for den nye frist afhænger af afbrydelsesmåden:

Afbrydelsesmåde	Ny frist løber fra	Hjemmel
-----------------	--------------------	---------

Skyldnerens erkendelse	Dagen for erkendelsen	§ 19, stk. 2
Dom eller forlig	Domsafsigelsen/forligets indgåelse	§ 19, stk. 3
Anerkendelse i konkurs/dødsbo	Boets slutning	§ 19, stk. 4
Udlæg i fogedretten	Fogedforretningens afslutning	§ 19, stk. 6
Lønindeholdelse	Afgørelse om ophør/bero i 1 år	§ 19, stk. 6

Særreglen i § 19, stk. 7 er væsentlig for inkassopraksis: Når der ved udlæg afbrydes forældelse for en fordring med *særligt retsgrundlag* (§ 5), løber en ny 10-årig frist også for de omkostninger og uforældede renter, der er opgjort under fogedforretningen. En opgørelse i fogedretten etablerer dermed ikke i sig selv et særligt retsgrundlag for renter og omkostninger, men disse "medtages" i den nye 10-årige frist.

Betydningen af denne regel blev konkretiseret i Højesterets afgørelser om delvis udlægsbegæring: I [Sag 146/2019](#) fastslog Højesteret, at den nye frist efter § 19, stk. 7, kun omfattede de omkostninger (1.250 kr.), der var opgjort under den faktiske fogedforretning i 2008 – ikke omkostninger relateret til den ikke-begærede del af fordringen.

LOV

[Forældelsesloven § 5, stk. 1](#)[Forældelsesloven § 19, stk. 1-7](#)

PRAKSIS

Højesteret · Afbrydelse af forældelse ved delvis anmodning om udlæg

16.04.2020

§ 8 Forældet gæld og kreditoplysningsregistrering

Forældelse medfører, at fordringen **ikke kan kræves opfyldt**, jf. [§ 23](#). Virkningen er materiel: skyldneren får et permanent forsvar mod kravet, uanset om forældelsen påberåbes eller ej.

En forældet fordring må **ikke registreres** i kreditoplysningsbureauer som RKI/Experian. Registrering af en forældet fordring er i strid med god kreditoplysningsskik og kan medføre påbud om sletning. For den nærmere regulering af sletning fra kreditoplysningsbureauer henvises til [praksisoversigten om sletning fra RKI/Experian](#).

Indfrielse af en forældet gæld kan som udgangspunkt ikke kræves tilbagebetalt, idet betaling af en forældet fordring betragtes som en gave til kreditor – skyldneren har frivilligt opfyldt en naturlig forpligtelse, der fortsat eksisterer som moralsk (men ikke retligt eksigibel) gæld.

Forbrugerombudsmanden har i flere sager taget stilling til forældelse af forbrugerkrav. I [en udtalelse af 17. august 2012](#) fastslog Forbrugerombudsmanden, at den almindelige 3-årige forældelsesfrist gælder for fordringer på naturalopfyldelse (transportydelser fra klippekort), og at trafikelskabet skulle give kunderne mulighed for tilbagebetaling i 3 år fra købsdatoen. I [en efterfølgende udtalelse af 17. juli 2014](#) fastslog Forbrugerombudsmanden, at en gyldighedsperiode på 6 måneder for refundering var urimelig, og at en kortere forældelsesfrist efter [§ 26, stk. 4](#) skal være mindst 1 år og fremgå tydeligt af vilkårene.

LOV

[Forældelsesloven § 23](#)[Forældelsesloven § 26, stk. 2, 4](#)

PRAKSIS

Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden: Gyldighedsperiode på 6 måneder for refundering af ubrugte klippekort er urimelig

17.07.2014

Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmandens vurdering af trafikelskabs udfasning af klippekort og forældelse af krav

17.08.2012

§ 9 Afgrænsning og særlige forældelsesregler

Forældelsesloven er den generelle ramme, men en række særlove indeholder afvigende frister:

- **Forsikringskrav:** Forsikringsaftalelovens § 29 fastsætter en 3-årig forældelsesfrist for forsikringskrav med særlige begyndelsestidspunkter. For den nærmere regulering henvises til [praksisoversigten om forældelse af forsikringskrav efter FAL § 29](#).
- **Arbejdsskadekrav:** Arbejdsskadesikringslovens § 36 fastsætter en 5-årig kort frist (i stedet for den almindelige 3-årige) med et lempeligere kundskabskrav og en tillægsfrist på 3 år efter myndighedsafgørelse.
- **Ansættelsesforhold:** Forældelseslovens § 4 fastsætter en 5-årig frist for fordringer, der støttes på aftale om udførelse af arbejde som led i et ansættelsesforhold.
- **Skattekrav:** Skatteforvaltningslovens regler om ordinær genoptagelse (§ 26: 3 år + 4 måneder) og ekstraordinær genoptagelse (§ 27) gælder som specialregler for skatteansættelser.
- **Offentlig inddrivelse:** Lov om inddrivelse af gæld til det offentlige indeholder særlige regler, herunder at forældelse af fordringer under inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden tidligst indtræder 3 år fra fordringens modtagelse.

Forældelseslovens regler om afbrydelse (§§ 15-19) gælder som udgangspunkt også for fordringer, der er undergivet særlige forældelsesfrister i anden lovgivning, jf. § 28. Loven er ufravigelig til skade for forbrugere, jf. § 26, stk. 2, med den undtagelse, at der for fordringer, for hvilke der er udstedt et dokument, kan aftales en kortere forældelsesfrist, dog ikke kortere end 1 år, jf. § 26, stk. 4.

For den nærmere regulering af selve inkassoproceduren og rentelovens regler henvises til særskilte praksisoversigter. [Gældssanering](#) reguleres efter konkurslovens kapitel 25-28 og er en separat problemstilling.

LOV

Forældelsesloven § 4

Forældelsesloven § 26, stk. 2, 4

Forældelsesloven § 28

§ 10 Sammenfatning: Praktiske takeaways for kreditorer og skyldnere

Den fundne praksis viser følgende centrale mønstre:

- **Kreditorer** skal holde nøje styr på forældelsesfrister og aktivt afbryde dem. Den tidligere adgang til at afbryde forældelse ved simpel påmindelse er ophævet – afbrydelse kræver enten en skyldnererkendelse, et retsligt skridt eller en udlægsbegæring.
- **Delvis udlægsbegæring** er efter Højesterets afgørelser i 2020 en risikabel strategi. En kreditor, der kun begærer udlæg for en del af fordringen, kan ikke senere kræve resten fuldbyrdet, hvis den 3- eller 10-årige frist er udløbet for restfordringen.
- **E-mail-erkendelser** kan afbryde forældelsen, men de skal indeholde en tilstrækkelig klar tilkendegivelse af gældens eksistens. En simpel modtagelseskvittering eller en blot ubesvaret henvendelse er ikke tilstrækkelig.
- **Forhandlinger** kan udskyde forældelsesfristens udløb, men det kræver, at skyldneren har udvist en grad af imødekommethed, der giver kreditor rimelig udsigt til en forligsmæssig løsning.
-

Skyldnere bør være opmærksomme på, at enhver erkendelse af gælden – herunder delvise betalinger, anmodninger om henstand, eller tilkendegivelser om manglende betalingsevne – kan afbryde forældelsen og starte en ny fuld frist.

- **Forældet gæld** kan ikke kræves opfyldt og må ikke registreres i kreditoplysningsbureauer. Frivillig indfrielse af forældet gæld kan dog ikke kræves tilbagebetalt.

PRAKSIS	Højesteret · Forældelsesfrist for gælds-brev afbrudt ved skylderkendelse i e-mail – Højesteret stadfæster	22.05.2026
	Højesteret · Afbrydelse af forældelse ved delvis anmodning om udlæg	16.04.2020
	Højesteret · Forældelse af fordring ved begrænset udlægsbegæring	16.04.2020
	Højesteret · Principiel afgørelse om forhandlingers betydning for forældelse af forsikringskrav	07.11.2019
	Højesteret · Højesterets dom om forældelse og passivitet ved renteswapaftaler i andelsboligforening	04.04.2017

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Forældelsesloven § 3	stk. 1-3	Forældelsesloven § 5	stk. 1
Forældelsesloven § 6	stk. 1	Forældelsesloven § 15	
Forældelsesloven § 16	stk. 1	Forældelsesloven § 18	stk. 1
Forældelsesloven § 19	stk. 1-7		

MATERIALE Citerede afgørelser

7 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS		5
22.05.2026	Forældelsesfrist for gælds-brev afbrudt ved skylderkendelse i e-mail – Højesteret stadfæster	10718-12732
16.04.2020	Afbrydelse af forældelse ved delvis anmodning om udlæg	146-2019
16.04.2020	Forældelse af fordring ved begrænset udlægsbegæring	5917-7068
07.11.2019	Principiel afgørelse om forhandlingers betydning for forældelse af forsikringskrav	bs-4222-2019-hjr
04.04.2017	Højesterets dom om forældelse og passivitet ved renteswapaftaler i andelsboligforening	52-2016
FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS		2
17.07.2014	Forbrugerombudsmanden: Gyldighedsperiode på 6 måneder for refundering af ubrugte klippekort er urimelig	
17.08.2012	Forbrugerombudsmandens vurdering af trafik-selskabs udfasning af klippekort og forældelse af krav	

04

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over frigørende deponering (deponeringsloven)

Fordringshavermora, uvished om rette kreditor og afgrænsningen til aftalt skødedeponering

Version 2 · Opdateret 6. sep. 2026 · 42 afgørelser · 2002-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Deponeringsloven – lov om skyldners ret til at frigøre sig ved deponering – giver en skyldner adgang til at frigøre sig endeligt for en penge- eller værdipapirforpligtelse ved at deponere ydelsen, når opfyldelse til rette fordringshaver er umulig på grund af fordringshaverens forhold eller på grund af begrundet uvished om, hvem der er rette fordringshaver. Loven er fra 1932 og har siden kun været ændret én gang af betydning, nemlig ved ophævelsen af det særskilte godkendelseskrav for deponeringssteder i 2013. Den egentlige lovbestemte deponering efter § 1 er sjælden i praksis; langt hovedparten af de sager, der føres, angår i stedet den kontraktuelle skøde- og købesumsdeponering i bolighandler, hvor frigivelsen beror på deponeringsvilkårene og ikke på lovens § 1. Praksis er derfor domineret af Det Finansielle Ankenævn, suppleret af domstolenes afgørelser om depositarens og den berigtigende advokats erstatningsansvar for uberettiget frigivelse.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Deponering efter deponeringslovens § 1 forudsætter fordringshavermora: skyldneren skal selv have gjort lovligt opfyldelsestilbud, og det skal skyldes fordringshaverens forhold, at ydelsen ikke bliver erlagt.
- 02 Hindringen kan være faktisk (vægning, undladelse af at afhente, sygdom, fraværelse) eller retlig (kreditor vil eller kan ikke kvittere eller tilbagelevere pant), og den behøver ikke at være fordringshaveren tilregnelig.
- 03 Mangler ved en allerede modtaget realydelse er ikke en § 1-grund – deponeringsloven kan ikke bruges som pressionsmiddel i en mangelstvist.
- 04 Uvished om rette fordringshaver giver kun deponeringsret, når den, der kræver ydelsen, ikke kan føre et efter omstændighederne tilstrækkeligt bevis for sin ret, og uvisheden ikke kan lægges skyldneren til last.
- 05 Deponeringens retsvirkning er fuld frigørelse: modydelsen kan kræves i gensidige forhold, sikringspanterettigheder falder bort, rentepligten ophører fra deponeringsdagen, og deponeringsomkostningerne bæres af fordringshaveren.

- 06** Tager skyldneren forbehold om at kræve ydelsen tilbage, har deponeringen efter § 2, stk. 2 ingen af lovens retsvirkninger – rentepligten og sikkerhedsretten består da uændret.
- 07** Mangelfuld angivelse efter § 3 af, til fordel for hvem der deponeres og hvilket skyldforhold ydelsen angår, afskærer frigørelse, hvis ydelsen som følge heraf betales til urigtig person.
- 08** Er der deponeret på grund af uvished, kan udbetaling efter § 4, stk. 2 først kræves, når det ved dom, forlig eller på anden bindende måde er endeligt afgjort mellem kravhaverne, hvem retten tilkommer.
- 09** Fordringshaverens krav på den deponerede ydelse bortfalder efter 20 år; indtil ét år derefter kan deponenten kræve ydelsen tilbage, hvorefter den tilfalder statskassen.
- 10** Er der ikke taget forbehold ved deponeringen, kan depositaren ikke udbetale til deponenten før udløbet af 20-årsfristen uden fordringshaverens accept.
- 11** Siden 1. januar 2013 kan ethvert pengeinstitut med tilladelse efter lov om finansiel virksomhed fungere som deponeringssted uden særskilt godkendelse – men intet institut har pligt til at tilbyde ydelsen.
- 12** Skøde- og købesumsdeponering i bolighandler er kontraktuel deponering; frigivelsen beror udelukkende på deponeringsvilkårene og ikke på deponeringslovens § 1.
- 13** Depositaren skal følge deponeringsvilkårenes ordlyd, og vilkårene fortolkes indskrænkende i lyset af deponeringens sikringsformål – bemyndigelse til at indfri pantehæftelser dækker ikke andre udgifter.
- 14** Frigivelse i strid med deponeringsvilkårene og mod købers udtrykkelige protest er culpøs og udløser solidarisk erstatningsansvar for depositarbank og berigtigende advokat.
- 15** Er depositaren bekendt med, at et tilbageholdt beløb tjener som købers sikkerhed for færdiggørelse, kan frigivelse ikke ske med frigørende virkning alene på sælgers advokats instruks.
- 16** En køber, der alene påberåber sig mangler, kan ikke ensidigt blokere frigivelsen, når købsaftalen udtømmende opregner de fradrag, der kan gøres, og skødet er tinglyst anmærkningsfrit.
- 17** Ved modstridende krav fra flere mulige berettigede skal depositaren spærre midlerne frem for at gøre sig til dommer i tvisten – indtil der foreligger enighed, forlig eller retsafgørelse.
- 18** Erstatningskrav mod depositaren for uberettiget frigivelse forældes efter forældelseslovens almindelige 3-årige frist regnet fra udbetalingsdagen; en skødedeponeringskonto er ikke et indlån med 20-årig frist.

Lovens tilblivelse og systematik – fra Nationalbankens oktroj til en almindelig frigørelsesadgang

§ 1

Før 1932 fandtes der ikke i dansk ret nogen almindelig lovhjemlet adgang for en skyldner til at frigøre sig ved deponering. De almindelige bemærkninger til lovforslaget af 27. november 1931 beskriver retstilstanden præcist:

Der gives ikke i dansk Ret i Modsætning til, hvad der er Tilfældet i adskillige fremmede Retsforfatninger, nogen almindelig lovhjemlet Adgang for en Skyldner til at frigøre sig ved Deponering af det skyldige Beløb i Tilfælde, hvor han af en eller anden Grund ikke kan blive frigjort – eller være sikker paa at blive frigjort – ved Betaling til Fordringshaveren.

Der fandtes ganske vist en bestemmelse i Nationalbankens oktroj af 4. juli 1818 § 26 om, at Nationalbanken var det eneste autoriserede deponeringssted for penge og pengeeffekter, men bestemmelsen hjemlede ikke, at deponeringen bevirkede frigørelse. Det antoges i teorien, at der bestod en ulovbestemt adgang til at frigøre sig ved deponering under fordringshaveremora, men – som bemærkningerne konstaterer – »denne Antagelse kan dog som bemærket ikke støtte sig til nogen udtrykkelig Lovhjemmel, og der findes heller ikke i Domstolenes Praksis nogen sikker Vejledning«. Behovet var særlig påtrængende inden for forsikringsforhold som følge af forsikringsaftalelovens beskyttelse af tredjemand og af [tinglysningsloven § 37](#), hvorefter tinglyst panteret i fast ejendom også omfatter det pantsattes forsikringssummer.

Loven blev vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 2. februar 1932 og kundgjort som lov nr. 29 af 16. februar 1932; den vedtagne tekst kan læses i [Folketingstidende 1931-32, tillæg C, sp. 277-280](#). Den er i dag optrykt som lovbekendtgørelse nr. 339 af 2. april 2014 og har bevaret sin oprindelige retskrivning fra 1932. Systematikken er stram og har syv paragraffer: adgangsbetingelserne ([§ 1](#)), forbeholdsreglen ([§ 2](#)), angivelseskravet ([§ 3](#)), udbetalingsreglerne ([§ 4](#)), bortfaldsreglen ([§ 5](#)), deponeringsstedet ([§ 6](#)) og opretholdelsen af særlige frigørelsesregler ([§ 7](#)).

Et forhold fortjener særlig opmærksomhed: underretningspligten i [§ 1, stk. 3](#) blev tilføjet under Rigsdagsbehandlingen. I lovforslaget som fremsat afviste Justitsministeriet udtrykkeligt at pålægge skyldneren en sådan pligt:

Man har ikke fundet Anledning til at paalægge Skyldneren nogen Pligt til at give Fordringshaveren Underretning om Deponeringen. Da han i Forvejen skal have gjort eller forsøgt at gøre lovligt Tilbud, er der formentlig ingen Anledning til at kræve, at han en Gang til skal søge at komme i Forbindelse med Fordringshaveren.

Den vedtagne lovtekst indeholder ikke desto mindre en pligt til »saa vidt muligt« at underrette fordringshaveren, sanktioneret med erstatningspligt for tab. Formuleringen »saa vidt muligt« og den rene erstatningssanktion – ikke bortfald af frigørelsen – afspejler denne tilblivelseshistorie: manglende underretning ophæver ikke deponeringens frigørende virkning, men kan udløse erstatningsansvar for det tab, undladelsen konkret har medført.

LOV

[Deponeringsloven § 1, stk. 3](#)[Deponeringsloven § 7](#)[Tinglysningsloven § 37](#)

De tre adgangsbetingelser i § 1 – lovligt opfyldelsestilbud som fælles forudsætning

[Deponeringslovens § 1, stk. 1](#) giver skyldneren ret til for fordringshaverens regning at deponere ydelsen, når han »paa grund af Fordringshaverens Forhold« bliver ude af stand til at opfylde sin forpligtelse til at erlægge

penge eller værdipapirer. [Stk. 2](#) udvider adgangen til to yderligere situationer: når fordringshaveren undlader at foretage, hvad skyldneren kan kræve som betingelse for at yde, og når der er begrundet tvivl om, hvem der er rette fordringshaver, og uvisheden ikke kan lægges skyldneren til last.

De originale lovforarbejder sammenfatter de tre situationer under ét begreb og opstiller den afgørende fælles forudsætning:

De Tilfælde, hvor Skyldneren ifølge Lovforslagets § 1 faar Adgang til at befri sig ved Deponering, er dem, der i Almindelighed plejer at sammenfattes under Begrebet Fordringshaveremora. For at saadan Mora skal foreligge, udkræves, at Skyldneren fra sin Side har gjort, hvad der paahviler ham for at opfylde sin Forpligtelse, navnlig ved at gøre lovligt Tilbud om Erlæggelse af Ydelsen, og at det skyldes Fordringshaverens Forhold, at Ydelsen ikke bliver erlagt.

Forarbejderne sonder derefter mellem faktiske og retlige hindringer. Om de **faktiske** hindringer efter stk. 1 hedder det, at de kan være af »højest forskellig Slags, f.eks. Vægning ved at modtage Ydelsen, Undladelse af at afhente den, Sygdom, Fraværelse o.s.v.«, og at »[d]et kan ikke kræves, at Hindringen skal være Fordringshaveren tilregnelig«. Fordringshaverens gode tro eller undskyldelige forhold er altså uden betydning; det afgørende er den objektive hindring.

De **retlige** hindringer efter stk. 2, 1. led består i, »at Fordringshaveren ikke foretager de Handlinger, som er en Betingelse for, at Skyldneren er pligtig at erlægge til ham«. Forarbejderne nævner som eksempler, at fordringshaveren ikke vil eller kan meddele kvittering på det udstedte gældsbrev eller tilbagelevere det ham overgivne pant, eller at den, der gør krav på ydelsen, ikke er legitimeret som fordringshaver.

Om **legitimationsspørgsmålet** – der leder over i stk. 2, 2. led – er forarbejderne detaljerede og skelner efter fordringens karakter:

Er der saaledes for Skylden udstedt et negotiabelt Dokument, vil Ihænde Havelsen af dette med en i Formen lovlig Adkomst i Almindelighed være en nødvendig Betingelse for Legitimationen som Fordringshaver. Hvis Fordringen ikke er negotiabel, vil den oprindelige Fordringshaver i Almindelighed være legitimeret som saadan, medens den, der har faaet Fordringen overdraget, maa føre Bevis derfor, medmindre den første Fordringshaver har givet Skyldneren Meddelelse om Overdragelsen. Ved Forsikring af fremmed Interesse kan det ogsaa meget let forekomme, at flere rejser Krav paa samme Forsikringsydelse, uden at Skyldneren med Sikkerhed kan afgøre, hvem af dem der er den virkelige berettigede.

Deponeringsadgangen er dermed knyttet til det klassiske obligationsretlige legitimationsproblem ved overtagne fordringer, negotiable dokumenter og konkurrerende krav på samme forsikringsydelse.

LOV

Deponeringsloven § 1, stk. 1-2

Hvad der IKKE er en § 1-grund – mangler ved modydelsen og manglende aftalegrundlag

Den skarpeste afgrænsning af § 1's rækkevidde er truffet af Det Finansielle Ankenævn i [122/2007](#). En bygherre havde tilbageholdt et større beløb over for en håndværker på grund af påståede mangler ved det udførte arbejde og ønskede – efter anbefaling fra Byggeriets Ankenævn – at deponere beløbet i Danske Bank efter deponeringslovens § 1 for at dokumentere sin betalingsevne. Banken afviste. Nævnet gav banken medhold

og fastslog, at det forhold, at en **modtaget** ydelse hævdes at være mangelfuld, ikke giver skyldneren ret til at benytte deponeringsloven til at frigøre sig for sin betalingsforpligtelse. Argumentet om, at håndværkeren havde »undladt at foretage, hvad skyldneren kan kræve som betingelse for at yde« i § 1, stk. 2's forstand, blev altså ikke anerkendt: bestemmelsen sigter til fordringshaverens medvirken til betalingens gennemførelse (kvittering, tilbagelevering af pant, legitimation), ikke til den materielle rigtighed af den underliggende realydelse.

Afgørelsen er samtidig instruktiv på to andre punkter. For det første afviste nævnet bankens formalitetsindsigelse: fordi banken var godkendt til at modtage deponeringer, havde kunden krav på, at nævnet tog stilling til, om banken var berettiget til at afslå anmodningen. For det andet bemærkede nævnet, at banken **burde have vejledt** klageren om alternative løsninger såsom en bankgaranti eller transport i en indlånskonto – en påmindelse om, at afvisningen af en § 1-deponering ikke fritager instituttet for dets almindelige rådgivningsforpligtelser.

At et pengeinstitut ikke har nogen pligt til overhovedet at stille en deponeringskonto til rådighed, blev bekræftet i [123/2025](#), hvor både bank og realkreditinstitut afviste at medvirke til en skødedeponeringskonto i forbindelse med et nødlidende ejendomssalg. Nævnet udtalte:

Ankenævnet finder, at det beroede på bankens [henholdsvis realkreditinstituttets] egen vurdering, om den ønskede at indgå en aftale om oprettelse af en deponeringskonto med klageren.

Der forelå hverken lovbasis eller bindende aftale om at stille kontoen til rådighed, og afslaget – begrundet i klagerens truende adfærd – var hverken ansvarspådragende eller i strid med god skik. Afgørelsen ligger i forlængelse af 2012-reformens forudsætning om, at det er op til det enkelte pengeinstitut at vurdere, om det ønsker at tilbyde deponeringsydelsen.

Omvendt kan et institut, der faktisk har påtaget sig at oprette en deponeringskonto, ifalde ansvar, hvis kontoen aldrig oprettes og midlerne i stedet indgår i sælgerens almindelige kassekredit og dermed i konkursmassen. I [167/2011](#) afviste nævnet dog at behandle en sådan sag, fordi afgørelsen af, om sparekassen havde påtaget sig forpligtelsen, krævede parts- og vidneforklaringer, som kun kan føres for domstolene.

LOV	Deponeringsloven § 1, stk. 2	Deponeringsloven § 6	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Afslag på oprettelse af deponeringskonto grundet aggressiv adfærd og manglende aftalegrundlag		28.08.2025
	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ansvar for manglende oprettelse af deponeringskonto i forbindelse med køb af spabad		02.02.2012
	Det finansielle ankenævn · Bankens afslag på deponering i henhold til deponeringsloven ved tvist om håndværksydelse		22.06.2007

Begrundet uvished om rette fordringshaver – § 1, stk. 2, 2. led i

§ 4 praksis

Den situation, hvor deponeringsloven rent faktisk anvendes efter sin ordlyd, er uvisheden om rette fordringshaver. Kerneeksemplet er [177/2002](#). Efter en skilsmisse solgte to tidligere ægtefæller deres fælles ejendom, og provenuet på ca. 1,23 mio. kr. gik ind på en fælles omprioriteringskonto i Arbejdernes Landsbank. Hustruen gjorde krav på en boslod, der oversteg hele indeståendet, og varslede erstatningsansvar, hvis banken udbetalte halvdelen til manden; manden krævede omvendt sin halvpart udbetalt under henvisning til, at hver ægtefælle under skifte bevarer rådigheden over sin egen bodel. Banken stod dermed over for to gensidigt

udelukkende krav på samme indestående og valgte den 19. april 2002 at deponere hele beløbet i Nationalbanken med frigørende virkning i medfør af [deponeringslovens § 1](#).

Ankenævnet fandt deponeringen berettiget, fordi der forelå »en reel og ikke-forbigående tvivl om, hvem der var rette kreditor til deponerede midler«. Afgørelsen illustrerer det praktiske sigte, forarbejderne til [§ 4](#) fremhæver:

I de Tilfælde, hvor flere Personer fremsætter Krav paa samme Ydelse overfor Skyldneren, ligger hans Interesse i at faa Adgang til at frigøre sig ved Deponering navnlig deri, at han derved kan undgaa at faa paaført Retssager af en eller flere af de paagældende Personer, i Stedet for at disse først indbyrdes faar afgjort, hvem af dem der er rette Fordringshaver.

Forarbejderne understreger samtidig, at ikke enhver konkurrence om ydelsen giver deponeringsret:

Det er naturligvis ikke i alle Tilfælde, hvor flere gør Krav paa samme Ydelse, at Skyldneren har Ret til at deponere Ydelsen. Hertil maa kræves, at den eller de, hvem Skyldneren tilbyder Ydelsen, eller som kræver denne af ham, ikke kan præstere et efter Omstændighederne tilstrækkeligt Bevis for at være rette Fordringshaver, saaledes at Skyldneren opnaar betryggende Sikkerhed for endelig Frigørelse ved Erlæggelse til ham.

Har skyldneren derimod haft ret til at deponere, er frigørelsen definitiv – også over for den, der senere måtte føre bevis for sin ret. Forarbejderne er kategoriske: en fordringshaver kan naturligvis anlægge sag mod skyldneren efter deponeringen, »[m]en har Skyldneren haft Ret til at foretage Deponeringen under Hensyn til Beskaffenheden af de ham forelagte Beviser for Fordringshaverens Ret, maa Domstolen, selv om den efter de under Retssagen fremkomne Oplysninger finder Fordringshaverens Ret tilstrækkelig bevist, frifinde Skyldneren«.

I langt de fleste sager om konkurrerende krav vælger pengeinstitutterne dog den mindre indgribende løsning: at spærre kontoen frem for at deponere. Praksis anerkender konsekvent denne fremgangsmåde. I [156/2011](#) var provenuet placeret på en spærret fælleskonto, som ifølge trepartsaftalen kun kunne frigives med begge parter underskrift; da banken modtog »direkte modstridende instrukser fra de to kontohavere«, opstod der efter nævnets ord »berettiget tvivl om, hvem der er rette fordringshaver til beløbet«, og banken var berettiget til at opretholde spærringen indtil forlig eller dom. Tilsvarende i [254/2005](#), hvor en skødekonto var genstand for både et boslodskrav, to transporter og et kommunalt udlæg, og i [257/2017](#), hvor usikkerheden angik en forenings eksistens og tegningsret. Bevisbyrde- og legitimationsspørgsmålet kan i sig selv gøre sagen uegnet for nævnens behandling, jf. [94/2024](#) om udbetaling af ejendomsprovenu efter omstridte bodelingsaftaler.

LOV	Deponeringsloven § 1, stk. 2	Deponeringsloven § 4, stk. 2	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod Merkur Andelskasses udbetaling af ejendomsprovenu baseret på omstridte bodelingsaftaler		25.09.2024
	Det finansielle ankenævn · Salling Banks spærring af foreningskonto og værdipapirdepot grundet usikkerhed om bestyrelsens sammensætning og tegningsret		24.05.2018
	Det finansielle ankenævn · Krav om udbetaling fra spærret konto efter ejendomssalg ved skilsmisse afvist grundet modstridende instrukser fra kontohavere		06.01.2012
	Det finansielle ankenævn · Bankens berettigelse til at spærre skødekonto ved tvist mellem tidligere ægtefæller og kreditorer		26.01.2006
	Det finansielle ankenævn · Bankens ret til at spærre og deponere provenu fra ejendomssalg ved skilsmisse pga. uenighed mellem fælles kontohavere		22.11.2002

§ 5 Deponeringens retsvirkning og forbeholdsreglen i § 2

Retsvirkningen af en lovlig deponering er efter [§ 1, stk. 1](#), at skyldneren »anses, som om han havde opfyldt sin Forpligtelse«. Forarbejderne udfolder, hvad der ligger heri:

Deponeringens Retsvirkning er, at Skyldneren anses, som om han havde opfyldt sin Forpligtelse. Det følger heraf bl.a., at Skyldneren i gensidige Forhold kan kræve Modydelsen, at de Panterrettigheder, der tjente til Sikring af den deponerede Ydelse, falder bort, og at Skyldnerens Rentepligt, for saa vidt den Fordring, til hvis Opfyldelse Deponering finder Sted, var rentebærende, ophører fra den Dag, Deponeringen sker. Endvidere maa Omkostninger ved Deponeringen bæres af Fordringshaveren.

Fire selvstændige retsvirkninger følger dermed af den lovlige deponering: krav på modydelsen, bortfald af sikringspant, ophør af rentepligten fra deponeringsdagen og omkostningernes overvæltning på fordringshaveren. Rentevirkningen har fået fornyet praktisk betydning i skatteretlige rentesager, hvor Østre Landsret i [SKM2021.237.ØLR](#) og [SKM2021.409.ØLR](#) har taget stilling til, om et krav kunne bringes til ophør ved deponering, og herunder lagt netop denne forarbejdspassage til grund ([SKM2021.237.ØLR](#) og [SKM2021.409.ØLR](#)).

Retsvirkningerne er imidlertid betinget af, at deponeringen sker **uden forbehold**. Efter [§ 2](#) kan skyldneren ikke kræve ydelsen tilbage, medmindre han ved deponeringen har taget forbehold derom – og er et sådant forbehold taget, har deponeringen »ikke de i denne Lov angivne Retsvirkninger«. Reglen er et enten-eller: enten giver skyldneren definitivt afkald på rådigheden og opnår fuld frigørelse, eller også bevarer han tilbagekaldelsesretten og forbliver forpligtet med rente og sikkerhedsret. Vestre Landsret har anvendt denne sondring direkte i [SKM2021.345.VLR](#), hvor det fremhæves, at en deponering foretaget med forbehold ikke kan ske med frigørende virkning, og at skyldneren i så fald fortsat skal svare renter.

De praktiske konsekvenser af at deponere uden forbehold er skarpt illustreret i [29/2002](#). Klageren havde i 1995 oprettet en deponeringskonto i BG Bank til fordel for en grundejerforening efter deponeringslovens § 1 med den betingelse for frigivelse, at en bestemt generalforsamlingsbeslutning fra 1983 blev ændret. Da klageren fem år senere krævede kontoen lukket og pengene tilbagebetalt, afviste banken. Nævnet gav banken medhold: der var ikke taget forbehold om tilbagekaldelse, og fordringshaverens krav på de deponerede midler bortfaldt først efter 20 år, jf. [§ 5](#). Det ville derfor have været uberettiget af banken at udbetale til deponenten før udløbet af de 20 år uden foreningens accept. Nævnet fandt heller ikke, at banken havde ydet ansvarspådragende rådgivning ved oprettelsen – men sagen viser, hvor indgribende den forbeholdsfri deponering er for deponenten selv.

Modsat viser [35/2005](#), at bindingen ikke er absolut, når alle potentielt berettigede samtykker. Et beløb var deponeret hos Nordea efter [§ 1](#) til fordel for enten sælgerne eller en ejendomsmægler, mellem hvilke der verserede en salærtvist. Da køberen efterfølgende betalte sælgerne direkte, og både sælgernes og mæglerens advokater erklærede sig indforstået med frigivelse, var banken berettiget til at frigive. Nævnet henviste til, at det følger af almindelige retsregler, at når en kreditors krav er opfyldt, er denne forpligtet til at tillade frigivelse af en sikkerhedsstillelse eller deponering vedrørende samme krav.

LOV	Deponeringsloven § 1, stk. 1	Deponeringsloven § 2, stk. 1-2	Deponeringsloven § 5, stk. 1
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod Nordeas frigivelse af deponeret beløb i ejendomshandel trods verserende tvist med ejendomsmægler		
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om betingelser for frigivelse af deponerede midler til en grundejerforening		

§ 6 Angivelseskravet i § 3 og udbetalingsreglerne i § 4

[§ 3, stk. 1](#) pålægger skyldneren ved deponeringen at angive, til fordel for hvem deponeringen sker, og at oplyse, hvilket skyldforhold ydelsen angår. Sanktionen i [stk. 2](#) er skarp, men afbalanceret: er angivelsen mangelfuld, og er ydelsen som følge deraf betalt til urigtig person, indtræder frigørelse ikke – men fordringshaveren kan ikke afkræve skyldneren mere end det beløb, som er unddraget ham ved skyldnerens forsømmelse. Angivelseskravet er dermed ikke en formalitet: den mangelfulde angivelse ophæver frigørelsen, men kun i det omfang manglen faktisk har forvoldt tab, og kun når den har ført til fejludbetaling. En mangelfuld angivelse, der ikke fører til udbetaling til urigtig person, berører derimod ikke frigørelsen.

[§ 4, stk. 1](#) bestemmer, at den deponerede ydelse skal udbetales til fordringshaveren, når denne godtgør sin ret. Forarbejderne præciserer legitimationskravets niveau og depositarens stilling:

Har Deponeringen fundet Sted til Fordel for en bestemt Fordringshaver, kan denne mod at godtgøre sin Ret kræve Ydelsen udbetalt af Depositaren. Der maa kræves samme Legitimation i Forhold til denne, som Skyldneren forinden Deponeringen kunde kræve. Undladelse fra Depositarens Side af at opfylde den ham paahvilende Pligt til at udbetale Ydelsen kan ikke medføre, at Fordringshaveren faar noget Krav paa Skyldneren. Naar Deponeringen har været lovlig ifølge Bestemmelserne i §§ 1, 2 og 6, og Skyldneren har opfyldt, hvad der paahviler ham ifølge § 3, er han endelig og ubetinget frigjort overfor Fordringshaveren.

Risikoen for depositarens svigt bæres altså af fordringshaveren, ikke af skyldneren – forudsat at deponeringen var lovlig efter §§ 1, 2 og 6, og at angivelseskravet i § 3 er iagttaget.

[§ 4, stk. 2](#) indeholder den særlige regel for uvishedsdeponeringen: har deponeringen fundet sted på grund af uvished om, hvem der er rette fordringshaver, kan ydelsen først kræves udbetalt, når det mellem de personer, der gør krav på ydelsen, ved dom, forlig eller på anden bindende måde er endeligt afgjort, hvem af dem retten tilkommer. Formålet er ifølge forarbejderne at skåne også depositaren for unødige retssager. Reglen har en tydelig parallel i praksis om aftalt deponering, hvor depositaren tilsvarende ikke skal gøre sig til dommer i tvisten. I [407/2008](#) nægtede Jyske Bank at udbetale et omstridt restancebeløb til en ejerforenings grundfond, fordi sælger bestred kravets størrelse. Nævnet gav banken medhold og formulerede princippet generelt: en depositar skal som udgangspunkt ikke udbetale omstridte beløb, når der er reel usikkerhed om retstilstanden eller faktum mellem parterne. Da sælger samtidig havde accepteret, at beløbet forblev deponeret som dækning for et eventuelt senere dokumenteret krav, var der ikke grundlag for at pålægge udbetaling mod sælgers protest.

Omvendt kan grundlaget for en deponering bortfalde helt. I [190/2008](#) havde en køber frivilligt deponeret udbetalingen på et sommerhus, som han ville erhverve efter en køberetsaftale med sin søster. Da søsteren efterfølgende bestred overhovedet at være forpligtet til at sælge, fandt nævnet, at forudsætningen for kontoens oprettelse – en forestående ejendomshandel – var bristet, og at det var ubetænkeligt at frigive beløbet til deponenten uden den påståede sælgers samtykke. Tilsvarende blev et deponeret arvebeløb frigivet til køberen i [BS-45041/2022-NAE](#), hvor retten lagde til grund, at ejendomshandlen var annulleret vederlagsfrit, og at sælgeren ikke havde dokumenteret noget tab.

LOV

[Deponeringsloven § 3, stk. 1-2](#)
[Deponeringsloven § 4, stk. 1-2](#)

PRAKSIS

Byretten · Deponeret arv frigivet til køber efter annulleret ejendomshandel

07.03.2024

Det finansielle ankenævn · Tvist om frigivelse af deponeret købesum til betaling af sælgers restance til grundfond i fredet ejendom

12.05.2009

Det finansielle ankenævn · Sag om frigivelse af frivillig skødedeponering ved tvist om køberet til fast ejendom 11.11.2008

§ 7 Bortfaldsreglen i § 5 – 20 år, ét år og statskassen

§ 5, stk. 1 fastsætter, at fordringshaverens krav på den deponerede ydelse bortfalder efter udløbet af 20 år fra deponeringen, og at ydelsen indtil ét år derefter kan kræves tilbage af den, der har deponeret den. Sker det ikke, tilfalder ydelsen efter stk. 2 statskassen.

Forarbejderne begrunder både fristen og prioriteringen mellem deponent og statskasse:

Da det maa anses for urimeligt, om Depositaren skulle være pligtig uden Tidsbegrænsning at opbevare den deponerede Ydelse, er det i Lovforslaget fastsat, at Fordringshaverens Krav paa den deponerede Ydelse bortfalder efter Udløbet af 20 Aar fra Deponeringen. Retten til den deponerede Ydelse efter Forløbet af de 20 Aar findes i første Række at burde falde tilbage til Skyldneren, hvis han melder sig indenfor en kortere Frist, men ellers til Statskassen. Denne Ret for Skyldneren er ikke nogen personlig Ret, men falder i Arv saavel som enhver anden Formuerettighed, ligesom Retten vil kunne overdrages af Skyldneren.

Deponentens ret efter 20-årsdagen er altså en almindelig formuerettighed, der kan arves og overdrages.

Særlig vigtig er den negative afgrænsning, forarbejderne foretager til de almindelige forældelsesregler. § 5 regulerer **kun** det deponerede beløbs skæbne – ikke den underliggende fordring, som er ophørt allerede ved deponeringen:

Derimod er der ikke i Lovforslaget optaget nogen Bestemmelse om Forældelse af den Fordring, til hvis Opfyldelse Deponeringen har fundet Sted... En saadan Regel ville være uforenelig med Hovedbestemmelsen om Deponeringens Retsvirkning i § 1, 1. Stk., hvorefter den til Grund for Skyldforholdet liggende Fordring bringes til Ophør. Ved Deponeringen mister Fordringshaveren sin Fordring paa Skyldneren og erhverver en ny Ret – enten en Ejendomsret til den deponerede Ydelse eller en Fordring paa Depositaren – og denne Ret paavirkes ikke af, at den tidligere Fordring paa Skyldneren forældes.

Deponeringen bevirker altså en **substitution** af retsforholdet: den oprindelige fordring på skyldneren ophører og erstattes af enten en ejendomsret til det deponerede eller en fordring på depositaren, som lever sit eget liv efter § 5's 20-årige frist. Denne konstruktion forklarer resultatet i 29/2002, hvor deponenten netop henviste til, at foreningens kontingentkrav mod ham var forældet efter fem år. Argumentet var uden betydning: foreningens ret angik ikke længere kontingentkravet, men det deponerede beløb, og den ret bortfaldt først efter 20 år.

Bemærk, at § 5's særlige 20-årige bortfaldsregel **ikke** kan overføres på erstatningskrav mod en depositar i et almindeligt kontraktuelt deponeringsforhold. I 571/2011 gjorde en køber gældende, at hans krav mod BRFkredit Bank for uberettiget frigivelse af en deponeret købesum skulle behandles som et indlån med 20-årig frist efter forældelseslovens § 7. Nævnet afviste dette: en deponering af en købesum i en ejendomshandel har karakter af en bunden konto med et specifikt formål, ikke en almindelig indlånsaftale, og kravet forældedes derfor efter den almindelige 3-årige frist i forældelseslovens § 3, stk. 1 regnet fra udbetalingsdagen.

LOV

Deponeringsloven § 5, stk. 1-2

Forældelsesloven § 3, stk. 1

Forældelsesloven § 7

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Frigivelse af deponeret købesum trods ophævelse af ejendomshandel og spørgsmål om forældelse 06.11.2012

Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om betingelser for frigivelse af deponerede midler til en grundejerforening

06.05.2002

§ 8 Deponeringsstedet efter § 6 og 2012-reformen af godkendelsesordningen

Efter den gældende § 6 kan deponering gyldigt finde sted i Nationalbanken eller i et pengeinstitut med tilladelse til at drive pengeinstitutvirksomhed efter lov om finansiel virksomhed, hvis det pågældende pengeinstitut fungerer som deponeringssted.

Den oprindelige § 6 fra 1932 var en anden. Efter den vedtagne 1932-tekst kunne deponering ske i Nationalbanken eller i et andet pengeinstitut eller en offentlig kasse, »der af Justitsministeren er godkendt som gyldige Forvaringssteder«. Forarbejderne forklarer baggrunden:

Medens Nationalbanken som ovenfor bemærket hidtil har været det eneste autoriserede Deponeringssted, har man fundet det rettest at foreslå, at ogsaa andre Pengeinstitutter eller offentlige Kasser (f.eks. Amtstuerne) i eller udenfor København skal kunne autoriseres som Deponeringssteder. Nationalbanken vedvarer ligesom tidligere uden Autorisation at være gyldigt Deponeringssted.

Nationalbankens stilling som deponeringssted uden godkendelse er stadfæstet i [Reglement for Danmarks Nationalbank](#), hvor det hedder, at »[b]anken er gyldigt forvaringssted for penge og værdipapirer, der deponeres i henhold til lov nr. 29 af 16. februar 1932 om skyldneres ret til at frigøre sig ved deponering«.

Godkendelsesordningen blev afskaffet ved [lov nr. 1245 af 18. december 2012](#) med virkning fra 1. januar 2013. Ændringsloven nyaffattede § 6 og lod samtidig henvisningen til deponeringsstederne i § 1, 1. pkt. udgå, så det alene fremgår af § 6, hvor deponering kan foretages. Forarbejderne til nyaffattelsen fastlægger reformens rækkevidde præcist:

Med ændringen vil det fremover være tilstrækkeligt for, at der i et pengeinstitut kan foretages deponering med frigørende virkning i henhold til deponeringsloven, at instituttet har tilladelse til at drive pengeinstitutvirksomhed i medfør af lov om finansiel virksomhed.

Lovforslaget medfører ikke en pligt for alle pengeinstitutter med tilladelse efter lov om finansiel virksomhed til at fungere som deponeringssted. Det vil være op til de enkelte pengeinstitutter selv at vurdere, hvorvidt det er en ydelse, de ønsker at tilbyde.

Deponering vil som hidtil altid kunne ske i Nationalbanken.

Endvidere ophæves muligheden for, at offentlige kasser kan fungere som deponeringssted.

Reformen har to konsekvenser af praktisk betydning. For det første er kredsen af mulige deponeringssteder udvidet betydeligt, samtidig med at offentlige kasser er udgået. For det andet er det udtrykkeligt forudsat, at intet institut har pligt til at tilbyde ydelsen – den forudsætning ligger til grund for resultatet i [123/2025](#).

[§ 7](#) opretholder de hidtil gældende særlige regler om frigørelse ved ydelsers deponering i visse tilfælde. De vigtigste eksempler er stadig i kraft: [vekselloven § 42](#), hvorefter enhver vekselskyldner ved for sen forevisning har ret til for vekselindehaverens regning og risiko at deponere vekselsummen på det autoriserede deponeringssted, og [retsplejeloven § 580](#), hvorefter et beløb kan indbetales til fogedretten ved tvangsauktion, når en kreditor med tinglyst krav på dækning trods lovligt tilbud har nægtet eller erklæret sig ude af stand til at

give fornøden kvittering til slettelse af tingbogen, eller ikke har bopæl her i riget. Rækkevidden af § 7 er dermed begrænset til de særregler, der bestod i 1932, og til senere lovgivningens egne særlige deponeringsordninger.

LOV

Deponeringsloven § 6

Deponeringsloven § 7

Retsplejeloven § 580

Vekselloven § 42

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Afslag på oprettelse af deponeringskonto grundet aggressiv adfærd og manglende aftalegrundlag

28.08.2025

§ 9 Afgrænsningen til aftalt deponering – skøde- og købesumsdeponering styres af vilkårene, ikke af § 1

Den praktisk vigtigste afgrænsning i hele området er sondringen mellem den **lovbestemte** deponering efter § 1 og den **aftalte** deponering, som gennemføres i næsten enhver bolighandel. Ved skødedeponering deponerer køber restkøbesummen i sælgers pengeinstitut på vilkår, der typisk fastsætter, at beløbet frigives til sælger, når der foreligger endeligt tinglyst skøde uden præjudicerende retsanmærkninger, med fradrag af poster, som sælger efter handlens vilkår skal afholde. Her er der ikke tale om fordringshavermora – køber er ikke afskåret fra at betale, men parterne har aftalt en sikringsmekanisme. Følgen er, at frigivelsen udelukkende beror på deponeringsvilkårene og det underliggende aftalegrundlag.

Det grundlæggende princip er, at **vilkårenes ordlyd binder både parter og depositar**. I [22/2005](#) havde en køber – der selv var advokat og selv berigtigede handlen – instrueret banken om at tilbageholde 50.000 kr. af den deponerede købesum på 5,2 mio. kr. som sikkerhed for et mangelkrav vedrørende en fugtskade i kælderens. Ankenævnet gav banken medhold i frigivelsen. Der var ikke indgået nogen særskilt aftale om tilbageholdelse for mangelkrav; køberen var bundet af købsaftalens deponeringsvilkår, som udtømmende angav, hvilke fradrag der måtte foretages før frigivelse til sælger; og mangelkrav var ikke blandt disse poster, når ejendommen var overtaget og skødet anmærkningsfrit. Nævnet tilføjede, at bestemmelsen i bankens deponeringsmeddelelse om »samtykke fra berigtigende advokat« ikke kunne give en køber, der selv berigtigede handlen, en udvidet ret til at tilbageholde midler i strid med købsaftalens ordlyd.

Samme resultat i [289/2005](#), hvor køberens advokat ville tilbageholde 150.000 kr. af købesummen for et nyopført hus under henvisning til AB 92 og mangler. Nævnet bemærkede kritisk, at Sydbank **burde have rettet henvendelse til købers advokat** for en redegørelse, før beløbet blev frigivet – banken burde have undersøgt, på hvilket grundlag advokaten mente sig berettiget til at fravige skødets standardbestemmelser. Men da det ikke var godtgjort, at køberen reelt havde hjemmel i skødet eller andre aftaler til ensidigt at tilbageholde efter anmærkningsfrit skøde, kunne beløbet ikke kræves genetableret.

Er en tilbageholdelsesret derimod **udtrykkeligt aftalt**, skifter billedet. I [308/2005](#) indeholdt et tillæg til købsaftalen en eksplicit ret for køberne til at tilbageholde 50.000 kr. til udbedring af mangler, selv hvis der forelå anmærkningsfrit skøde. Nævnet fandt alligevel, at banken i mangel af en konkret instruks fra køberne eller deres repræsentant var berettiget til at anvende midlerne til indfrielse af pantehæftelser, som køberne ikke skulle overtage – dette var væsentligt for handlens gennemførelse og fulgte af købsaftalens øvrige vilkår. Praksisbudskabet er derfor, at en aftalt tilbageholdsret ikke administrerer sig selv: den skal aktiveres over for depositaren i tide.

I [336/2005](#) blev denne sondring skåret ud i to led. Bankens ret til at anvende de deponerede midler til indfrielse af eksisterende pantehæftelser for at sikre køber et anmærkningsfrit skøde – men handlede fejlagtigt ved efterfølgende at frigive restbeløbet på ca. 6.500 kr. til sælger uden forudgående accept fra købers

berigtigende advokat, da der på det tidspunkt fortsat kunne foreligge krav vedrørende refusionsopgørelsen eller mangler. Banken blev pålagt at genindsætte beløbet med valør fra udbetalingsdagen. Sælgerselskabet var i mellemtiden gået konkurs – hvilket illustrerer, hvorfor det tilsyneladende bagatelagtige restbeløb havde reel betydning.

At frigivelsesbetingelserne skal være **objektivt opfyldt**, blev fastholdt i [328/2022](#). Køberen havde ophævet handlen under henvisning til fugtskader og nægtede at deponere. Nævnet fandt, at sparekassen som garantistiller burde have deponeret garantisummen på overtagelsesdagen i overensstemmelse med købsaftalens vilkår – uanset købers ophævelse – men at sælgerne ikke havde godtgjort noget tab ved den forsinkede deponering. Og da uenigheden om manglerne ikke var afklaret ved forlig eller endelig dom, og da der ikke forelå tinglyst anmærkningsfrit skøde, var betingelserne for at frigive købesummen til sælgerne ikke opfyldt.

Selv hvor de formelle frigivelsesbetingelser ikke er opfyldt, kan købers egen accept legitimere frigivelsen. I [378/2016](#) frigav Nordea en købesum på ca. 3,4 mio. kr. for et nyopført rækkehus på grundlag af en afleveringsprotokol, som køberne havde underskrevet med accept af frigivelsen bortset fra ca. 174.600 kr. til ikke-væsentlige mangler. Kort efter gik sælger konkurs, og en skønsrapport anslog mangelskravene til mindst 575.000 kr. Nævnet frifandt banken: den var berettiget til at lægge købernes egen underskrift til grund, og at betingelserne om anmærkningsfrit skøde og ibrugtagningstilladelse ikke var fuldt opfyldt på frigivelsestidspunktet, fik ikke betydning, da forholdene blev bragt i orden efterfølgende.

Endelig kan de deponerede midler simpelthen være opbrugt. I [304/2011](#) var der tale om en underskudshandel, hvor hele den deponerede købesum var gået til at indfri hæftelser, køberne ikke skulle overtage. Da banken aldrig havde indestået for en eventuel refusionssaldo i køberens favør, og da sælgerne var indbyrdes uenige om refusionsopgørelsen, var banken berettiget til at afvise udbetalingen.

LOV	Deponeringsloven § 1, stk. 1	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Sælgere får ikke medhold i krav om frigivelse af deponeret købesum og morarenter efter købers ophævelse af ejendomshandel	23.06.2023
	Det finansielle ankenævn · Ansvar for frigivelse af deponeret købesum ved mangler og efterfølgende konkurs	24.04.2018
	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts afslag på udbetaling af refusionssaldo fra deponeringskonto ved underskudshandel	01.05.2012
	Det finansielle ankenævn · Købers indsigelse mod bankens frigivelse af deponerede midler til indfrielse af pantgæld trods aftalt tilbageholdsret for mangler	18.10.2006
	Det finansielle ankenævn · Bankens ansvar ved frigivelse af restbeløb fra skødedeponeringskonto trods mangelindsigelser	04.05.2006
	Det finansielle ankenævn · Frigivelse af deponeret købesum trods købers indsigelse om mangler ved ejendom	26.01.2006
	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ret til at frigive deponeret købesum trods købers ønske om tilbageholdelse for mangler	23.06.2005

§ 10 Depositarens frigivelsesret og -pligt ved indsigelser fra en af parterne

Det gennemgående spørgsmål i praksis er, hvornår pengeinstituttet må frigive **uden** samtykke fra den part, hvis interesser deponeringen tjener. Praksis tegner et differentieret billede, hvor tre faktorer er afgørende: hvem der berigtiger handlen, hvor klare vilkårene er, og hvad depositaren konkret vidste på frigivelsestidspunktet.

Udgangspunktet er, at depositaren kan og skal følge den **berigtigende parts instruks**. I [230/2021](#) udbetalte Sydbank ca. 605.000 kr. fra en skødedeponeringskonto til en udlægshaver efter gentagne instrukser fra den berigtigende advokat – trods sælgerens protester og en verserende retssag om udlæggets gyldighed. Nævnet fandt udbetalingen berettiget og med frigørende virkning: købsaftalens standardvilkår pålagde depositaren at anvende de deponerede midler til at betale beløb, som sælger skulle afholde, og formålet med kontoen var netop at sikre indfrielse af tinglyste hæftelser, så køberne kunne opnå anmærkningsfrit skøde. Tilsvarende i [259/2021](#), hvor Jyske Bank fulgte den berigtigende ejendomsmæglerens instruks om at betale en håndværkerfaktura fra deponeringen, uanset at sælgeren samme dag havde instrueret banken om ikke at betale – og hvor banken 21 minutter efter overførslen fejlagtigt bekræftede over for sælgeren, at betalingen ikke ville ske. Nævnet afgjorde sagen på manglende tab og fandt det derfor unødvendigt at tage stilling til, om banken havde handlet ansvarspådragende.

I [154/2011](#) overførte banken restsalæret på 16.400 kr. til ejendomsmægleren trods sælgerens gentagne protester. Nævnet gav banken medhold: købsaftalen indeholdt et klart vilkår om, at mæglersalæret skulle betales, før salgsprovenuet kunne frigives til sælger, sælgeren havde ikke dokumenteret noget modkrav mod mægleren, og betingelserne for frigivelse var i øvrigt opfyldt.

Grænsen for denne instruksfølgning blev trukket i den centrale afgørelse [570/2021](#). Ved et projektsalg af et nyopført rækkehus var 50.000 kr. tilbageholdt som købers sikkerhed for færdiggørelse af have- og udenomsarealer med den formulering, at beløbet skulle frigøres »uden videre«, når arbejderne var færdiggjort. Sælgers advokat – som også berigtigede handlen – meddelte sparekassen, at arbejderne var færdige, og sparekassen udbetalte. Et flertal på tre medlemmer fandt, at sparekassen ikke kunne frigive beløbet med frigørende virkning uden købers samtykke. Flertallet lagde vægt på tre forhold: at det var **sælgers** advokat og ikke en uvildig part eller købers advokat, der berigtigede handlen; at købsaftalen, som var udarbejdet af sælger, ikke indeholdt klare procedurer for håndtering af en tvist om færdiggørelsen; og at sparekassen var bekendt med, at beløbet tjente som købers sikkerhed. To medlemmer dissenterede og mente, at sparekassen var berettiget til at stole på berigtigerens instruks, da banken ikke var bekendt med mangler på frigivelsestidspunktet. Sparekassen blev pålagt at genetablere deponeringskontoen med 50.000 kr., og beløbet skulle forblive spærret, indtil parterne blev enige, eller der forelå en retsafgørelse.

Modsat kan depositaren blive ansvarlig for at **kræve** deponering, hvor aftalen ikke hjemler det. I [221/2002](#) sendte købers bank provenuet fra et ejerskiftelån på 1.268.000 kr. til sælgers pengeinstitut med instruks om deponering, selv om det betingede skøde udtrykkeligt bestemte, at beløbet skulle udbetales direkte til sælger ved lånets hjemtagelse. Sælgeren måtte finansiere indfrielseerne via udlægskreditter og led et nettorentetab på 49.045 kr. Et flertal på tre medlemmer fandt, at banken havde begået en ansvarspådragende fejl ved at kræve deponering i strid med skødets ordlyd, og pålagde banken at erstatte tabet med renter efter [renteloven § 1](#). Et mindretal på to mente, at også sælgers bank og advokat burde have reageret ved modtagelsen.

Endelig viser [170/2010](#), at frigivelse før anmærkningsfrit skøde kan være aftaleretligt lovlig, når standardvilkårene udtrykkeligt er fraveget, og depositaren indestår for sletning af retsanmærkninger – og at erstatningskrav under alle omstændigheder forudsætter et dokumenteret tab.

LOV

[Renteloven § 1](#)

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Sparekasses erstatningsansvar for frigivelse af deponeret restkøbesum uden købers accept	04.10.2022
Det finansielle ankenævn · Bank berettiget til at frigive midler fra skødedeponeringskonto til udlægshaver trods sælgers indsigelse	19.04.2022

Det finansielle ankenævn · Sælgers indsigelse mod udbetaling fra deponeringskonto til udbedring af mangler efter salg af sommerhus	04.03.2022
Det finansielle ankenævn · Bankens udbetaling af ejendomsmæglersalær fra deponeringskonto trods sælgers indsigelse	27.08.2012
Det finansielle ankenævn · Danske Bank frifundet i sag om frigivelse af deponeret købesum før anmærkningsfrit skøde	31.08.2011
Det finansielle ankenævn · Haandværkerbankens erstatningsansvar for fejlagtig deponering af ejerskiftelån i strid med skødets vilkår	15.10.2002

Erstatningsansvar ved uberettiget frigivelse – bank og advokat in solidum

Domstolspraksis om deponerede midler koncentrerer sig om erstatningsansvaret for frigivelse i strid med deponeringsvilkårene. Ledsagen er [BS-1847/2011-LYN](#) fra Retten i Lyngby, stadfæstet af Østre Landsret i [BS-2611/2012-OLR](#).

En restkøbesum på 2,5 mio. kr. var deponeret i Jyske Bank på vilkår om, at frigivelse først kunne ske ved endeligt tinglyst skøde uden præjudicerende retsanmærkninger og efter aflysning af en servitut om tilbagekøbsret til Københavns Kommune. En advokatsekretær anmodede banken om at overføre 655.958 kr. til tinglysningsafgifter og frikøb af hjemfaldspligt. Banken indhentede ikke accept – købers advokat modsatte sig udtrykkeligt og krævede en skriftlig indeståelse, som banken ikke afgav – men overførte alligevel beløbet. Skødet blev senere tinglyst med anmærkning, og sælger gik konkurs.

Byretten fandt banken culpøs:

Jyske Bank valgte den 14. august 2008 med henvisning til anmodningen fra den berigtigende advokat at frigive 655.958 kr. fra deponeringskontoen til brug for indfrielse af hjemfaldspligt samt betaling af tinglysningsafgifter, uagtet at der hverken forelå tinglyst anmærkningsfrit skøde eller aflysning af servitut som krævet i deponeringsvilkårene, og uagtet at man ikke havde fået accept fra hverken købers bank eller købers advokat, som banken havde anmodet om.

Byretten fastslog samtidig et centralt fortolkningsprincip: skødet gav kun hjemmel til at anvende deponerede beløb til indfrielse af pantehæftelser, ikke til hjemfaldspligt og tinglysningsafgifter, og **skødets bestemmelser skal fortolkes indskrænkende henset til formålet med deponeringen**. Landsretten tiltrådte og formulerede det som en fortolkning af bemyndigelsens rækkevidde:

Den pågældende bemyndigelse omfatter ikke betaling af tinglysningsafgift og betaling til Københavns Kommune for indfrielse af hjemfaldspligt. Bemyndigelsesbestemmelsen er i øvrigt heller ikke medtaget i deponeringsvilkårene, som skulle respekteres af banken efter deres ordlyd.

Om ansvarsfordelingen sondrede landsretten mellem hæftelsesansvar og egentligt culpaansvar:

Advokat Appellants, tidligere Sagsøgte 1 ansvar i forhold til Appelindstævnte ApS, tidligere Sagsøger ApS er dermed alene et hæftelsesansvar, medens Jyske Bank A/S og advokat Appelindstævnte, tidligere Sagsøgte 2 begge har handlet ansvarspådragende.

Den formelt berigtigende advokat hæftede solidarisk over for køber, fordi han havde optrådt som berigtigende advokat og overgivet opgaven uden at fralægge sig ansvaret, men blev frifundet for de øvriges friholdelsespåstande. I det indbyrdes forhold mellem banken og den faktisk handlende advokat delte landsretten

ansvaret ligeligt, så advokaten skulle friholde banken for halvdelen – hvor byretten havde ladet advokaterne bære ansvaret fuldt ud. Kravet var ikke forældet: misligholdelsen realiseredes ved udbetalingen den 14. august 2008, køber fik først kendskab hertil i januar 2010, og stævning blev modtaget 12. august 2011, jf. [forældelseslovens § 3, stk. 1](#).

Forældelsesspørgsmålet kan omvendt afskære kravet helt. I [571/2011](#) havde BRFKredit Bank frigivet hele købesummen for en nyopført ejerlejlighed til sælger den 11. juli 2008 – efter at købers advokat havde meddelt, at handlen var hævet, og at beløbet ikke måtte frigives. Sælger gik konkurs. Nævnet fandt, at fristen løb fra udbetalingsdagen, og at klagen indgivet i december 2011 var for sen.

Værnetingsspørgsmålet i denne sagstype er behandlet i [BS-709/2011-HEL](#), hvor Retten i Helsingør i én samlet kendelse afgjorde værneting for 12 parallelle sager anlagt af parcelhuskøbere mod en advokat og et advokatfirma i Århus for uberettiget frigivelse af deponerede købesummer, med afvejning af opfyldelsesværneting mod deliktsværneting.

Højesteret har i [Sag 191/2017](#) taget stilling til den retlige kvalifikation af en spærret deponeringskonto uden for deponeringsloven. En købesum på 190.000 kr. for en bådplads var indsat på en spærret konto i sælgers navn. Højesteret fastslog, at der forelå en aftale om **depositum irregulare**, således at køberne ikke havde ejendomsret til de konkrete penge, men en fordring på tilbagebetaling:

En fordring på tilbagebetaling af et beløb i henhold til en aftale om depositum irregulare forældes, som forudsat i forarbejderne til forældelsesloven, efter lovens almindelige regler.

Flertallet fandt, at en uberettiget ophævelse i februar 2012 bortfaldt ved parternes stiltiende fortsættelse af aftalen, og at væsentlig forsinkelse tidligst forelå i 2013, hvorfor kravet ikke var forældet ved sagsanlægget i december 2015. Et mindretal på to dommere mente, at køberne ved at påberåbe sig ophævelsen havde taget en standpunktsrisiko, som fik forældelsesfristen til at løbe allerede fra februar 2012. Dommen understreger, at den kontraktuelle deponering hverken bringer den underliggende fordring til ophør eller udløser deponeringslovens § 5 – modsat den lovbestemte deponering, hvor forarbejderne netop forudsætter, at fordringen på skyldneren ophører og erstattes af en ny ret.

LOV	Deponeringsloven § 5, stk. 1	Forældelsesloven § 3, stk. 1
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om forældelse af fordring på tilbagebetaling af deponeret købesum ved depositum irregulare 14.08.2018 Landsretten · Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar for udbetalinger fra deponeringskonto 26.08.2013 Byretten · Retssag om erstatningsansvar for uretmæssig frigivelse af deponerede midler 16.07.2012 Byretten · Sag om værneting vedrørende frigivelse af deponeret købesum 01.09.2011 Det finansielle ankenævn · Frigivelse af deponeret købesum trods ophævelse af ejendomshandel og spørgsmål om forældelse 06.11.2012	

Advokatens og ejendomsmæglerens disciplinæransvar for deponerede midler

§ 12

Ved siden af erstatningsansvaret findes et selvstændigt disciplinært spor, hvor Advokatnævnet og Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere bedømmer håndteringen af deponerede midler efter god advokatskik henholdsvis god ejendomsmægleriskik. Praksis her supplerer den civilretlige og trækker de samme grænser:

vilkårene styrer, og den, der disponerer over deponerede midler uden hjemmel i dem, handler i strid med god skik.

Udgangspunktet for den berigtigende advokat er, at han hverken må frigive for tidligt eller tilbageholde for længe. I [2010-02-0500](#) blev en advokat frifundet for at have frigivet restprovenuet sent: nævnet fastslog, at en berigtigende advokat på standardvilkår ikke er forpligtet til at frigive restprovenuet, før der foreligger tinglyst endeligt skøde uden retsanmærkninger – og advokaten havde faktisk frigivet længe inden kreditforeningspantebrevet formelt blev aflyst. Tilsvarende blev en advokat frifundet i [2022-912](#) for at tilbageholde 43.437,06 kr. efter en ejerlejlighedshandel, fordi købsaftalen udtrykkeligt bestemte, at beløbet først kunne frigives, når sælger havde dokumenteret, at ejerforeningens krav var afklaret.

Tilbageholdelse **uden** aftalemæssig hjemmel sanktioneres derimod. I [2022-4286](#) blev en berigtigende advokat pålagt en tillægsbøde på 10.000 kr. for at tilbageholde midler til dækning af spejl og brusekabinedør uden fornøden aftalemæssig hjemmel, mens to andre klagepunkter førte til frifindelse.

Advokatens dispositioner over deponerede midler til fordel for sig selv bedømmes strengt. I [02-0303-01-1386](#) blev en advokat idømt en bøde på 5.000 kr. for at have debiteret sit salær af deponerede midler, før frigivelsesbetingelserne var opfyldt, og for ikke at have fremsendt notaer. I [02-0302-06-1984](#) modregnede en administrator-advokat sit uberettigede salær i den deponerede købesum ved et andelsboligsalg trods sælgerens indsigelse; nævnet fandt god advokatskik tilsidesat og pålagde en bøde på 5.000 kr.

Også den omvendte situation – tinglysning af endeligt skøde før hele købesummen er deponeret – er sanktioneret. I [2024-1671](#) fremgår det, at den pågældende advokat ved en tidligere kendelse af 28. februar 2024 var blevet pålagt en bøde på 10.000 kr. for at have ladet tinglyse endeligt skøde, før den fulde købesum var deponeret; i den nye sag blev han frifundet for ikke efterfølgende at have grebet ind i klientens tilbageholdelse af restkøbesummen.

På mæglersiden er praksis særlig streng ved manglende tilbagebetaling af deponering efter en annulleret handel. I [20/00884](#) fastslog Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere, at en deponering skal tilbagebetales uden ugrundet ophold, når en handel ophæves; den ansvarlige ejendomsmægler blev pålagt en bøde på 50.000 kr. efter [lov om formidling af fast ejendom m.v. § 24, stk. 1](#), og virksomheden en bøde på 500.000 kr. for ikke at have sikret forretningsgange for korrekt håndtering af deponerede midler, jf. [formidlingsbekendtgørelsen § 25, stk. 1](#). Bøderne blev skærpet markant på grund af adskillige tidligere sager om samme forseelse. Tilsvarende problemstilling – tilbageholdelse af en deponeret udbetaling på 140.000 kr. efter en annulleret handel – er behandlet i [24/11053](#).

LOV	Lov om formidling af fast ejendom m.v. § 24, stk. 1	Retsplejeloven § 126, stk. 1
PRAKSIS	Advokatnævnet · Advokat frifundet for ikke at rette op på tidligere kritiseret for tidlig tinglysning af skøde uden fuld deponering af købesum	27.09.2024
	Advokatnævnet · Advokat pålagt bøde for uberettiget tilbagehold af restkøbesum ved ejendomshandel til dækning af omtvistede mangler	27.10.2023
	Advokatnævnet · Advokat frifundet for klage om manglende frigivelse af deponerede midler ved ejendomshandel	07.06.2022
	Advokatnævnet · Advokat frifundet for klage over sen frigivelse af deponeret købesum i ejendomshandel	28.03.2012
	Advokatnævnet · Advokat idømt bøde for uberettiget salæropkrævning og modregning i deponeret købesum ved andelsboligsalg	18.11.2007

Advokatnævnet · Advokat idømt bøde for at debitere salær af deponerede midler før frigivelsesbetingelser var opfyldt	21.11.2002
Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere · Klage over ejendomsmægleres tilbageholdelse af deponering efter annulleret handel	20.06.2025
Disciplinærnævnet for Ejendomsmæglere · Bøde til ejendomsmægler og -virksomhed for manglende tilbagebetaling af deponering	15.06.2020

§ 13 Skatte- og formueretlige udløbere af deponeringsbegrebet

Deponering optræder også i skatteretten, hvor den civilretlige kvalifikation er afgørende for den skattemæssige behandling.

Et deponeret beløb, der efter en tvist ikke tilbageføres fuldt ud til sælger, er ikke uden videre en fradragsberettiget salgsomkostning. I [13-0107180](#) var der ved salget af en landbrugsejendom deponeret 500.000 kr. til sikkerhed for købers eventuelle krav i anledning af en nabotvist om fældning af et læhegn. Klagerens andel var 166.667 kr., hvoraf 127.361 kr. blev udbetalt efter forlig; differencen på 39.306 kr. ønskedes fratrullet i ejendomsavancen. Landsskatteretten stadfæstede nægtelsen:

Landsskatteretten anser det ikke alene på baggrund af den fremlagte deponeringsbestemmelse, og det indgåede forlig, for tilstrækkeligt godtgjort, at klageren har haft et fradragsberettiget tab på 39.306 kr.

Salgsomkostninger i [ejendomsavancebeskatningslovens](#) forstand omfatter typisk mægler, annoncering, advokat og stempelafgift vedrørende selve afståelsen – ikke udgifter, der udspringer af en underliggende nabotvist.

Modsat viser [22-0016143](#), at en korrekt civilretlig kvalifikation af et deponeringslignende forhold kan være afgørende for at undgå beskatning. En hovedaktionær flyttede i 2015-2019 selskabets likvide midler frem og tilbage mellem selskabets og sin private konto i samme bank for at undgå negative renter. Landsskatteretten anerkendte konstruktionen som en deponering og ikke som maskeret udbytte eller skattepligtigt tilskud, med det principielle udgangspunkt, at civilretten går forud ved den skatteretlige kvalifikation.

Endelig anvender Skatteforvaltningen selv deponeringsloven som et redskab, hvor der er transportanmeldelser eller uvished om rette modtager. Den juridiske vejledning bemærker i afsnittet om noteringen og behandlingen af transporter anmeldt over for Skatteforvaltningen, at »[e]ventuelle udbetalinger kan deponeres efter deponeringsloven« ([Den juridiske vejledning, afsnit om transporter](#)). Det er netop § 1, stk. 2's uvishedssituation i sin klassiske skikkelse: en overdragen fordring, hvor skyldneren ikke med sikkerhed kan afgøre, hvem der er legitimeret som fordringshaver.

LOV	Deponeringsloven § 1, stk. 2	Ejendomsavancebeskatningsloven § 1	
PRAKSIS	Landsskatteretten · Bankoverførsler fra selskab til hovedaktionær for at undgå negativ rente anset som skattefri deponering og ikke maskeret udbytte		09.12.2025
	Landsskatteretten · Nægtet fradrag for deponeringsudgifter ved nabotvist i forbindelse med ejendomssalg		27.11.2018

§ 14 Sammenfatning – to spor med hver sin logik

Deponeringsområdet består i praksis af to spor, som ikke må sammenblandes.

Det lovbestemte spor – deponeringslovens §§ 1-7 – er snævert og sjældent anvendt. Det kræver ægte fordringshavermora: skyldneren skal have gjort lovligt opfyldelsestilbud, og hindringen skal ligge i fordringshaverens forhold, enten som faktisk hindring (vægring, fravær, sygdom), som retlig hindring (manglende kvittering, manglende tilbagelevering af pant, manglende legitimation) eller som begrundet uvished om, hvem der er rette fordringshaver. Mangler ved en modtaget realydelse er ikke en adgangsgrund, jf. [122/2007](#). Til gengæld er retsvirkningen kraftig: fuld og definitiv frigørelse med krav på modydelsen, bortfald af sikringspant, ophør af rentepligten og overvæltning af omkostningerne på fordringshaveren. Prisen er, at deponenten mister rådigheden – tager han forbehold, bortfalder samtlige retsvirkninger efter [§ 2, stk. 2](#), og han kan i mangel af forbehold ikke få pengene tilbage før 20-årsdagen, jf. [29/2002](#). Anvendelsesområdet i nyere praksis er navnlig konkurrerende krav på et fælles provenu, jf. [177/2002](#), hvor pengeinstitutterne dog oftere vælger den mindre indgribende spærring.

Det kontraktuelle spor – skøde- og købesumsdeponering – er kvantitativt dominerende og følger en helt anden logik. Her er der ingen fordringshavermora; deponeringen er en aftalt sikringsmekanisme, og frigivelsen beror udelukkende på vilkårene. Tre linjer går igen i praksis:

- **Vilkårenes ordlyd binder.** Den, der vil tilbageholde, skal have hjemmel i aftalen; mangelkrav er ikke i sig selv en tilbageholdelsesgrund efter standardvilkår, jf. [22/2005](#) og [289/2005](#). Er tilbageholdsretten aftalt, skal den aktiveres over for depositaren i tide, jf. [308/2005](#).
- **Vilkårene fortolkes indskrænkende efter deponeringens formål.** En bemyndigelse til at indfri pantehæftelser dækker ikke andre udgifter, og depositaren skal respektere vilkårene efter deres ordlyd, jf. [BS-1847/2011-LYN](#) og [BS-2611/2012-OLR](#). Frigivelse i strid hermed og mod udtrykkelig protest er culpøs og udløser solidarisk ansvar for bank og berigtigende advokat.
- **Depositaren skal ikke være dommer.** Ved reel tvist eller modstridende krav skal midlerne spærres eller forblive deponeret, indtil der foreligger enighed, forlig eller dom, jf. [407/2008](#), [156/2011](#) og [328/2022](#). Omvendt må depositaren som hovedregel følge den berigtigende parts instruks, jf. [230/2021](#) – men ikke når han ved, at beløbet er den anden parts sikkerhed, og instruksen kommer fra modpartens egen advokat, jf. [570/2021](#).

Processuelt gælder for begge spor, at erstatningskrav mod depositaren følger forældelseslovens almindelige 3-årige frist fra udbetalingsdagen og ikke den 20-årige indlånsfrist, jf. [571/2011](#). Den, der har lidt tab, skal desuden dokumentere det: adskillige klager falder alene på manglende tabsdokumentation, jf. [170/2010](#), [259/2021](#) og [337/2024](#).

Om den underliggende mangelsvurdering i bolighandler henvises til [koebsalgsfast-ejendom-mangler](#) og [tilstandsrapport-mangler](#); om pengeinstituttets og advokatens professionsansvar som selvstændig norm til [bank-raadgivning](#) og [advokatansvar](#); om modregning som alternativ frigørelsesmåde til [modregning-betingelser-konneksitet-konkurs](#); om tilbagesøgning af fejlagtigt erlagte beløb til [condictio-indebiti-tilbagesøgning-fejlbetaling](#); og om de almindelige forældelsesfrister for pengekrav til [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#).

LOV	Deponeringsloven § 1, stk. 1-2	Deponeringsloven § 2, stk. 2	Deponeringsloven § 5, stk. 1
	Forældelsesloven § 3, stk. 1		

PRAKSIS	Landsretten · Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar for udbetalinger fra deponeringskonto	26.08.2013
	Byretten · Retssag om erstatningsansvar for uretmæssig frigivelse af deponerede midler	16.07.2012

Det finansielle ankenævn · Krav om kompensation for tilbageholdt provenu og sagsomkostninger efter hussalg og samlivsophævelse	04.03.2025
Det finansielle ankenævn · Sælgere får ikke medhold i krav om frigivelse af deponeret købesum og morarenter efter købers ophævelse af ejendomshandel	23.06.2023
Det finansielle ankenævn · Sparekasses erstatningsansvar for frigivelse af deponeret restkøbesum uden købers accept	04.10.2022
Det finansielle ankenævn · Bank berettiget til at frigive midler fra skødedeponeringskonto til udlægshaver trods sælgers indsigelse	19.04.2022
Det finansielle ankenævn · Sælgers indsigelse mod udbetaling fra deponeringskonto til udbedring af mangler efter salg af sommerhus	04.03.2022
Det finansielle ankenævn · Frigivelse af deponeret købesum trods ophævelse af ejendomshandel og spørgsmål om forældelse	06.11.2012
Det finansielle ankenævn · Krav om udbetaling fra spærret konto efter ejendomssalg ved skilsmisse afvist grundet modstridende instrukser fra kontohavere	06.01.2012
Det finansielle ankenævn · Danske Bank frifundet i sag om frigivelse af deponeret købesum før anmærkningsfrit skøde	31.08.2011
Det finansielle ankenævn · Tvist om frigivelse af deponeret købesum til betaling af sælgers restance til grundfond i fredet ejendom	12.05.2009
Det finansielle ankenævn · Bankens afslag på deponering i henhold til deponeringsloven ved tvist om håndværksydelse	22.06.2007
Det finansielle ankenævn · Købers indsigelse mod bankens frigivelse af deponerede midler til indfrielse af pantegæld trods aftalt tilbageholdsret for mangler	18.10.2006
Det finansielle ankenævn · Frigivelse af deponeret købesum trods købers indsigelse om mangler ved ejendom	26.01.2006
Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ret til at frigive deponeret købesum trods købers ønske om tilbageholdelse for mangler	23.06.2005
Det finansielle ankenævn · Bankens ret til at spærre og deponere provenu fra ejendomssalg ved skilsmisse pga. uenighed mellem fælles kontohavere	22.11.2002
Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om betingelser for frigivelse af deponerede midler til en grundejerforening	06.05.2002

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Deponeringsloven § 1	stk. 1-3	Deponeringsloven § 2	
Deponeringsloven § 3		Deponeringsloven § 4	stk. 1-2
Deponeringsloven § 5	stk. 1-2	Deponeringsloven § 6	

MATERIALE Citerede afgørelser

42 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS		1
14.08.2018	Højesterets dom om forældelse af fordring på tilbagebetaling af deponeret købesum ved depositum irregulære	191-2017
LANDSRET TEN · ANKEINSTANS		1
26.08.2013	Landsrettens dom i sag om erstatningsansvar for udbetalinger fra deponeringskonto	1911-2278

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS		3
07.03.2024	Deponeret arv frigivet til køber efter annulleret ejendomshandel	9670-11284
16.07.2012	Retssag om erstatningsansvar for uretmæssig frigivelse af deponerede midler	1868-2224
01.09.2011	Sag om værneting vedrørende frigivelse af deponeret købesum	2366-2824
LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS		2
09.12.2025	Bankoverførsler fra selskab til hovedaktionær for at undgå negativ rente anset som skattefri deponering og ikke maskeret udbytte	22-0016143
27.11.2018	Nægtet fradrag for deponeringsudgifter ved nabotvist i forbindelse med ejendomssalg	13-0107180
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		27
28.08.2025	Afslag på oprettelse af deponeringskonto grundet aggressiv adfærd og manglende aftalegrundlag	123/2025
04.03.2025	Krav om kompensation for tilbageholdt provenu og sagsomkostninger efter hussalg og samlivsophævelse	337/2024
25.09.2024	Indsigelse mod Merkur Andelskasses udbetaling af ejendomsprovenu baseret på omstridte bodelingsaftaler	94/2024
23.06.2023	Sælgere får ikke medhold i krav om frigivelse af deponeret købesum og morarenter efter købers ophævelse af ejendomshandel	328/2022
04.10.2022	Sparekasses erstatningsansvar for frigivelse af deponeret restkøbesum uden købers accept	570/2021
19.04.2022	Bank berettiget til at frigive midler fra skødedeponeringskonto til udlægshaver trods sælgers indsigelse	230/2021
04.03.2022	Sælgers indsigelse mod udbetaling fra deponeringskonto til udbedring af mangler efter salg af sommerhus	259/2021
24.05.2018	Salling Banks spærring af foreningskonto og værdipapirdepot grundet usikkerhed om bestyrelsens sammensætning og tegningsret	257/2017
24.04.2018	Ansvar for frigivelse af deponeret købesum ved mangler og efterfølgende konkurs	378/2016
06.11.2012	Frigivelse af deponeret købesum trods ophævelse af ejendomshandel og spørgsmål om forældelse	571/2011
27.08.2012	Bankens udbetaling af ejendomsmæglersalær fra deponeringskonto trods sælgers indsigelse	154/2011
01.05.2012	Pengeinstituts afslag på udbetaling af refusionssaldo fra deponeringskonto ved underskudshandel	304/2011
02.02.2012	Pengeinstituts ansvar for manglende oprettelse af deponeringskonto i forbindelse med køb af spabad	167/2011
06.01.2012	Krav om udbetaling fra spærret konto efter ejendomssalg ved skilsmisse afvist grundet modstridende instrukser fra kontohavere	156/2011

31.08.2011	Danske Bank frifundet i sag om frigivelse af deponeret købesum før anmærkningsfrit skøde	170/2010
12.05.2009	Twist om frigivelse af deponeret købesum til betaling af sælgers restance til grundfond i fredet ejendom	407/2008
11.11.2008	Sag om frigivelse af frivillig skødedeponering ved twist om køberet til fast ejendom	190/2008
22.06.2007	Bankens afslag på deponering i henhold til deponeringsloven ved twist om håndværksydelse	122/2007
18.10.2006	Købers indsigelse mod bankens frigivelse af deponerede midler til indfrielse af pantegæld trods aftalt tilbageholdsret for mangler	308/2005
04.05.2006	Bankens ansvar ved frigivelse af restbeløb fra skødedeponeringskonto trods manglindsigelser	336/2005
26.01.2006	Bankens berettigelse til at spærre skødekonto ved twist mellem tidligere ægtefæller og kreditorer	254/2005
26.01.2006	Frigivelse af deponeret købesum trods købers indsigelse om mangler ved ejendom	289/2005
23.06.2005	Pengeinstituts ret til at frigive deponeret købesum trods købers ønske om tilbageholdelse for mangler	22/2005
23.06.2005	Indsigelse mod Nordeas frigivelse af deponeret beløb i ejendomshandel trods verserende twist med ejendomsmægler	35/2005
22.11.2002	Bankens ret til at spærre og deponere provenu fra ejendomssalg ved skilsmisse pga. uenighed mellem fælles kontohavere	177/2002
15.10.2002	Haandværkerbankens erstatningsansvar for fejlagtig deponering af ejerskiftelån i strid med skødets vilkår	221/2002
06.05.2002	Spørgsmål om betingelser for frigivelse af deponerede midler til en grundejerforening	29/2002

ADVOKATNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

6

27.09.2024	Advokat frifundet for ikke at rette op på tidligere kritiseret for tidlig tinglysning af skøde uden fuld deponering af købesum	2024-1671
27.10.2023	Advokat pålagt bøde for uberettiget tilbagehold af restkøbesum ved ejendomshandel til dækning af omtvistede mangler	2022-4286
07.06.2022	Advokat frifundet for klage om manglende frigivelse af deponerede midler ved ejendomshandel	2022-912
28.03.2012	Advokat frifundet for klage over sen frigivelse af deponeret købesum i ejendomshandel	2010-02-0500
18.11.2007	Advokat idømt bøde for uberettiget salæroprævning og modregning i deponeret købesum ved andelsboligsalg	02-0302-06-1984
21.11.2002	Advokat idømt bøde for at debitere salær af deponerede midler før frigivelsesbetingelser var opfyldt	02-0303-01-1386

DISCIPLINÆRNÆVNET FOR EJENDOMSMÆGLERE · NÆVN / KLAGEINSTANS

2

20.06.2025	Klage over ejendomsmæglers tilbageholdelse af deponering efter annulleret handel	24/11053
15.06.2020	Bøde til ejendomsmægler og -virksomhed for manglende tilbagebetaling af deponering	20/00884

05

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over kaution (gyldighed, kautionistens hæftelse og frigørelse)

Gyldighed, hæftelsens omfang, frigørelse, forældelse og regres – fra § 48-reformen til Højesterets DLR-dom

Version 2 · Opdateret 6. sep. 2026 · 54 afgørelser · 2001-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Kaution er tredjemands accessoriske hæftelse for hovedskyldnerens gæld, og retsstillingen bestemmes af tre lag: den almindelige obligationsretlige kautionslære, den lovbestemte forbrugerbeskyttelse ved kaution uden for erhvervsforhold i [lov om finansiel virksomhed § 48](#) (udvidet til realkredit ved [§ 53 a](#)) og det aftaleretlige sikkerhedsnet i [aftalelovens § 36](#), jf. [§ 38 c](#). Praksis er koncentreret to steder: domstolene afgør accessorietet, forfald, forældelse og de indbyrdes forhold mellem kautionister, mens Det Finansielle Ankenævn har udviklet en meget righoldig praksis om tilsidesættelse af privatkautioner, der står i misforhold til kautionistens økonomi. Oversigten kortlægger mønstrene fra Højesterets dom af 27. august 2024 om forældelse af selvskyldnerkaution for et realkreditpantebrev, over landsretternes praksis om meddelelsesfrister og medkautionisters regres, til nævnspraksis om § 48's oplysnings- og meddelelsespligter.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Kreditor kan først rette krav mod en selvskyldnerkautionist, når kreditor har et aktuelt, uopfyldt krav mod hovedskyldneren; for pantebreve i fast ejendom kræver det, at restgælden er opsagt eller forfaldet (Højesteret 27. august 2024).
- 02** Forældelsesfristen over for kautionisten regnes efter [forældelseslovens § 11](#) fra kautionskravets forfald – ved selvskyldnerkaution misligholdelsestidspunktet, ved simpel kaution og tabskaution først når hovedmandens manglende betalingsevne er konstateret.
- 03** Hovedkravet og kautionskravet forældes hver for sig og kan forældes på forskellige tidspunkter; landsretspraksis før Højesterets dom var delt om, hvorvidt udskydelsen i [forældelseslovens § 2, stk. 5](#) også gælder kautionisten.
- 04** En privat kautionsforpligtelse kan tilsidesættes helt eller delvis, hvis den står i misforhold til kautionistens økonomi, jf. [§ 48, stk. 10](#) – vurderingen foretages på stiftelsestidspunktet ud fra både formue og betalingsevne.

- 05** Ved beskedne indtægter lægges der efter forarbejderne alene vægt på formueforholdene; nævnspraksis nedsætter typisk kautionen til kautionistens nettoformue eller friværdi på stiftelsestidspunktet.
- 06** En indtægt, der uundgåeligt bortfalder netop når kautionen bliver aktuel – fx løn som medhjælpende ægtefælle i hovedskyldnerens virksomhed – må ikke indgå i vurderingen af kautionistens bæreevne.
- 07** Sondringen mellem privat kaution og erhvervskaution er afgørende: § 48 gælder kun kaution uden for erhvervsforhold, mens erhvervskaution alene beskyttes af 6-månedersreglen i § 47.
- 08** Kaution for »gammel gæld« er ikke i sig selv ugyldig, men bliver delvis uforbindende, hvis kautionisten ikke blev oplyst om, at kreditten allerede var udnyttet.
- 09** Overgang fra meddebitor til kautionist for den samme gæld forringer ikke kautionistens stilling og udløser derfor hverken ugyldighed eller erstatningsansvar.
- 10** Forsømmes 3-månedersmeddelelsen efter § 48, stk. 6, begrænses hæftelsen efter stk. 7, og kravet tabes efter stk. 8 i det omfang regressen mod låntageren er forringet – bevisbyrden for forringelsen påhviler reelt kautionisten.
- 11** En aftalt meddelelsesfrist i selve kautionsaftalen kan efter sin ordlyd være en egentlig fristregel, så kautionen bortfalder ved fristoverskridelse uanset om kautionisten har lidt tab (Østre Landsret 25. februar 2025).
- 12** En kautionist, der selv ejer og styrer hovedskyldneren og derfor kender misligholdelsen, får normalt ikke medhold i, at forsinket påkrav har forringet hans stilling.
- 13** Kautionserklæringens ordlyd – »er eller bliver skyldig« og forhåndssamtykke til henstand – afgør, om senere forhøjelser og forlængelser af engagementet er omfattet af kautionen.
- 14** Kreditor kan ikke ensidigt forrykke medkautionisternes indbyrdes forhold; frigives den ene kautionist, kan den anden kun kræves for sin andel (Vestre Landsret 18. februar 2025).
- 15** Kautionistens indfrielse medfører subrogation, ikke erhvervelse af fordringen ved overdragelse, og [konkurslovens § 42, stk. 3](#) spærrer derfor ikke for modregning – men kun med det faktisk betalte beløb (Højesteret 6. november 2020).
- 16** Gældssanering af hovedskyldneren berører ikke kreditors krav mod kautionisten, jf. [konkurslovens § 226, stk. 3](#).
- 17** Omstødes hovedskyldnerens betaling, genopstår kautionsforpligtelsen for det tilbageførte beløb.

§ 1 Kautionsformerne og det accessoriske hæftelsesprincip

Kaution er et løfte fra tredjemand om, at hovedskyldnerens forpligtelse bliver opfyldt. Hæftelsen er **accessorisk**: den forudsætter et gyldigt og aktuelt hovedkrav, og den kan ikke gøres gældende videre end hovedforholdet berettiger. Forarbejderne til [forældelseslovens § 11](#) beskriver skillelinjen mellem kautionsformerne præcist:

Ved selvskyldnerkaution, hvor kautionistens forpligtelse indtræder straks ved hovedmandens misligholdelse over for kreditor, skal fristen således regnes fra misligholdelsestidspunktet. Ved simpel kaution og tabskaution, hvor kautionistens forpligtelse først indtræder, når det er godtgjort, at hovedmanden ikke kan betale, skal fristen regnes fra dette tidspunkt.

Kvalifikationen af løftet er derfor ikke akademisk – den afgør både hvornår kravet kan rejses, og hvornår det forældes. [Betænkning nr. 1460/2005 om revision af forældelseslovgivningen](#) formulerer det som, at kravet ved selvskyldnerkaution kan fremsættes ved hovedmandens misligholdelse, mens kreditor ved simpel kaution skal have foretaget udtømmende retsforfølgning mod hovedmanden, inden kautionen kan gøres gældende.

Domstolene fortolker kvalifikationen ud fra erklæringens ordlyd. I [BS-54170/2023-OLR](#) gjorde kreditorerne principalt gældende, at der var tale om simpel kaution, men Østre Landsret lagde efter ordlyden af aftalens punkt 2.1 til grund, at der var tale om **selvskyldnerkaution** – se [BS-54170/2023-OLR](#). Sø- og Handelsretten har tilsvarende måttet afgrænse kaution over for garanti-lignende indeståelser: i [H-1-03](#) fandt retten, at tre tidsbegrænsede garantier var **selvskyldnerkautioner**, og at tidsbegrænsningen alene angik forpligtelsens omfang – ikke en frist for at rejse kravet. I [H-0126-99](#) var spørgsmålet, om en indeståelse for at tilgodehavender ville indgå, var en ubetinget garanti eller en betinget garanti, der krævede udtømmende retsforfølgning; et flertal nåede frem til, at der var tale om en ubetinget garanti.

I den anden ende af spektret ligger den selvstændige **anfordringsgaranti**, hvor betalingspligten er løsrevet fra det underliggende forhold. I [BS-42305/2022-SHR](#) om en moderselskabsgaranti for solcellemoduler til 7,2 mio. USD frifandt Sø- og Handelsretten garanten, fordi garantiens ordlyd ikke utvetydigt angav, at der var tale om en anfordringsgaranti. Uklarhed fortolkes altså til fordel for den accessoriske hovedregel.

Endelig kan kautionsløftet være ugyldigt af selskabsretlige grunde. I [P-76-10](#) fandt skifteretten to selvskyldnerkautioner og en pantsætningserklæring ugyldige, fordi dispositionerne lå uden for selskabets formål og alene tilgodeså majoritetsaktionærens øvrige selskaber, og banken burde have indset det.

LOV	Forældelsesloven § 11	
PRAKSIS	Landsretten · Landsret frifinder kautionist på grund af kreditors manglende overholdelse af meddelelsesfrist	25.02.2025
	Sø- og Handelsretten · Sag om fortolkning af garanti vedrørende solcellemoduler – Anfordringsgaranti?	09.01.2024
	Sø- og Handelsretten · Ugyldig kaution og pantsætning: Manglende undersøgelse af formålsbestemmelse og tilsidesættelse af minoritetsaktionærers interesser	13.08.2013
	Sø- og Handelsretten · Sag om fortolkning af tidsbegrænset garanti – Selvskyldnerkaution vs. simpel kaution – Passivitet	02.04.2004
	Sø- og Handelsretten · Sag om fortolkning af indeståelseserklæring ved aktieoverdragelse: Betinget garanti vs. simpel kaution	06.11.2001

Den lovbestemte forbrugerbeskyttelse: § 48's pligtkatalog og dets sanktioner

§ 2

Lov om finansiel virksomhed § 48 regulerer kautiøn **uden for erhvervsforhold** for lån og kreditter ydet af et pengeinstitut. Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved **lov nr. 1490 af 23. december 2014** (om bl.a. erstatningsansvar ved handlinger i strid med god skik-reglerne og forbrugerbeskyttelse ved kautiøn), hvor § 48 blev nyaffattet med virkning fra 1. juli 2015. Ændringen samlede reglerne ét sted: de krav om kautiøn, der hidtil stod i god skik-bekendtgørelsen, blev flyttet op i loven og gjort civilretligt sanktionerede.

Det nugældende pligtkatalog kan opstilles således:

Bestemmelse	Pligt	Retsvirkning ved forsømmelse
stk. 1	Afbalanceret information om kautiøns indhold og risici + udlevering af debitors årsopgørelse, tre lønsedler eller seneste årsregnskab	–
stk. 2	–	Kautiønen kan kun gøres gældende, hvis kautiønist på anden vis havde et forsvarligt grundlag for at bedømme risikoen
stk. 3	Papir eller andet varigt medium	Aftalen kan ikke gøres gældende
stk. 4	Hæftelsesloft = hovedstol/kreditmaksimum ved aftalens indgåelse	Krav derudover kan ikke rejses
stk. 5	Årlig skriftlig meddelelse om gældens størrelse	– (ingen udtrykkelig sanktion)
stk. 6	Meddelelse om restance senest 3 måneder efter forfald – og ved henstand uden kautiønists samtykke	Se stk. 7-8
stk. 7	–	Hæftelsen begrænses til gælden opgjort 3 måneder før meddelelsen
stk. 8	–	Kravet tabes, i det omfang regressen mod låntageren er forringet
stk. 9	Automatisk bortfald efter 10 år (5 år ved variabel kredit/lån uden fast forfald)	Kautiønen bortfalder, medmindre den er gjort gældende forinden
stk. 10	–	Aftalen kan tilsidesættes helt eller delvis ved misforhold til kautiønists økonomi
stk. 11	Stk. 1-10 gælder tilsvarende for tredjemands pant uden for erhvervsforhold	–

Stykke-nummereringen er en fælde ved læsning af ældre praksis. Før 2015 var 3-måneders-meddelelsen § 48, stk. 1, virkningen stk. 2, bortfaldsreglen stk. 6 og den årlige meddelelse stk. 7. Nævnsafgørelser fra før reformen, der taler om »§ 48, stk. 7«, angår derfor den **årlige** meddelelse – se fx [321/2010](#) og [41/2009](#).

Ved [§ 53 a, stk. 1](#) blev beskyttelsen udvidet til **realkreditinstitutter** for så vidt angår § 48, stk. 1-8, 10 og 11. Forarbejderne begrundes både udvidelsen og de to undtagelser:

Det foreslås med § 53 a, stk. 1, at den foreslåede § 48, stk. 1-8 og stk. 10-11, skal finde tilsvarende anvendelse på realkreditinstitutter, fordi en kautiønist som udgangspunkt har behov for samme beskyttelse, uanset om der kautiønres for et lån i et penge- eller i et realkreditinstitut.

10-årsbortfaldet i stk. 9 gælder ikke realkreditlån, fordi disse lån er lange og uopsigelige fra instituttets side, og hæftelsesloftet i stk. 4 er fraveget i [§ 53 a, stk. 2](#), når den pantsatte ejendom bebos af både kautionist og låntager, og kautionisten udtrykkeligt er oplyst om, at hæftelsen kan overstige hovedstolen. Begrundelsen er, at kaution i den situation ofte er et alternativ til at være meddebitor. Hæftelsesloftet i stk. 4 håndhæves i øvrigt konkret: i [272/2011](#) tilbagebetalte sparekassen 4.773,15 kr., fordi indfrielsesbeløbet oversteg det aftalte maksimum.

LOV	Lov om finansiel virksomhed § 48, stk. 1-11	Lov om finansiel virksomhed § 53a, stk. 1, 2
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om hæftelse for kaution og særskilt lån til søns virksomhedsdrift	09.10.2012
	Det finansielle ankenævn · Kautionistens indsigelser mod kautionsforpligtelse og modregning blev ikke taget til følge	14.02.2012
	Det finansielle ankenævn · Tvist om kautionists hæftelse ved udvidelse af debtors engagement og anvendelse af panteprovenu	18.11.2009

§ 3 Privat kaution eller erhvervskaution – den afgørende sontring

§ 48 gælder kun kaution »uden for erhvervsforhold«. Falder kautionen inden for erhverv, er den eneste lovbestemte beskyttelse [§ 47](#), hvorefter pengeinstituttet ved restance skal give kautionisten meddelelse senest **6 måneder** efter forfald, og ved undladelse taber sit krav i det omfang regressen er forringet.

Afgrænsningen beror på kautionistens tilknytning til hovedskyldneren, ikke på kautionsbeløbets størrelse:

- **Ejer/ledelse = erhverv.** I [2/2003](#) blev klagen afvist, fordi eneanpartshaveren og hendes i selskabet ansatte ægtefælle begge udøvede deres erhverv gennem selskabet. Tilsvarende i [637/2010](#), hvor ansættelse i selskabet, ejerskab af et søsterselskab og udlån til selskabet tilsammen gav en erhvervsmæssig interesse.
- **Hverken ejer eller medejer = privat.** I [88/2018](#) fastslog nævnet, at der var tale om **privat** kaution, fordi klageren hverken var ejer eller medejer af ægtefællens tøjforretning – uanset hvad de indledende forretningsplaner anførte. Sparekassen havde derfor med urette registreret engagementet som erhvervskaution og undladt de årlige meddelelser. Samme resultat i [294/2014](#), hvor klagen blev realitetsbehandlet, fordi kautionisten ikke selv ejede selskabet.
- **Kvalifikationen kan være afgjort andetsteds.** I [131/2017](#) havde skifteretten og Vestre Landsret allerede fastslået, at kautionen var erhvervsmæssig i henhold til § 47, og nævnet afviste derfor at behandle spørgsmålet igen.

I erhvervskautionsforhold er retsstillingen mærkbart hårdere. Østre Landsret slog i [BS-8278/2022-OLR](#) fast, at den dagældende kautionsbekendtgørelse ikke fandt anvendelse, netop fordi selvskyldnerkautionen var indgået som led i erhvervsudøvelse, og at der af samme grund ikke var grundlag for ugyldighed efter [aftalelovens § 31](#), [§ 33](#) eller [§ 36](#).

At kaution fra ejerkredsen er normen i erhvervsforhold, fremgår også af tilsynets egen vejledning. Finanstilsynet anfører i [vejledning om finansiering af udlejningsejendomme og ejendomsprojekter](#), afsnittet om kautioner, at ejere af selskaber som udgangspunkt bør hæfte som selvskyldnerkautionister »enten ubegrænset eller med mindst de beløb, som deres økonomi giver dem mulighed for at betale«.

Endelig kan forbrugerkvalifikationen have processuel betydning. I [BS-16186/2021-HJR](#) angik tvisten, om en værnetingsklausul i en driftskreditaftale var bindende for en i Schweiz bosat kautionist, der gjorde gældende, at han skulle anses som forbruger efter Lugano-konventionen.

LOV	Lov om finansiel virksomhed § 47	Lov om finansiel virksomhed § 48, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Gyldigheden af en værnetingsklausul efter Lugano-konventionen i sag om kautionsforpligtelse		11.10.2021
	Landsretten · Selvskyldnerkautionist frifundet for millionkrav grundet forældelse efter 10-årig frist		17.08.2023
	Det finansielle ankenævn · Hæftelse som kautionist for tidligere ægtefælles virksomhed ansat som privat kaution		09.11.2018
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over kaution da spørgsmålet om privat- eller erhvervskarakter allerede var afgjort af domstolene		11.09.2017
	Det finansielle ankenævn · Kautionist hæftede for erhvervslån trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og dårlig privatøkonomi		21.09.2016
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over kautionsforpligtelse for selskabsgæld grundet erhvervsmæssig tilknytning		07.05.2012
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over kaution for selskabsgæld da kautionisterne ansås for erhvervsdrivende		03.06.2003

Misforhold til kautionistens økonomi – § 48, stk. 10 og aftalelovens § 36

Den praktisk vigtigste ugyldighedsgrund er misforholdet mellem kautionsbeløbet og kautionistens økonomi. Før 2015 hvilede resultatet alene på [aftalelovens § 36](#); efter reformen er hjemlen [§ 48, stk. 10](#).

De almindelige bemærkninger til **lov nr. 1490 af 23. december 2014** refererer den ledende dom, U 2010.1628H, hvor Højesteret nedsatte to forældres kaution på 750.000 kr. til 350.000 kr. svarende til friværdien i huset:

Hertil kommer misforholdet mellem kautionsforpligtelsens omfang og kautionisternes beskedne økonomi. [...] Deres aktuelle og fremtidige økonomiske formåen indebar, at der ikke var nogen realistisk udsigt til, at de ville kunne komme i nærheden af at kunne opfylde en kautionsforpligtelse på 750.000 kr.

Forarbejderne understreger, at lovfæstelsen er en **stramning** i forhold til domstolspraksis, hvor nedsættelsen skete efter en samlet vurdering af flere momenter:

Med den foreslåede lovfæstelse skal kautionen tilsidesættes helt eller delvist, alene hvis der foreligger et misforhold mellem kautionens størrelse og kautionistens økonomi.

Vurderingsnormen er ligeledes beskrevet i forarbejderne: der ses på **både formue og betalingsevne**, bedømt på tidspunktet for kautionens indgåelse. Har kautionisten kun beskedne indtægter, bør der alene lægges vægt på formueforholdene; ved større indtægter eller udsigt til indtægtsstigninger indgår fremtidige indtægter, og formuen vejer tilsvarende mindre.

Det Finansielle Ankenævns praksis viser tre udfald:

1. Fuld ugyldighed. I [40/2019](#) blev en kaution på op til 500.000 kr. tilsidesat i sin helhed. En social- og sundhedsassistent med 21.000 kr. i månedsløn, ingen formue og forsørgerpligt over for to børn havde ikke den fornødne økonomi; et mindretal ville nøjes med at nedsætte til 50.000 kr.

2. Delvis tilsidesættelse – typisk til nettoformuen eller friværdien. I [128/2013](#) blev kautionen nedsat til klagerens (negative) nettoformue i august 2010. I [1250/2009](#) blev en forhøjet kaution på 525.000 kr. nedsat til den faktiske friværdi i kautionistens ejendom, fastsat ved sagkyndig vurdering. I [335/2020](#) blev 300.000 kr. skønsmæssigt nedsat til 150.000 kr., og nævnet formulerede et principielt kritikpunkt: sparekassen havde medregnet klagerens indtægt som **medhjælpende hustru** i ægtefællens virksomhed, selv om instituttet burde have indset, at netop denne indtægt uundgåeligt ville bortfalde i den situation, hvor kautionen blev aktuel.

3. Delvis tilsidesættelse rettet mod en senere forhøjelse. I [228/2021](#) opretholdt nævnet kautionerne fra 2011 – hvor klageren gik fra at være solidarisk meddebitor til subsidiært hæftende kautionist og altså ikke fik forøget sin risiko – men tilsidesatte forhøjelsen fra 2012 på 100.000 kr. som ugyldig efter [aftalelovens § 36](#), fordi banken ikke havde dokumenteret klagerens økonomi på forhøjelsestidspunktet.

På realkreditområdet illustrerer [119/2022](#) både [§ 53 a](#) og den kreative retsfølge: en 18-årig studerende havde i 2007 kautioneret for samleversens tillægslån på 376.000 kr. og i 2016 skrevet under igen. Et flertal (3-2) nedsatte kautionen til 200.000 kr., omdannede den til en **delkaution**, der løbende reduceres med afdragene og senest bortfalder 1. januar 2038, og modregnede allerede afdragene ca. 100.000 kr. – alt med hjemmel i [aftalelovens § 36](#), jf. [§ 38 c](#), og principperne i [§ 48, stk. 10](#).

Kontrasten til retstilstanden før 2015 er tydelig. I [236/2005](#) udtalte nævnet, at selv om kautionen måtte stå i misforhold til klagerens økonomi, medførte det ikke i sig selv, at banken var afskåret fra at gøre kravet gældende, og at overtrædelse af god skik-reglerne hørte under Finanstilsynet – samme betragtning som i [541/2009](#). Efter lovfæstelsen i [stk. 10](#) er misforholdet i sig selv tilstrækkeligt.

Endelig viser [294/2014](#), at en solid indkomst – dér 600.000 kr. årligt – bærer en kaution på ca. 686.000 kr. begrænset til hovedstol plus tre års renter, og [272/2011](#), at en nettoformue på 1,5-1,9 mio. kr. udelukker misforhold. Samme sag fastslår, at de særlige kautionistregler **ikke** finder anvendelse, når kautionisten i stedet selv optager lånet som debitor og videregiver provenuet til tredjemand.

LOV

[Aftaleloven § 36, stk. 1](#)[Aftaleloven § 38c, stk. 1](#)[Lov om finansiel virksomhed § 48, stk. 10](#)[Lov om finansiel virksomhed § 53a](#)

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod kautionsforpligtelse for realkreditlån: Nedsættelse af kaution på grund af misforhold til økonomi	22.12.2022
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod kautionsforpligtelse pga. økonomisk misforhold: Delvis nedsættelse af kravet mod kautionist efter omlægning af lån	20.09.2022
	Det finansielle ankenævn · 335/2020 - Nedsættelse af kautionsforpligtelse for ægtefælles erhvervsengagement grundet økonomisk misforhold	11.06.2021
	Det finansielle ankenævn · Kautionsforpligtelse tilsidesat som ugyldig grundet misforhold til kautionistens økonomi	03.10.2019
	Det finansielle ankenævn · Kautionist hæftede for erhvervslån trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og dårlig privatøkonomi	21.09.2016
	Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af kautionsforpligtelse grundet misforhold til kautionistens økonomiske formåen og negativ nettoformue	10.06.2014
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om hæftelse for kaution og særskilt lån til søns virksomhedsdrift	09.10.2012

Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af kautionsforpligtelse grundet misforhold til kautionistens økonomi og friværdis	07.03.2011
Det finansielle ankenævn · Klager fastholdt på kautionsforpligtelse trods indsigelser om gammel gæld og frigivelse af medkautionist	29.03.2010
Det finansielle ankenævn · Kautionistens indsigelse om økonomisk misforhold ved selvskyldnerkaution for ægtefælles erhvervskredit	11.04.2006

§ 5 Oplysningspligten, »gammel gæld« og de klassiske ugyldighedsindsigelser

§ 48, stk. 1 kræver, at pengeinstituttet sikrer sig, at kautionisten er tilstrækkeligt informeret, herunder med en **afbalanceret beskrivelse af risici**, og at der med debtors samtykke udleveres årsopgørelse, tre lønsedler eller seneste årsregnskab. Efter [stk. 2](#) kan kautionen alligevel gøres gældende, hvis kautionisten på anden vis havde et forsvarligt grundlag for at bedømme risikoen.

I nævnspraksis er **det underskrevne aftalegrundlag** normalt afgørende. Har kautionisten kvitteret for modtagelse af kautionspjecen og debtors økonomiske oplysninger, lægges det til grund, at informationspligten er opfyldt – se [143/2015](#), [318/2012](#) og [226/2019](#), hvor det ikke ændrede noget, at underskriften blev afgivet på kautionistens bopæl. Omvendt har nævnet kaldt det »meget uheldigt«, når kautionserklæringer ikke underskrives i instituttet, men blot indhentes af debitor selv – uden at det i [122/2002](#) førte til tilsidesættelse.

Kaution for »gammel gæld« er den indsigelse, der oftest fører til delvis frigørelse. Udgangspunktet er, at kaution for allerede stiftet gæld ikke i sig selv er ugyldig – [143/2015](#), [365/2020](#) og [541/2009](#), hvor nævnet bemærkede, at brancheretningslinjerne fraråder det, men at en overtrædelse ikke i sig selv medfører ugyldighed. Afgørende er **oplysningen**:

- I [238/2013](#) blev kautionen kun bindende for den uudnyttede del af kreditudvidelsen (1.000.000 kr. minus 835.993,74 kr. = 164.006,26 kr.), fordi klageren ikke var oplyst om, at driftskrediten allerede var trukket.
- I [165/2005](#) blev hæftelsen begrænset til 90.000 kr., fordi 330.000 kr. af provenuet reelt gik til at nedbringe eksisterende gæld hos samme sparekasse, uden at dette fremgik af dokumenterne.
- Modsat i [318/2012](#) og [64/2004](#), hvor kautionisterne var bekendt med, at der blev kautioneret for allerede stiftet gæld.

En tilbagevendende variant er **overgang fra meddebitor til kautionist** ved samlivsophør eller skilsmisse. Her afvises indsigelserne konsekvent, fordi kautionisten ikke stilles ringere end før: [372/2010](#), [66/2014](#) og – for så vidt angår kautionerne fra 2011 – [228/2021](#).

De klassiske aftaleretlige ugyldighedsgrunde påberåbes rutinemæssigt, men fører sjældent alene til resultatet. **Aftalelovens § 31** om udnyttelse af manglende indsigt eller afhængighedsforhold og **§ 33** om almindelig hæderlighed blev afvist i bl.a. [372/2010](#), [143/2015](#) og [314/2004](#) samt af Østre Landsret i [BS-8278/2022-OLR](#). I byretsdommen [BS-20565/2020-LYN](#) blev tilsvarende indsigelser efter §§ 31, 33 og 36 heller ikke taget til følge.

Uden for pengeinstitutsektoren har Forbrugerombudsmanden anlagt en parallel linje. I sagen om en forbrugslånsvirksomhed, der lod en førtidspensionist og eneforsørger kautionere uden overhovedet at vurdere kautionistens økonomi, fandt Forbrugerombudsmanden en overtrædelse af den obligationsretlige loyalitetsforpligtelse og **markedsføringslovens § 3, stk. 1**, og konkluderede, at kautionsaftalen skulle tilsidesættes

efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#), med krav på tilbagebetaling af de opkrævede beløb – se [afgørelsen af 21. februar 2023](#).

Endelig gælder § 48 efter [stk. 11](#) tilsvarende for **tredjemands pant** uden for erhvervsforhold. Før udvidelsen i 2015 var retsstillingen omstridt: i [121/2010](#) gjorde banken netop gældende, at § 48 ikke fandt anvendelse på tredjemands pant – en indsigelse, der efter reformen ikke længere kan gøres.

LOV	Aftaleloven § 31	Aftaleloven § 33	Aftaleloven § 38c, stk. 1
	Lov om finansiell virksomhed § 48, stk. 1, 2, 11		
PRAKSIS	Landsretten · Selvskyldnerkautiønist frifundet for millionkrav grundet forældelse efter 10-årig frist Byretten · Sag om selvskyldnerkautiøn: Forældelse og gyldighed af kautiønserklæring Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod kautiønforpligtelse pga. økonomisk misforhold: Delvis nedsættelse af kravet mod kautiønist efter omlægning af lån Det finansielle ankenævn · Krav om nedsættelse af gæld og indsigelse mod kautiønforpligtelse for gammel gæld Det finansielle ankenævn · Kautiønist for prioritetslån hæftede trods indsigelser om mangelfuld rådgivning og manglende opsigelse Det finansielle ankenævn · Kautiønist hæftede for 100.000 kr. trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og kautiøn for gammel gæld Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod selvskyldnerkautiøn for eks-konens realkreditlån afvist: Klager hæftede i forvejen for gælden Det finansielle ankenævn · Kautiønforpligtelse nedsat grundet manglende oplysning om kautiøn for gammel gæld Det finansielle ankenævn · Afgørelse om gyldighed af kautiønforpligtelse for søns erhvervsgæld trods indsigelse om manglende rådgivning Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod kautiønforpligtelse efter overgang fra meddebitor til selvskyldnerkautiønist ved samlivsophør Det finansielle ankenævn · Tvist om rådgivningsansvar og hæftelse ved tredjemands pantsætning af ejer pantebrev til sikkerhed for svigersøns kassekredit Det finansielle ankenævn · Klager fastholdt på kautiønforpligtelse trods indsigelser om gammel gæld og frigivelse af medkautiønist Det finansielle ankenævn · Delvist bortfald af kautiønforpligtelse grundet manglende oplysning om kautiøn for gammel gæld Det finansielle ankenævn · Selvskyldnerkautiøn for søns lån trods dårlig økonomi og gentagne forhøjelser Det finansielle ankenævn · Kautiønister bundet af garanti for gæld overført fra konkursramt selskab til moderselskab Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod gyldighed og omfang af selvskyldnerkautiøn for anlægslån Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden tilsidesætter kautiønsaftale grundet manglende vurdering af kautiønistens økonomiske forhold		
			17.08.2023 16.02.2022 20.09.2022 11.05.2021 22.01.2020 15.10.2015 04.12.2014 24.04.2014 07.03.2013 07.10.2011 04.07.2011 29.03.2010 15.12.2005 20.04.2005 29.09.2004 20.08.2002 21.02.2023

§ 6 Ændringer i hovedforholdet: forhøjelse, henstand og forlængelse

Kautiønisten hæfter for det, han har lovet – ikke mere. Men om en senere forhøjelse, forlængelse eller henstand er omfattet, afgøres først og fremmest af **kautiønserklæringens ordlyd**.

Vestre Landsret tog stilling til dette i [BS-27355/2021-VLR](#). En hovedanpartshaver havde kautioneret for en erhvervskassekredit på 500.000 kr., der skulle indfries 1. august 2008; banken og direktøren forlængede kreditten til 1. august 2009 uden at orientere kautionisten. Landsretten fandt kautionisten fuldt bundet:

Kautionserklæringen, der angik erhvervsforhold, var efter sin ordlyd således ikke begrænset til den kreditaftale, som Virksomhed ApS havde indgået med Jyske Bank A/S.

Afgørende var dels, at erklæringen omfattede, hvad selskabet »måtte være eller blive« banken skyldig, dels at kautionisten havde givet **forhåndssamtykke til henstand** i selve erklæringen. Retten afviste også nedsættelse efter [§ 47](#), fordi regressen ikke var forringet: selskabet havde allerede overtrukket kreditten i august 2008 og gik konkurs i marts 2009. Samme resultat i byretsdommen [BS-9501/2019-VIB](#), hvor kautionisten som bestyrelsesformand og hovedaktionær var bekendt med forlængelsen.

I nævnspraksis er mønstret det samme:

- **Ny, højere kaution ophæver ikke den gamle.** I [105/2013](#) blev en kaution på 300.000 kr. fra 2008 ikke anset for bortfaldet, selv om der i 2010 blev underskrevet en ny erklæring på 650.000 kr. under væsentligt forringede økonomiske forhold; banken nedsatte selv kravet til de oprindelige 300.000 kr., og misforholdsvurderingen blev derfor knyttet til 2008.
- **Kreditors udvidelse af engagementet fritager ikke uden aftalt vilkår.** I [41/2009](#) havde en andelskasse udvidet en højskoles engagement med 2,2 mio. kr. kort før konkursen. Flertallet lagde vægt på, at det ikke var godtgjort, at kautionisten havde **betinget** sin kaution af, at der ikke blev ydet yderligere lån, og at kautionsvilkårene udtrykkeligt gav andelskassen ret til at afskrive panteprovenu efter frit valg. Samme betragtning i [321/2010](#).
- **Renteændringer følger hovedforholdet, hvis de har hjemmel i låneaftalen.** I [226/2019](#) var en rentestigning fra ca. 4,75 % til 7,75 % som følge af debtors udtræden af fordelsprogrammet omfattet af kautionen. Grænsen går ved vilkår, der ikke fremgår af det dokument, kautionisten har underskrevet: i [53/2005](#) hæftede kautionisten **ikke** for et misligholdelsestillæg på 6 procentpoint, der alene fulgte af bankens generelle vilkår og ikke af gælds brevet. Modsat i byretsdommen [BS-30794/2018-KBH](#), hvor en misligholdelsesrente på 16,25 % var gyldigt vedtaget, fordi kautionserklæringen selv henviste til bankens prisbog.

Bristede forudsætninger anerkendes sjældent. I [BS-31611/2022-ROS](#) og i ankesagen [BS-54170/2023-OLR](#) gjorde kautionisten gældende, at en mislykket obligationsudstedelse udgjorde en bristet forudsætning. Både byret og landsret afviste dette: låneaftalerne indeholdt ingen bestemmelse om, at tilbagebetalingspligten var betinget af obligationsudstedelsen. Tilsvarende i [50/2003](#), hvor bankens opsigelse af de pantsatte krydslivsforsikringer ikke frigjorde kautionisten, fordi forsikringerne var i kraft, da kautionen blev kaldt.

Mundtlige tilsagn om frigivelse kan i princippet frigøre kautionisten, men bevisspørgsmålet gør sagerne uegnede for nævnet: både [168/2006](#) og [536/2022](#) blev afvist, fordi afklaringen krævede parts- og vidneforklaringer. I [BS-30794/2018-KBH](#) fremhævede retten, at banken »på intet tidspunkt har meddelt Sagsøgte skriftlig frigivelse«.

LOV

[Lov om finansiell virksomhed § 47](#)
[Lov om finansiell virksomhed § 48, stk. 6](#)

PRAKSIS

Landsretten · Landsret frifinder kautionist på grund af kreditors manglende overholdelse af meddelelsesfrist

25.02.2025

Landsretten · Stadfæstelse af hæftelse for kautionsforpligtelse ved forlængelse af erhvervskassekredit

08.06.2022

Byretten · Kautionist dømt til at betale trods forsinket påkrav, da han som ejer af skyldnerselskabet var vidende om misligholdelsen	30.10.2023
Byretten · Sag om kautionsforpligtelse og forældelse	30.06.2021
Byretten · Selvskyldnerkaution: Omstødelse, virksomhedspant og misligholdelsesrenter	23.07.2019
Det finansielle ankenævn · Afvisning af sag om kautionshæftelse grundet bevisusikkerhed om mundtligt tilsagn om ophør	15.11.2023
Det finansielle ankenævn · Kautionist for prioritetslån hæftede trods indsigelser om mangelfuld rådgivning og manglende opsigelse	22.01.2020
Det finansielle ankenævn · Kautionistens hæftelse efter forhøjelse af erhvervskredit og indsigelse om økonomisk misforhold	27.02.2014
Det finansielle ankenævn · Kautionistens indsigelser mod kautionsforpligtelse og modregning blev ikke taget til følge	14.02.2012
Det finansielle ankenævn · Tvist om kautionists hæftelse ved udvidelse af debtors engagement og anvendelse af panteprovenu	18.11.2009
Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om kautionsansvar ved udtræden af selskab og påståede mundtlige tilsagn om frigivelse	06.12.2006
Det finansielle ankenævn · Kautionists hæftelse for forhøjede misligholdelsesrenter og spørgsmål om passivitet	23.06.2005
Det finansielle ankenævn · Kautionistens hæftelse ved ophør af livsforsikring på debitorerne efter misligholdelse	14.10.2003

§ 7 Meddelelses- og påkravsfrister – lovbestemte og aftalte

Kautionsretten opererer med to helt forskellige typer meddelelsesregler, og retsvirkningerne er markant forskellige.

Den lovbestemte model bygger på forringelse af regressen. Efter § 48, stk. 6 skal privatkautionisten have meddelelse om restance senest 3 måneder efter forfald – og også når instituttet giver henstand uden kautionistens samtykke. Overskrides fristen, begrænses hæftelsen efter stk. 7 til den gæld, der ville have bestået, hvis alle ydelser var betalt indtil 3 måneder før meddelelsen, og efter stk. 8 tabes kravet »i det omfang dennes regreskrav mod låntageren er blevet forringet«. I erhvervsforhold gælder den parallelle 6-måneders-regel i § 47 med samme forringelseskriterium.

I praksis er forringelseskriteriet en tung byrde for kautionisten. Nævnet har flere gange konstateret en tilsidesættelse af meddelelsespligten uden at lade den føre til bortfald:

- I 88/2018 havde sparekassen fejlagtigt registreret kautionen som erhvervskaution og derfor undladt de årlige meddelelser om gældens størrelse; det kunne ikke føre til bortfald, da det ikke var godtgjort, at kautionistens interesser var væsentligt forringet.
- I 321/2010 skyldtes den manglende årlige oversigt samme fejlregistrering; heller ikke her var det dokumenteret, at regresmulighederne var forringet.
- Vestre Landsret nåede samme resultat efter § 47 i BS-27355/2021-VLR.

Den årlige saldomeddelelse efter § 48, stk. 5 har ingen selvstændig sanktion i loven; opfyldelsen indgår som et bevismoment, jf. 272/2011.

Den aftalte model kan derimod være en egentlig fristregel. Det er hovedbudskabet i Østre Landsrets dom af 25. februar 2025, BS-54170/2023-OLR. Kautionsaftalens punkt 2.4 pålagde kreditorerne at underrette kautionisten om misligholdelse senest 30 hverdage efter sidste rettidige betalingsdag, idet ansvaret

ellers bortfaldt. Kreditorerne gjorde gældende, at bestemmelsen kun var en loyalitetsforpligtelse med tabsbegrænsende funktion. Landsretten afviste dette:

*Bestemmelsen i kautionsaftalens punkt 2.4 må forstås som en **egentlig fristregel** og ikke blot som en loyalitetspligt for kreditor til at underrette kautionisten ved debtors betalingsmisligholdelse, således at kreditor alligevel kan gøre kautionsaftalen gældende, i det omfang kautionistens tab ikke er forøget som følge af den manglende overholdelse af tidsfristen i bestemmelsen.*

Kautionisten blev frifundet fuldt ud, og kreditorerne blev pålagt 712.000 kr. i sagsomkostninger. Landsretten understregede indledningsvis, at der ikke var tale om kaution omfattet af lov om finansiel virksomhed, og at parterne var erhvervsdrivende – den aftalte fristregel virkede altså netop, hvor loven ikke gjaldt.

Afgørelsen skal læses sammen med byrettens modsatte resultat i en parallel sag om **samme** kautionsvilkår og samme långiverkreds: i [BS-31611/2022-ROS](#) konstaterede Retten i Roskilde ligeledes, at kautionen ikke var kaldt rettidigt, men fastholdt hæftelsen:

På baggrund af, at sagsøgte, der var ejer af debitor, selv var involveret i hele forløbet, herunder i forhandlingerne om forlængelse af lånet, og dermed var vidende om misligholdelsen fra begyndelsen, og da hans stilling som kautionist under disse omstændigheder ikke ses at være blevet forringet [...]

Mønstret er dermed: **er kautionisten selv herre over hovedskyldneren, slår forringelsesargumentet fejl** – men er fristbestemmelsen efter sin ordlyd absolut, kan den bære en frifindelse.

Endelig kan tilsidesættelse af processuelle underrettningsregler også ramme kreditor. I [21309151/2014](#) var kautionisterne ved en fejl ikke indkaldt til tvangsauktionen efter [retsplejelovens § 564](#) og dermed afskåret fra at byde eller afværge auktionen; realkreditinstituttet erkendte fejlen, men nævnet afviste sagen, fordi tabsspørgsmålet krævede bevisførelse.

LOV

[Lov om finansiel virksomhed § 47](#)
[Lov om finansiel virksomhed § 48, stk. 5-8](#)

[Retsplejeloven § 564](#)

PRAKSIS	Landsretten · Landsret frifinder kautionist på grund af kreditors manglende overholdelse af meddelelsesfrist	25.02.2025
	Landsretten · Stadfæstelse af hæftelse for kautionsforpligtelse ved forlængelse af erhvervskassekredit	08.06.2022
	Byretten · Kautionist dømt til at betale trods forsinket påkrav, da han som ejer af skyldnerselskabet var vidende om misligholdelsen	30.10.2023
	Det finansielle ankenævn · Hæftelse som kautionist for tidligere ægtefælles virksomhed ansat som privat kaution	09.11.2018
	Det finansielle ankenævn · Kautionisters hæftelse ved manglende underretning om tvangsauktion og efterfølgende afvisning fra Ankenævnet	28.05.2014
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om hæftelse for kaution og særskilt lån til søns virksomhedsdrift	09.10.2012
	Det finansielle ankenævn · Kautionistens indsigelser mod kautionsforpligtelse og modregning blev ikke taget til følge	14.02.2012

Accessorietet og forfald – hvornår kan kautionisten overhovedet kræves?

§ 8

Kautionskravets forfald er styrende for hele retsstillingen: det bestemmer, hvornår kreditor kan modregne, hvornår kravet kan anmeldes, og hvornår forældelsen begynder.

Højesteret fastlagde princippet i dommen af 27. august 2024, [BS-6940/2024-HJR](#). Retten udtalte, at forarbejdernes bemærkning om, at fristen regnes fra hovedskyldnerens misligholdelse, skal forstås i overensstemmelse med **almindelige kautionsretlige principper**, og at det indebærer, at en kreditor kun kan rette krav mod en kautionist, når kreditor har et **aktuelt, uopfyldt krav** mod hovedskyldneren. For pantebreve i fast ejendom betyder det konkret, at kreditor først skal have opsagt pantebrevet over for hovedskyldneren og forlangt restgælden indfriet, og at en eventuel betalingsfrist skal være udløbet.

I sagen havde Husfinans ApS misligholdt en termin 1. marts 2009, men DLR Kredit valgte ikke at opsigte pantebrevet efter pantebrevsformular B, pkt. 9 a. Selskabets konkurs i januar 2010 gav heller ikke adgang til at forlange restgælden indfriet, jf. [tinglysningslovens § 42 b, nr. 5](#). Restgælden forfaldt derfor tidligst ved tvangsauktionen 24. november 2010, hvor ejendommen skiftede ejer (pkt. 9 f).

At kautionskravet er forfaldent, er også betingelsen for **modregning** i kautionistens indestående. I [321/2010](#) modregnede sparekassen 125.000 kr. på kautionistens lønkonto; nævnet fandt modregningen berettiget, fordi hovedengagementet på modregningstidspunktet var opsagt – uanset at bankens brev noget uklart havde talt om, at kautionen »med stor sandsynlighed« ville blive effektiv.

Kreditor har samtidig en **tabsbegrænsningspligt** ved realisation af sikkerheder, men bevisbyrden for tilsidesættelse ligger hos kautionisten. I [BS-7707/2022-HRS](#) havde Finansiell Stabilitet købt en pantebrevsportefølje ud af konkursboet til kurs 70,3; kautionisten hævdede, at porteføljen kunne være solgt over kurs 100, men retten lagde selskabets eget årsregnskab til grund, hvorefter flere pantebreve allerede var misligholdt, og fandt tabsbegrænsningspligten iagttaget. Vestre Landsret nåede samme resultat i [BS-31249/2022-VLR](#), hvor omfattende salgsbestræbelser for en mobil bar – annoncekampagne og mange visninger – betød, at der ikke var pligt til bortsalg på tvangsauktion efter [retsplejelovens § 538 a](#).

Endelig kan kreditors **passivitet** i princippet fortabe kravet, men tærsklen er høj. I [BS-8278/2022-OLR](#) fandt landsretten, at DLR Kredit ikke havde givet kautionisten særlig grund til at tro, at kravet var opgivet. I [53/2005](#) medførte otte års tavshed (1996-2004) heller ikke retsfortabende passivitet, fordi kautionisten var vidende om gælden fra en tidligere modregning – men rentekravet blev beskåret. Også i Sø- og Handelsrettens [H-1-03](#) blev en passivitetsindsigelse forkastet.

LOV	Retsplejeloven § 538a	Tinglysningsloven § 42b	
PRAKSIS	Højesteret · Forældelse af selvskyldnerkaution ved misligholdelse af realkreditpantebrev		27.08.2024
	Landsretten · Selvskyldnerkautionists betalingspligt begrænset til halvdelen af restgæld efter medkautionists fritagelse – Vestre Landsret 2025		18.02.2025
	Landsretten · Selvskyldnerkautionist frifundet for millionkrav grundet forældelse efter 10-årig frist		17.08.2023
	Sø- og Handelsretten · Sag om fortolkning af tidsbegrænset garanti – Selvskyldnerkaution vs. simpel kaution – Passivitet		02.04.2004
	Byretten · Dom over selvskyldnerkautionist for restgæld efter realisation af pantebrevsportefølje i konkursbo		18.09.2023
	Det finansielle ankenævn · Kautionistens indsigelser mod kautionsforpligtelse og modregning blev ikke taget til følge		14.02.2012
	Det finansielle ankenævn · Kautionists hæftelse for forhøjede misligholdelsesrenter og spørgsmål om passivitet		23.06.2005

§ 9 Forældelse af kautionskrav – § 11 og DLR-sagens tre instanser

Forældelseslovens § 11 lyder: »Når en fordring er sikret ved kaution, bestemmes forældelsesfristen over for kautionisten efter de regler, der gælder for forældelse af fordringen mod hovedskyldneren.« Bestemmelsen angår **fristens længde**, ikke uden videre dens begyndelsestidspunkt. Forarbejderne præciserer:

At kravet mod kautionisten forældes efter de regler, der gælder for hovedkravet, er desuden ensbetydende med, at fristen – uanset om hovedkravet er undergivet en 3-årig eller 10-årig forældelsesfrist – skal regnes fra kautionskravets forfaldstidspunkt.

Og videre, om betydningen af hovedkravets forældelse:

Bestemmelsen regulerer ikke spørgsmålet om betydningen af, at kravet mod hovedmanden forældes. På samme måde som efter gældende ret vil forældelse af kreditors krav mod hovedmanden indebære, at kautionsforpligtelsen bortfalder, medmindre der er indgået en gyldig aftale mellem parterne om, at kautionisten hæfter til trods for, at kravet mod hovedmanden forældes.

Baggrunden er gammel. **Betænkning nr. 174/1957 om ændring af reglerne om forældelse af gældsfordringer**, s. 21 redegør for, at man under de fællesnordiske forhandlinger fravalgte en kortere kautionsforældelse, bl.a. fordi »det, der har interesse for kautionisterne, mere er underretning om, at misligholdelse har fundet sted, end en kort forældelse«. Samme drøftelse er videreført i **betænkning nr. 1460/2005**.

Stridspunktet i nyere praksis har været, om udskydelsesreglen i **forældelseslovens § 2, stk. 5** – hvorefter fristen regnes fra det aftalte forfaldstidspunkt, når kreditor ikke udnytter en førtidig opsigelsesadgang – også gælder over for kautionisten. DLR-sagen gennemløb alle tre instanser med tre forskellige begrundelser:

Instans	Afgørelse	Bærende begrundelse
BS-20565/2020-LYN (16.02.2022)	Kautionisten dømt	Fristen løb først fra tvangsauktionen i 2010
BS-8278/2022-OLR (17.08.2023)	Kautionisten frifundet (2-1)	Fristen løb fra misligholdelsen 1.3.2009; § 2, stk. 5, gælder ikke kautionskravet
BS-6940/2024-HJR (27.08.2024)	Kautionisten dømt til at betale 1.428.191,82 kr.	Kreditor havde intet aktuelt, uopfyldt krav mod hovedskyldneren før tvangsauktionen

Landsrettens flertal – dommerne Alex Puggaard og Marc Walther Hansen – lagde vægt på, at kravene mod hovedskyldner og kautionist hviler på **forskellige aftalegrundlag**:

Selvom § 2, stk. 5, finder anvendelse på hovedkravet, indebærer dette ikke nødvendigvis, at § 2, stk. 5, finder anvendelse på kautionskravet, da kravet mod henholdsvis hovedskyldneren og kautionisten ikke hviler på samme aftalegrundlag.

Dommer Karen Hald dissenterede og fandt, at forarbejderne ikke indeholdt tilstrækkeligt klare holdepunkter for at fravige ordlyden af § 11.

Højesteret nåede samme resultat som byretten, men ad en anden vej: i stedet for at diskutere § 2, stk. 5, forankrede retten begyndelsestidspunktet i accessorieteten og **§ 2, stk. 1**:

Den 10-årige forældelsesfrist for DLR Kredits kautiønskrav mod A begyndte derfor tidligst at løbe efter dette tidspunkt, jf. forældelseslovens § 2, stk. 1. Kautiønskravet mod A vedrørende restgælden var derfor ikke forældet den 20. maj 2020, hvor DLR Kredit anlagde sag mod A.

Finans Danmark var indtrådt som biintervenient og havde anført, at en modsat afgørelse ville tvinge realkreditinstitutter til straks at opsiges lån ved enhver terminsrestance for at undgå forældelse over for kautiønister – med flere tvangsauktioner og større tab til følge for både debitorer og kautiønister.

Af de øvrige forældelsessager kan nævnes [BS-27355/2021-VLR](#), hvor fristen blev regnet fra den nye indfrielsesdato efter forlængelsen af kassekredit (stævning udtaget 1. marts 2019, under 10 år efter), [BS-9501/2019-VIB](#), hvor fristen løb fra selskabets konkurs 23. marts 2009, og [BS-7707/2022-HRS](#), hvor 10-årsfristen efter § 6, stk. 1, jf. § 11, var suspenderet. Selvstændigt fra forældelsen virker den tidsmæssige begrænsning i § 48, stk. 9, som betænkning nr. 1460/2005 betegner som »ikke en egentlig forældelsesregel, men en lovbestemt tidsbegrænsning af kautiønforpligtelsen« – den regnes fra kautiønsaftalens indgåelse og påberåbtes bl.a. af klageren i [131/2017](#).

LOV

[Forældelsesloven § 2, stk. 1, 5](#)[Forældelsesloven § 6, stk. 1](#)[Forældelsesloven § 11](#)[Lov om finansiel virksomhed § 48, stk. 9](#)

PRAKSIS	Højesteret · Forældelse af selvskyldnerkautiøn ved misligholdelse af realkreditpantebrev	27.08.2024
	Landsretten · Selvskyldnerkautiønist frifundet for millionkrav grundet forældelse efter 10-årig frist	17.08.2023
	Landsretten · Stadfæstelse af hæftelse for kautiønforpligtelse ved forlængelse af erhvervskassekredit	08.06.2022
	Byretten · Dom over selvskyldnerkautiønist for restgæld efter realisation af pantebrevsportefølje i konkursbo	18.09.2023
	Byretten · Sag om selvskyldnerkautiøn: Forældelse og gyldighed af kautiønserklæring	16.02.2022
	Byretten · Sag om kautiønforpligtelse og forældelse	30.06.2021
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over kautiøn da spørgsmålet om privat- eller erhvervskarakter allerede var afgjort af domstolene	11.09.2017

Kautiønisten i insolvens: eventualfordring, dividende, gældssanering og omstødelse

Når enten hovedskyldneren eller kautiønisten bliver insolvent, aktiveres et sæt særlige regler.

Kautiønskravet som eventualfordring. Så længe kautiønen ikke er blevet aktuel, kan kreditor kun anmelde et betinget krav. Det illustreres af [BS-393/2006-SON](#), hvor kautiønisten gik i betalingsstandsning 5. august 2005 og hovedskyldneren først 27. september 2005, mens kassekredit i mellemtiden var blevet nedbragt betydeligt:

Den 5. august 2005, hvor Sagsøgeren gik i betalingsstandsning, kunne Sydbank A/S imidlertid kun anmelde sin kautiønistfordring som en eventualfordring i kautiønistens bo, jf. [Konkursloven § 147, stk. 2](#), idet kautiønen på dette tidspunkt endnu ikke var blevet aktuel.

Retten fastslog videre, at [konkurslovens § 47, stk. 1, nr. 3](#) – som beskytter kreditors dividenderet mod afdrag fra medskyldnere modtaget senere end tre måneder før fristdagen – ikke omfatter den situation, hvor **hoveddebitor efter fristdagen i kautiønistens bo nedbringer hovedfordringen**. Banken måtte derfor nedsætte sin anmeldelse fra 3.779.271,60 kr. til det reelle tab på 2.500.000 kr. med tillæg af renter.

Gældssanering. [Konkurslovens § 226, stk. 3](#) fastslår, at gældssaneringskendelsen ingen indflydelse har på fordringshaveres rettigheder mod kautionister og andre, der hæfter tillige med skyldneren. Reglen blev anvendt direkte i [143/2015](#), hvor datterens gældssanering ikke påvirkede moderens kautionshæftelse, og hvor det heller ikke gjorde kautionen ugyldig, at gældssaneringen fulgte kort efter kautionsstiftelsen. Se også [128/2013](#), hvor kautionskravet netop blev aktuelt, efter at hovedskyldnerens gæld var nedsat til en dividende på 10,04 %. Emnet grænser op til [gældssanering](#).

Omstødelse genetablerer kautionen. I [BS-30794/2018-KBH](#) havde Doublezero ApS nedbragt kassekreditte med 750.000 kr. kort før konkursen; kurator fik betalingen omstødt, og banken tilbagebetalte beløbet til boet. Retten fandt banken berettiget til at forhøje kautionsfordringen tilsvarende – dels fordi beløbet (en godtgørelse efter [handelsagentlovens § 25](#) for opbygning af agenturgivers kundekreds) ikke var omfattet af bankens virksomhedspant, dels fordi kautionserklæringen tillod banken at opgive eller forringe sikkerheder uden kautionistens samtykke. Se nærmere om omstødelsesreglerne i [omstødelse-konkurs](#).

Overdragelse af fordringen til underkurs. I [29/2022](#) blev spørgsmålet rejst, om banken havde pligt til at tilbyde kautionisterne at indfri gælden til samme underkurs, som fordringen blev overdraget til tredjemand for; nævnet henviste spørgsmålet til realitetsbehandling, mens forhold afgjort ved retsforlig og fogedret blev afvist.

LOV	Konkursloven § 47, stk. 1	Konkursloven § 147, stk. 2	Konkursloven § 226, stk. 3
PRAKSIS	Byretten · Selvskyldnerkaution: Omstødelse, virksomhedspant og misligholdelsesrenter 23.07.2019 Byretten · Opgørelse af kautionskrav i insolvensbo ved nedbringelse af hovedfordringen 03.10.2007 Det finansielle ankenævn · Delvis afvisning af klage over kautionsforpligtelse og renteberegning efter retsforlig og udlæg 16.06.2022 Det finansielle ankenævn · Kautionist hæftede for 100.000 kr. trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og kaution for gammel gæld 15.10.2015 Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af kautionsforpligtelse grundet misforhold til kautionistens økonomiske formåen og negativ nettoformue 10.06.2014		

§ 11 Regres, subrogation og forholdet mellem medkautionister

Kautionistens modstykke til hæftelsen er regressen mod hovedskyldneren og eventuelle medkautionister. Praksis viser, at regressen beskyttes både over for kreditor og over for konkursboet.

Subrogation ved indfrielse – ikke fordringskøb. Højesteret afgjorde i [BS-33202/2019-HJR](#) en direktørs og eneejers adgang til at modregne i selskabets konkursbo med den fordring, han havde erhvervet ved at indfri sin personlige selvskyldnerkaution. Konkursboet gjorde gældende, at han i realiteten havde købt fordringen til underkurs, mens han vidste, at selskabet var insolvent, og at [konkurslovens § 42, stk. 3](#) derfor spærrede for modregningen. Højesteret afviste dette:

Det fremgår af ordlyden af § 42, stk. 3, og dens forarbejder, at bestemmelsen alene gælder, når fordringen er erhvervet ved overdragelse eller retsforfølgning. Hvis fordringen er erhvervet ved indfrielse af skyldnerens gæld til tredjemand, vil forholdet normalt ikke falde ind under § 42, stk. 3.

Modregningsadgangen var dog begrænset til det **faktisk betalte** beløb: banken havde akkorderet gælden fra 1.379.550,37 kr. ned til 725.000 kr., og kun sidstnævnte kunne modregnes. Kravet om at modregne en betaling fra et andet af hans selskaber blev afvist, da koncernbetragtninger ikke kan bryde adskillelsen mellem juridiske personer.

Kreditor kan ikke forrykke medkautionisternes indbyrdes forhold. Det er kernen i Vestre Landsrets dom af 18. februar 2025, [BS-31249/2022-VLR](#). To medstiftere havde begge kautioneret som selvskyldnere for en købesum på 500.000 kr. Sælgerne fritog den ene mod betaling af 80.000 kr. og krævede herefter hele restgælden hos den anden – uden regresmulighed. Landsretten lagde til grund, at de to fra begyndelsen havde optrådt i forening og hver med føje kunne påregne, at også den anden kom til at hæfte, og at forpligtelsen i det indbyrdes forhold skulle deles ligeligt. Herefter:

Kreditor kan ikke eftergive Vidne 1 restgælden og samtidig kræve, at Appellant skal betale hele restgælden uden mulighed for at gøre et regreskrav gældende mod Vidne 1. Kreditor kan derfor kun kræve, at Appellant betaler sin andel af gælden, det vil sige halvdelen.

Betalingspligten blev nedsat fra 283.454 kr. til 148.975 kr., og renterne blev tilsvarende kun beregnet af kautionistens egen andel.

Dommen skal sammenholdes med [541/2009](#), hvor banken havde frigjort den ene kautionist (sønnen), men fastholdt kravet mod faderen. Nævnet fandt, at bankens frigivelse alene betød, at banken gav afkald på sit eget krav, og at det ikke afskar faderen fra at gøre et regreskrav gældende internt mod sønnen – retsstillingen var derfor ikke forringet. Sondringen ligger i, om frigivelsen efter sit indhold også afskærer regressen: gør den det, må kreditor bære konsekvensen.

Kautionsvilkår kan indskrænke regressen i sikkerheder. I [41/2009](#) indeholdt kautionserklæringen vilkår om, at indbetalinger først nedbragte den usikrede del af gælden, og at andelskassen frit kunne afskrive panteprovenu – med den udtrykkelige konsekvens, at kautionisten ikke havde regresret i de pågældende sikkerheder. Nævnet accepterede vilkåret.

Regresforringelse som selvstændig indsigelse følger endelig af [§ 48, stk. 8](#) og [§ 47](#). Indsigelsen bliver dog kun effektiv, hvis kautionisten kan påvise, at han rent faktisk kunne have handlet anderledes – hvilket ikke lykkedes i [BS-27355/2021-VLR](#), [88/2018](#) eller [321/2010](#).

LOV

[Konkursloven § 42, stk. 3](#)
[Lov om finansiel virksomhed § 47](#)
[Lov om finansiel virksomhed § 48, stk. 8](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om modregning i konkursbo efter indfrielse af kautionsforpligtelse	06.11.2020
	Landsretten · Selvskyldnerkautionists betalingspligt begrænset til halvdelen af restgæld efter medkautionists fritagelse – Vestre Landsret 2025	18.02.2025
	Landsretten · Stadfæstelse af hæftelse for kautionsforpligtelse ved forlængelse af erhvervskassekredit	08.06.2022
	Det finansielle ankenævn · Hæftelse som kautionist for tidligere ægtefælles virksomhed ansat som privat kaution	09.11.2018
	Det finansielle ankenævn · Kautionistens indsigelser mod kautionsforpligtelse og modregning blev ikke taget til følge	14.02.2012
	Det finansielle ankenævn · Klager fastholdt på kautionsforpligtelse trods indsigelser om gammel gæld og frigivelse af medkautionist	29.03.2010
	Det finansielle ankenævn · Tvist om kautionists hæftelse ved udvidelse af debtors engagement og anvendelse af panteprovenu	18.11.2009

§ 12 Bevis, kompetence og forholdet til rådgiveransvaret

En stor del af kautionstvisterne afgøres reelt på bevisspørgsmål og kompetenceafgrænsning, og det er værd at kende mønstret, før en sag indbringes.

Det underskrevne aftalegrundlag er tungtvejende. Har kautionisten kvitteret for at have modtaget kautionspjecen og debtors økonomiske oplysninger, lægger nævnet dette til grund, jf. [143/2015](#), [294/2014](#) og [335/2020](#). At vitterlighedsvidnerne muligvis ikke overværede underskriften, er uden betydning, når underskriftens ægthed ikke bestrides, jf. [372/2010](#).

Nævnet afviser sager, der kræver mundtlig bevisførelse. Det gælder både tvist om, hvad der blev sagt ved rådgivningsmødet ([121/2010](#)), påstået mundtligt frigivelsestilsagn ([168/2006](#), [536/2022](#)) og tabsopgørelse efter manglende auktionsindkaldelse ([21309151/2014](#)). Et mindretal ville af samme grund afvise [143/2015](#).

Domstolene henviser omvendt sager til nævnet. Flere af de refererede afgørelser er indbragt efter [retsplejelovens § 361, stk. 1](#) – bl.a. [236/2005](#), [372/2010](#) og [637/2010](#) – og nævnet behandler ikke spørgsmål, der allerede er materielt afgjort af domstolene, jf. [131/2017](#) og [29/2022](#). Har fogedretten derimod ikke foretaget en materiel prøvelse af kautionens gyldighed efter [retsplejelovens § 478](#), kan nævnet behandle sagen, jf. [318/2012](#).

Forholdet til det tilsynsretlige spor. Efter ældre praksis hørte overtrædelse af god skik-reglerne under Finanstilsynet og førte ikke i sig selv til civilretlig ugyldighed, jf. [236/2005](#) og [541/2009](#). Med 2014-reformen blev både kautionsreglerne flyttet ind i loven og erstatningsansvaret for god skik-overtrædelser tydeliggjort ved den samtidig indsatte [§ 43 a](#). Kautionsreglerne står i dag i loven – den gældende [bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder](#) indeholder derfor ikke længere de kautionsbestemmelser (§§ 21-22), som ældre nævnssafgørelser henviser til, mens den generelle pligt til at handle redeligt og loyalt fortsat følger af [§ 3](#).

Rådgivningssiden af kautionsforhold – bankens ansvar for mangelfuld rådgivning som selvstændigt erstatningsgrundlag – behandles nærmere under [bank-raadgivning](#), mens de generelle ugyldighedsregler er beskrevet i [aftalelov-31-38](#).

LOV	Lov om finansiell virksomhed § 43a	Retsplejeloven § 361, stk. 1	Retsplejeloven § 478
PRAKSIS			
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af sag om kautionshæftelse grundet bevisusikkerhed om mundtligt tilsagn om ophør		15.11.2023
	Det finansielle ankenævn · Delvis afvisning af klage over kautionsforpligtelse og renteberegning efter retsforlig og udlæg		16.06.2022
	Det finansielle ankenævn · 335/2020 - Nedsættelse af kautionsforpligtelse for ægtefælles erhvervsengagement grundet økonomisk misforhold		11.06.2021
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over kaution da spørgsmålet om privat- eller erhvervs karakter allerede var afgjort af domstolene		11.09.2017
	Det finansielle ankenævn · Kautionist hæftede for erhvervslån trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og dårlig privatøkonomi		21.09.2016
	Det finansielle ankenævn · Kautionist hæftede for 100.000 kr. trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og kaution for gammel gæld		15.10.2015
	Det finansielle ankenævn · Kautionisters hæftelse ved manglende underretning om tvangsauktion og efterfølgende afvisning fra Ankenævnet		28.05.2014
	Det finansielle ankenævn · Afgørelse om gyldighed af kautionsforpligtelse for søns erhvervsgæld trods indsigelse om manglende rådgivning		07.03.2013
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over kautionsforpligtelse for selskabsgæld grundet erhvervsmæssig tilknytning		07.05.2012
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod kautionsforpligtelse efter overgang fra meddebitor til selvskyldnerkautionist ved samlivsophør		07.10.2011

Det finansielle ankenævn · Tvist om rådgivningsansvar og hæftelse ved tredjemandspantsætning af ejerpantebrev til sikkerhed for svigersøns kassekredit	04.07.2011
Det finansielle ankenævn · Klager fastholdt på kautionsforpligtelse trods indsigelser om gammel gæld og frigivelse af medkautionist	29.03.2010
Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om kautionsansvar ved udtræden af selskab og påståede mundtlige tilsagn om frigivelse	06.12.2006
Det finansielle ankenævn · Kautionistens indsigelse om økonomisk misforhold ved selvskyldnerkaution for ægtefælles erhvervskredit	11.04.2006

§ 13 Sammenfatning: syv spørgsmål der afgør kautionssagen

Kautionsretten kan i praksis reduceres til en tjekliste, hvor hvert svar flytter tyngdepunktet mærkbart.

1. Hvilken kautionsform? Selvskyldnerkaution kan kræves straks ved hovedmandens misligholdelse; ved simpel kaution og tabskaution først når manglende betalingsevne er konstateret. Kvalifikationen sker efter erklæringens ordlyd, jf. [BS-54170/2023-OLR](#) og [H-1-03](#).

2. Privat eller erhverv? Kun kaution uden for erhvervsforhold er omfattet af [§ 48](#) og [§ 53 a](#); ejerskab eller ledelsesfunktion i hovedskyldneren gør kautionen erhvervsmæssig, mens den blotte familierelation ikke gør det, jf. [88/2018](#) over for [2/2003](#).

3. Stod kautionen i misforhold til økonomien ved stiftelsen? Er svaret ja, tilsidesættes den helt eller delvis efter [§ 48, stk. 10](#) – typisk ned til nettoformuen eller friværdien, jf. [40/2019](#), [128/2013](#) og [1250/2009](#) – og retsfølgen kan skræddersys som en aftrappende delkaution, jf. [119/2022](#).

4. Hvad blev kautionisten oplyst om? Uoplyst kaution for allerede udnyttet kredit gør kautionen delvis uforbindende, jf. [238/2013](#) og [165/2005](#).

5. Er hovedforholdet ændret – og hvad siger erklæringen? Ordlyden »er eller bliver skyldig« kombineret med forhåndssamtykke til henstand rækker langt, jf. [BS-27355/2021-VLR](#); omvendt hæfter kautionisten ikke for vilkår, der ikke fremgår af hans eget dokument, jf. [53/2005](#).

6. Er meddelelses- og påkravsfrister overholdt? De lovbestemte frister i [§ 48, stk. 6-8](#) og [§ 47](#) virker kun i det omfang regressen faktisk er forringet, mens en aftalt frist kan være absolut, jf. modsætningen mellem [BS-31611/2022-ROS](#) og [BS-54170/2023-OLR](#).

7. Er kravet forfaldent og ikke forældet? Kreditor skal have et aktuelt, uopfyldt krav mod hovedskyldneren, før kautionisten kan kræves, og forældelsesfristen løber først fra dette tidspunkt, jf. [BS-6940/2024-HJR](#). For den generelle forældelse af pengekrav og afbrydelsesreglerne henvises til [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#).

Betaler kautionisten, indtræder han ved subrogation i kreditors ret – med fuld modregningsadgang i hovedskyldnerens bo for det faktisk betalte beløb, jf. [BS-33202/2019-HJR](#) – og med en regres mod medkautionister, som kreditor ikke ensidigt kan tage fra ham, jf. [BS-31249/2022-VLR](#).

LOV	Forældelsesloven § 11	Konkursloven § 42, stk. 3	Lov om finansiel virksomhed § 47
	Lov om finansiel virksomhed § 48, stk. 6-10		
PRAKSIS	Højesteret · Forældelse af selvskyldnerkaution ved misligholdelse af realkreditpantebrev		27.08.2024
	Højesteret · Højesterets dom om modregning i konkursbo efter indfrielse af kautionsforpligtelse		06.11.2020

Landsretten · Landsret frifinder kautionist på grund af kreditors manglende overholdelse af meddelelsesfrist	25.02.2025
Landsretten · Selvskyldnerkautionists betalingspligt begrænset til halvdelen af restgæld efter medkautionists fritagelse – Vestre Landsret 2025	18.02.2025
Landsretten · Stadfæstelse af hæftelse for kautionsforpligtelse ved forlængelse af erhvervskassekredit	08.06.2022
Sø- og Handelsretten · Sag om fortolkning af tidsbegrænset garanti – Selvskyldnerkaution vs. simpel kaution – Passivitet	02.04.2004
Byretten · Kautionist dømt til at betale trods forsinket påkrav, da han som ejer af skyldnerselskabet var vidende om misligholdelsen	30.10.2023
Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod kautionsforpligtelse for realkreditlån: Nedsættelse af kaution på grund af misforhold til økonomi	22.12.2022
Det finansielle ankenævn · Kautionsforpligtelse tilsidesat som ugyldig grundet misforhold til kautionistens økonomi	03.10.2019
Det finansielle ankenævn · Hæftelse som kautionist for tidligere ægtefælles virksomhed ansat som privat kaution	09.11.2018
Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af kautionsforpligtelse grundet misforhold til kautionistens økonomiske formåen og negativ nettoformue	10.06.2014
Det finansielle ankenævn · Kautionsforpligtelse nedsat grundet manglende oplysning om kaution for gammel gæld	24.04.2014
Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af kautionsforpligtelse grundet misforhold til kautionistens økonomi og friværddi	07.03.2011
Det finansielle ankenævn · Delvist bortfald af kautionsforpligtelse grundet manglende oplysning om kaution for gammel gæld	15.12.2005
Det finansielle ankenævn · Kautionists hæftelse for forhøjede misligholdelsesrenter og spørgsmål om passivitet	23.06.2005
Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over kaution for selskabsgæld da kautionisterne ansås for erhvervsdrivende	03.06.2003

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Aftaleloven § 36	stk. 1	Aftaleloven § 38c	stk. 1
Forældelsesloven § 11		Konkursloven § 42	stk. 3
Lov om finansiel virksomhed § 47		Lov om finansiel virksomhed § 48	
Lov om finansiel virksomhed § 53a			

MATERIALE Citerede afgørelser

54 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			3
27.08.2024	Forældelse af selvskyldnerkaution ved misligholdelse af realkreditpantebrev	bs-6940-2024-hjr	
11.10.2021	Gyldigheden af en værnetingsklausul efter Lugano-konventionen i sag om kautionsforpligtelse	bs-16186-2021-hjr	
06.11.2020	Højesterets dom om modregning i konkursbo efter indfrielse af kautionsforpligtelse	bs-33202-2019-hjr	
LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS			4

25.02.2025	Landsret frifinder kautionist på grund af kreditors manglende overholdelse af meddelelsesfrist	9794-11449
18.02.2025	Selvskyldnerkautionists betalingspligt begrænset til halvdelen af restgæld efter medkautionists fritagelse – Vestre Landsret 2025	10535-12426
17.08.2023	Selvskyldnerkautionist frifundet for millionkrav grundet forældelse efter 10-årig frist	5379-6452
08.06.2022	Stadfæstelse af hæftelse for kautionsforpligtelse ved forlængelse af erhvervskassekredit	7068-8499

SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET

4

09.01.2024	Sag om fortolkning af garanti vedrørende solcellemoduler – Anfordringsgaranti?	BS-42305/2022-SHR
13.08.2013	Ugyldig kaution og pantsætning: Manglende undersøgelse af formålsbestemmelse og tilsidesættelse af minoritetsaktionærs interesser	P-76-10
02.04.2004	Sag om fortolkning af tidsbegrænset garanti – Selvskyldnerkaution vs. simpel kaution – Passivitet	H-1-03
06.11.2001	Sag om fortolkning af indeståelseserklæring ved aktieoverdragelse: Betinget garanti vs. simpel kaution	H-0126-99

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

6

30.10.2023	Kautionist dømt til at betale trods forsinket påkrav, da han som ejer af skyldnerselskabet var vidende om misligholdelsen	9793-11448
18.09.2023	Dom over selvskyldnerkautionist for restgæld efter realisation af pantebrevsportefølje i konkursbo	10517-12400
16.02.2022	Sag om selvskyldnerkaution: Forældelse og gyldighed af kautionserklæring	3673-4396
30.06.2021	Sag om kautionsforpligtelse og forældelse	7047-8472
23.07.2019	Selvskyldnerkaution: Omstødelse, virksomhedspant og misligholdelsesrenter	348-393
03.10.2007	Opgørelse af kautionskrav i insolvensbo ved nedbringelse af hovedfordringen	5565-6662

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS

35

15.11.2023	Afvisning af sag om kautionshæftelse grundet bevisusikkerhed om mundtligt tilsagn om ophør	536/2022
22.12.2022	Indsigelse mod kautionsforpligtelse for realkreditlån: Nedsættelse af kaution på grund af misforhold til økonomi	119/2022
20.09.2022	Indsigelse mod kautionsforpligtelse pga. økonomisk misforhold: Delvis nedsættelse af kravet mod kautionist efter omlægning af lån	228/2021
16.06.2022	Delvis afvisning af klage over kautionsforpligtelse og renteberegning efter retsforlig og udlæg	29/2022
11.06.2021	335/2020 - Nedsættelse af kautionsforpligtelse for ægtefælles erhvervsengagement grundet økonomisk misforhold	335/2020

11.05.2021	Krav om nedsættelse af gæld og indsigelse mod kautionsforpligtelse for gammel gæld	365/2020
22.01.2020	Kautionist for prioritetslån hæftede trods indsigelser om mangelfuld rådgivning og manglende opsigelse	226/2019
03.10.2019	Kautionsforpligtelse tilsidesat som ugyldig grundet misforhold til kautionistens økonomi	40/2019
09.11.2018	Hæftelse som kautionist for tidligere ægtefælles virksomhed ansat som privat kaution	88/2018
11.09.2017	Afvisning af klage over kaution da spørgsmålet om privat- eller erhvervskarakter allerede var afgjort af domstolene	131/2017
21.09.2016	Kautionist hæftede for erhvervslån trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og dårlig privatøkonomi	294/2014
15.10.2015	Kautionist hæftede for 100.000 kr. trods indsigelse om mangelfuld rådgivning og kaution for gammel gæld	143/2015
04.12.2014	Indsigelse mod selvskyldnerkaution for eks-konens realkreditlån afvist: Klager hæftede i forvejen for gælden	66/2014
10.06.2014	Nedsættelse af kautionsforpligtelse grundet misforhold til kautionistens økonomiske formåen og negativ nettoformue	128/2013
28.05.2014	Kautionisters hæftelse ved manglende underretning om tvangsauktion og efterfølgende afvisning fra Ankenævnet	21309151/2014
24.04.2014	Kautionsforpligtelse nedsat grundet manglende oplysning om kaution for gammel gæld	238/2013
27.02.2014	Kautionistens hæftelse efter forhøjelse af erhvervskredit og indsigelse om økonomisk misforhold	105/2013
07.03.2013	Afgørelse om gyldighed af kautionsforpligtelse for søns erhvervsgæld trods indsigelse om manglende rådgivning	318/2012
09.10.2012	Spørgsmål om hæftelse for kaution og særskilt lån til søns virksomhedsdrift	272/2011
07.05.2012	Afvisning af klage over kautionsforpligtelse for selskabsgæld grundet erhvervsmæssig tilknytning	637/2010
14.02.2012	Kautionistens indsigelser mod kautionsforpligtelse og modregning blev ikke taget til følge	321/2010
07.10.2011	Indsigelse mod kautionsforpligtelse efter overgang fra meddebitor til selvskyldnerkautionist ved samlivsophør	372/2010
04.07.2011	Tvist om rådgivningsansvar og hæftelse ved tredjemandspantsætning af ejerpantebrev til sikkerhed for svigersøns kassekredit	121/2010
07.03.2011	Nedsættelse af kautionsforpligtelse grundet misforhold til kautionistens økonomi og friværði	1250/2009
29.03.2010	Klager fastholdt på kautionsforpligtelse trods indsigelser om gammel gæld og frigivelse af medkautionist	541/2009

18.11.2009	Tvist om kautionists hæftelse ved udvidelse af debtors engagement og anvendelse af panteprovenu	41/2009
06.12.2006	Spørgsmål om kautionsansvar ved udtræden af selskab og påståede mundtlige tilsagn om frigivelse	168/2006
11.04.2006	Kautionistens indsigelse om økonomisk misforhold ved selvskyldnerkaution for ægtefælles erhvervskredit	236/2005
15.12.2005	Delvist bortfald af kautionsforpligtelse grundet manglende oplysning om kaution for gammel gæld	165/2005
23.06.2005	Kautionists hæftelse for forhøjede misligholdelsesrenter og spørgsmål om passivitet	53/2005
20.04.2005	Selvskyldnerkaution for søns lån trods dårlig økonomi og gentagne forhøjelser	314/2004
29.09.2004	Kautionister bundet af garanti for gæld overført fra konkursramt selskab til moderselskab	64/2004
14.10.2003	Kautionistens hæftelse ved ophør af livsforsikring på debitorerne efter misligholdelse	50/2003
03.06.2003	Afvisning af klage over kaution for selskabsgæld da kautionisterne ansås for erhvervsdrivende	2/2003
20.08.2002	Indsigelse mod gyldighed og omfang af selvskyldnerkaution for anlægslån	122/2002
FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
21.02.2023	Forbrugerombudsmanden tilsidesætter kautionsaftale grundet manglende vurdering af kautionistens økonomiske forhold	
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
17.12.2024	Annullering af kontrolafgift grundet mangelfuld begrundelse ved forekomst af to p-skiver	park-6662

FORARBEJDE Betænkninger

2 referencer

Betænkning om revision af forældelseslovgivningen

nr. 1460 · 2005 · Justitsministeriet

Ændring af reglerne om forældelse af gældsfordringer

nr. 174 · 1957 · Justitsministeriet

06

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over kontrolafgifter på privat grund (parkeringsbekendtgørelsen + aftaleloven § 36)

Privatretlige kontrolafgifter, skiltningskrav, QR-kode-problemet og aftaleloven § 36

Version 1 · Opdateret 6. jun. 2026 · 16 afgørelser · 2012-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Kontrolafgifter på private parkeringsområder er ikke offentligretlige sanktioner, men privatretlige aftalekrav: bilisten indgår en stiltiende aftale (kvasiaftale) ved at parkere efter de skilte vilkår, og afgiften er den aftalte konventionalbod ved overtrædelse. Området reguleres af parkeringsbekendtgørelsen (BEK nr. 202 af 2014, senest ændret ved BEK nr. 970 af 27. juni 2025), sammenholdt med [aftalelovens §§ 36 og 38 a-c](#). Parkeringsklagenævnet er den primære klageinstans med hundredvis af afgørelser årligt, mens Højesteret i en række principielle domme har fastlagt den grundlæggende sondring mellem offentligretlig og privatretlig parkering. Praksis fra 2025-2026 viser en markant tendens til annullering af kontrolafgifter, hvor oplysningerne kun fremgik af en QR-kode og ikke af selve afgiftssedlen, ligesom Forbrugerombudsmanden har grebet ind over for ANPR-selskaber, der systematisk sendte kontrolafgifter pr. post i stedet for at anbringe dem på køretøjet.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Kontrolafgifter på privat grund er privatretlige aftalekrav (kvasiaftaler), ikke offentlige sanktioner – offentligretlige færdselsregler finder hverken direkte eller analog anvendelse.
- 02 Bilisten indgår en stiltiende aftale ved at parkere efter de skilte vilkår; afgiften er den aftalte konventionalbod ved overtrædelse.
- 03 Parkeringsbekendtgørelsens § 2 kræver, at kontrolafgiften selv skal indeholde oplysning om overtrådte vilkår, tid, sted, registreringsnummer, betalingsfrist og klagemulighed – en QR-kode alene opfylder ikke dette krav (fast praksis fra Parkeringsklagenævnet 2025-2026, flertal 3-2).
- 04 Skiltningen skal være tydelig, let synlig i lys og mørke og placeret, så parkanten ved sædvanlig agtpågivenhed kan orientere sig – ellers er kvasiaftalen ikke indgået.
- 05 Udtrykket 'pr. påbegyndt døgn' i skilte vilkår forstås som kalenderdøgn, ikke 24-timers-intervaller, og flere afgifter for langvarig parkering er ikke urimelige efter aftalelovens § 36 (Højesteret).

- 06 Skiltning om 'p-skive påbudt' på privat grund er ikke en generel henvisning til hele bekendtgørelsen om parkeringsskiver – to p-skiver med ubetydelig tidsforskel udløser ikke kontrolafgift (Højesteret).
- 07 ANPR-anlæg kan ikke lovligt bruges til systematisk at sende kontrolafgifter pr. post – undtagelsen for eftersendelse gælder kun, hvor det er fysisk umuligt at anbringe afgiften på køretøjet (Forbrugerombudsmanden 2023-2024).
- 08 Rykkergebyrer for kontrolafgifter må ikke overstige 100 kr. pr. skrivelse (rentelovens § 9 b, stk. 4) – gebyrer på 250-300 kr. er ulovlige.
- 09 Parkeringsselskabet bærer bevisbyrden for gyldig aftaleindgåelse og for at skiltningen var synlig og fyldestgørende.
- 10 Vildledende skiltning – hvor de mest iøjnefaldende oplysninger giver et fejlagtigt indtryk af vilkårene – bevirker, at kvasiaftalen ikke er indgået, og kontrolafgiften bortfalder.
- 11 Med BEK nr. 970 af 27. juni 2025 (ikrafttrædelse 1. juli 2025) ophæves parkeringsbekendtgørelsens § 1, stk. 2, om eftersendelse af kontrolafgifter – selskaber kan herefter kun lovligt pålægge afgifter ved fysisk anbringelse på køretøjet eller overgivelse til føreren.

Sondringen mellem offentlig og privat parkering – den aftaleretlige grundmodel

Dansk parkeringsret hviler på et fundamentalt skel: parkering på **offentlig vej** reguleres af [færdselslovens § 121](#) og er en offentligretlig sanktion, mens parkering på **privat grund** reguleres af aftalerettens regler. Kontrolafgiften på privat grund er ikke en sanktion, men et privatretligt krav – en konventionalbod – der udspringer af en stiltiende aftale (kvasiaftale) mellem grundejeren/parkeringsselskabet og bilisten.

Højesteret har i en række principielle afgørelser fastslået dette skel. I [Sag 99/2014](#) udtalte Højesteret klart:

Uanset at færdselsloven som udgangspunkt finder anvendelse for færdsel på det private parkeringsområde, gælder reglerne i færdselslovens § 93 og bekendtgørelsen om parkeringsskiver kun for offentligretlig regulering af parkering, som håndhæves af politiet eller kommunalt ansatte parkeringskontrollører i henhold til færdselslovens §§ 121-122 a. Reglerne gælder således ikke direkte for parkering på det private parkeringsområde, og der er heller ikke grundlag for at anvende reglerne analogt.

Denne klare afgrænsning har den konsekvens, at forholdet mellem bilist og parkeringsselskab alene bedømmes efter almindelige aftaleretlige regler – herunder [aftalelovens § 36](#) om urimelige vilkår, [§ 38 a](#) om forbruger aftaler, [§ 38 b](#) om fortolkning til forbrugerens fordel og [§ 38 c](#) om gennemsigtighedskravet.

Som Forbrugerombudsmanden har formuleret det i en sag fra 2025: "Skilte på en privat parkeringsplads udgør en såkaldt kvasiaftale mellem parkeringsselskabet og forbrugerne. Vilkaere for parkering på parkeringspladsen skal derfor fremgå klart og tydeligt."

Afgrænsningen mod den offentligretlige parkeringskontrol er relevant for den parallelle praksisoversigt om [offentlige parkeringsafgifter](#). For forbrugerretlige spørgsmål i bredere forstand henvises til [forbrugerbeskyttelse](#).

LOV

[Aftaleloven § 36](#)

[Aftaleloven § 38a](#)

[Aftaleloven § 38b](#)

[Aftaleloven § 38c](#)

[Færdselsloven § 121](#)

PRAKSIS

Højesteret · Ugyldighed af parkeringsafgift pålagt pga. to p-skiver på privat parkeringsareal

27.04.2015

Forbrugerombudsmanden · Vildledende skiltning om parkeringstilladelse på privat parkeringsplads

27.06.2025

Parkeringsbekendtgørelsens krav til skiltning og kontrolafgiftens indhold

§ 2

[Parkeringsbekendtgørelsens § 3](#) og [§ 4](#) fastsætter detaljerede krav til skiltningen på private parkeringsområder:

- Der skal ved indkørslen opstilles en **tavle med hvidt P på sort baggrund** og en undertavle med teksten "Regler og vilkår fremgår af skilte på pladsen" ([§ 3, stk. 1](#)).
- Skiltene med de nærmere vilkår skal være **let synlige i lys og mørke** og placeret, så en parkant altid kan se et skilt, hvis han orienterer sig i alle retninger ([§ 4, stk. 2](#)).
- Skiltene skal **som minimum** angive tidsbegrænsninger, betalingsvilkår, at overtrædelse medfører kontrolafgift, afgiftens størrelse, og hvilken operatør der administrerer området ([§ 4, stk. 4](#)).

[Bekendtgørelsens § 2](#) stiller tilsvarende krav til selve **kontrolafgiften**, der skal indeholde oplysninger om:

1. Hvilket parkeringsvilkår der er overtrådt
2. Tid og sted for observationen samt registreringsnummer
3. Andre væsentlige faktiske oplysninger
4. Fristen for betaling
5. Hvortil indsigelser kan rettes

[Bekendtgørelsens § 1](#) kræver, at afgiften er skriftlig og anbringes umiddelbart synligt på køretøjet eller overgives til føreren.

Vigtig ændring pr. 1. juli 2025: Ved [BEK nr. 970 af 27. juni 2025](#) er § 1, stk. 2, ophævet og stk. 1 nyaffattet. Undtagelsen, der hidtil tillod eftersendelse af kontrolafgiften til ejeren, når køretøjet var fjernet, er dermed bortfaldet. Parkeringsselskabet kan herefter kun lovligt pålægge en kontrolafgift ved fysisk anbringelse på køretøjet eller overgivelse til føreren på stedet. Ændringen rammer særligt selskaber, der udelukkende anvender ANPR-systemer uden fysisk kontrol.

LOV

[Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 1](#)

[Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 2](#)

[Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 3](#)

Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 4

QR-kode som oplysningsbærer – Parkeringsklagenævnets faste praksis fra 2025-2026

En af de mest markante praksislinjer fra Parkeringsklagenævnet i 2025-2026 vedrører spørgsmålet om, hvorvidt en kontrolafgift, der kun indeholder en **QR-kode** uden direkte synlige oplysninger, opfylder [bekendtgørelsens § 2](#). Nævnet har i en lang række afgørelser – alle afgjort med stemmerne **3-2** – fastslået, at det gør den ikke.

I [sag 10410](#) udtalte **flertallet** (nævnensformand Mette Søgaard Vammen, FDM-repræsentant Nicoline Amundsen og Forbrugerrådet Tænks repræsentant Per Jensen):

Allerede fordi der ikke af kontrolafgiften fremgår hverken dato, tid, registreringsnummer, beløb eller årsag til pålæggelse af kontrolafgiften, men i stedet er en QR-kode, der skal scannes for at få oplysningerne, er kontrolafgiften ikke udstedt med rette.

Mindretallet (brancheorganisationen DPPB's to repræsentanter) argumenterede for en teknologineutral fortolkning, idet QR-koden udgør et "*integreret og entydigt adgangspunkt*" til oplysningerne. Denne dissens har gentaget sig konsekvent.

Praksis dækker bl.a.:

Sag	Sted	Selskab	Udfald
10177	Skejby, Aarhus	OPARKO	Annuleret (3-2)
10410	Blox, København	OPARKO	Annuleret (3-2)
10832	Skt. Johannes Kirke, Kbh	OPARKO	Annuleret (3-2)
10882	Spritten, Aalborg	OPARKO	Annuleret (3-2)
11635	Spritten, Aalborg	OPARKO	Annuleret (3-2)
11691	Skt. Johannes Gård, Kbh	OPARKO	Annuleret (3-2)
12827	Fisketorvet, København	OPARKO	Annuleret (3-2)
12889	Havneholmen, København	OPARKO	Annuleret (3-2)

Den konsistente praksis gør det klart, at parkeringsselskaber skal sikre, at selve den fysiske afgiftsseddel direkte indeholder de lovkrævede oplysninger. Omfanget af annullerede OPARKO-afgifter tyder på, at selskabet systematisk har benyttet QR-kode-formatet, som nævnet konsekvent underkender.

LOV

Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 2

PRAKSIS	Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift annulleret: QR-kode på parkeringsafgift opfyldte ikke oplysningskrav ved parkering med trailer i Skejby	23.03.2026
	Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift fra OPARKO annulleret – QR-kode på afgiftsseddel opfyldte ikke oplysningskrav	23.03.2026

Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift på kirkens parkeringsområde annulleret grundet manglende oplysninger på den fysiske afgift (QR-kode utilstrækkelig)	23.03.2026
Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift annulleret: QR-kode på parkeringsafgift opfyldte ikke oplysningskrav i bekendtgørelse om private parkeringsområder	23.03.2026
Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift fra OPARKO underkendt - QR-kode på afgiften opfyldte ikke oplysningskrav i parkeringsbekendtgørelsen	23.03.2026
Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift på 875 kr. annulleret da QR-kode på afgiften ikke opfyldte oplysningskrav i parkeringsbekendtgørelsen	23.03.2026
Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift fra OPARKO annulleret: QR-kode på parkeringsafgift opfylder ikke lovkrav om oplysninger	23.03.2026
Parkeringsklagenævnet · Kontrolafgift fra OPARKO underkendt: QR-kode på p-afgift opfyldte ikke oplysningskrav	23.03.2026

§ 4 Fortolkning af skilte vilkår – Højesterets principafgørelser

Højesteret har i to principielle sager afgjort spørgsmål om fortolkning af skilte vilkår på private parkeringsområder.

Flere kontrolafgifter for langvarig parkering – "pr. påbegyndt døgn"

I [BS-16/2013-HJR](#) (dom af 12. marts 2014) stadfæstede Højesteret fire kontrolafgifter á 590 kr. pålagt for én sammenhængende parkering, der strakte sig over seks dage på et privat boligområde ved Kokkedal Station. FDM argumenterede for, at udtrykket "pr. påbegyndt døgn" var uklart og skulle fortolkes til forbrugerens fordel efter [aftalelovens § 38 b](#), således at der skulle gå mindst 24 timer mellem hver afgift. Højesteret afviste dette:

Det er i forbindelse med vilkår om parkering nærliggende at forstå udtrykket "pr. påbegyndt døgn" som sigtende til kalenderdøgn. En anden forståelse, hvorefter der skal være mindst 24 timer mellem hver afgiftspålæggelse, har ikke en sådan føje for sig, at fortolkningsreglen i § 38 b skal anvendes.

Højesteret fandt endvidere, at det samlede beløb (2.360 kr.) ikke var urimeligt i forhold til overtrædelsens omfang, og at vilkåret derfor ikke kunne tilsidesættes efter [aftalelovens § 36](#), jf. [§ 38 c](#).

Forinden var den grundlæggende retsstilling fastslået i Østre Landsrets dom af 29. november 2012 (- [BS-120/2012-OLR](#)), som behandlede de tre øvrige afgifter i samme parkeringsforløb og nåede til samme resultat.

To p-skiver – offentligretlige regler gælder ikke analogt

I [Sag 99/2014](#) (dom af 27. april 2015) behandlede Højesteret et tilfælde, hvor en bilist havde anbragt to p-skiver i forruden med ubetydelig tidsforskel. City Parkeringsservice argumenterede for, at bekendtgørelsen om parkeringsskiver forbød flere skiver, og at dette gjaldt også på privat grund. Højesteret afviste dette klart og fastslog:

En angivelse på skiltningen på et privat parkeringsområde: "p-skive påbudt", kan ikke forstås som en generel henvisning til de offentligretlige regler om anvendelse af p-skive.

Og videre:

Vilkåret om anvendelse af p-skive ("p-skive påbudt") kan ikke anses for tilsidesat, fordi der er anbragt mere end én p-skive i bilen, eller fordi der er en forskel i tidsangivelsen på de to p-skiver, når forskellen er uden betydning for bedømmelsen af, om 3-timers tidsbegrænsningen er overholdt.

FDM fik medhold, og kontrolafgiften blev underkendt. Dommen understreger, at formålet med p-skiven er kontrol af tidsbegrænsningen – ikke håndhævelse af offentligretlige formkrav.

LOV	Aftaleloven § 36	Aftaleloven § 38b, stk. 1	Aftaleloven § 38c
PRAKSIS	Højesteret · Ugyldighed af parkeringsafgift pålagt pga. to p-skiver på privat parkeringsareal		
	27.04.2015		
	Højesteret · Højesterets dom om retmæssigheden af fire parkeringsafgifter for én sammenhængende parkering på privat område		
	12.03.2014		
	Landsretten · Sag om opkrævning af flere kontrolafgifter for langvarig, uretmæssig parkering		
	29.11.2012		

§ 5 ANPR-anlæg og ulovlig eftersendelse af kontrolafgifter

Automatisk nummerpladegenkendelse (ANPR) har skabt en særlig problemstilling, idet selskaber har indrettet sig uden fysisk kontrol og i stedet sendt kontrolafgifter pr. post baseret på kameradata. Forbrugerombudsmanden har i to markante sager fastslået, at denne praksis er ulovlig.

I [sagen fra august 2023](#) konstaterede Forbrugerombudsmanden, at parkeringsselskabernes systematiske eftersendelse af kontrolafgifter udgjorde en overtrædelse af [parkeringsbekendtgørelsens § 1, stk. 2](#). Forbrugerombudsmanden understregede:

Kontrolafgiften opkræves i medfør af et aftalelignende forhold (ved en såkaldt "kvasiaftale") og udgør i denne henseende ikke en inddrivelsesomkostning.

Undtagelsen for eftersendelse gælder kun, hvor det er *fysisk umuligt* at anbringe afgiften på køretøjet – ikke hvor selskabet bevidst har indrettet sig uden personale.

I [den opfølgende sag fra juli 2024](#) orienterede Forbrugerombudsmanden fem parkeringsselskaber om, at deres praksis var ulovlig:

Forbrugerombudsmanden har vurderet, at denne undtagelse ikke gælder, hvis parkeringsselskabet selv har indrettet sin kontrolpraksis på en måde, så det ikke er muligt at meddele kontrolafgiften som foreskrevet i bekendtgørelsen.

Derudover konstaterede Forbrugerombudsmanden, at **rykkergebyrer** på 250-300 kr. oversteg det lovlige loft på 100 kr. pr. skrivelse efter [rentelovens § 9 b, stk. 4](#), der er præceptiv for forbrugere.

Med **ophævelsen af § 1, stk. 2** pr. 1. juli 2025 (ved [BEK nr. 970 af 27. juni 2025](#)) er den retlige situation yderligere skærpet: muligheden for eftersendelse er nu helt fjernet. ANPR-selskaber, der fortsat ønsker at pålægge kontrolafgifter, må derfor supplere kamerasystemet med fysisk kontrol.

LOV	Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 1, stk. 2
	Renteloven § 9b, stk. 4
PRAKSIS	Forbrugerombudsmanden · Parkeringsselskabers brug af ANPR-systemer og ulovlig opkrævning af kontrolafgifter
	18.07.2024

§ 6 Vildledende skiltning og urimelige betalingsvilkår – Forbrugerombudsmandens praksis

Forbrugerombudsmanden har i flere sager taget stilling til parkeringsselskabers skiltning og betalingsvilkår ud fra markedsføringslovens regler.

Vildledende skiltning om parkeringstilladelse (2025)

I [sag af 27. juni 2025](#) undersøgte Forbrugerombudsmanden et parkeringsselskab, der udstedte kontrolafgifter på grundlag af et skilt, hvor den fremhævede tekst kun nævnte "to timers gratis parkering fra mandag til fredag kl. 7-17", mens kravet om parkeringstilladelse uden for dette tidsrum var gemt nederst i lille skrift. Forbrugerombudsmanden fastslog, at skiltningen var i strid med [markedsføringslovens § 6](#) om vildledende udeladelser og [parkeringsbekendtgørelsens § 4, stk. 4](#). Vilkåret om parkeringstilladelse var ikke tilstrækkeligt fremhævet til at indgå i kvasiaftalen, og forbrugere med kontrolafgifter havde krav på tilbagebetaling.

Urimelige betalingsvilkår ved parkering (2021)

I [sag af 17. maj 2021](#) greb Forbrugerombudsmanden ind over for et parkeringsselskab, hvis betalingsautomater med faste værdiknapper beholdt ethvert overskydende beløb uden at give ekstra parkeringstid. En indbetaling på 40 kr. ved en timetakst på 22 kr. gav kun én times parkering, mens selskabet beholdt de overskydende 18 kr. Forbrugerombudsmanden fandt vilkåret urimeligt efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#), og vildledende efter [markedsføringslovens § 6, stk. 1](#). Selskabet fjernede efterfølgende den pågældende betalingsmetode og tilbød tilbagebetaling.

LOV

Aftaleloven § 36

Aftaleloven § 38c

Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 4, stk. 4

Markedsføringsloven § 6

PRAKSIS **Forbrugerombudsmanden** · Vildledende skiltning om parkeringstilladelse på privat parkeringsplads 27.06.2025
Forbrugerombudsmanden · Urimelige betalingsvilkår og vildledende udeladelser ved betaling for parkering 17.05.2021

§ 7 Bevisbyrde og dokumentationskrav – hvem skal bevise hvad?

Bevisbyrden ved kontrolafgifter på privat grund er fordelt efter almindelige aftaleretlige principper.

Parkeringselskabets bevisbyrde: Selskabet skal dokumentere:

- At gyldig aftaleindgåelse forelå, dvs. at skiltningen var synlig og fyldestgørende efter [parkeringsbekendtgørelsens §§ 3-4](#)
- At de bekendtgørelsesfastsatte oplysninger fremgik af selve afgiften ([§ 2](#))
- At køretøjet var parkeret i strid med vilkårene – typisk via fotodokumentation

Bilistens bevisbyrde: Bilisten skal bevise eventuelle:

- Undskyldelige omstændigheder (fx systemfejl, kraftig regn der dækkede skilte)
- Foretagen betaling (kvittering fra app eller automat)
- Tekniske fejl i selskabets systemer (fx ANPR-fejlæsning)

Praksis fra Parkeringsklagenævnet viser, at nævnet konsekvent stiller **strengt krav til selskabernes dokumentation**. I QR-kode-sagerne annullerede nævnet afgifterne uanset om den underliggende overtrædelse var bevist, fordi selve *afgiftsdokumentet* ikke opfyldte bekendtgørelsens krav. Det formelle krav er altså et selvstændigt ugyldighedsgrundlag – afgiften kan ikke reddes af, at overtrædelsen rent faktisk fandt sted.

I sag [12827](#) erkendte selskabet selv fejl i adresse og beløb, men fastholdt alligevel afgiften – nævnet afviste kravet allerede på det formelle grundlag.

Tilsvarende har Østre Landsret i en offentligretlig parkeringssag ([BS-667/2008-OLR](#)) fastslået, at selv parkeringsvagters registreringer kan tilsidesættes ved tilstrækkelig bevisusikkerhed – herunder kort observationstid og vildledende skiltning.

LOV

Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 2

Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 3

PRAKSIS **Parkeringsklagenævnet** · Kontrolafgift fra OPARKO annulleret: QR-kode på parkeringsafgift opfylder ikke lovkrav om oplysninger

23.03.2026

§ 8 Parkeringsklagenævnet som klageinstans og forholdet til domstolene

Parkeringsklagenævnet er et privat godkendt klagenævn oprettet i 2009 med deltagelse af FDM, Forbrugerrådet Tænk og brancheorganisationen Dansk Parkerings- og Billejebranche (DPPB). Nævnet er den primære klageinstans for forbrugertvister om kontrolafgifter på private parkeringsområder.

Nævnets afgørelser er **bindende for de tilsluttede parkeringsselskaber** (Q-Park, Apcoa, EuroPark, OnePark, OPARKO m.fl.), men **ikke for forbrugeren**, der frit kan indbringe sagen for byretten. I praksis behandles disse sager typisk under retsplejelovens småsagsproces, jf. [retsplejelovens §§ 400-403](#), da kravene sjældent overstiger 50.000 kr.

Gebyret for klage til nævnet er reguleret i [bekendtgørelsen om gebyrer ved godkendte private klage- eller ankenævne](#): selskabet betaler 3.500 kr., hvis klageren får medhold, og 1.000 kr., hvis afgiften frafaldes inden 21 dage.

Nævnets **sammensætning** afspejler partsrepræsentation: formanden er dommer, to medlemmer udpeges af forbrugersiden (FDM og Forbrugerrådet Tænk), og to af branchen (DPPB). Den faste stemmestilling 3-2 i QR-kode-sagerne illustrerer denne struktur: forbrugerrepræsentanterne og formanden danner flertal for en bogstavelig læsning af bekendtgørelsen, mens brancherepræsentanterne stemmer for en teknologineutral fortolkning.

Nævnets afgørelser er ikke offentliggjort som UfR-domme, men de udgør en væsentlig retskilde for forståelsen af, hvordan bekendtgørelsens krav fortolkes i praksis, og de tilsluttede selskaber er bundet af dem.

LOV

Retsplejeloven § 400

§ 9 Sammenfatning – centrale mønstre i den aktuelle retsstilling

Retsstillingen for kontrolafgifter på privat grund kan sammenfattes i følgende praksismønstre:

- **Aftaleretlig grundmodel:** Parkering på privat grund er et aftaleforhold. Kontrolafgiften er en konventionalbod, og alle aftaleretlige regler om fortolkning, urimelighed og forbrugerbeskyttelse finder anvendelse.
- **Formkrav er selvstændige ugyldighedsgrunde:** Manglende oplysninger på selve afgiftssedlen medfører annullering, uanset om den underliggende overtrædelse er dokumenteret. En QR-kode er ikke tilstrækkelig.
- **Skiltningen definerer aftalen:** Hvis vilkårene ikke er tydeligt skiltet ved indkørslen og inde på pladsen, er kvasiaftalen ikke indgået, og kontrolafgiften bortfalder. Vildledende prioritering af oplysninger kan medføre, at væsentlige vilkår ikke bliver en del af aftalen.
- **Offentligretlige regler er irrelevante:** Hverken [færdselslovens sanktionsregler](#) eller [bekendtgørelsen om parkeringsskiver](#) finder direkte eller analog anvendelse på private områder.
- **ANPR kræver fysisk kontrol:** Systematisk eftersendelse af kontrolafgifter pr. post er ulovlig – og med [ophævelsen af § 1, stk. 2](#), pr. 1. juli 2025 er denne retstilstand yderligere cementeret.
- **Proportionalitet:** Flere afgifter for langvarig ulovlig parkering er ikke i sig selv urimeligt, når skiltningen klart angiver afgiften pr. døgn.

Den tydelige tendens fra 2025-2026 er, at Parkeringsklagenævnet og Forbrugerombudsmanden stiller **stigende krav** til parkeringsselskabernes overholdelse af [bekendtgørelsens form- og oplysningskrav](#), og at den teknologiske udvikling (ANPR, QR-koder, app-baserede løsninger) ikke fritager selskaberne fra lovens bogstavelige krav til den fysiske kontrolafgift.

LOV

Aftaleloven § 36

Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 2

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Aftaleloven § 36	Aftaleloven § 38c
Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 1	Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 2
Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 3	Bekendtgørelse om indgåelse af visse aftaler om parkering og udstedelse af kontrolafgifter på private parkeringsområder § 4
Færdselsloven § 122c	

MATERIALE Citerede afgørelser 16 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS 2

27.04.2015	Ugyldighed af parkeringsafgift pålagt pga. to p-skiver på privat parkeringsareal	99-2014
12.03.2014	Højesterets dom om retmæssigheden af fire parkeringsafgifter for én sammenhængende parkering på privat område	5055-6075

LANDSRETTE · ANKEINSTANS 1

29.11.2012	Sag om opkrævning af flere kontrolafgifter for langvarig, uretmæssig parkering	5054-6074
------------	--	-----------

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 9

23.03.2026	Kontrolafgift annulleret: QR-kode på parkeringsafgift opfyldte ikke oplysningskrav ved parkering med trailer i Skejby	park-10177
23.03.2026	Kontrolafgift fra OPARKO annulleret – QR-kode på afgiftsseddel opfyldte ikke oplysningskrav	park-10410
23.03.2026	Kontrolafgift på kirkens parkeringsområde annulleret grundet manglende oplysninger på den fysiske afgift (QR-kode utilstrækkelig)	park-10832
23.03.2026	Kontrolafgift annulleret: QR-kode på parkeringsafgift opfyldte ikke oplysningskrav i bekendtgørelse om private parkeringsområder	park-10882
23.03.2026	Kontrolafgift fra OPARKO underkendt - QR-kode på afgiften opfyldte ikke oplysningskrav i parkeringsbekendtgørelsen	park-11635
23.03.2026	Kontrolafgift på 875 kr. annulleret da QR-kode på afgiften ikke opfyldte oplysningskrav i parkeringsbekendtgørelsen	park-11691
23.03.2026	Kontrolafgift fra OPARKO annulleret: QR-kode på parkeringsafgift opfylder ikke lovkrav om oplysninger	park-12827
23.03.2026	Kontrolafgift fra OPARKO underkendt: QR-kode på p-afgift opfyldte ikke oplysningskrav	park-12889
16.12.2024	Manglende p-skive ved McDonald's trods indsigelser om sprogbarriere for udenlandsk turist	park-6074

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 4

27.06.2025	Vildledende skiltning om parkeringstilladelse på privat parkeringsplads	
18.07.2024	Parkeringssselskabers brug af ANPR-systemer og ulovlig opkrævning af kontrolafgifter	
23.08.2023	Ulovlige rykkergebyrer og forkert udstedelse af kontrolafgifter ved ANPR-parkering	
17.05.2021	Urimelige betalingsvilkår og vildledende udeladelser ved betaling for parkering	

07

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over modregning af pengekrav

Betingelser, konneksitet, tredjemandskonflikter, konkurs og det offentliges modregning

Version 2 · Opdateret 4. sep. 2026 · 41 afgørelser · 2006-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Modregning – udligning af to gensidige fordringer mod hinanden uden kontant betaling – er ikke lovreguleret i dansk ret som almindeligt institut, men hviler på uskrevne, retspraksisskabte betingelser: kravene skal være udjævnelige og afviklingsmodne, de skal være gensidige, og modfordringen skal være retskraftig. Ved siden af disse betingelser står den udvidede adgang til konneks modregning, når kravene udspringer af samme retsforhold, samt en række lovfæstede særregler i konkursloven §§ 42-45, gældsbrevsloven §§ 18, 27 og 28, kreditaftaleloven § 33 og gældsinddrivelsesloven §§ 7-9 a. Praksis fra Højesteret, landsretterne, Sø- og Handelsretten, Landsskatteretten, Ankestyrelsen og en række nævn viser et konsistent mønster: de fire almindelige betingelser håndhæves strengt – særligt gensidighedskravet – mens konneksitet både udvider modregningsadgangen på tværs af fristdage og gennembryder selv skarpt formulerede modregningsforbud.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Tvungen ikke-konneks modregning forudsætter fire kumulative betingelser: udjævnelighed (begge krav er pengefordringer), afviklingsmodenhed (modfordringen forfalden, hovedfordringen frigørelsesmoden), gensidighed (samme to parter) og at modfordringen er retskraftig.
- 02** Gensidighedskravet håndhæves strengt: at to selskaber er sambeskattede eller koncernforbundne skaber ikke identitet mellem debitor og kreditor, og modregning i moderselskabets overskydende skat for datterselskabets restskat er derfor uberettiget.
- 03** Eksisterer der ikke et gyldigt tilbagebetalingskrav, foreligger der intet gensidigt gældsforhold – og allerede af den grund kan der ikke modregnes.
- 04** Modregningserklæringen er et påbud: fordringerne består med deres fulde beløb, indtil erklæringen kommer frem til hovedmanden, og ophører derefter.
- 05** Konneksitet foreligger, når kravene udspringer af samme retsforhold; ved konnekse krav kan der modregnes, selv om modfordringen er forældet eller prækluderet, og modregningen har tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor kravene stod over for hinanden som udjævnelige.
- 06** Konneksitet er snævrere end "samme indkomstår": det ligger uden for begrebet at betegne samtlige skattekrav vedrørende samme indkomstår som ét retsforhold – kravene skal angå samme underforhold.

- 07 Højesteret har anerkendt konneks modregning på tværs af konkursens fristdag, når hovedkrav og modkrav udspringer af de samme momsbelagte fakturaer.
- 08 Dansk rets almindelige regler om konneks modregning gælder ved siden af konkurslovens modregningsbestemmelser, og der gælder ikke en snævrere adgang til konneks modregning under rekonstruktion end i konkurs.
- 09 Konkurslovens § 42, stk. 3, rammer kun fordringer erhvervet ved overdragelse eller retsforfølgning – subrogation ved indfrielse af skyldnerens gæld til tredjemand falder normalt uden for, men modregning kan da kun ske med det faktisk afholdte beløb.
- 10 Virkningerne af modregning efter konkurslovens § 42, stk. 1, regnes som udgangspunkt fra dekretdagen.
- 11 Skyldneren bevarer over for erhververen af et simpelt gældsbrief sin modregningsadgang, medmindre modfordringen er erhvervet efter kundskab eller formodning om overdragelsen; ved omsætningsgældsbriefe er adgangen snæver, men konneks krav bevarer.
- 12 Det offentlige modregning kan efter gældsinddrivelsesloven § 9 a, stk. 1, gennemføres uden partshøring og uden forudgående vurdering af skyldnerens økonomiske forhold.
- 13 Når en afgørelse hviler på uskrevne regler, skal begrundelsen indeholde en kort gengivelse af det uskrevne retsgrundlag, som myndigheden forstår og anvender det.
- 14 Et lovbestemt modregningsforbud fortolkes som udgangspunkt ikke til at omfatte konneks modregning, medmindre der er klare holdepunkter herfor i ordlyd eller forarbejder.
- 15 Trangsbeneficiet i retsplejeloven § 509 sætter en reel grænse for pengeinstitutters modregning i indeståender, men beskytter ikke midler, der ikke længere er kreditorbeskyttede – fx udbetalt arv eller pension udbetalt i utide.
- 16 Øremærkede midler – fx et domsbeløb eller sagsomkostninger indbetalt til et bestemt formål – kan ikke gøres til genstand for modregning med indehaverens eget salærkrav.

Retsgrundlaget: uskrevne betingelser, frivillig og tvungen modregning

§ 1

Der findes ikke i dansk lovgivning en almindelig regulering af, hvornår modregning må finde sted. Modregning sker efter regler, der hviler på retspraksis og retssædvane, og de lovbestemmelser der findes – konkursloven §§ 42-45, gældsbriefsloven §§ 18, 27 og 28 og gældsinddrivelsesloven §§ 7-9 a – forudsætter og modificerer disse uskrevne regler frem for at erstatte dem. Skattestyrelsens juridiske vejledning beskriver retsgrundlaget samlet i [A.D.13 Modregning](#), hvor det udtrykkeligt anføres, at afgørelser om modregning træffes efter "dansk rets almindelige (uskrevne) regler om modregning".

Der sondres mellem to hovedformer. **Frivillig (aftalt) modregning** foreligger, når parterne aftaler, at to modstående krav skal udlignes. **Tvungen modregning** iværksættes ensidigt af modregneren ved en modregningserklæring. Sondringen fremgår klart af [vejledningen til repatrieringsloven](#), hvor det anføres:

Der findes to hovedformer for modregning, henholdsvis aftalt og tvungen modregning. ... Det er i den forbindelse en betingelse, at kravene er udjævnelige, at kravene er afviklingsmodne, at kravene er gensidige, og at modkravet er retskraftigt.

De fire betingelser skal alle være opfyldt på det tidspunkt, hvor modregningen iværksættes:

- **Udjævnighed (komputabilitet)** – kravene skal kunne bruges til korrekt opfyldelse af hinanden; betingelsen er opfyldt, når både hovedfordring og modfordring er pengefordringer. Kravene behøver ikke være lige store, blot de er delelige.
- **Afviklingsmodenhed** – modfordringen skal være forfalden, og hovedfordringen skal være frigørelsesmoden.
- **Gensidighed** – de samme to parter skal være hinandens debitor og kreditor.
- **Retskraft** – modfordringen må ikke være bortfaldet ved forældelse, præklusion, akkord eller gældssanering.

Hertil kommer, at modregningen skal erklæres. Modregningserklæringen har karakter af et påbud til hovedmanden, som derfor ikke kan afvise den; fordringerne vedbliver at bestå med deres fulde beløb, indtil erklæringen er kommet frem.

Konkursrådet har i [betænkning nr. 1579/2022 om revision af reglerne om rekonstruktion, s. 339](#) sammenfattet retsgrundlaget på samme måde:

Uden for konkurstilfælde stilles der traditionelt en række almindelige betingelser for modregning. Det følger heraf, at fordringerne skal være gensidige, udjævnelige og afviklingsmodne, modfordringen skal være retskraftig, og der skal afgives en modregningserklæring. ... Ved modregning med konnekse fordringer kan der være en udvidet adgang til modregning.

Landsskatteretten gennemgår i praksis betingelserne én for én. Et illustrativt eksempel er [12-0250176](#), hvor retten systematisk prøvede udjævnighed, retskraft, gensidighed samt forfald og frigørelsestid, før modregning i overskydende selskabsskat for et tilbagebetalingskrav på omkostningsgodtgørelse blev godkendt.

LOV

[Gældsbrevsloven § 28](#)[Gældsinddrivelsesloven § 9a, stk. 1](#)[Konkursloven § 42, stk. 1-5](#)

PRAKSIS

Landsskatteretten · Modregning i selskabsskat for for meget udbetalt omkostningsgodtgørelse

11.01.2013

§ 2 Gensidighedskravet – koncernforhold, tredjemand og identitetsbrud

Gensidighedskravet er den betingelse, der oftest bliver udslagsgivende i praksis, og domstole og nævn håndhæver den strengt. Kravet indebærer, at den, der modregner, skal være debitor for hovedfordringen og kreditor for modfordringen – over for den samme part.

Koncernforbindelse og sambeskatning skaber ikke gensidighed. I [10-00803](#) havde SKAT modregnet et moderselskabs overskydende skat på ca. 10,3 mio. kr. i datterselskabets restskat på ca. 13,3 mio. kr. Landsskatteretten ophævede modregningen: moderselskabets krav var rettet mod staten, mens statens krav var rettet mod datterselskabet, og "det faktum, at selskaberne var sambeskattede, ændrede ikke herpå". Samme resultat i [10-00668](#), hvor administrationsselskabets betaling af acontoskat for datterselskabet ganske vist havde

givet det en fordring på datterselskabet, men hvor denne fordring var en separat fordring, der ikke skabte gensidighed mellem statens restskattekrav og selskabets krav på overskydende skat.

Overdragelse af en tredjemands krav skaber heller ikke gensidighed uden videre. I [BS-4483/2023-LYN](#) forsøgte et selskab at modregne restkøbesummen for en bil med dels selskabsejerens lån til sagsøgerens tidligere moderselskab, dels ejerens mulige regreskrav mod konkursboet. Retten i Lyngby afviste:

Retten finder, at det efter de foreliggende oplysninger ikke er godtgjort, at Sagsøgte ApS har fået overdraget krav, som er gensidige med Nordic Flex Leasing ApS under konkurs' krav mod Sagsøgte ApS, eller som i henhold til aftale kan bringes til modregning i dette krav.

Gensidighed kan derimod etableres ved aftale. I [BS-47180/2019-HJR](#) skyldte A penge til moderselskabet Y ApS, mens hans honorarkrav var mod datterselskabet Z Danmark ApS. Højesteret fandt identitetskravet opfyldt, fordi parterne allerede i september 2015 havde aftalt en udvidet modregningsadgang, og fordi den fælles direktør havde bekræftet, at lånet var udlignet. Gælden ophørte på det tidspunkt, hvor modregningserklæringen blev afgivet.

Eksisterer modfordringen ikke, er der intet at modregne med. Ankestyrelsen udtalte i principafgørelsen [96-12](#), at når betingelserne for tilbagebetaling af for meget udbetalt arbejdsskadeerstatning ikke var opfyldt, var der heller ikke noget gensidigt gældsforhold:

Ankestyrelsen har herved lagt vægt på, at tilbagebetalingskravet ikke eksisterer. Der er derfor ikke et gensidigt gældsforhold mellem dig og Arbejdsskadestyrelsen og allerede derfor er der ikke grundlag for modregning.

Endelig kan gensidigheden mangle, fordi den ene part har mistet rådigheden over midlerne. I [P 5/06](#) havde køberne deponeret købesummen og dermed mistet rådigheden over beløbet; betingelserne for modregning efter [konkurslovens § 42](#) var derfor ikke opfyldt, uanset at boet uretmæssigt havde fået beløbet udbetalt.

LOV	Konkursloven § 42	Selskabsskatteloven § 31, stk. 4	
PRAKSIS	Højesteret · Gyldighed af modregning og rækkevidden af Danske Lov 5-1-2 ved manglende fakturering i konkursbo Sø- og Handelsretten · Sag om uberettiget oppebåret deponeret købesum og modregning i konkursbo Byretten · Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag Landsskatteretten · Modregning af overskydende skat til dækning af datterselskabs restskat – Gensidighed og konneksitet ikke opfyldt Landsskatteretten · Modregning i moderselskabs overskydende skat for datterselskabs gæld afvist på grund af manglende gensidighed og afviklingsmodenhed Ankestyrelsen · Ankestyrelsens brug af modregning og krav om tilbagebetaling ved ændring af arbejdsskadeerstatning		03.09.2020 10.01.2007 21.02.2024 13.02.2012 19.05.2010 01.01.2012

§ 3 Afviklingsmodenhed og retskraft – timingens betydning

Betingelsen om afviklingsmodenhed betyder, at modfordringen skal være forfalden, og at hovedfordringen skal være frigørelsesmoden på modregningstidspunktet. Selv få dages fejl er nok til at ophæve modregningen.

I [10-00803](#) havde restskatten sidste rettidige betalingsdag den 20. november 2009, men SKAT gennemførte modregningen allerede den 13. november 2009. Kravet var dermed ikke afviklingsmodent, og modregningen blev ophævet – ud over at gensidigheds- og konneksitetsbetingelserne heller ikke var opfyldt.

Omvendt blev betingelsen anset for opfyldt i [12-0250176](#), hvor SKATs krav var forfaldent, og frigørelsestiden for selskabets overskydende selskabsskat var indtruffet på modregningsdagen.

For det offentlige er kontrollen af afviklingsmodenhed lempet: efter [gældsinddrivelsesloven § 9 a, stk. 2](#) er restanceinddrivelsesmyndigheden i begrundelsen alene forpligtet til at henvise til, at fordringen er under inddrivelse. Bestemmelsen blev indsat ved **lov nr. 551 af 29. maj 2018**, og af forarbejderne fremgår, at den "alene [regulerer] begrundelsespligten i forhold til den tidsmæssige betingelse for iværksættelse af modregning", dvs. netop afviklingsmodenheden. Logikken er, at betalingsfristen nødvendigvis må være overskredet, før en fordring kan overdrages til inddrivelse.

Retskraftbetingelsen angår, om modfordringen fortsat kan gøres gældende. Kravet spiller en fremtrædende rolle i inddrivelsespraksis. I [20-0004536](#) stadfæstede Landsskatteretten en modregning på 19.273,25 kr. i en rentegodtgørelse, fordi forældelsen var afbrudt ved udlæg i 2013 og efterfølgende suspenderet efter gældsinddrivelseslovens § 18 a. I [20-0053559](#) fastslog retten, at en fejlagtig firedobbelt momsindbetaling ikke udgjorde en undtagelse fra modregningsadgangen, når modregningsbetingelserne i øvrigt var opfyldt.

Retskraftbetingelsen kan derimod ikke bruges til at reparere en manglende hjemmel for selve kravet. I [19-0038244](#) kunne hovedstolen (grøn ejerafgift) inddrives ved modregning, men de påløbne inddrivelsesrenter på 394,44 kr. var uberettigede, fordi den skriftlige underretning om overdragelsen til inddrivelse ikke var sket. Tilsvarende delte Østre Landsret i [BS-45309/2019-OLR](#) modregningen op: inddrivelsesrenter af selve restskattekravene var korrekt pålagt, mens retsafgift, tilsigelsesgebyr og tilhørende renter ikke kunne opretholdes, da det underliggende udlæg var endeligt bortfaldet.

Endelig kan et bestridt eller uafklaret grundlag stå i vejen. I [BS-4483/2023-LYN](#) blev forfaldstidspunktet for hovedfordringen først anset for indtrådt, da den skattesag, fakturaen henviste til, var endeligt afsluttet i forhold til boet.

LOV

[Gældsinddrivelsesloven § 2, stk. 4](#)[Gældsinddrivelsesloven § 9a, stk. 2](#)[Gældsinddrivelsesloven § 18a, stk. 1](#)

PRAKSIS	Landsskatteretten · Sag om modregning i overskydende skat og tilbagebetaling af inddrivelsesrenter	27.01.2023
	Byretten · Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag	21.02.2024
	Landsskatteretten · Modregning i fejlagtig indbetaling på skattekonto til dækning af inddrivelsesrenter var lovlig	12.05.2022
	Landsskatteretten · Stadfæstelse af modregning i rentegodtgørelse til dækning af gæld under inddrivelse	17.01.2022
	Landsskatteretten · Manglende underretning om overdragelse til inddrivelse medfører uberettigede inddrivelsesrenter	17.01.2022
	Landsskatteretten · Modregning i selskabsskat for meget udbetalt omkostningsgodtgørelse	11.01.2013
	Landsskatteretten · Modregning i moderselskabs overskydende skat for datterselskabs gæld afvist på grund af manglende gensidighed og afviklingsmodenhed	19.05.2010

§ 4 Konneksitet – den udvidede modregningsadgang og dens grænser

Er hovedfordring og modfordring konnekse – dvs. udspringer af samme retsforhold – er modregningsadgangen udvidet på tre måder: modregningen har tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor kravene stod over for hinanden som udjævnelige; der kan modregnes, selv om modfordringen er forældet eller prækluderet; og de tidsmæssige begrænsninger i konkurslovens § 42 kan overskrides.

Konneksitetsbegrebet er imidlertid snævrere, end mange antager. Vestre Landsret fastslog i **TfS 2000.748 VLD**, at det ligger uden for en naturlig forståelse af begrebet at betegne samtlige skattekrav vedrørende samme indkomstår som ét retsforhold; kravene skal angå samme underforhold. Tilsvarende følger af **UfR 1997.1638 H**, at modregning af moms krav alene kan ske som konneks modregning, når kravene vedrører samme afgiftsperiode. Skattestyrelsen har samlet praksis i [A.D.13.3.3 Tvungen konneks modregning](#).

Det ledende danske præjudikat om konneksitet er Højesterets dom i [Sag 5/2016](#) og [Sag 11/2016](#) (**U 2016.3724 H / SKM2016.561.HR**). To konkursboer krævede fradrag for tab på uerholdelige fakturaer efter [momsloven § 27, stk. 6](#), mens SKAT havde et ældre krav på skyldig moms for samme afgiftsperioder. Parterne var enige om, at de almindelige betingelser i [konkurslovens § 42, stk. 1](#) ikke var opfyldt, da SKATs krav var stiftet før fristdagen og boernes krav efter. Højesteret tillod alligevel modregning:

Såvel konkursboernes krav som SKATs krav udspringer af de momsbelagte fakturaer, som har vist sig uerholdelige. Uden disse fakturaer havde konkursboerne ikke haft noget krav efter § 27, stk. 6, og SKATs krav på ikke betalt moms havde været tilsvarende mindre. De beløb, som konkursboerne har krav på efter momslovens § 27, stk. 6, indgår således reelt i SKATs krav på ikke betalt moms for den afgiftsperiode, hvor momsbeløbet indgår, og er dermed nært forbundet med restancen for denne afgiftsperiode.

At fradraget først kan foretages, når tabet konstateres – og dermed i en senere afgiftsperiode – ændrede ikke på konneksiteten.

Konneksitet kan også påberåbes af skyldneren. Landsskatteretten fastslog i [13-0225306](#), at en skatteyder kan forlange, at en restskat dækkes med tidligere opgjort overskydende skat for samme indkomstår, selv om beløbet allerede er anvendt til dækning af andre restancer eller et udlæg fra en privat kreditor. Det kræver dog en udtrykkelig anmodning, jf. **UfR 1997.1467 Ø** – en telefonisk henvendelse fra klagerens far blev anset for tilstrækkelig. Rettens rækkevidde er dog begrænset: i [19-0037249](#) fastslog Landsskatteretten, at retten til konneks modregning alene omfatter statslige restancer, og at en allerede gennemført udbetaling til en privat transporthaver var en privatretlig disposition uden for rettens kompetence.

Hvor konneksiteten mangler, falder modregningen. Tvistighedsnævnet ophævede i [45.2018](#) en arbejdsgivers modregning af et flytteopgørelseskrav i en elevs løn: lejeaftalen var indgået knap tre år før uddannelsesaftalen, og der forelå derfor ikke den nødvendige sammenhæng mellem kravene. Konneks modregning er også genkendt uden for det formueretlige kerneområde – [førtidspensionsvejledningen](#) beskriver den ulovbestemte regel om, at der uanset forbud mod kreditorforfølgning kan modregnes i krav på en ydelse, når der er snæver indbyrdes sammenhæng mellem hovedkrav og modkrav.

Et nyere eksempel på grænsedragningen er Vestre Landsrets dom i [BS-27256/2024-VLR](#), hvor en region – med dissens – fik medhold i at modregne en nedsættelse af hovedstolen i de efterbetalte renter i en genoptaget patientskadesag, med konneksiteten som et bærende hensyn.

LOV

[Konkursloven § 42, stk. 1](#)
[Momsloven § 27, stk. 6](#)

PRAKSIS

Højesteret · SKATs adgang til konneks modregning af moms krav i konkursboers fradrag for tab på debitorer

19.08.2016

Landsretten · Vestre Landsrets dom om regionens adgang til modregning i efterbetalte renter efter genoptagelse af en patientskadesag	16.06.2025
Landsskatteretten · Delvis imødekomme af konneks modregning i overskydende skat og spørgsmål om transport til privat kreditor	06.07.2021
Landsskatteretten · Ret til konneks modregning i overskydende skat til dækning af restskat for samme indkomstår	18.07.2013
Tvistighedsnævnet · Uberettiget modregning i elevløn for krav vedrørende lejemål	01.05.2019

§ 5 Modregning i konkurs – konkurslovens §§ 42-45

Konkurslovens kapitel 6 modificerer de almindelige betingelser på flere punkter. Efter [§ 42, stk. 1](#) kan den, der på fristdagen havde en fordring på skyldneren, benytte den til modregning med dens fulde beløb over for en fordring, som da tilkom skyldneren – **selv om fordringen ikke var forfalden**. Kravet om afviklingsmodenhed er dermed lempet, men til gengæld gælder en skarp tidsmæssig afgrænsning: der kan som udgangspunkt kun modregnes mellem fordringer, der begge er stiftet senest på fristdagen (stk. 1) eller begge i mellemprioroden frem til dekretet ([stk. 2](#)).

Modregning er dog udelukket, hvis den er udelukket "på grund af fordringernes beskaffenhed". Højesteret afviste imidlertid i [Sag 256/2011](#) (ebh-fonden mod Vestjysk Bank), at et ansvarligt lån på 100 mio. kr. havde en sådan beskaffenhed. Banken kunne modregne sine to almindelige banklån på i alt 140 mio. kr., og Finanstilsynets tilladelse til førtidsindfrielse forelå ved dekretets afsigelse. Om virkningstidspunktet udtalte Højesteret:

Som anført af landsretten gælder det i almindelighed, at virkningerne af en modregning efter § 42, stk. 1, skal regnes fra dekretet.

[§ 42, stk. 3](#) rammer den spekulative opkøbsmodregning: en fordring erhvervet fra tredjemand ved overdragelse eller retsforfølgning senere end tre måneder før fristdagen kan ikke anvendes til modregning – og heller ikke ved tidligere erhvervelse i ond tro om insolvensen. Højesteret afgrænsede bestemmelsen i [BS-33202/2019-HJR](#):

Det fremgår af ordlyden af § 42, stk. 3, og dens forarbejder, at bestemmelsen alene gælder, når fordringen er erhvervet ved overdragelse eller retsforfølgning. Hvis fordringen er erhvervet ved indfrielse af skyldnerens gæld til tredjemand, vil forholdet normalt ikke falde ind under § 42, stk. 3.

En direktør og eneejer, der havde indfriet sin personlige selvskyldnerkaution over for banken ved et akkorderet forlig, kunne derfor modregne – men **kun med det faktisk indbetalte beløb på 725.000 kr.**, ikke med den oprindelige gæld på 1.379.550,37 kr. Et selskabs indbetaling kunne heller ikke omgøres til eneejerens personlige modfordring. Nettoresultatet blev en betaling på 721.283,88 kr.

[§ 42, stk. 4](#) afskærer modregning, hvis skyldnerens krav mod fordringshaveren er erhvervet under omstændigheder, der i forbindelse med modregningen må sidestilles med en omstødelig betaling. I [BS-26054/2023-VLR](#) frifandt Vestre Landsret dog en entreprenør for et konkursbos krav på 682.703,75 kr. med den begrundelse, at modregningsadgangen reelt havde fungeret som sikkerhedsstillelse:

Penta Byg A/S' adgang til modregning i gælden vedrørende spartelarbejdet udgjorde Penta Byg A/S' sikkerhed for fyldestgørelse af sit nært forbundne tilgodehavende vedrørende spartelmassen over for en formodet økonomisk svag aftalepart.

Landsretten kvalificerede ordningen som "en rimelig, forretningsmæssigt begrundet ordning", der indebar, at boet under alle omstændigheder ikke ville have modtaget effektiv betaling – og dermed hverken berigelse for modregneren eller tab for boet.

De øvrige bestemmelser supplerer billedet:

Bestemmelse	Indhold
§ 43	Efterstillede krav efter § 98 kan ikke bruges til modregning, medmindre boet giver dækning for kravet
§ 44	Betingede fordringer: fordringshaveren skal indbetale sin skyld til boet; opfyldes betingelsen senere, kan beløbet kræves udbetalt som massekrav
§ 45	Overdrager boet en fordring, så fordringshaveren mister modregningsadgangen, skal boet erstatte det derved forvoldte tab

Konkursrådet gennemgår §§ 43-45 i [betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv., s. 177-](#)

. Risikofordelingen efter § 45 spillede en central rolle i Sø- og Handelsrettens dom i [H-15-05](#), hvor et konkursbo havde overdraget en fordring, som debitor derefter modregnede med et konnekst modkrav; boet bar efter overdragelsesaftalen risikoen og blev pålagt at erstatte erhververen 1.584.873,87 kr. I [BS-5999/2023-SHR](#) blev en forsikringsagents selvstændige modkrav på EUR 975.359,50 afvist over for konkursboet under henvisning til konkurslovens modregningsbegrænsninger.

LOV	Konkursloven § 42, stk. 1-5	Konkursloven § 43	Konkursloven § 44	Konkursloven § 45
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om modregning i konkursbo efter indfrielse af kautionsforpligtelse 06.11.2020 Højesteret · Bankens adgang til modregning i ansvarlig kapital ved konkurs (ebh-fonden mod Vestjysk Bank) 31.01.2013 Landsretten · Vestre Landsret frifinder Penta Byg A/S i sag om modregning og fakturaflytning før konkurs 06.01.2025 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Konkursbo tilkendes præmier og uoptjent agentprovision; modkrav afvist 29.04.2025 Sø- og Handelsretten · Sag om uberettiget oppebåret deponeret købesum og modregning i konkursbo 10.01.2007 Sø- og Handelsretten · Fortolkning af overdragelsesaftale: Konkursbo bar risikoen for modregning i overdraget fordring 17.03.2006			

§ 6 Konneks modregning ved siden af konkursloven – og § 42, stk. 5, om videreførte aftaler

Et centralt spørgsmål har været, om konkurslovens modregningsregler er udtømmende, eller om dansk rets almindelige regler om konneks modregning gælder ved siden af dem. Svaret er entydigt: de gælder ved siden af.

Højesteret afgjorde spørgsmålet for rekonstruktionens vedkommende i [BS-1590/2020-HJR \(UFR 2021.114 H\)](#). BFT Logistik blev begæret konkurs den 8. marts 2018 (fristdagen), rekonstruktion indledt den 3. april og konkursdekret afsagt den 1. maj. Salling Group havde et erstatningskrav for skader på opmagasinerede varer stiftet før fristdagen og ønskede at modregne det i boets krav på vederlag for transport- og lagerydelser leveret i rekonstruktionsperioden. Boet påberåbte sig [konkurslovens § 12 g, stk. 3](#), hvorefter en fordringshaver ikke kan anvende et krav omfattet af [§ 97](#) til modregning i skyldnerens krav i medfør af en videreført aftale. Højesteret udtalte:

Højesteret finder, at der ikke er holdepunkter i konkurslovens forarbejder for, at der bør gælde en snævrere adgang til modregning med konnekse krav under rekonstruktion end til modregning med konnekse krav i konkurs.

Og videre:

I den foreliggende sag udspringer både hovedkrav og modkrav direkte af samme kontrakt, og kravene er nært forbundne. Højesteret tiltræder herefter, at Salling Group kan modregne sit erstatningskrav i konkursboets betalingskrav.

Hverken lighedsprincippet eller rekonstruktionsinstituttets formål kunne begrænse den konnekse modregning. Konkursrådet havde i [betænkning nr. 1512/2009, s. 178](#) netop lagt til grund, at reglerne om modregning under rekonstruktion i vidt omfang skulle tilnærmes reglerne i konkurs.

Lovgiver har efterfølgende taget stilling til den situation, dommen efterlod åben. Ved ændringsloven om forebyggende rekonstruktion – vedtaget den 22. juni 2022 som led i implementeringen af rekonstruktions- og insolvensdirektivet og med ikrafttræden den 17. juli 2022 – blev der indsat et nyt [§ 42, stk. 5](#) i konkursloven:

En fordringshaver kan ikke anvende et krav omfattet af § 97 til modregning i boets krav i medfør af en aftale, som skyldneren har videreført efter § 9 e eller § 12 o, eller som boet er indtrådt i efter § 55. Angår aftalen løbende eller successive ydelser, gælder reglen i 1. pkt., uanset om kravene er konnekse.

Ændringen indebærer, at simple krav ikke længere kan modregnes i boets krav efter videreførte aftaler – og for løbende eller successive ydelser gælder forbuddet **uanset om kravene er konnekse**. Samme tilføjelse er indsat i [§ 12 g, stk. 3, 2. pkt.](#). Ved forebyggende rekonstruktion efter [§ 9 e](#) gælder tilsvarende. Baggrunden er beskrevet i [betænkning nr. 1579/2022, s. 339](#), hvor Konkursrådet netop gennemgår § 42's systematik og henviser til Højesterets accept af konneks modregning i [U 2016.3724 H](#).

For praksis betyder ændringen, at BS-1590/2020-HJR fortsat er retningsgivende for konneks modregning i almindelighed, men at netop den situation – modregning i boets vederlagskrav under en videreført løbende aftale – nu er lovreguleret i modsat retning. Konkursrådet har i samme betænkning ([s. 193](#)) fremhævet, at hensynet til blandt andet "muligheden for modregning" var afgørende for, at der skulle etableres fristdag ved forebyggende rekonstruktion.

LOV

[Konkursloven § 9e](#)

[Konkursloven § 12g, stk. 3](#)

[Konkursloven § 42, stk. 5](#)

[Konkursloven § 97](#)

PRAKSIS

Højesteret · Konneks modregning under rekonstruktion: Adgang til modregning med krav stiftet før fristdagen i vederlag optjent efter fristdagen

16.10.2020

Højesteret · SKAT's adgang til konneks modregning af moms krav i konkursboers fradrag for tab på debitorer

19.08.2016

§ 7 Modregning over for tredjemand – gældsbrevsloven §§ 18, 27 og 28

Når en fordring overdrages, opstår spørgsmålet, om skyldneren bevarer sin modregningsadgang over for erhververen. Gældsbrevsloven sonder skarpt mellem simple og negotiable fordringer.

Udgangspunktet for **simple fordringer og simple gældsbreve** er, at erhververen ikke får bedre ret end overdrageren, jf. [gældsbrevsloven § 27](#). For modregning konkretiseres dette i [§ 28](#):

En fordring på overdrageren kan skyldneren benytte til modregning, medmindre han har erhvervet fordringen efter det tidspunkt, da han fik kundskab eller formodning om overdragelsen. Var fordringen uforfalden på dette tidspunkt, kan den dog kun bruges til modregning, hvis den forfaldt senest samtidig med gældsbrevsfordringen.

Af forarbejderne til bestemmelsens oprindelige affattelse fremgår baggrunden klart:

Medens Skyldneren ifølge et negotiabelt Gælds brev i Almindelighed ikke overfor en senere Erhverver af dette kan kræve Modregning med Fordringer paa Overdrageren, jfr. § 18, er det med Hensyn til ikke-negotiable Fordringer efter nugældende dansk Ret Hovedreglen, at Skyldneren kan modregne saadanne Krav uanset Fordringens Overdragelse.

For **omsætningsgældsbreve** er adgangen langt snævrere. Efter [§ 18, stk. 1](#) kan skyldneren kun kræve modregning med fordringer på overdrageren, hvis erhververen vidste, at skyldneren havde en modregningseget fordring, og at skyldneren ville lide tab, hvis overdragelsen afskar modregning. Af forarbejderne fremgår, at det er en betingelse, at erhververen har fået gældsbrevet **i hænde** ved transport eller pantsætning. Til gengæld bevares konneks krav ubetinget, jf. [§ 18, stk. 2](#):

Adgangen til at modregne fordringer, der udspringer af samme retsforhold som gældsbrevsfordringen, bevares dog trods overdragelsen, medmindre andet følger af reglerne om indsigelser fra dette forhold.

Parallelreglen for digitale negotiable pantebreve i skibe findes i [søloven § 37 c](#), der er udformet ordret efter § 18-modellen.

På forbrugerområdet går beskyttelsen videre. Efter [kreditaftaleloven § 33, stk. 1](#) har forbrugeren over for erhververen ret til at gøre **enhver** indsigelse gældende, som kunne gøres gældende over for den oprindelige kreditgiver. *Ajourføring:* der er vedtaget en ændring af § 33, stk. 2, ved [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#), hvorefter oplysningspligten ved overdragelse påhviler den oprindelige kreditgiver; ændringen træder i kraft 20. november 2026 og er endnu ikke konsolideret i lovteksten.

I praksis anvendes § 28 rutinemæssigt af pengeinstitutter. I Finansielle Ankenævns sag [315/2015](#) modregnede banken restgælden på et lån i afdødes indestående efter boudlæg; nævnet fandt betingelserne opfyldt i overensstemmelse med § 28, og boudlægget afskar ikke modregningsretten.

Princippet i § 27 anvendes også, hvor kravet er overdraget den anden vej. I [12-0250176](#) havde et selskab fået overdraget en klients krav på omkostningsgodtgørelse; da beløbet delvis skulle tilbagebetales, var SKATs tilbagebetalingskrav rettet mod selskabet, og gensidigheden blev bekræftet netop med henvisning til, at erhververen ikke får bedre ret end overdrageren.

Overdragelse kan omvendt ødelægge modregningsadgangen – og udløse erstatningsansvar. I konkurs er dette lovfæstet i [konkursloven § 45](#), som var afgørende i [H-15-05](#). Uden for konkurs kan en transport til en privat kreditor derimod effektivt forhindre efterfølgende konneks modregning, jf. [19-0037249](#), hvor Landsskatteretten afviste at pålægge Gældsstyrelsen at tilbagebøge et beløb udbetalt efter en transporterklæring

– modsat [13-0225306](#), hvor et udlæg i den overskydende skat måtte vige for skatteyderens konneks modregningsret.

LOV	Gældsbrevsloven § 18, stk. 1, 2	Gældsbrevsloven § 27	Gældsbrevsloven § 28
	Konkursloven § 45	Kreditaftaleloven § 33, stk. 1	Søloven § 37c
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Fortolkning af overdragelsesaftale: Konkursbo bar risikoen for modregning i overdraget fordring 17.03.2006 Landsskatteretten · Delvis imødekommelse af konneks modregning i overskydende skat og spørgsmål om transport til privat kreditor 06.07.2021 Landsskatteretten · Ret til konneks modregning i overskydende skat til dækning af restskat for samme indkomstår 18.07.2013 Landsskatteretten · Modregning i selskabsskat for meget udbetalt omkostningsgodtgørelse 11.01.2013 Det finansielle ankenævn · Danske Banks modregning af lån i boudlæg efter dødsfald 14.12.2016		

§ 8 Det offentlige modregning – gældsinddrivelsesloven §§ 7-9 a og begrundelseskravet

Det offentlige modregner i vidt omfang gæld i udbetalinger til skyldnere. Retsgrundlaget er de almindelige uskrevne betingelser suppleret af gældsinddrivelseslovens særregler.

[Gældsinddrivelsesloven § 7, stk. 1](#) fastlægger dækningsrækkefølgen, når en udbetaling kun delvis dækker skyldnerens gæld: først fordringer under opkrævning hos den udbetalende myndighed selv, dernæst fordringer modtaget hos restanceinddrivelsesmyndigheden til inddrivelse, og endelig andre fordringer under opkrævning. Den nærmere praktiske afvikling – herunder prioriteringen af fordringer, der er konstateret retskraftige og uden datafejl – er reguleret i [gældsinddrivelsesbekendtgørelsen § 50](#).

Den mest indgribende særregel er [§ 9 a, stk. 1](#):

I de tilfælde, hvor modregning gennemføres på baggrund af en beslutning, der træffes af restanceinddrivelsesmyndigheden, eller gennemføres af told- og skatteforvaltningen som fordringshaver, kan modregning ske uden partshøring af skyldneren og uden forudgående vurdering af dennes økonomiske forhold.

Denne bestemmelse er gennemgående i Landsskatterettens praksis. I [22-0091475](#) stadfæstede retten modregning af 3.681 kr. i en enlig fars børne- og ungeydelse for daginstitutionsgæld, netop fordi loven tillader modregning i hele ydelsen uden forudgående vurdering af skyldnerens økonomi. Efter [§ 9 a, stk. 4](#) har modregningen virkning fra beslutningstidspunktet og er gyldig, selv om underretning ikke sker.

Begrundelseskravet har været genstand for Folketingets Ombudsmands undersøgelse i [FOB 2020-27 om Gældsstyrelsens begrundelse i afgørelser om modregning](#). Sagen angik, at Gældsstyrelsens standardbrev fra modregningskomponent "M" gengav dansk rets almindelige betingelser i meget kortfattet punktform. Ombudsmanden lagde til grund, at [§ 9 a, stk. 2](#) skal fortolkes i lyset af forarbejderne og kun regulerer begrundelsespligten i forhold til afviklingsmodenheden – ikke de øvrige betingelser. Han udtalte:

Jeg er på den baggrund enig med Gældsstyrelsen i, at en skyldner i begrundelsen for en afgørelse om modregning, for at kunne identificere fordringen eller fordringerne, der modregnes i – og for at begrundelsen opfylder kravene i forvaltningslovens § 24, stk. 2 – skal have oplysninger om, hvilken fordring der er tale om, herunder om fordringstypen, fordringshaveren, det aktuelle beløb og gældens periode eller stiftelsesdato.

Ombudsmanden fandt derimod ikke anledning til at kritisere, at begrundelserne ikke indeholdt en nærmere redegørelse for de faktiske omstændigheder bag retskraftvurderingen. Han lagde blandt andet vægt på, at skyldneren gennem det forudgående inddrivelsesforløb vil være bekendt med gælden, og at Gældsstyrelsen kan redegøre nærmere, hvis skyldneren spørger. Ombudsmanden mindede samtidig om det generelle princip fra **FOB 2003.552**, at når en afgørelse hviler på uskrevne regler, skal begrundelsen indeholde en kort gengivelse af det uskrevne retsgrundlag, som myndigheden forstår og anvender det, jf. [forvaltningsloven § 24, stk. 1](#).

1. Gældsstyrelsen valgte som følge af undersøgelsen at udvide beskrivelsen af modregningsbetingelserne i standardbrevene og at indsætte et link til Den juridiske vejledning, afsnit A.D.13.

Et selvstændigt – og ofte overset – retsgrundlag er [Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 22. november 1983 om begrænsning af statens modregningsret](#). Efter Højesterets dom **U 1982.24 H** kan en statsmyndighed som udgangspunkt modregne med en fordring, der tilkommer en anden statsmyndighed, men regeringen besluttede at begrænse denne adgang:

Man skal derfor efter beslutning i regeringen anmode styrelserne om fremover at undlade at modregne statslige krav uden for formuerettens område, herunder renter og sagsomkostninger i anledning af sådanne krav, i krav på nederlag for leverancer, entrepriser og arbejds- og tjenesteydelser samt andre formueretlige krav mod staten.

Regreskrav vedrørende indfrieede kautioner og andre krav inden for formuerettens område berøres ikke.

Inden for strafferetsplejen er praksis samlet i [Rigsadvokatmeddelelsen om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, afsnit 4.13](#). Er de almindelige betingelser opfyldt, kan der modregnes med sagsomkostninger og bøder i erstatning for uberettiget strafferetlig forfølgning – også når sagsomkostningerne vedrører andre straffesager, jf. **U 1988.1057 H**. Kompetencen følger fordringen: når kravet overdrages til restanceinddrivelsesmyndigheden, overgår også modregningsbeføjelsen dertil. På kriminalforsorgens område findes en særlig lovhjemmel i [modregningsbekendtgørelsen § 6](#) om modregning af bøder for udeblivelse fra afsoning i den indsatte beskæftigelsesvederlag – her udtrykkeligt "uanset at den indsatte ikke har haft evne til at betale bøden".

LOV

[Forvaltningsloven § 24, stk. 1, 2](#)
[Gældsinddrivelsesloven § 7, stk. 1](#)
[Gældsinddrivelsesloven § 9a, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS	Landsretten · Sag om modregning i overskydende skat og tilbagebetaling af inddrivelsesrenter	27.01.2023
	Landsskatteretten · Modregning i børne- og ungedyelse for daginstitutionsgæld	14.04.2023
	Landsskatteretten · Modregning i fejlagtig indbetaling på skattekonto til dækning af inddrivelsesrenter var lovlig	12.05.2022
	Landsskatteretten · Stadfæstelse af modregning i rentegodtgørelse til dækning af gæld under inddrivelse	17.01.2022

§ 9 Modregningsforbud, beskyttede krav og trangsbeneficiet

Selv om alle betingelser er opfyldt, kan modregning være udelukket – enten ved udtrykkelig lovbestemmelse, ved kravets særlige formål eller af hensyn til skyldnerens eksistensminimum.

Lovbestemte forbud. Det skarpeste eksempel er [skatteforvaltningsloven § 52, stk. 8](#), hvorefter kravet på omkostningsgodtgørelse hverken kan sælges, pantsættes eller overdrages, og "i øvrigt ikke [kan] gøres til genstand for retsforfølgning eller modregning over for den godtgørelsesberettigede". Landsskatteretten læste bestemmelsen som et absolut forbud, men Østre Landsret ændrede dette i [BS-37642/2024-OLR](#). Skatteyderen var pålagt 5,7 mio. kr. i sagsomkostninger og havde fået bevilget 2,85 mio. kr. i omkostningsgodtgørelse;

Skattestyrelsen modregnede godtgørelsen direkte i sagsomkostningskravet. Landsretten fandt kravene direkte forbundne og udsprunget af samme retsforhold og udtalte:

Ved modregning mellem den godtgjorte del af de pålagte sagsomkostninger med halvdelen af det sagsomkostningsbeløb, som Skatteministeriet er tilkendt, frigøres Sagsøgte for betalingsforpligtelsen vedrørende denne del. Landsretten finder, at modregning i et sådan tilfælde ikke er i strid med lovens forbud mod modregning.

Dommen illustrerer den generelle fortolkningsregel: et modregningsforbud rammer som udgangspunkt ikke konneks modregning, medmindre lovgiver har taget udtrykkelig stilling. Netop det har lovgiver gjort i [gældsinddrivelsesloven § 8 b, stk. 4](#), hvorefter skyldneren for udbetalingsbeløb overført til restanceinddrivelsesmyndigheden "ikke [kan] påberåbe sig ret til modregning". Skattestyrelsen anfører i [A.D.13.3.3](#), at reglen er en fravigelse af de almindelige formueretlige principper og gælder alle former for modregning, **også** den konnekse. Bestemmelsen er senest ændret ved [§ 37 i lov om nemkonto](#).

Andre bestemmelser afskærer modregning fuldstændigt i bestemte udbetalinger, fx [værdisikringsbekendtgørelsen § 8](#) og [nedlukningsbekendtgørelsen § 38](#).

Kravets særlige formål. Modregning kan være udelukket, hvor fordringen mod det offentlige har et specielt formål, som ville forspildes ved modregning. [Vejledningen til repatrieringsloven](#) beskriver dette princip og nævner Told- og Skattestyrelsens praksis om, at modregning er udelukket i arbejdslegater, igangsætningsstipendier, præmieringer, kunsthonorarer og livsvarige ydelser fra Statens Kunstfond.

Samme tankegang gælder øremærkede midler i private hænder. Advokatnævnet pålagde i [02-0301-06-1060](#) en advokat en tillægsbøde på 10.000 kr. og pligt til at tilbagebetale 64.654,18 kr., fordi han havde modregnet sit salærtilgodehavende i et beløb, klienten havde indbetalt øremærket til opfyldelse af en landsretsdom. Tilsvarende blev en advokat i [2025-1549](#) idømt en skærpet bøde på 20.000 kr. for kun delvist at videreoverføre et sagsomkostningsbeløb tilkendt modparten, med henvisning til at hans egen klient ikke havde betalt selvriskoen. Også manglende afregning ved modregning kan udløse disciplinæransvar, jf. [02-0401-4-1806](#) og byrettens stadfæstelse af en bøde på 20.000 kr. i [BS-1512/2007-HOL](#) for uberettiget modregning i deponeret købesum.

Trangsbeneficiet. Ved modregning i indeståender sætter princippet i [retsplejeloven § 509](#) en reel grænse. Finansielle Ankenævns praksis viser dog, at grænsen respekteres, når skyldneren efter modregningen har midler til rimelige leveomkostninger. I [431/2022](#) kunne banken modregne 40.000 kr. i en arv på 85.391,27 kr., da restsaldoen på ca. 15.400 kr. oversteg klagerens månedlige kontanthjælp. I [264/2024](#) var modregning i pensionsmidler udbetalt i utide berettiget, netop fordi midlerne ikke længere var kreditorbeskyttede. Tilsvarende i [225/2024](#) om private lånemidler til boligudgifter, [410/2010](#) om modregning på budgetkonto efter indledt gældssanering og [62/2020](#) om modregning i en kontanthjælpsmodtagers konto. I [205/2019](#) tilbageførte banken flere modregninger, men klageren kunne ikke dokumentere noget tab som følge af dem.

Ankestyrelsen har i principmeddelelsen [21-25](#) fastlagt, hvordan likvid formue på kreditorbeskyttede konti skal behandles ved betalingsevnevurderingen, når der modregnes i fremtidige sociale ydelser. Uden for det offentlige gælder tilsvarende hensyn: [vejledningen om opkrævning af danske bidragskrav](#) fastslår med henvisning til Ankestyrelsens principafgørelse 41-14, at modregning i underholdsbidrag både kræver konneksitet og en konkret vurdering af, om bidragsmodtageren efter modregningen kan dække rimelige leveomkostninger.

Endelig kan særlige ordninger begrænse modregning i praksis: Huslejenævnet afviste i [169-129690](#) en lejers forsøg på at "bo depositum op" ved modregning i beboerindskuddet.

LOV

Gældsinddrivelsesloven § 8b, stk. 4

Retsplejeloven § 509

Skatteforvaltningsloven § 52, stk. 8

PRAKSIS	Landsretten · Østre Landsret godkender Skatteministeriets modregning af omkostningsgodtgørelse i pålagte sagsomkostninger	25.06.2025
	Byretten · Dom om stadfæstelse af Advokatnævnets kendelse vedrørende uberettiget modregning af salærkrav	20.04.2009
	Det finansielle ankenævn · Spar Nord Banks modregning i førtidig udbetaling af pensionsmidler var berettiget trods klagers indsigelse om transgbeneficium	04.03.2025
	Det finansielle ankenævn · Bankens modregning i private lånemidler til boligudgifter fundet berettiget	12.02.2025
	Det finansielle ankenævn · Bank berettiget til at modregne i arv med respekt af transgbeneficiet	31.05.2023
	Det finansielle ankenævn · Pengeinstitut frifundet i sag om modregning af låneydelser i kontanthjælpsmodtagers konto	07.09.2020
	Det finansielle ankenævn · Krav om nedskrivning af gæld og erstatning for påstået tab som følge af bankens modregning	31.03.2020
	Det finansielle ankenævn · Andelskassens modregning på budgetkonto efter indledning af gældssanering var berettiget	21.09.2011
	Advokatnævnet · Advokat pålagt skærpet bøde for at tilbageholde tilkendt sagsomkostningsbeløb fra modpart	11.12.2025
	Advokatnævnet · Advokat pålagt tillægsbøde på 10.000 kr. for at modregne salær i øremærket domsbeløb på klientkonto	08.05.2008
	Advokatnævnet · Advokat idømt bøde på 5.000 kr. for manglende fakturaudstedelse ved modregning af salær og tilbageholdelse af sagsakter	24.03.2006
	Ankestyrelsen · Modregning i pension og boligstøtte – betydningen af kreditorbeskyttet formue ved betalingsevnevurdering	08.01.2026
	Huslejenævnet · Godkendelse af istandsættelsesudgifter ved fraflytning og afvisning af lejers modregningskrav i depositum	15.09.2025

Modregningserklæringen, virkningstidspunkt og de processuelle

§ 10 rammer

Modregning gennemføres ikke automatisk. Ved tvungen ikke-konneks modregning iværksættes den ved en modregningserklæring, der har karakter af et påbud til hovedmanden. Hovedmanden kan ikke afvise erklæringen, og den får virkning, så snart den er kommet frem. Fordringerne består med deres fulde beløb, indtil erklæringen er nået frem.

Højesteret anvendte dette princip i [BS-47180/2019-HJR](#): betingelserne var opfyldt den 6. maj 2016, hvor direktøren i en mail bekræftede, at lånet var udlignet, og gælden ophørte netop på dette tidspunkt. At parterne i strid med momslovgivningen havde udskudt faktureringen, gjorde ikke aftalen ugyldig efter Danske Lov 5-1-2.

For konnekse krav gælder derimod, at modregningen har **tilbagevirkende kraft** til det tidspunkt, hvor fordringerne stod over for hinanden som udjævnelige. I konkurs regnes virkningerne af modregning efter [konkurslovens § 42, stk. 1](#) fra dekretedagen, jf. [Sag 256/2011](#). For det offentlige gælder efter [gældsinddrivelsesloven § 9 a, stk. 4](#), at modregningen har virkning fra beslutningstidspunktet, og at den er gyldig, selv om underretning ikke sker – klagefristen løber dog senest fra 1-årsdagen for virkningstidspunktet.

Der gælder ingen almindelig pligt til at varsle en privat modregning. Finansielle Ankenævn fandt i [315/2015](#), at der ikke forelå omstændigheder, der forpligtede banken til at informere om den forestående modregning

før den endelige opgørelse. For det offentlige er partshøring udtrykkeligt fravalgt i § 9 a, stk. 1, mens kommunale modregninger uden for gældsinddrivelseslovens område fortsat kræver partshøring, begrundelse og klagevejledning efter almindelige forvaltningsretlige regler, jf. [vejledningen til repatrieringsloven](#).

Processuelt kan modregning gøres gældende i flere fora. Under fogedsagen kan skyldneren gøre indsigelse om, at kravet er indfriet ved modregning – spørgsmålet var netop genstand for [FS-256141/2012-KBH](#), hvor parterne var dømt til at betale hinanden modgående beløb i samme dom. I konkurs har skifteretten kompetence til at pådømme et modkrav, der gøres gældende til modregning mod et anerkendt krav i boet, jf. Østre Landsrets kendelse i [BS-3456/2009-OLR](#). Men en modregningserklæring afgivet over for tredjemand kan ikke sidestilles med en tilbagekaldelse af en fordringsanmeldelse i boet – kurator kan derfor fortsat gennemføre fordringsprøvelsen, og fristen i konkurslovens § 133 løber, jf. [P-14-14](#).

Endelig kan der modregnes i midler, der ikke er særligt beskyttede, selv om de er øremærkede til et bestemt formål mellem tredjemænd. I [BS-3648/2017-HRS](#) fandt Retten i Horsens, at gebyrbeløb forudbetalt til Geodatastyrelsen ikke var beskyttet mod en landinspektørs modregning af sit honorartilgodehavende.

LOV	Gældsinddrivelsesloven § 9a, stk. 1, 4	Konkursloven § 42, stk. 1	Konkursloven § 133
PRAKSIS	Højesteret · Gyldighed af modregning og rækkevidden af Danske Lov 5-1-2 ved manglende fakturering i konkursbo 03.09.2020 Højesteret · Bankens adgang til modregning i ansvarlig kapital ved konkurs (ebh-fonden mod Vestjysk Bank) 31.01.2013 Landsretten · Kendelse om kompetence til at pådømme modkrav i konkursbo 07.06.2010 Sø- og Handelsretten · Afgørelse om afvisning af sag anlagt for sent efter fordringsprøvelse i konkursbo 20.04.2015 Byretten · Retten i Horsens afsiger dom i sag om aftaleforhold og modregning mellem Real Capital A/S og landinspektør 19.06.2018 Byretten · Sag om modregning af fordring i fogedsag 20.03.2013 Det finansielle ankenævn · Danske Banks modregning af lån i boudlæg efter dødsfald 14.12.2016		

§ 11 Sammenfatning – hvad praksis viser

Praksis tegner et forholdsvis klart billede af, hvornår modregning lykkes, og hvornår den falder.

De fire betingelser er reelle spærringer, ikke formalia. Landsskatterettens afgørelser i [10-00803](#) og [10-00668](#) viser, at heller ikke det offentlige kan modregne på tværs af juridiske personer, uanset sambeskatning og koncernforbindelse. Byrettens dom i [BS-4483/2023-LYN](#) viser det samme fra den private side: den, der påberåber sig modregning, skal kunne dokumentere gensidigheden.

Konneksitet er den store undtagelse – men den skal være reel. Højesteret har i [Sag 5/2016](#) og [Sag 11/2016](#) og [BS-1590/2020-HJR](#) accepteret konneks modregning både på tværs af konkursens fristdag og under rekonstruktion, når kravene udspringer af samme fakturagrundlag eller samme kontrakt. Men [Tfs 2000.748 VLD](#) og Tvistighedsnævnets afgørelse i [45.2018](#) markerer grænsen: tidsmæssigt sammenfald eller aftaler mellem de samme parter er ikke i sig selv konneksitet.

I konkurs er modregningsadgangen både udvidet og indsnævret. Uforfaldne krav kan bruges ([§ 42, stk. 1](#)), men den, der køber en fordring op i tiden op mod fristdagen, afskæres ([§ 42, stk. 3](#)) – dog ikke ved subrogation efter kautionsindfrielse, jf. [BS-33202/2019-HJR](#), hvor modregning til gengæld kun kunne ske med det faktisk

afholdte tab. Efter lovændringen i 2022 er der desuden et absolut forbud i [§ 42, stk. 5](#) mod at modregne simple krav i boets krav under videreførte aftaler om løbende ydelser, uanset konneksitet.

Modregningsadgangen fungerer i praksis som en sikkerhedsret. Det er den underliggende pointe i [BS-26054/2023-VLR](#), hvor Vestre Landsret anerkendte modregningsadgangen som "en rimelig, forretningsmæssigt begrundet ordning" og dermed som leverandørens sikkerhed over for en økonomisk svag aftalepart – med den konsekvens at boet ikke havde lidt noget tab. Omvendt kan modregningsadgangen gå tabt ved boets overdragelse af fordringen, hvilket udløser erstatningspligt efter [§ 45](#), jf. [H-15-05](#).

Modregningsforbud fortolkes indskrænkende over for konneks krav. [BS-37642/2024-OLR](#) er den centrale nyere afgørelse: selv en ordlyd som "kan i øvrigt ikke gøres til genstand for ... modregning" i [skatteforvaltningsloven § 52, stk. 8](#) rammer ikke modregning mellem godtgørelsen og netop de sagsomkostninger, den skal dække. Vil lovgiver også ramme konneks modregning, må det siges udtrykkeligt – som i [gældsinddrivelsesloven § 8 b, stk. 4](#) og i [konkursloven § 42, stk. 5](#).

Det offentliges modregning er procesretligt lempet, men ikke materielt. [Gældsinddrivelsesloven § 9 a](#) fritager for partshøring, økonomisk vurdering og detaljeret begrundelse om afviklingsmodenhed – men de materielle betingelser skal fortsat være opfyldt, og Landsskatteretten ophæver rutinemæssigt modregninger, hvor de ikke er. Folketingets Ombudsmands undersøgelse i [FOB 2020-27](#) førte til, at Gældsstyrelsen udvidede sin beskrivelse af de uskrevede modregningsbetingelser i standardbrevene – et konkret eksempel på, at begrundelseskravet ved uskrevede regler har praktisk gennemslagskraft.

For beslægtede spørgsmål henvises til praksisoversigterne om [konkurs](#), [rekonstruktion](#), [omstødelse i konkurs](#) og [forældelse af pengekrav](#).

LOV

Gældsinddrivelsesloven § 8b, stk. 4

Gældsinddrivelsesloven § 9a

Konkursloven § 42, stk. 1, 3, 5

Konkursloven § 45

Skatteforvaltningsloven § 52, stk. 8

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om modregning i konkursbo efter indfrielse af kautionsforpligtelse

06.11.2020

Højesteret · Konneks modregning under rekonstruktion: Adgang til modregning med krav stiftet før fristdagen i vederlag optjent efter fristdagen

16.10.2020

Højesteret · SKATs adgang til konneks modregning af moms krav i konkursboers fradrag for tab på debitorer

19.08.2016

Landsretten · Østre Landsret godkender Skatteministeriets modregning af omkostningsgodtgørelse i pålagte sagsomkostninger

25.06.2025

Landsretten · Vestre Landsret frifinder Penta Byg A/S i sag om modregning og fakturaflytning før konkurs

06.01.2025

Sø- og Handelsretten · Fortolkning af overdragelsesaftale: Konkursbo bærer risikoen for modregning i overdraget fordring

17.03.2006

Byretten · Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag

21.02.2024

Landsskatteretten · Modregning af overskydende skat til dækning af datterselskabs restskat – Gensidighed og konneksitet ikke opfyldt

13.02.2012

Landsskatteretten · Modregning i moderselskabs overskydende skat for datterselskabs gæld afvist på grund af manglende gensidighed og afviklingsmodenhed

19.05.2010

Tvistighedsnævnet · Uberettiget modregning i elevløn for krav vedrørende lejemål

01.05.2019

Gældsbrevsloven § 18	stk. 1, 2	Gældsbrevsloven § 28	
Gældsinddrivelsesloven § 7	stk. 1	Gældsinddrivelsesloven § 9a	stk. 1, 2
Konkursloven § 42	stk. 1-5	Konkursloven § 44	
Konkursloven § 45		Skatteforvaltningsloven § 52	stk. 8

MATERIALE Citerede afgørelser

41 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

5

06.11.2020	Højesterets dom om modregning i konkursbo efter indfrielse af kautionsforpligtelse	bs-33202-2019-hjr
16.10.2020	Konneks modregning under rekonstruktion: Adgang til modregning med krav stiftet før fristdagen i vederlag optjent efter fristdagen	bs-1590-2020-hjr
03.09.2020	Gyldighed af modregning og rækkevidden af Danske Lov 5-1-2 ved manglende fakturering i konkursbo	bs-47180-2019-hjr
19.08.2016	SKATs adgang til konneks modregning af moms krav i konkursboers fradrag for tab på debitorer	5-2016-- og-11-2016
31.01.2013	Bankens adgang til modregning i ansvarlig kapital ved konkurs (ebh-fonden mod Vestjysk Bank)	256-2011

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

5

25.06.2025	Østre Landsret godkender Skatteministeriets modregning af omkostningsgodtgørelse i pålagte sagsomkostninger	9885-11567
16.06.2025	Vestre Landsrets dom om regionens adgang til modregning i efterbetalte renter efter genoptagelse af en patientskadesag	10320-12131
06.01.2025	Vestre Landsret frifinder Penta Byg A/S i sag om modregning og fakturaflytning før konkurs	10294-12094
27.01.2023	Sag om modregning i overskydende skat og tilbagebetaling af inddrivelsesrenter	2719-3239
07.06.2010	Kendelse om kompetence til at pådømme modkrav i konkursbo	4776-5748

SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET

4

29.04.2025	Sø- og Handelsretten: Konkursbo tilkendes præmier og uoptjent agentprovision; modkrav afvist	BS-5999/2023-SHR
20.04.2015	Afgørelse om afvisning af sag anlagt for sent efter fordringsprøvelse i konkursbo	P-14-14
10.01.2007	Sag om uberettiget oppebåret deponeret købesum og modregning i konkursbo	P 5/06
17.03.2006	Fortolkning af overdragelsesaftale: Konkursbo bar risikoen for modregning i overdraget fordring	H-15-05

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

4

21.02.2024	Selskab dømt til at betale restkøbesum for bil trods krav om modregning og uafklaret skattesag	9683-11302
19.06.2018	Retten i Horsens afsiger dom i sag om aftaleforhold og modregning mellem Real Capital A/S og landinspektør	968-1167
20.03.2013	Sag om modregning af fordring i fogedsag	6049-7236
20.04.2009	Dom om stadfæstelse af Advokatnævnets kendelse vedrørende uberettiget modregning af salærkrav	4936-5950

LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS 9

14.04.2023	Modregning i børne- og ungeydelse for daginstitutionsgæld	22-0091475
12.05.2022	Modregning i fejlagtig indbetaling på skattekonto til dækning af inddrivelsesrenter var lovlig	20-0053559
17.01.2022	Manglende underretning om overdragelse til inddrivelse medfører uberettigede inddrivelsesrenter	19-0038244
17.01.2022	Stadfæstelse af modregning i rentegodtgørelse til dækning af gæld under inddrivelse	20-0004536
06.07.2021	Delvis imødekommelse af konneks modregning i overskydende skat og spørgsmål om transport til privat kreditor	19-0037249
18.07.2013	Ret til konneks modregning i overskydende skat til dækning af restskat for samme indkomstår	13-0225306
11.01.2013	Modregning i selskabsskat for meget udbetalt omkostningsgodtgørelse	12-0250176
13.02.2012	Modregning af overskydende skat til dækning af datterselskabs restskat – Gensidighed og konneksitet ikke opfyldt	10-00668
19.05.2010	Modregning i moderselskabs overskydende skat for datterselskabs gæld afvist på grund af manglende gensidighed og afviklingsmodenhed	10-00803

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS 7

04.03.2025	Spar Nord Banks modregning i førtidig udbetaling af pensionsmidler var berettiget trods klagers indsigelse om trangsbeficiem	264/2024
12.02.2025	Bankens modregning i private lånemidler til boligudgifter fundet berettiget	225/2024
31.05.2023	Bank berettiget til at modregne i arv med respekt af trangsbeficiet	431/2022
07.09.2020	Pengeinstitut frifundet i sag om modregning af låneydelser i kontanthjælpsmodtagers konto	62/2020
31.03.2020	Krav om nedskrivning af gæld og erstatning for påstået tab som følge af bankens modregning	205/2019
14.12.2016	Danske Banks modregning af lån i boudlæg efter dødsfald	315/2015
21.09.2011	Andelskassens modregning på budgetkonto efter indledning af gældssanering var berettiget	410/2010

ADVOKATNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

11.12.2025	Advokat pålagt skærpet bøde for at tilbageholde tilkendt sagsomkostningsbeløb fra modpart	2025-1549
08.05.2008	Advokat pålagt tillægsbøde på 10.000 kr. for at modregne salær i øremærket domsbeløb på klientkonto	02-0301-06-1060
24.03.2006	Advokat idømt bøde på 5.000 kr. for manglende fakturaudstedelse ved modregning af salær og tilbageholdelse af sagsakter	02-0401-4-1806
ANKESTYRELSEN · NÆVN / KLAGEINSTANS		2
08.01.2026	Modregning i pension og boligstøtte – betydningen af kreditorbeskyttet formue ved betalingsevnevurdering	21-25
01.01.2012	Ankestyrelsens brug af modregning og krav om tilbagebetaling ved ændring af arbejdsskadeerstatning	96-12
HUSLEJENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
15.09.2025	Godkendelse af istandsættelsesudgifter ved fraflytning og afvisning af lejers modregningskrav i depositum	169-129690
TVISTIGHEDSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
01.05.2019	Uberettiget modregning i elevløn for krav vedrørende lejemål	45.2018

FORARBEJDE Betænkninger

2 referencer

Betænkning om rekonstruktion mv.

nr. 1512 · 2009 · Justitsministeriet

Betænkning om revision af reglerne om rekonstruktion, herunder implementering af rekonstruktions- og insolvensdirektivet

nr. 1579 · 2022 · Justitsministeriet

08

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over retsfortabende passivitet som rettighedsfortabelsesgrund

Simpel og kvalificeret passivitet, reaktionsbegrundende omstændigheder og indrettelseshensyn

Version 2 · Opdateret 6. sep. 2026 · 70 afgørelser · 1980-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Retsfortabende passivitet er en ulovbestemt obligationsretlig grundsætning om, at en kreditor – eller en part der vil påberåbe sig en indsigelse, et hævekrav eller anfægte en afgørelse – kan miste sin ret ved at forholde sig passiv i længere tid, selv om kravet ikke er forældet. Grundsætningen er ikke lovreguleret; dens dogmatiske ramme er formuleret i Folketingets Ombudsmands udtalelse FOB 2019-17 med henvisning til Ravnkilde, Ussing og Gomard, og den bygger på en sondring mellem simpel passivitet (skyldner i oprindelig god tro) og kvalificeret passivitet (skyldner i oprindelig ond tro, men efterfølgende god tro som følge af reaktionsbegrundende omstændigheder). Praksis fra Højesteret, landsretterne, Sø- og Handelsretten, Planklagenævnet, Ligebehandlingsnævnet, huslejenævnene og ankenævnene viser, at afgørelsen altid beror på en helhedsvurdering af tidsforløbet, modpartens berettigede forventning og indrettelse, og om det kan bebrejdes den passive part, at kravet ikke blev rejst tidligere.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Passivitet er ikke lovreguleret, men følger af ulovbestemte obligationsretlige grundsætninger, og et krav kan derfor bortfalde ved passivitet selv om forældelsesfristen ikke er udløbet.
- 02 Simpel passivitet forudsætter, at skyldneren har været i oprindelig god tro om fordringens eksistens; kun da kan fordringen ophøre alene på grund af kreditors uvirksomhed.
- 03 Kvalificeret passivitet foreligger, hvor skyldneren var i oprindelig ond tro, men efterfølgende kommer i god tro, fordi der er indtrådt reaktionsbegrundende omstændigheder, som kreditor trods forventet reaktion ikke reagerer på.
- 04 Kreditor har en skærpet reaktionspligt, når skyldneren forsøger at indfri sin gæld, og kreditor burde indse, at skyldneren anser betalingen for at være en indfrielse.
- 05 Der findes ingen fast frist; kreditor skal reagere inden rimelig tid og efter omstændighederne uden ugrundet ophold, men med hensyntagen til kreditors mulighed for at opgøre kravet.

- 06 Den blotte tidsforløb er ikke nok – der skal tillige foreligge en berettiget forventning hos modparten om, at kravet er opgivet, og typisk en indrettelse i tillid hertil.
- 07 Højesteret har fastslået, at passivitetsgrundsætningen gælder for parter adgang til at anfægte forvaltningsafgørelser, selv om der ikke er lovbestemte søgsmålsfrister.
- 08 En ny lægefaglig vurdering af allerede kendte oplysninger vækker ikke en indtrådt passivitet til live igen; kun nye faktiske oplysninger kan det.
- 09 Passivitet kan ikke i sig selv opretholde en uhjemlet – og dermed ugyldig – forvaltningsafgørelse, medmindre borgeren i god tro har indrettet sig så indgribende, at annullation ville være uforholdsmæssig.
- 10 Særlige lovregulerede refusions- og fristsystemer kan efter forældelseslovens § 28 udelukke både forældelseslovens frister og passivitetsbetragtninger, jf. mellemkommunal refusion.
- 11 Myndighedspassivitet kan afskære håndhævelse og lovliggørelse, men den almene interesse i lovliggørelse kan efter en afvejning veje tungere end ejerens indrettelseshensyn.
- 12 Passivitet forudsætter som udgangspunkt, at den forpligtede vidste, at modparten var bekendt med forholdet – myndigheden skal have gjort ejeren bekendt med, at en undersøgelse er indledt.
- 13 Ved varslingsbaserede krav (fx nettoprisindeksregulering af leje) fortabes retten både bagud og fremad, hvis varsling ikke sker inden rimelig tid efter reguleringsdatoen.
- 14 På det immaterialretlige område er passivitet et selvstændigt element i uopsættelighedsvurderingen efter retsplejeloens § 413, og få måneders tøven kan koste retten til midlertidigt forbud.
- 15 Efter FOB 2023-9 kan retsfortabende passivitet ikke længere afskære Ligebehandlingsnævnet fra at realitetsbehandle spørgsmålet om ulovlig forskelsbehandling – kun godtgørelseskravet kan bortfalde.

§ 1 Grundsætningens retlige placering: ulovbestemt, obligationsretlig og forskellig fra forældelse

Passivitet er ikke lovreguleret. Den mest præcise danske fremstilling af retsgrundlaget findes i Folketingets Ombudsmands sag om SKATs manglende rentetilskrivning på Skattekontoen, [FOB 2019-17](#), hvor SKAT i sin udtalelse til ombudsmanden sammenfattede grundsætningen således:

Passivitet er ikke lovreguleret, men er reguleret af ulovbestemte obligationsretlige grundsætninger og principper. I den juridiske litteratur sondres mellem retsstiftende passivitet og retsfortabende passivitet.

Sondringen er central. **Retsstiftende** passivitet er den, hvor en ret *stiftes* som følge af manglende reaktion – dens klareste lovankre er [aftalelovens § 4, stk. 2](#) om forsinket accept og [§ 6, stk. 2](#) om urigtig accept, hvor tilbudsgiveren, der ikke reagerer »uden ugrundet ophold«, bliver bundet. **Retsfortabende** passivitet er derimod den, hvor en bestående ret *mistes*.

Grundsætningen er selvstændig i forhold til den lovfæstede forældelse. Et krav kan bortfalde ved passivitet, selv om den 3-årige frist i [forældelseslovens § 3, stk. 1](#) ikke er udløbet – og omvendt kan et krav være forældet uden at der er udvist passivitet. Sammenhængen mellem de to regelsæt reguleres af [forældelseslovens § 28](#), hvorefter forældelseslovens regler kun finder anvendelse på særlige forældelsesregler i anden lov, »i den udstrækning andet ikke følger af den anden lov eller af forholdets særlige beskaffenhed«. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, at der opstilles en *formodning* for, at specialregler suppleres af de almindelige regler, men at:

Formodningen vil kunne afkræftes i tilfælde, hvor der – f.eks. på grund af særreglens forhistorie, eller fordi reglen hviler på en konvention – foreligger særlige holdepunkter for at antage, at den ikke skal udfyldes med de almindelige regler.

At grundsætningen ikke har egne forarbejder betyder ikke, at lovgiver ikke har forudsat den. I [betænkning nr. 1133/1988 om forbrugertjenester, s. 67](#) hedder det, at »[e]fter almindelige retsgrundsætninger kan adgangen til at gøre misligholdelsesbeføjelser gældende falde bort på grund af passivitet fra den berettigedes side«, og [s. 224](#) tilføjer, at et krav kan »anses for bortfaldet efter almindelige retsgrundsætninger«, hvis den berettigede forholder sig passiv i længere tid efter en rettidig reklamation. Tilsvarende antages i [betænkning nr. 1403/2001 om forbruger købsdirektivet, s. 132](#), og [betænkning nr. 1518/2010 om ægtefælleskifte, s. 191](#) redegør for, at boslodskrav – hvis forældelse er uafklaret – i praksis fortæbes netop ved passivitet.

Denne oversigt behandler alene den selvstændige passivitetsgrundsætning. Den lovfæstede forældelse af pengekrav behandles under [forældelse af pengekrav og afbrydelse](#), forsikringskrav under [FAL § 29 – forældelse og anmeldelsesfrist](#), den ansættelsesretlige prompte reaktion under [bortvisning](#) og de substantielle reklamationsfrister under [mangelsbeskyttelse](#).

LOV

[Aftaleloven § 4, stk. 2](#)[Aftaleloven § 6, stk. 2](#)[Forældelsesloven § 3, stk. 1](#)[Forældelsesloven § 28](#)

Simpel og kvalificeret passivitet – skyldnerens gode tro som omdrejningspunkt

§ 2

Den dogmatiske kerne er, om skyldneren er i god tro, og hvornår den gode tro er opstået. [FOB 2019-17](#) opstiller sondringen med henvisning til Ravnkilde, *Passivitet*, 2. udg., s. 27, og von Eyben/Mortensen/Sørensen, *Obligationsret II*:

En fordring kan alene ophøre som følge af simpel passivitet, hvis skyldneren har været i oprindelig god tro om fordringens eksistens. (...) Kvalificeret passivitet foreligger derimod, hvor skyldner er i oprindelig ond tro, men efterfølgende kommer i god tro. Efterfølgende god tro kræver reaktionsbegrundende omstændigheder, hvor kreditor til trods for forventningen om en reaktion alligevel forholder sig passivt. Kreditor har derved medvirket til at bestyrke eller skabe en efterfølgende forventning hos skyldneren om, at kravet ikke eksisterer eller er opgivet.

Den samme sondring er udmøntet i forvaltningspraksis. Ankestyrelsen har i principafgørelsen om børnebidrag, [81-17](#), skelnet mellem »ren« og »kvalificeret« passivitet:

Type	Retsvirkning	Begrundelse

Ren (simpel) passivitet	Ikke retsfortabende	Modtageren undlader blot at gøre kravet gældende; bidragsbetaler kan ikke i god tro indrette sig på bortfald
Kvalificeret passivitet	Kan være retsfortabende	Passivitet kombineret med omstændigheder, der giver bidragsbetaler særlig grund til at tro, at bidraget er bortfaldet

I den konkrete sag havde bidragsmodtageren forholdt sig passiv i ca. 15 måneder efter en myndighedsafgørelse om normalbidrag, men Ankestyrelsen fandt ikke passiviteten retsfortabende:

Ankestyrelsen vurderer, at bidragsmodtagerens ”rene” passivitet i omkring 15 måneder, ikke indebar, at der var indgået en aftale om, at bidraget alligevel ikke skulle betales i overensstemmelse med afgørelsen.

Afgørende var, at kravet var fastsat ved en officiel myndighedsafgørelse; bidragsbetaleren burde selv have søgt forholdet afklaret og kunne derfor ikke indrette sig i god tro. Det samme mønster ses i [26/2004](#), hvor Det Finansielle Ankenævn afviste passivitet trods mere end 10 års inaktivitet i inddrivelsen af en fordring fastslået ved udeblivelsesdom i 1993 – skyldneren havde løbende modtaget saldomeddelelser og kunne derfor ikke være i god tro. Tilsvarende i [51/2012](#), hvor knap tre års stilhed fra sparekassens side ikke skabte nogen berettiget forventning om eftergivelse.

Omvendt statuerede Retten på Frederiksberg passivitet i [BS-48843/2021-FRB](#), hvor en andelshavers erstatningskrav mod bestyrelsen for tilsidesættelse af hans fortrinsret var bortfaldet, og i [BS-3885/2012-OLR](#), hvor en far ved langvarig passivitet havde fortabt retten til at anfægte en ejerlejlighedsoverdragelse til sin datter – en indsigelse, ikke et krav, men underlagt samme grundsætning.

LOV

Forældelsesloven § 3, stk. 1

PRAKSIS

Landsretten · Landsretten stadfæster dom i sag om anfægtelse af ejendomsoverdragelse på grund af passivitet	24.09.2013
Byretten · Andelsboligforening: Sagsøger tabte erstatningskrav mod bestyrelse på grund af retsfortabende passivitet	30.03.2023
Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod gældsansvar for lån på 400.000 kr. vedrørende spørgsmål om passivitet og forældelse	12.12.2012
Det finansielle ankenævn · Indsigelse imod fordring fastslået ved dom i 1993: Spørgsmål om passivitet og forældelse ved efterfølgende lånoptagelse i koncernforbundet selskab	19.10.2004
Ankestyrelsen · Børnebidrag – bortfald af krav på grund af 'ren' passivitet og sammenhængen med forældelse	01.01.2017

Reaktionsbegrundende omstændigheder og kreditors skærpede reaktionspligt

§ 3

Kvalificeret passivitet forudsætter, at der er indtrådt *reaktionsbegrundende omstændigheder* – forhold, som gør, at skyldneren med rette forventer en reaktion fra kreditor. [FOB 2019-17](#) giver det klassiske eksempel:

Reaktionsbegrundende omstændigheder foreligger fx i de tilfælde, hvor kreditor ved eller burde vide, at skyldneren anser en betaling for at være en indfrielse af sin gæld. Jf. Bernard Gomard, Obligationsret 3, side 168 ff og Henry Ussing Obligationsretten, Almindelig del, s. 298 ff, må kreditor anses for at have en skærpet reaktionspligt i de tilfælde, hvor skyldneren forsøger at indfri sin gæld, og hvor kreditor burde indse, at skyldner anser betalingen for at

være en indfrielse af gælden. En manglende reaktion fra kreditors side vil i sådanne tilfælde medføre retsfortabende passivitet.

Ombudsmanden havde allerede før dette formuleret princippet på det offentligretlige område. I FOU 1999.509 om et SU-lån, hvor styrelsen ved en fejl havde udeladt en del af gælden i den opgørelse, skyldneren indbetalte efter, fastslog ombudsmanden, at spørgsmålet skulle afgøres efter »de almindelige formueretlige principper om efterbetaling«, og at man »sædvanligvis må kunne fæste lid til en opgørelse foretaget af en offentlig myndighed«. Tilsvarende i sagen om [uberettiget tilskrevet rente på uddannelseslån](#), hvor ombudsmanden ikke kunne tiltræde, at borgerens krav var bortfaldet ved passivitet – fejlen beroede på styrelsen, borgeren kendte ikke uretmæssigheden, og der forelå ingen bevismæssig tvivl om kravet.

I privatretlig praksis illustreres reaktionspligten skarpt af [01-11-9152](#), hvor en systemfejl havde forhindret betaling for revybilletter. Forbrugerklagenævnet formulerede prøvelsen præcist:

Et krav kan dog bortfalde, selvom der endnu ikke er indtrådt forældelse, hvis den erhvervsdrivende i lang tid har forholdt sig passiv og ikke har informeret forbrugeren om den manglende betaling, selvom den erhvervsdrivende var eller burde være bekendt med det. For at et krav kan fortages ved passivitet, kræves det desuden, at forbrugeren var i god tro om at have betalt.

Et flertal fandt, at den erhvervsdrivende ikke havde udvist passivitet, fordi den først i foråret 2011 med rimelighed kunne have opdaget fejlen og herefter var berettiget til at undersøge sagen inden henvendelse. Et mindretal ville have statueret passivitet, fordi regnskabet for 2009 allerede indeholdt en revisorbemærkning om en unormal difference – dissensen viser præcist, hvor prøvelsens tyngdepunkt ligger: hvornår *burde* kreditor have reageret.

Den skærpede reaktionspligt slår også igennem i lejeforhold. I [BS-43323/2022-GLO](#), stadfæstet af Østre Landsret i [BS-48989/2023-OLR](#), havde en udlejer på grund af en indtastningsfejl ved skift til et nyt administrationssystem opkrævet 20 % for lav leje i ca. syv år. Efterbetalingskravet på 1.201.835,85 kr. bortfaldt ved passivitet, fordi udlejer havde skabt en berettiget forventning hos lejer om, at den opkrævede leje var korrekt. Samme resultat i [BS-2250/2011-VLR](#) om forbrugsudgifter, og i [BS-32625/2019-HJR](#), hvor Højesteret fandt, at dele af udlejers efterbetalingskrav var bortfaldet ved passivitet ved siden af den almindelige forældelse.

LOV [Forældelsesloven § 3, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om forældelse og passivitet ved krav på efterbetaling af leje samt renteberegning	12.02.2020
	Landsretten · Udlejer tabte krav om efterbetaling af husleje på grund af passivitet efter administrativ fejl	30.01.2025
	Landsretten · Landsretten stadfæster dom om passivitet ved krav om tilbagebetaling af for meget betalt varme	13.06.2012
	Byretten · Erhvervsleje: Krav om efterbetaling af leje afvist grundet udlejers passivitet	15.09.2023
	Forbrugerklagenævnet · Betalingskrav var ikke forældet efter 2 ½ år – Den erhvervsdrivende havde ikke udvist passivitet	03.05.2012

§ 4 "Inden rimelig tid" – tidsfaktoren og dens relativitet

Praksis opstiller ingen fast frist. [FOB 2019-17](#) sammenfatter litteraturens standpunkt:

Der kan ikke fastsættes en nøjagtig frist for kreditors reaktionspligt, idet dette må bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Dog synes der at være enighed om i den juridiske litteratur, at kreditor skal reagere inden for rimelig tid og efter omstændighederne uden ugrundet ophold, dog under hensyntagen til kreditors mulighed for at opføre kravet.

Den konkrete tærskel varierer dramatisk mellem retsområder. Nedenstående oversigt sammenholder de tidsforløb, hvor passivitet henholdsvis blev og ikke blev statueret:

Sag	Tidsforløb	Resultat
BS-31266/2019-SHR (hejs.dk)	ca. 2 år efter protest	Passivitet – forbud nægtet
BS-21034/2018-SHR (spiritusmærker)	10 måneder	Passivitet – hastekrav ikke opfyldt
NMK-31-00750 (landzone, Herning)	8 måneder efter påtale	Myndighedspassivitet – påbud ophævet
21/43960 (Ligebehandlingsnævnet, kønsudtryk)	3 år	Passivitet – godtgørelseskrav bortfaldet
21-42542 (Ligebehandlingsnævnet, supermarked)	17 måneder	Passivitet – godtgørelseskrav bortfaldet
BS-1548/2023-OLR (kommune/AES)	ca. 4,5 år	Passivitet – indsigelse afskåret
BS-35638/2021-OLR (Topdanmark)	ca. 8 år	Passivitet – indsigelse afskåret
BS-31168/2023-HJR (Hillerød Kommune)	ca. 10 år	Passivitet – indsigelse afskåret
81-17 (Ankestyrelsen, børnebidrag)	15 måneder	Ingen passivitet
26/2004 (Finansielle Ankenævn)	over 10 år	Ingen passivitet
BS-58804/2023-HJR (mellemkommunal refusion)	flere år	Ingen passivitet

Tidsforløbet er altså ikke i sig selv afgørende – det er tidsforløbet *sammenholdt med* modpartens berettigede forventning, hvad der kan bebrejdes den passive part, og hvor stærke indrettelseshensyn der er. Folketingets Ombudsmand har formuleret afvejningen for offentligretlige krav i [sagen om påbud om oprensning af grøft](#) med citat af sin egen tidligere udtalelse (FOB 1994.318):

Ved bedømmelse af, om et offentligretligt krav kan anses for bortfaldet på grund af passivitet, må der efter min opfattelse - foruden på den forløbne tid - tillige lægges afgørende vægt på, om borgeren har haft grund til at indrette sig i tillid til, at kravet ikke ville blive gjort gældende, og om det kan bebrejdes det offentlige, at kravet ikke er blevet rejst på et tidligere tidspunkt.

Denne trefaktormodel – forløben tid, indrettelse i tillid, bebrejdelse – går igen i næsten al efterfølgende praksis, og [betænkning nr. 1570/2018 om AB18, afsnit B10, s. 19](#) opregner de tilsvarende momenter for entreprisforhold: om modparten måtte vide, at der bestod et krav, om der var klart grundlag for kravet, om resultatet er rimeligt, og om modparten er blevet afskåret fra at reagere på grund af passiviteten.

PRAKSIS	Højesteret · Mellemkommunal refusion og rækkevidden af forældelseslovens absolutte frister	18.04.2024
	Højesteret · Hillerød Kommune afskåret fra at anfægte 10 år gammel afgørelse om varigt mén grundet passivitet	03.04.2024
	Landsretten · Østre Landsret: Kommune afskåret fra at anfægte arbejdsskadeanerkendelse grundet passivitet	17.03.2025

Landsretten · Topdanmark afskåret fra at anfægte anerkendelse af arbejdsskade grundet 8 års passivitet	05.11.2024
Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud vedrørende varemærket hejs.dk afvist grundet passivitet	18.11.2019
Sø- og Handelsretten · Sag om varemærkerettigheder og fogedforbud vedrørende spiritusbrands samt spørgsmål om passivitet	22.05.2019
Ligebehandlingsnævnet · Afvisning af klage over forskelsbehandling grundet kønsudtryk i praktikforløb som følge af passivitet	11.03.2022
Ligebehandlingsnævnet · Passivitet medfører retsfortabelse i sag om påstået forskelsbehandling ved bortvisning fra supermarked	13.01.2022
Ankestyrelsen · Børnebidrag – bortfald af krav på grund af 'ren' passivitet og sammenhængen med forældelse	01.01.2017
Det finansielle ankenævn · Indsigelse imod fordring fastslået ved dom i 1993: Spørgsmål om passivitet og forældelse ved efterfølgende lånoptagelse i koncernforbundet selskab	19.10.2004
Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om landzonetilladelse - myndighedspassivitet	12.11.2013

Passivitet over for forvaltningsafgørelser: arbejdsskadesagerne som ledende praksis

§ 5

Den vigtigste udvikling i nyere praksis er, at Højesteret har anvendt passivitetsgrundsætningen på en parts adgang til at anfægte en forvaltningsafgørelse, selv om der ikke findes lovbestemte søgsmålsfrister. Den ledende dom er [BS-31168/2023-HJR](#) af 3. april 2024 (offentliggjort som **U.2024.2480H**). Hillerød Kommune var som selvforsikret arbejdsgiver afskåret fra at anfægte Arbejdsskadestyrelsens afgørelse fra 2010 om en méngrad på 20 %. Kommunen havde ikke påklaget afgørelsen, havde udbetalt mén godtgørelsen på 150.400 kr. uden forbehold, og først i 2020 anlagt sag. Kommunen gjorde gældende, at arbejdsskadesikringsloven ikke indeholder frister, og at passivitet derfor ikke kan medføre retstab uden klar hjemmel. Højesteret forkastede synspunktet:

På den anførte baggrund, og da der som anført af landsretten ikke er fremkommet nye oplysninger, som kan begrunde, at afgørelsen af 26. januar 2010 om fastsættelsen af As méngrad blev truffet på et fejlagtigt grundlag, tiltræder Højesteret, at Hillerød Kommune har udvist en passivitet, der medfører, at kommunen er afskåret fra nu at gøre indsigelse mod afgørelsen om varigt mén.

Afgørende momenter var, at kommunen udbetalte uden forbehold, at ca. 10 år forløb, at de mange efterfølgende afgørelser om erhvervsevnetab udtrykkeligt nævnte baggrunden for méngraden og dermed fungerede som løbende påmindelser, og at der ikke var fremkommet nye oplysninger. Landsrettens dom i samme sag, [BS-26272/2021-OLR](#), lagde tillige vægt på, at skadelidte havde en berettiget forventning om, at afgørelsen var endelig.

Østre Landsret fulgte dette i [BS-35638/2021-OLR](#), hvor Topdanmark efter ca. 8 år anfægtede anerkendelsen af en arbejdsskade fra 2011, mens selskabet løbende udbetalte erstatning på grundlag af ti midlertidige afgørelser om erhvervsevnetab. Landsretten indledte med at fastslå, at passivitetsgrundsætningen finder anvendelse i arbejdsskadesager, jf. **U.2024.2480H**, og udtalte:

På baggrund af de ovennævnte omstændigheder finder landsretten, at Topdanmark A/S ved passivitet har fortabt sine muligheder for at gøre indsigelse mod Ankestyrelsens afgørelse af 27. april 2011, medmindre det kan lægges til grund, at der er fremkommet nye oplysninger, som kan begrunde, at afgørelsen af 27. april 2011 om anerkendelse af arbejdsskaden blev truffet på et fejlagtigt grundlag.

Retslægerådets senere udtalelse ændrede ikke herpå, fordi den var en *ny vurdering* af de samme oplysninger – ikke en ny faktisk oplysning:

Der er ikke fremkommet oplysninger, der giver grundlag for at antage, at Retslægerådets udtalelse er baseret på nye og væsentlige oplysninger, der ikke indgik i Ankestyrelsens afgørelse.

Et tredje eksempel er [BS-1548/2023-OLR](#), hvor en selvforsikret kommune først gjorde indsigelse mere end 4,5 år efter anerkendelsen af to hændelser som arbejdsulykker og derfor var afskåret.

Mønsteret er dermed: **udbetaling uden forbehold + løbende påmindelser + langvarig tavshed = retsfortabelse**, medmindre der fremkommer nye *faktiske* oplysninger.

LOV	Arbejdsskadesikringsloven § 6, stk. 1	Arbejdsskadesikringsloven § 40a	
PRAKSIS	Højesteret · Hillerød Kommune afskåret fra at anfægte 10 år gammel afgørelse om varigt mén grundet passivitet		03.04.2024
	Landsretten · Østre Landsret: Kommune afskåret fra at anfægte arbejdsskadeanerkendelse grundet passivitet		17.03.2025
	Landsretten · Topdanmark afskåret fra at anfægte anerkendelse af arbejdsskade grundet 8 års passivitet		05.11.2024
	Landsretten · Hillerød Kommune mod S/I Arbejdsmarkedets Erhvervssikring – Passivitet og anfægtelse af afgørelse om varigt mén		22.09.2022

§ 6 Grænsen for passivitetsens virkning: uhjemlede afgørelser kan ikke reddes af passivitet alene

Passivitetsgrundsætningen har en vigtig grænse over for forvaltningsretlige ugyldighedsregler, og den blev trukket af Højesteret i [BS-58675/2024-HJR](#) af 21. oktober 2025. Sagen udsprang af samme hændelsestype som Topdanmark-sagen: en løfteskade i 2009, som Retslægerådet under retssagen fandt uegnet til at have forårsaget en varig rygsygdom.

Højesteret fastslog, at anerkendelsen af arbejdsskaden var **uhjemlet**, fordi der ikke forelå en skade i lovens forstand. Herefter gjaldt det forvaltningsretlige udgangspunkt:

Højesteret fandt, at udgangspunktet er, at uhjemlede afgørelser er ugyldige og skal annulleres. Dette kan kun fraviges i særlige tilfælde, hvor en borger i god tro har indrettet sig i tillid til afgørelsen på en måde, der gør en omgørelse uforholdsmæssigt indgribende. Passivitet alene udgør ikke en sådan særlig omstændighed.

At annullationen ikke medførte krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalte beløb til skadelidte, fjernede argumentet om et uforholdsmæssigt indgreb, og If Skadeforsikring fik derfor medhold.

Sondringen er dermed:

- **Fejlskøn / materielt urigtig, men hjemlet afgørelse** → passivitet kan afskære indsigelse (BS-31168/2023-HJR, BS-35638/2021-OLR).

- **Hjemmelsmangel / uhjemlet afgørelse** → passivitet er som udgangspunkt ikke nok; der kræves tillige, at borgeren i god tro har indrettet sig så indgribende, at annulation ville være uforholdsmæssig.

Dette svarer til den forvaltningsretlige teori, som Ankestyrelsen påberåbte sig i Topdanmark-sagen: et fejlskøn er en mindre alvorlig mangel end en hjemmelsmangel, og indrettelseshensyn tillægges derfor større vægt ved fejlskøn. Samme afvejning ses i Landsskatterettens praksis, hvor et dødsbos anmodning om genoptagelse af foreløbige A-skattefastsættelser i [21-0060393](#) blev afvist efter ulovbestemte remonstrationsprincipper på grund af virksomhedens langvarige passivitet – mens Landsskatteretten i [17-0988425](#) omvendt fastslog, at passivitet fra skatteyderens side **ikke** kunne udgøre et aktivt valg af skattefri aktieombytning – et valg kræver en aktiv handling.

PRAKSIS	Højesteret · Ugyldighed af uhjemlet anerkendelse af arbejdsskade og betydningen af myndigheders passivitet	21.10.2025
	Højesteret · Hillerød Kommune afskåret fra at anfægte 10 år gammel afgørelse om varigt mén grundet passivitet	03.04.2024
	Landsretten · Topdanmark afskåret fra at anfægte anerkendelse af arbejdsskade grundet 8 års passivitet	05.11.2024
	Landsskatteretten · Afslag på genoptagelse af foreløbige A-skat fastsættelser på grund af passivitet	13.08.2024
	Landsskatteretten · Passivitet var ikke et aktivt valg om skattefri aktieombytning - genoptagelse tilladt	04.04.2018

§ 7 Hvor passivitet IKKE blev statueret: mellemkommunal refusion og forældelseslovens § 28

De mellemkommunale refusionssager udgør den vigtigste modvægt i praksis og viser, at et lovreguleret fristsystem kan fortrænge både forældelsesloven og passivitetsbetragtninger.

I [BS-58804/2023-HJR](#) af 18. april 2024 krævede Varde Kommune 3.335.357 kr. tilbage fra Guldborgsund Kommune under henvisning til, at refusionskravet for perioden 2007-2011 var forældet efter [forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 4](#) eller bortfaldet ved retsfortabende passivitet. Højesteret afviste begge synspunkter. Under henvisning til [U.2019.3264H](#) – Højesterets dom i [BS-37656/2018-HJR](#) – udtalte Højesteret:

På den anførte baggrund, og i øvrigt af de grunde som er anført af landsretten, tiltræder Højesteret, at det samme gælder med hensyn til den absolutte forældelsesfrist på 10 år i forældelseslovens § 3, stk. 3, nr. 4. Der er således ikke grundlag for at anvende den absolutte forældelsesfrist på 10 år i forældelsesloven på krav i medfør af retssikkerhedslovens regler om mellemkommunal refusion.

Det er en direkte anvendelse af [forældelseslovens § 28](#): det særlige refusionssystem med egne frister i retssikkerhedslovens § 9 c er udtømmende – »forholdets særlige beskaffenhed« afkræfter formodningen for udfyldning. Højesteret fandt heller ikke, at Guldborgsund Kommune havde udvist en grad af passivitet, der kunne medføre bortfald af kravet.

Samme resultat i [BS-27878/2024-HJR](#) af 23. januar 2025, hvor hverken Skanderborg eller Randers Kommune havde udvist passivitet efter retssikkerhedslovens § 9 c, stk. 6.

På samme område har Ankestyrelsen udviklet en snæver, lovbunden passivitetsstandard i refusionssager. I principafgørelse [30-09](#) fastslog styrelsen, at refusionspligt som følge af passivitet kræver, at den tidligere

kommune (a) var bekendt med de forhold, der begrundede indgrebet, og (b) at det var **åbenbart**, at der måtte gribes ind:

Det var ikke tanken, at bestemmelsen skulle give en videre adgang til refusion, end hvad der tidligere var forudsat.

B Kommune, der aktivt afventede en psykologisk rapport, havde derfor ikke udvist passivitet. Tilsvarende i [R-1-07](#), hvor A kommunes tætte kontakt med familien udelukkede passivitet.

Et tilsvarende fravalg af passivitet ses i tilsynssager. I [2010-0023508](#) afviste Erhvervsankenævnet, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen havde udvist retsfortabende passivitet ved i flere år at have modtaget årsrapporter med anmærkning om et ulovligt anpartshaverlån: den stikprøvebaserede kontrol indebar ikke, at styrelsen havde godkendt forholdet.

LOV	Forældelsesloven § 3, stk. 3	Forældelsesloven § 28	Retssikkerhedsloven § 9c, stk. 13
PRAKSIS			
	Højesteret · Sag om mellemkommunal refusion for udgifter til anbringelse		23.01.2025
	Højesteret · Mellemkommunal refusion og rækkevidden af forældelseslovens absolutte frister		18.04.2024
	Højesteret · Mellemkommunal refusion for sociale ydelser: Opholdskommune, betydningen af udlandsophold og krav til Tilbudsportalen		28.06.2019
	Ankestyrelsen · Mellemkommunal refusion: Vurdering af passivitet ved tvangsfjernelse i henhold til retssikkerhedsloven		01.01.2009
	Ankestyrelsen · Ingen refusion ved mellemkommunal passivitet: Vurdering af åbenbar indgriben ved barn i vanskelig familie		01.01.2007
	Erhvervsankenævnet · Stadfæstelse af påbud om inddrivelse af ulovligt anpartshaverlån trods indsigelser om forældelse og passivitet		24.02.2012

§ 8 Myndighedspassivitet ved håndhævelse og lovliggørelse

På plan-, bygge- og naturbeskyttelsesområdet er passivitet blevet et fast prøvelsesstema, fordi tilsynsmyndigheden efter [planlovens § 51, stk. 3](#) skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort. Justitsministeriets og styrelsernes egen vejledning er utvetydig; [vejledningen om håndhævelse af naturbeskyttelsesloven, planloven og byggeloven](#) fastslår:

Passivitet fra tilsynsmyndighedens side kan således medføre, at tilsynsmyndigheden ikke kan håndhæve reglerne overfor ejer/bruger.

Vejledningen advarer tillige om, at et ulovligt forhold, der **forbigås i tavshed under en besigtigelse**, »meget naturligt« vil kunne opfattes som stiltiende accept. [Vejledningen om naturbeskyttelseslovens § 3](#) gengiver nævnspraksis med det centrale kriterium:

Ved bedømmelsen af, om retten til håndhævelse må anses for bortfaldet, må der foruden den forløbne tid lægges en vis vægt på, om en ejer har indrettet sig i tillid til, at retten ikke vil blive gjort gældende.

Nævnspraksis viser både yderpunkter. Passivitet blev statueret i [NMK-31-00750](#), hvor Herning Kommune efter at have påtalt ulovlig helårsbeboelse forholdt sig tavs i mere end 8 måneder – bemærkelsesværdigt kort tid, men afgørende fordi kommunen allerede havde indledt sagen og derefter lod den ligge. I [NMK-33-03228](#) gik der næsten syv år fra kommunens kendskab til en ulovlig stålskorsten til påbuddet, og påbuddet blev ophævet. I [23/07450](#) var to år fra ejerens bekendtgørelse af carportens faktiske placering til varsling af påbud

nok, og i [25/11337](#) ophævede Planklagenævnet et afslag på lovliggørende dispensation efter over 10 års myndighedspassivitet. Se også [23/05866](#) om kolonihavehus.

Et beslægtet, men selvstændigt grundlag er **indrettelseshensyn** uden forudgående myndighedskendskab. I [21/09869](#) var to udhuse opført ca. 20 år tidligere uden kommunens kendskab; nævnet fandt alligevel, at indrettelseshensyn afskar kommunen fra at kræve lovliggørelse.

Omvendt blev passivitet afvist i [21/01526](#), hvor nævnet opstillede en afgørende betingelse:

En afgørende betingelse er, at tilsynsmyndigheden har gjort ejeren bekendt med, at en undersøgelse er indledt, f.eks. via partshøring eller varsling af tilsynsbesøg.

En ren administrativ forsinkelse på tre år i tilsynet var derfor ikke nok, når ejeren ikke var gjort bekendt med, at forholdet blev undersøgt. Samme resultat i [23/02767](#).

Endelig viser nævnets samlede fremstilling i [afgørelsessamlingen om myndighedspassivitet](#), at ejerens berettigede forventning kan **vige** for stærke almene hensyn: 8 års kommunal passivitet over for en ulovlig oplagsplads på 9.100 m² i landzone førte ikke til retsfortabelse, fordi nabohensynene og den markante landskabspåvirkning vejede tungere – ejerens tab måtte i stedet søges erstattet.

Også på det energiretlige område har Højesteret prøvet myndighedspassivitet; i [sag 101/2012](#) indgik passivitetsspørgsmålet i prøvelsen af en pålagt forblivelsespligt til et kraftvarmewærk, med den principielle sontring mellem hovedkravet og et nyt fritagelseskrav.

LOV	Naturbeskyttelsesloven § 3	Planloven § 43	Planloven § 51, stk. 3
PRAKSIS			
	Højesteret · Højesterets prøvelse af forblivelsespligt til fjernvarmewærk og betydningen af passivitet		16.06.2014
	Planklagenævnet · Planklagenævnet ophæver afslag på lovliggørende dispensation til tredje lejlighed – myndighedspassivitet i over 10 år		18.03.2026
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om ophævelse af påbud grundet passivitet i sag om overskridelse af bebyggelsesareal		04.07.2024
	Planklagenævnet · Planklagenævnet ophæver kommunalt påbud om fjernelse af carport og cykelskur grundet retsfortabende passivitet		02.07.2024
	Planklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om lovliggørelse af udhus opført i strid med tinglyst byggelinjeservitut i Brønshøj		08.02.2024
	Planklagenævnet · Ophævelse af afslag på lovliggørende landzonetilladelse grundet passivitet og indrettelseshensyn		23.02.2022
	Planklagenævnet · Planklagenævnets afgørelse om genoptagelse vedrørende lovliggørelsespåbud		15.09.2021
	Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om passivitet ved håndhævelse af servitut vedrørende stålskorsten		04.12.2015
	Planklagenævnet · Myndighedspassivitet og fortabelse af retten til håndhævelse i natur- og miljøsager		01.12.2014
	Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om landzonetilladelse - myndighedspassivitet		12.11.2013

Passivitet i lejeforhold: varslingskrav, byfornyelsestillæg og lejerens ret til prøvelse

Huslejenævnene anvender passivitetsgrundsætningen med betydelig præcision, navnlig ved varslingsbaserede krav. I [173-118990](#) og [173-72691](#) havde en udlejer først den 21. december 2023 meddelt nettoprisindeksreguleringer, der skulle have virkning fra 1. januar 2022 og 1. januar 2023. Nævnet fastslog, at

meddelelse efter [lejelovens § 53, stk. 2](#) skal sendes inden rimelig tid efter reguleringsdatoen, og at retten ved forsømmelse fortabes **både bagud og fremad**:

- Reguleringen pr. 1. januar 2024 (meddelt ca. 12 måneder efter) blev godkendt.
- Reguleringerne pr. 1. januar 2022 og 2023 (meddelt knap to og ét år for sent) bortfaldt, fordi lejeren havde en berettiget forventning om, at de ikke ville blive gennemført.

Denne dobbelte virkning – at også de fremtidige, korrekt beregnede reguleringer fortabes – er en markant retsvirkning, der understreger, at passivitet ikke blot afskærer efterbetaling, men kan afskære selve reguleringsadgangen.

Omvendt viser byfornyelsessagerne [101-61101](#), [101-61105](#) og [101-61116](#), at passiviteten skal knytte sig til noget, modparten har haft anledning til at reagere på. Ankenævnet fastslog her, at udlejer **ikke** havde mistet muligheden for at opkræve optrapning af byfornyelsestillægget ved passivitet eller forældelse, selv om varsling havde været undladt i en periode – men at ugyldige og udokumenterede varslinger bortfaldt. Samtidig fandt et flertal, at **lejerne** ikke havde udvist retsfortabende passivitet ved at betale de opkrævede stigninger gennem årene, fordi lejers ret til at få prøvet lejens korrekthed bevares, når der ikke er foretaget gyldig varsling med beregning og klagevejledning. Kommunens synspunkt om, at årelang betaling uden indsigelse i sig selv var retsfortabende, blev dermed forkastet.

Passivitet kan også afskære en udlejers *indsigelse*. I [BS-52159/2022-ALB](#) havde en tidligere udlejer gennem mere end 25 års passivitet fortabt retten til at påberåbe sig lejekontraktens forbud mod husdyr, og den nye udlejer – som havde undladt at besigtige lejemålet inden købet og derfor ikke var i god tro – var bundet heraf. I [155-118013](#) havde udlejer udvist passivitet ved ikke at påtale påståede mangler ved en tilbygning i en længere årrække, og i [223-56252](#) bemærkede nævnet præcist forholdet mellem forældelse og passivitet: »Selvom et krav om oplysninger ikke forældes, kan det fortabes på grund af passivitet.«

Også på andelsboligområdet er grundsætningen kodificeret administrativt. [Vejledningen om prisfastsættelse af andelsboliger, pkt. 14.2.3](#) fastslår om overpriskrav:

Et overpriskrav kan endvidere fortabes ved retsfortabende passivitet. Det bevirker, at et ikke-forældet krav kan bortfalde, som følge af forhold hos køber, såfremt betingelserne for passivitet er opfyldt.

LOV	Lejeloven § 38, stk. 1	Lejeloven § 46	Lejeloven § 53, stk. 2
PRAKSIS	Byretten · Dom om lejers ret til husdyrhold trods kontraktforbud og ejerskifte Huslejenævnet · Huslejenævnet afviser sag om lejers ombygninger grundet uegnethed og bevisproblemer Huslejenævnet · Lejeforhøjelse med nettoprisindeks: Udlejers passivitet forhindrer tilbagevirkende krav Huslejenævnet · Huslejenævnets afgørelse om lejefastsættelse og byfornyelsestillæg: Ankenævnet nedsætter forbedringstillæg og afviser passivitet ved ugyldige varslinger Huslejenævnet · Huslejenævnet: Udlejer bevarer ret til optrapning af byfornyelsestillæg, men lejenedsættelse grundet ugyldige varslinger Huslejenævnet · Huslejenævnets afgørelse om byfornyelsestillæg og lejenedsættelse: Ugyldige varslinger medfører nedsættelse af lejen, men udlejer mister ikke ret til optrapning ved passivitet Huslejenævnet · Huslejenævnets afgørelse om lejers ret til tilbygning og udlejers passivitet Huslejenævnet · Huslejenævnets afgørelse om lejeforhøjelse baseret på nettoprisindeks og udlejers passivitet		
	08.02.2024		
	02.04.2025		
	28.03.2025		
	18.03.2025		
	18.03.2025		
	17.03.2025		
	20.12.2024		
	20.11.2024		

§ 10 Forbudsretlig og immaterialretlig passivitet

På det immaterialretlige område optræder passivitet i to skikkelser: som materiel retsfortabelse over for en kendetegnsbrug, og som en processuel spærring i uopsættelighedsvurderingen efter [retsplejelovens § 413](#), hvorefter forbud kun kan meddeles, hvis rettighedshaverens mulighed for at opnå sin ret vil forspildes ved at afvente en almindelig retssag.

Den ledende afgørelse om **forbudsretlig passivitet** er Højesterets kendelse i [BS-48872/2021-HJR](#) af 2. juni 2023, hvor Verner Panton Design AG's anmodning om midlertidige forbud blev afvist. Sø- og Handelsretten havde i [BS-38353/2020-SHR](#) lagt til grund, at sagsøgerne havde kendt til den påståede krænkelse siden 2009 uden at tage retslige skridt.

Tidsgrænsen her er markant kortere end i den obligationsretlige praksis:

- [BS-21034/2018-SHR](#): 10 måneders venten efter kendskab til krænkelsen opfyldte ikke hastighedskravet i retsplejelovens § 413, nr. 3.
- [BS-31266/2019-SHR](#): protest i foråret 2017, men næsten to års pause inden begæringen – ikke fornøden uopsættelighed.
- [A-23-16](#): rettighedshaveren burde have opdaget brugen af logoet siden 2012.

Den **materielle** retsfortabelse illustreres af [V-0042-99](#), hvor Red Barnet fik medhold i, at »Hjælp Barnet« var forveksleligt, og at modparten havde handlet forsættigt – men alligevel blev modparten frifundet, fordi Red Barnet havde kendt til navnet siden 1995 og først anlagde sag i 1999. Passivitet kan altså slå igennem selv over for en forsættelig krænger.

En nuanceret mellemløsning ses i [V 10/1999](#), hvor GETAMA ved passivitet havde fortabt retten til at forbyde brugen af »7-soveren« som *butiksnavn*, men ikke som mærke på sengeudstyr – passiviteten fortaber kun den ret, den konkret knytter sig til. Samme delvise resultat i [A-3-17](#), hvor Christiania Bikes' varemærkeret var gyldig, men hvor manglende rettidig opfølgning betød, at retten til at forbyde de danske betegnelser var fortabt. Se endvidere [BS-11802/2019-OLR](#) om OUT'TREK, hvor passivitetsindsigelsen indgik i landsrettens samlede vurdering.

Rigsadvokatmeddelelsen om [immaterielle rettigheder, pkt. 2.2](#) berører en beslægtet fortabelsesproblematik og henviser til [TfK 2010.118V](#), hvor landsretten fandt, at civilretlige forlig med krænger ikke afskar rettighedshaverne fra efterfølgende at begære offentlig påtale, da krængerne viste sig grovere end antaget ved forligsindgåelsen.

LOV	Markedsføringsloven § 3	Retsplejeloven § 413	Varemærkeloven § 4	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afvisning af midlertidigt forbud grundet forbudsretlig passivitet i sag om Verner Panton-varemærker Landsretten · Landsrettens dom i sag om varemærkekrænkelser ved brug af OUT'TREK og OUT'TREK TECHNOLOGY Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud vedrørende varemærkekrænkelser og passivitet Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud vedrørende varemærket hejs.dk afvist grundet passivitet Sø- og Handelsretten · Sag om varemærkerettigheder og fagedforbud vedrørende spiritusbrands samt spørgsmål om passivitet			02.06.2023 22.10.2020 12.01.2021 18.11.2019 22.05.2019

Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser: Christiania Bikes vs. Andersen & Meldgaard – Passivitet og gyldighed af varemærkerettigheder	27.06.2017
Sø- og Handelsretten · Kendelse om forbud mod optændingsposer: Spørgsmål om varemærkekrænkelser og passivitet	08.11.2016
Sø- og Handelsretten · Sag om forvekslelighed mellem "Red Barnet" og "Hjælp Barnet", varemærkekrænkelser, markedsforstyrrelse og passivitet	20.02.2001
Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser og Passivitet: GETAMA vs. Borchsenius vedrørende SYVSOVER/7-SOVEREN	27.10.2000

§ 11 Nævnspraksis efter FOB 2023-9: passivitet kan ikke længere spærre for realitetsprøvelsen i Ligebehandlingsnævnet

Ligebehandlingsnævnet havde gennem en årrække anvendt retsfortabende passivitet som en **afvisningsgrund**: hvis godtgørelseskravet var bortfaldet ved passivitet, tog nævnet slet ikke stilling til, om der havde fundet ulovlig forskelsbehandling sted. Praksis fremgår tydeligt af en række afgørelser:

Sag	Tidsforløb	Resultat
2016-6810-23736	Over 4 år fra afskedigelse til klage	Krav bortfaldet
Afgørelse af 1. december 2017	2 år 8 mdr. (handicap) / 3 år 7 mdr. (alder)	Krav bortfaldet
19-51188	Næsten 4 år	Krav bortfaldet trods 5-årig forældelsesfrist
21-42542	17 måneder	Krav bortfaldet; indklagede blev ikke engang hørt
21-43960	Over 3 år	Krav bortfaldet trods helbredsmæssige forklaringer

I [19-51188](#) er sontringen mellem forældelse og passivitet særligt klar: nævnet fandt udtrykkeligt, at kravet **ikke** var forældet (5-årig frist i ansættelsesforhold), men at det alligevel var bortfaldet ved passivitet, fordi indklagede havde en berettiget forventning om, at der ikke ville blive rejst krav.

Denne praksis blev bragt til ophør efter ombudsmandens undersøgelse i [FOB 2023-9](#). Ombudsmanden bad nævnet redegøre for hjemmelsgrundlaget og påpegede det forvaltningsretlige udgangspunkt:

Det er antaget i ombudsmandspraksis og i den forvaltningsretlige litteratur, at der ikke gælder en almindelig uskreven frist for udnyttelse af en klageinstans inden for den offentlige forvaltning, og at almindelige privatretlige synspunkter og regler om forældelse ikke finder anvendelse.

Nævnet [ændrede herefter praksis](#) ved principiel afgørelse af 2. marts 2023:

Praksisændringen betyder, at retsfortabende passivitet i relation til et eventuelt krav om godtgørelse ikke afskærer klageren fra at få prøvet spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende har været udsat for ulovlig forskelsbehandling. Retsfortabende passivitet vil herefter alene kunne have betydning for, om klageren i tilfælde af ulovlig forskelsbehandling har krav på en godtgørelse.

Nævnet identificerede 38 afgørelser truffet efter den hidtidige praksis siden 13. november 2013 og 13 sager om forældelse, og besluttede at kontakte klagerne med henblik på genoptagelse. Ombudsmanden [foretog sig herefter ikke mere](#), men bemærkede udtrykkeligt, at han ikke havde taget stilling til nævnets nærmere anvendelse af passivitetsprincipperne i godtgørelsessager.

Den nye retsstilling illustreres af [23-20364](#) af 22. marts 2025: en praktikant, der blev bortvist dagen efter offentliggørelsen af sit folketingskandidatur, fik **medhold** i, at bortvisningen var ulovlig forskelsbehandling på grund af politisk anskuelse – men blev *ikke* tilkendt godtgørelse på grund af retsfortabende passivitet. Passiviteten er dermed reduceret fra en processuel spærring til en materiel begrænsning af retsfølgen.

LOV	Lov om Ligebehandlingsnævnet § 1, stk. 1	Lov om Ligebehandlingsnævnet § 8, stk. 1
PRAKSIS	Ligebehandlingsnævnet · Ligebehandlingsnævnets afgørelse om politisk anskuelse - afskedigelse - medhold	22.03.2025
	Ligebehandlingsnævnet · Afvisning af klage over forskelsbehandling grundet kønsudtryk i praktikforløb som følge af passivitet	11.03.2022
	Ligebehandlingsnævnet · Passivitet medfører retsfortabelse i sag om påstået forskelsbehandling ved bortvisning fra supermarked	13.01.2022
	Ligebehandlingsnævnet · Afvisning af klage over krav om pasdokumentation grundet retsfortabende passivitet	22.12.2020
	Ligebehandlingsnævnet · Ligebehandlingsnævnet afviser klage over afskedigelse grundet retsfortabende passivitet	01.12.2017
	Ligebehandlingsnævnet · Bortfald af krav om godtgørelse for aldersdiskrimination grundet passivitet efter fire års ventetid	08.06.2017

§ 12 Passivitet i penge-, forsikrings- og forbrugerkrav

I ankenævnspraksis på det finansielle og forbrugerretlige område anvendes passivitet både over for kreditors krav og over for skyldners/forbrugerens indsigelse – og navnlig det sidste er praktisk hyppigt.

Indsigelsen som passivitetens genstand. Det Finansielle Ankenævn har gentagne gange afskåret klagerne fra at gøre indsigelse gældende efter længere tids tavshed: i [154/2003](#) havde en kunde modtaget handelsnotaer umiddelbart efter en depotomlægning i august 2000, men først reklameret formelt i oktober 2002 – over to års passivitet afskar indsigelsen om manglende accept. I [14/2006](#) blev transaktioner fra 1998-2000 først indbragt i januar 2006, og klageren havde fortabt retten til at rejse indsigelse. I [200110044/2001](#) fandt et flertal, at klageren senest ved ejendommens salg og lånets indfrielse i august 1997 var blevet fuldt bekendt med konsekvenserne af det inkonverterbare lån, og at henvendelse først i 2000 var for sent – med dissens fra et mindretal, der ville have realitetsbehandlet sagen. Tilsvarende i [408/2023](#).

Forsikringsområdet. I [sag 93806](#) afgjorde Ankenævnet for Forsikring sagen på forældelse efter [forsikringsaftalelovens § 29](#), men tilføjede en instruktiv obiter dictum:

Nævnet bemærker supplerende, at selv hvis brevet fra 2012 ikke var nået frem, ville seks års total inaktivitet fra forsikredes side sandsynligvis have ført til bortfald af kravet som følge af retsfortabende passivitet.

Forbrugerområdet. I [01-12-2245](#) fandt et flertal, at et års passivitet fra fremsættelsen af erstatningskravet den 13. september 2010 til klagens indbringelse den 19. september 2011 havde givet den erhvervsdrivende en berettiget forventning om, at forbrugeren ikke ville følge kravet op – med dissens fra to medlemmer, der fremhævede, at forbrugeren i september 2010 klart havde markeret ikke at ville opgive kravet. I

[2004-650/7-676](#) var en forbruger, der havde reklameret over fnuldrende alcantarastof i fire på hinanden følgende år uden at forfølge kravet, afskåret fra mangelsbeføjelser – netop den situation, [betænkning nr. 1133/1988, s. 224](#) forudså: at kravet »efter omstændighederne [kan] anses for bortfaldet efter almindelige retsgrundsætninger«, hvis forbrugeren forholder sig passiv i længere tid *efter* en rettidig reklamation.

Særligt bemærkelsesværdigt er [2004-662/7-100](#), hvor en aftale indgået uden for fast forretningssted som udgangspunkt ikke var bindende, fordi der ikke var oplyst om fortrydelsesret. Alligevel havde forbrugeren fortabt ugyldighedsindsigelsen ved først at påberåbe sig den ca. et år efter købet – og efter forinden at have foreslået et forlig. Passivitet kan altså fortabe selv en beskyttelsespræceptiv ugyldighedsindsigelse.

En parallel findes i [BS-14245/2019-OLR](#), hvor en hovedentreprenørs friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader blev afvist, bl.a. fordi der ikke var reklameret rettidigt over for byggevareforhandleren.

Endelig anvendes passivitet også på samtykker: [Spamvejledningen, kapitel 8.3](#) fastslår, at et markedsføringssamtykke kan bortfalde ved passivitet, og at forbrugeren efter Forbrugerombudsmandens opfattelse kan få en berettiget forventning herom, hvis samtykket ikke er anvendt inden ca. et år efter indhentelsen.

LOV	Forsikringsaftaleloven § 29, stk. 1	Forældelsesloven § 3, stk. 1	Købeloven § 78, stk. 4
PRAKSIS			
	Landsretten · Afvisning af friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation		23.06.2021
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod manglende kreditværdighedsvurdering og rådgivning ved ejendomssalg afvist grundet passivitet og forældelse		27.06.2024
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af indsigelse mod dispositioner over kreditorbeskyttet erstatning grundet passivitet		29.08.2006
	Det finansielle ankenævn · Kunde afskåret fra indsigelse mod aktieomlægning efter to års passivitet		26.08.2003
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar for rådgivning om inkonverterbart lån afvist på grund af passivitet		04.04.2002
	Forbrugerklagenævnet · Passivitet afskar forbruger fra erstatning for mistet indbo ved flytning til Syrien		30.09.2013
	Forbrugerklagenævnet · Forbruger afskåret fra at hæve køb af sofa grundet manglende opfølgning på reklamation		15.12.2007
	Forbrugerklagenævnet · Manglende oplysning om fortrydelsesret medfører retsfortabende passivitet		01.01.1980
	Ankenævnet for Forsikring · Forældelse af erstatningskrav efter ankelbrud som følge af seks års passivitet		23.10.2019

Passivitet uden for pengekrav: servitutter, ejendomsret og aftaleindsigelser

§ 13

Grundsætningen er ikke begrænset til fordringer. Praksis viser, at også rettigheder af tingsretlig og aftaleretlig karakter kan fortabes.

I [BS-31188/2021-VLR](#) tog Vestre Landsret stilling til, om den påtaleberettigedes reaktionsmåde havde ført til fortabelse af retten til at håndhæve et tinglyst bebyggelsesforbud ved opførelse af et sommerhus – et rent privatretligt servitutspørgsmål, hvor passivitetsgrundsætningen er den bærende prøvelsesnorm ved siden af servitutfortolkningen. Den offentligretlige pendant er kommunens håndhævelse af privatretlige servitutter efter [planlovens § 43](#), jf. [NMK-33-03228](#) og [23/07450](#).

På familieformueretsområdet er passivitet det praktiske alternativ til forældelse. [Betænkning nr. 1518/2010 om ægtefælleskifte, s. 191](#) konstaterer, at det ikke med sikkerhed kan forudses, om boslodskrav overhovedet forældes, og fortsætter:

Spørgsmålet om forældelse er som sagt ikke afklaret i retspraksis, men der er i stedet afsagt en række domme om fortabelse af retten til at kræve skifte under henvisning til passivitet.

Som eksempel nævnes **U 1997.1591 Ø**, hvor en mands krav på deling af fællesboet var bortfaldet ved passivitet, da han først i maj 1997 krævede skifte efter skilsmisse i 1993. Betænkningen citerer tillige Anders Agells nordiske sammenligning, hvorefter delingsretten i alle nordiske lande antages ikke at forældes, men »kan dock förloras genom passivitet«.

Også aftaleindsigelser fortæbes. I [BS-264/2003-BNL](#) var det subsidiære tema, om sagsøgeren havde mistet sin ret ved langvarig kreditorpassivitet i en sag om resttilgodehavende for en kommanditanpart, og i [BS-3885/2012-OLR](#) fortæbtes retten til at anfægte en ejendomsoverdragelse under henvisning til organisk hjernesygdom, fordi anfægtelsen kom for sent.

I bidragssager er passivitet endelig blevet til et selvstændigt udmålingsmoment. [Bidragsvejledningen, pkt. 7.1.2.4](#) beskriver det som et indrettelseshensyn:

Hvis bidragsmodtageren i en længere periode, dvs. flere år, har undladt at ansøge om fastsættelse eller forhøjelse af bidrag, kan denne passivitet efter praksis medføre, at der ikke fastsættes bidrag, eller at bidraget fastsættes lavere end ellers.

Her virker passiviteten altså ikke som fuldstændig retsfortabelse, men som en gradueret nedsættelse – en model, der minder om Ligebehandlingsnævnets nuværende praksis efter FOB 2023-9, hvor passivitet alene rammer retsfølgen.

LOV

Planloven § 43

PRAKSIS

Landsretten · Dom om servitutbegrænsning af bebyggelse	10.02.2022
Landsretten · Landsretten stadfæster dom i sag om anfægtelse af ejendomsoverdragelse på grund af passivitet	24.09.2013
Byretten · Sag om resttilgodehavende vedrørende anparts køb i kommanditselskab	22.10.2003
Planklagenævnet · Planklagenævnet ophæver kommunalt påbud om fjernelse af carport og cykelskur grundet retsfortabende passivitet	02.07.2024
Planklagenævnet · Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om passivitet ved håndhævelse af servitut vedrørende stålskorsten	04.12.2015

§ 14 Sammenfatning: de bærende momenter og prøvelsens struktur

På tværs af domstole, nævn og tilsynsmyndigheder tegner der sig en ensartet prøvelsesstruktur, som kan sammenfattes i fem trin.

1. Er kravet/indsigelsen overhovedet omfattet? Passivitet gælder bredt: pengekrav, mangelsbeføjelser, ugyldighedsindsigelser, forbudsretlige krav, kendetegnsrettigheder, servituthåndhævelse, boslodskrav og adgangen til at anfægte en forvaltningsafgørelse. Men et særligt lovreguleret system kan udelukke den, jf. [forældelseslovens § 28](#) og [BS-58804/2023-HJR](#).

2. Skyldnerens/modpartens gode tro. Simpel passivitet kræver oprindelig god tro. Var modparten i ond tro fra begyndelsen, kræves kvalificeret passivitet: reaktionsbegrundende omstændigheder, der bringer modparten i efterfølgende god tro. Dette er den centrale skillelinje i [FOB 2019-17](#) og i Ankestyrelsens [81-17](#).

3. Kreditors reaktionspligt. Der er ingen fast frist. Kreditor skal reagere inden rimelig tid og efter omstændighederne uden ugrundet ophold – men med hensyntagen til muligheden for at opgøre kravet. Reaktionspligten skærpes, når skyldneren forsøger at indfri, og når kreditor er en offentlig myndighed, hvis opgørelse borgeren må kunne fæste lid til.

4. Berettiget forventning og indrettelse. Tidsforløbet alene er aldrig nok. Der kræves en berettiget forventning hos modparten – typisk skabt af kreditors egen adfærd (udbetaling uden forbehold, fortsat opkrævning af en forkert leje, tavshed efter påtale) – og som regel en indrettelse i tillid hertil. Højesterets vægt på de »løbende påmindelser« i [BS-31168/2023-HJR](#) og landsrettens tilsvarende ræsonnement i [BS-35638/2021-OLR](#) er de klareste udtryk herfor.

5. Modhensyn og retsfølge. Selv når betingelserne er opfyldt, kan resultatet fraviges:

- Almene interesser kan veje tungere end ejerens indrettelse ved lovliggørelse ([Planklagenævnets praksisoversigt](#)).
- En **uhjemlet** afgørelse annulleres uanset passivitet, medmindre indrettelsen gør omgørelsen uforholdsmæssigt indgribende ([BS-58675/2024-HJR](#)).
- **Nye faktiske oplysninger** kan bryde en indtrådt passivitet – men en ny *vurdering* af kendte oplysninger kan ikke.
- Retsfølgen kan være delvis: kun butiksnavnet, men ikke mærkebrugen ([V 10/1999](#)); kun godtgørelsen, men ikke krænkelsesspørgsmålet ([23-20364](#)); et lavere bidrag frem for intet bidrag ([Bidragsvejledningen pkt. 7.1.2.4](#)).

[Betænkning nr. 1570/2018, afsnit B10, s. 19](#) sammenfatter afvejningens karakter præcist: afgørelsen »beror på en helhedsvurdering af de nævnte momenter, og andre kan efter omstændighederne også indgå«. Netop derfor er passivitetsgrundsætningen vanskelig at forudberegne – og netop derfor er den praktiske lære entydig: den, der har et krav eller en indsigelse, bør reagere, tage forbehold og følge op, også når forældelsesfristen endnu ikke er nær.

LOV	Forældelsesloven § 3, stk. 1	Forældelsesloven § 28	
PRAKSIS	Højesteret · Ugyldighed af uhjemlet anerkendelse af arbejdsskade og betydningen af myndigheds passivitet		21.10.2025
	Højesteret · Mellemkommunal refusion og rækkevidden af forældelseslovens absolutte frister		18.04.2024
	Højesteret · Hillerød Kommune afskåret fra at anfægte 10 år gammel afgørelse om varigt mén grundet passivitet		03.04.2024
	Landsretten · Topdanmark afskåret fra at anfægte anerkendelse af arbejdsskade grundet 8 års passivitet		05.11.2024
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse og Passivitet: GETAMA vs. Borchsenius vedrørende SYVSOVER/7-SOVEREN		27.10.2000
	Ankestyrelsen · Børnebidrag – bortfald af krav på grund af 'ren' passivitet og sammenhængen med forældelse		01.01.2017
	Ligebehandlingsnævnet · Ligebehandlingsnævnets afgørelse om politisk anskuelse - afskedigelse - medhold		22.03.2025
	Planklagenævnet · Myndighedspassivitet og fortabelse af retten til håndhævelse i natur- og miljøsager		01.12.2014

REFERENCE **Lovgrundlag**

6 paragraffer

Aftaleloven § 4	stk. 2	Aftaleloven § 6	stk. 2
Forældelsesloven § 3	stk. 1	Forældelsesloven § 28	
Planloven § 51	stk. 3	Retsplejeloven § 413	

MATERIALE **Citerede afgørelser**

70 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

8

21.10.2025	Ugyldighed af uhjemlet anerkendelse af arbejdsskade og betydningen af myndigheders passivitet	58675-2024
23.01.2025	Sag om mellemkommunal refusion for udgifter til anbringelse	7043-8467
18.04.2024	Mellemkommunal refusion og rækkevidden af forældelseslovens absolutte frister	bs-58804-2023-hjr
03.04.2024	Hillerød Kommune afskåret fra at anfægte 10 år gammel afgørelse om varigt mén grundet passivitet	bs-31168-2023-hjr
02.06.2023	Højesterets afvisning af midlertidigt forbud grundet forbudsretlig passivitet i sag om Verner Panton-varemærker	bs-48872-2021-hjr
12.02.2020	Højesterets dom om forældelse og passivitet ved krav på efterbetaling af leje samt renteberegning	bs-32625-2019-hjr
28.06.2019	Mellemkommunal refusion for sociale ydelser: Opholdskommune, betydningen af udlandsophold og krav til Tilbudsportalen	bs-37656-2018-hjr
16.06.2014	Højesterets prøvelse af forblivelsespligt til fjernvarmeværk og betydningen af passivitet	101-2012-- og-102-2012

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

9

17.03.2025	Østre Landsret: Kommune afskåret fra at anfægte arbejdsskadeanerkendelse grundet passivitet	10551-12450
30.01.2025	Udlejer tabte krav om efterbetaling af husleje på grund af passivitet efter administrativ fejl	9888-11570
05.11.2024	Topdanmark afskåret fra at anfægte anerkendelse af arbejdsskade grundet 8 års passivitet	7017-8426
22.09.2022	Hillerød Kommune mod S/I Arbejdsmarkedets Erhvervssikring – Passivitet og anfægtelse af afgørelse om varigt mén	4867-5872
10.02.2022	Dom om servitutbegrænsning af bebyggelse	1836-2190
23.06.2021	Afvisning af friholdelseskrav vedrørende uegnede MgO-vindspærreplader - manglende direkte krav og for sen reklamation	1650-1987

22.10.2020	Landsrettens dom i sag om varemærkekrænkelser ved brug af OUTTREK og OUTTREK TECHNOLOGY	3309-3938
24.09.2013	Landsretten stadfæster dom i sag om anfægtelse af ejendomsoverdragelse på grund af passivitet	2058-2460
13.06.2012	Landsretten stadfæster dom om passivitet ved krav om tilbagebetaling af for meget betalt varme	2375-2836
SØ - OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET		7
12.01.2021	Sag om midlertidigt forbud vedrørende varemærkekrænkelser og passivitet	BS-38353/2020-SHR
18.11.2019	Kendelse om midlertidigt forbud vedrørende varemærket hejs.dk afvist grundet passivitet	BS-31266/2019-SHR
22.05.2019	Sag om varemærkerettigheder og fogedforbud vedrørende spiritusbrands samt spørgsmål om passivitet	BS-21034/2018-SHR
27.06.2017	Varemærkekrænkelser: Christiania Bikes vs. Andersen & Meldgaard – Passivitet og gyldighed af varemærkerettigheder	A-3-17
08.11.2016	Kendelse om forbud mod optændingsposer: Spørgsmål om varemærkekrænkelser og passivitet	A-23-16
20.02.2001	Sag om forvekslelighed mellem "Red Barnet" og "Hjælp Barnet", varemærkekrænkelser, markedsforstyrrelse og passivitet	V-0042-99
27.10.2000	Varemærkekrænkelser og Passivitet: GETAMA vs. Borchsenius vedrørende SYVSOVER/7-SOVEREN	V 10/1999
BYRET TEN · FØRSTE INSTANS		4
08.02.2024	Dom om lejers ret til husdyrhold trods kontraktforbud og ejerskifte	9644-11252
15.09.2023	Erhvervsleje: Krav om efterbetaling af leje afvist grundet udlejers passivitet	9667-11281
30.03.2023	Andelsboligforening: Sagsøger tabte erstatningskrav mod bestyrelse på grund af retsfortabende passivitet	10586-12502
22.10.2003	Sag om resttilgodehavende vedrørende anpartskøb i kommanditselskab	4980-5999
LANDSSKATTERET TEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS		2
13.08.2024	Afslag på genoptagelse af foreløbige A-skat fastsættelser på grund af passivitet	21-0060393
04.04.2018	Passivitet var ikke et aktivt valg om skattefri aktieombytning - genoptagelse tilladt	17-0988425
PLANKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		9
18.03.2026	Planklagenævnet ophæver afslag på lovliggørende dispensation til tredje lejlighed – myndighedspassivitet i over 10 år	25/11337
04.07.2024	Planklagenævnets afgørelse om ophævelse af påbud grundet passivitet i sag om overskridelse af bebyggelsesareal	23/05866

02.07.2024	Planklagenævnet ophæver kommunalt påbud om fjernelse af carport og cykelskur grundet retsfortabende passivitet	23/07450
08.02.2024	Stadfæstelse af påbud om lovliggørelse af udhus opført i strid med tinglyst byggelinjeservitut i Brønshøj	23/02767
23.02.2022	Ophævelse af afslag på lovliggørende landzonetilladelse grundet passivitet og indrettelseshensyn	21/09869
15.09.2021	Planklagenævnets afgørelse om genoptagelse vedrørende lovliggørelsespåbud	21/01526
04.12.2015	Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om passivitet ved håndhævelse af servitut vedrørende stålskorsten	NMK-33-03228
01.12.2014	Myndighedspassivitet og fortabelse af retten til håndhævelse i natur- og miljøsager	
12.11.2013	Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om landzonetilladelse - myndighedspassivitet	NMK-31-00750

HUSLEJENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

7

02.04.2025	Huslejenævnet afviser sag om lejers ombygninger grundet uegnethed og bevisproblemer	223-56252
28.03.2025	Lejeforhøjelse med nettoprisindeks: Udlejers passivitet forhindrer tilbagevirkende krav	173-72691
18.03.2025	Huslejenævnets afgørelse om lejefastsættelse og byfornyelsestillæg: Ankenævnet nedsætter forbedringstillæg og afviser passivitet ved ugyldige varslinger	101
18.03.2025	Huslejenævnet: Udlejer bevarer ret til optrapning af byfornyelsestillæg, men lejenedsættelse grundet ugyldige varslinger	101
17.03.2025	Huslejenævnets afgørelse om byfornyelsestillæg og lejenedsættelse: Ugyldige varslinger medfører nedsættelse af lejen, men udlejer mister ikke ret til optrapning ved passivitet	101
20.12.2024	Huslejenævnets afgørelse om lejers ret til tilbygning og udlejers passivitet	24/3397
20.11.2024	Huslejenævnets afgørelse om lejeforhøjelse baseret på nettoprisindeks og udlejers passivitet	173-118990

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS

6

27.06.2024	Indsigelse mod manglende kreditværdighedsvurdering og rådgivning ved ejendomssalg afvist grundet passivitet og forældelse	408/2023
12.12.2012	Indsigelse mod gældsansvar for lån på 400.000 kr. vedrørende spørgsmål om passivitet og forældelse	51/2012
29.08.2006	Afvisning af indsigelse mod dispositioner over kreditorbeskyttet erstatning grundet passivitet	14/2006
19.10.2004	Indsigelse imod fordring fastslået ved dom i 1993: Spørgsmål om passivitet og forældelse ved efterfølgende lånoptagelse i koncernforbundet selskab	26/2004
26.08.2003	Kunde afskåret fra indsigelse mod aktieomlægning efter to års passivitet	154/2003

04.04.2002 Erstatningsansvar for rådgivning om inkonverterbart lån afvist på grund af passivitet 200110044/2001

LIGEBEHANDLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 6

22.03.2025 Ligebehandlingsnævnets afgørelse om politisk anskuelse - afskedigelse - medhold 23-20364

11.03.2022 Afvisning af klage over forskelsbehandling grundet kønsudtryk i praktikforløb som følge af passivitet 21-43960

13.01.2022 Passivitet medfører retsfortabelse i sag om påstået forskelsbehandling ved bortvisning fra supermarked 21-42542

22.12.2020 Afvisning af klage over krav om pasdokumentation grundet retsfortabende passivitet 19-51188

01.12.2017 Ligebehandlingsnævnet afviser klage over afskedigelse grundet retsfortabende passivitet

08.06.2017 Bortfald af krav om godtgørelse for aldersdiskrimination grundet passivitet efter fire års ventetid 2016-6810-23736

FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 4

30.09.2013 Passivitet afskar forbruger fra erstatning for mistet indbo ved flytning til Syrien 01-12-2245

03.05.2012 Betalingskrav var ikke forældet efter 2 ½ år – Den erhvervsdrivende havde ikke udvist passivitet 01-11-9152

15.12.2007 Forbruger afskåret fra at hæve køb af sofa grundet manglende opfølgning på reklamation 2004-650/7-676

01.01.1980 Manglende oplysning om fortrydelsesret medfører retsfortabende passivitet 2004-662/7-100, 17. oktober 2006

ANKESTYRELSEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

01.01.2017 Børnebidrag – bortfald af krav på grund af 'ren' passivitet og sammenhængen med forældelse 81-17

01.01.2009 Mellemkommunal refusion: Vurdering af passivitet ved tvangsfjernelse i henhold til retssikkerhedsloven 30-09

01.01.2007 Ingen refusion ved mellemkommunal passivitet: Vurdering af åbenbar indgriben ved barn i vanskelig familie R-1-07

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

31.03.2025 Annullering af parkeringsafgift grundet utydelig opmærkning af båse ved Amagerbanen park-5872

16.12.2024 Uvirkelig elektronisk p-skive ved Farumhusbageren på trods af kortvarigt ophold park-5999

11.05.2023 Ugyldig betaling via ParkMan-app på privat område med krav om specifik tilladelse park-2836

ANKENÆVNET FOR FORSIKRING · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

23.10.2019 Forældelse af erstatningskrav efter ankelbrud som følge af seks års passivitet 93806

ERHVERVSANKENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

24.02.2012 Stadfæstelse af påbud om inddrivelse af ulovligt anpartshaverlån trods indsigelser om forældelse og passivitet 2010-0023508

FORARBEJDE Betænkninger

6 referencer

Betænkning om forbrugeraftaler om arbejder på løsøre og fast ejendom (forbrugertjenester)

nr. 1133 · 1988 · Justitsministeriet

Betænkning nr. 1403 om gennemførelse af forbruger købsdirektivet i dansk ret (del 1)

nr. 1403 · 2001 · Justitsministeriet

Betænkning nr. 1426 fra Fristudvalget om frist- og forældelsesregler på skatte- og afgiftsområdet

nr. 1426 · 2003 · Skatteministeriet

Betænkning om revision af forældelseslovgivningen

nr. 1460 · 2005 · Justitsministeriet

Betænkning nr. 1518 om ægtefælleskifte mv.

nr. 1518 · 2010 · Justitsministeriet

Almindelige betingelser i bygge- og anlægsvirksomhed – Betænkning nr. 1570

nr. 1570 · 2018 · Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

09

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over solidarisk hæftelse mellem flere skyldnere

Fra gældsbrevslovens § 2 til det indbyrdes regresopgør

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 50 afgørelser · 2001-2025

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Når flere skyldnere har forpligtet sig for samme ydelse, er det obligationsretlige udgangspunkt solidarisk hæftelse – "én for alle, alle for én" – jf. [gældsbrevslovens § 2, stk. 1](#), der i praksis anvendes analogt som den almindelige hovedregel for fælles gældsforhold. Praksis fra Finansielle Ankenævn, Landsskatteretten, landsretterne og Sø- og Handelsretten viser et meget fast mønster: kreditor kan frit vælge, hvem der skal betale hele beløbet, meddebitors konkurs, gældssanering eller separation ændrer intet, og en akkord eller saldokvittering med den ene meddebitor frigør ikke de øvrige, når kreditor har taget det sædvanlige forbehold. Til gengæld flyttes tyngdepunktet i det indbyrdes forhold: her styrer [gældsbrevslovens § 2, stk. 2](#) regressen ved fælles gæld, [erstatningsansvarslovens § 25](#) den rimelighedsbaserede fordeling mellem flere ansvarlige skadevoldere, og [forældelseslovens §§ 12 og 22](#) de særlige frister for regreskravet. Oversigten behandler den solidariske hæftelses opståen, omfang og det interne fordelings- og regresopgør – ikke kaution som selvstændig figur.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Flere, der har forpligtet sig for samme pengeydelse, hæfter solidarisk, medmindre andet er aftalt, jf. [gældsbrevslovens § 2, stk. 1](#), der anvendes analogt som almindelig hovedregel for fælles gældsforhold.
- 02** Kreditor har fri valgtret og kan kræve hele beløbet hos hvilken som helst af de solidarisk hæftende – der findes ingen ret for en meddebitor til at få gælden opdelt i to selvstændige forpligtelser.
- 03** En meddebitors konkurs, gældssanering, insolvenserklæring eller separation/skilsmisse fritager ikke de øvrige for den solidariske hæftelse; kreditor kan både anmelde kravet i konkursboet og forfølge det hos meddebitoren.
- 04** Akkord eller saldokvittering med én meddebitor omfatter kun dennes egen hæftelse, når kreditor har taget det sædvanlige forbehold om, at aftalen ikke berører krav mod medhæftende og kautionister.
- 05** Frigivelse af én meddebitor eller frigivelse af pant forringer ikke retligt den anden meddebitors stilling, når indbetalingen ubeskåret er gået til nedbringelse af den fælles gæld, og regreskravet mod meddebitoren består uændret.

- 06** Den betalende skyldner skal efter gældsbrevslovens § 2, stk. 2, først afkræve hver medskyldner dennes anpart; betaler en medskyldner ikke inden 14 dage efter påkrav, eller kan han åbenbart ikke betale, fordeles hans andel forholdsmæssigt på de øvrige.
- 07** En regresfordring mod en medskyldner stiftes først ved indfrielsen af den fælles gæld – ikke ved låneoptagelsen – og er medskyldneren da insolvent, er fordringens kursværdi nul, så der ikke opstår et fradragsberettiget kurstab.
- 08** Rentefradraget deles skatteretligt ligeligt mellem solidarisk hæftende debitorer efter princippet i gældsbrevslovens § 2, stk. 2; en anden fordeling kræver dokumentation for en civilretligt gyldig aftale om forskydning af hæftelsen i det indbyrdes forhold – det er ikke nok at have betalt alle renterne.
- 09** Fordelingen mellem flere solidarisk erstatningsansvarlige sker efter erstatningsansvarslovens § 25, stk. 1, ud fra hvad der er rimeligt under hensyn til ansvarets beskaffenhed; er kun den ene ansvarsforsikret, bærer denne som udgangspunkt hele byrden, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.
- 10** Solidarisk hæftelse kan følge direkte af loven – bl.a. for interessenter og K/S-komplementarer, for arvinger ved skæv deling af et dødsbo, for ledelsen ved uregistreret virksomhed og fiktive fakturaer, og for husstandsmedlemmer ved boligstøtte.
- 11** I offentligretlige tilbagebetalingskrav kræver solidarisk hæftelse udtrykkelig lovhjemmel; ægtefællers gensidige forsørgelsespligt eller den blotte husstandsberegning er ikke tilstrækkeligt grundlag.
- 12** Retsforfølgning mod én solidarisk skyldner kombineret med skriftlig procesunderretning forlænger efter forældelseslovens § 22, stk. 1, fristen mod de øvrige til tidligst 1 år efter sagens afslutning, og regreskravet mellem medskyldnere har efter § 12, stk. 2, en selvstændig tillægsfrist på 1 år.

§ 1 Gældsbrevslovens § 2 som almindelig hovedregel for flere skyldnere

Udgangspunktet for flere skyldnere står i [gældsbrevslovens § 2, stk. 1](#):

"Når et gældsbrev er udstedt af flere, er udstederne forpligtet een for alle og alle for een, medmindre andet er aftalt."

Bestemmelsen er formelt kun en regel om gældsbreve, men den anvendes i praksis analogt som den almindelige hovedregel for fælles gældsforhold – meddebitorer på bolig- og forbrugslån, samejere, ægtefæller og samlevende. Det ses direkte i nævnspraksis, hvor Finansielle Ankenævn rutinemæssigt henviser til § 2 som hjemmel for, at to låntagere hæfter for hele beløbet, jf. bl.a. [103/2019](#), [267/2002](#) og [97/2005](#). Også Landsskatteretten lægger bestemmelsen til grund som civilretligt udgangspunkt, når den skal fordele et rentefradrag, jf. [11-01636](#) og [11-00879](#).

Lovforarbejderne fra 1937 forklarer den underliggende tanke. Udgangspunktet er, at der skal tages stilling til, om hver enkelt skyldner skylder hele ydelsen eller kun en del af den, og lovgiver valgte det første:

"I Overensstemmelse hermed fastslås det i Paragraffens 1ste Stykke, at fleres Udstedelse af et Gældsbrev medfører solidarisk Forpligtelse, medmindre andet er aftalt."

(Bemærkningerne til gældslovens § 2, [Folketingstidende 1937-38, tillæg A, s. 1346](#).)

Modstykket er den **pro rata**-hæftelse, hvor hver skyldner kun hæfter for sin brøkdel og kreditor må afskrive den insolventes andel. At sondringen har reel betydning, ses af [vejledningen til normalvedtægten for ejerforeninger](#), hvor 2004-normalvedtægtens solidariske hæftelse for ejerlejlighedsejere netop blev afløst af pro rata-hæftelse efter fordelingstal, mens ejerne fortsat kan påtage sig solidarisk hæftelse for et konkret fælleslån ved individuelt samtykke. Omvendt gælder solidarisk hæftelse fortsat i kommunale fællesskaber, jf. [vejledning om kommunale fællesskaber, afsnit 9.3](#), hvor vedtægten så må fastlægge princippet for den indbyrdes hæftelse.

Hæftelsen kan også påtages ved en påtegning på gældsbreven. I [402/2002](#) havde en foreningsformand skrevet under både "iflg. fuldmagt" og "som solidarisk medhæftende"; nævnet fandt, at den sidste påtegning entydigt bandt ham personligt, uanset at foreningens vedtægter begrænsede bestyrelsens hæftelse til foreningsformuen.

LOV [Gældsloven § 2, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS	Landsskatteretten · Fordeling af renteudgifter mellem tidligere ægtefæller efter separation	23.09.2011
	Landsskatteretten · Fordeling af renteudgifter ved lån i fast ejendom ved sameje	18.08.2011
	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af solidarisk gæld og akkordaftale efter samlivsophævelse afvist	16.09.2019
	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af fælles lån efter skilsmisse afvist på grund af solidarisk hæftelse	23.06.2005
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om personlig hæftelse som solidarisk meddebitor for gæld stiftet af en selvejende institution	04.03.2003
	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af fælleslån efter samlivsophævelse afvist på grund af solidarisk hæftelse	12.12.2002

§ 2 Kreditors frie valgret – ingen ret til at få den fælles gæld delt op

Det praktisk vigtigste udslag af den solidariske hæftelse er kreditors valgfrihed. Nævnspraksis er her helt entydig: en meddebitor har ikke krav på at få gælden opdelt i to selvstændige forpligtelser, heller ikke efter samlivsophør eller skilsmisse.

Sag	Situation	Resultat
267/2002	Fælleslån efter samlivsophævelse; kun klageren afdrog	Opdeling afvist; banken kan kræve hele ydelsen hos den ene
97/2005	Fælleslån efter skilsmisse	Opdeling afvist; ligedelingsprincippet ved skilsmisse binder ikke banken
77/2020	Regaranti indfriet efter underskudshandel	Banken berettiget til at fastholde solidarisk hæftelse for regreskravet
103/2019	Ca. 1 mio. kr. fælles gæld; påstået mundtligt løfte i fogedretten	Opdeling afvist; bevisbyrden for tilsagn ikke løftet
628/2010	Lån optaget som 18-årig sammen med samlever	Ingen frigørelse; banken ikke forpligtet til at dele gælden

Begrundelsen er konsekvent, at opdelingen ville fratage kreditor den sikkerhed, der ligger i, at to personer hæfter for hele beløbet – lånet er netop bevilget på grundlag af to debitors samlede kreditværdighed. Nævnet fremhæver samtidig, at det ikke har kompetence til at pålægge et pengeinstitut at acceptere en frivillig akkord eller en bestemt afviklingsordning, jf. [103/2019](#), [266/2013](#) og [264/2005](#).

Valgfriheden rækker også til, hvordan kreditor administrerer engagementet undervejs. I [288/2017](#) havde banken afvist gældsovertagelse ved skilsmissen i 2011 og derefter i seks år givet den tidligere ægtefælle henstand og nedsat ydelse – herunder rentesatser på 0 % – uden at underrette klageren. Nævnet fandt, at henstand til den ene debitor ikke bringer den andens hæftelse til ophør, selv om det forlænger lånets løbetid, og at klageren burde have fulgt op på sin hæftelse, da han vidste, at banken havde nægtet ham at udtræde.

LOV	Gældsbrevsloven § 2, stk. 1	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af solidarisk gæld efter hussalg med underskud og indfrielse af bankgaranti	30.09.2020
	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af solidarisk gæld og akkordaftale efter samlivsophævelse afvist	16.09.2019
	Det finansielle ankenævn · Solidarisk hæftelse for lån bestod efter skilsmisse trods ændrede vilkår og henstand givet til meddebitor	26.06.2018
	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af solidarisk gæld og eftergivelse af renter efter samlevers gældssanering	27.02.2014
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod solidarisk hæftelse for fælles lån efter ophør af samliv og salg af ejendom	21.03.2012
	Det finansielle ankenævn · Solidarisk hæftelse for fælleslån og afslag på anmodning om akkord efter tvangsauktion	26.01.2006
	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af fælles lån efter skilsmisse afvist på grund af solidarisk hæftelse	23.06.2005
	Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af fælleslån efter samlivsophævelse afvist på grund af solidarisk hæftelse	12.12.2002

§ 3 Meddebitors konkurs, gældssanering og insolvens rører ikke ved hæftelsen

En tilbagevendende indsigelse er, at den solidariske hæftelse skulle bortfalde eller halveres, når medskyldneren går konkurs, får gældssanering eller afgiver insolvenserklæring. Den holder ikke.

I [Finansielle Ankenævns kendelse af 11. december 2017](#) var klagerens tidligere ægtefælle taget under konkursbehandling, og realkreditinstituttet havde anmeldt restgælden i boet, der blev sluttet efter [konkurslovens § 143](#) uden dækning. Nævnet fastslog, at anmeldelsen var en standardprocedure uden afkald på fordringen, og at en meddebitors konkurs eller betalingsudygtighed ikke bringer den solidariske hæftelse til ophør – instituttet kunne kræve hele terminsydelsen hos klageren, selv om hun kun havde betalt "sin egen halvdel". At "debitor" stod i ental i pantebrevets standardtekst ændrede intet.

Samme resultat i [260/2017](#), hvor klageren gjorde gældende, at hæftelsen ophørte ved bankens anmeldelse i medskyldnerens konkursbo, og at hun havde indfriet "sin halvdel" med ca. 20.700 kr. Nævnet fastslog, at kreditor både kan anmelde kravet i konkursboet efter [konkurslovens § 156](#) og samtidig forfølge det mod den solidarisk hæftende meddebitor, og at hverken konkurs eller separation frigør.

I [266/2013](#) havde den tidligere samlever gennem en gældssanering indbetalt 165.477,85 kr. på den fælles gæld i årene 2005-2009, uden at klageren blev orienteret – banken påberåbte sig tavshedspligt. Nævnet fandt hverken grundlag for opdeling eller for at slette renter, men noterede, at bankens fejlagtige årsudskrifter berettigede tilbagebetaling af klagegebyret. Og i [264/2005](#) havde begge parter afgivet insolvenserklæring i fogedretten i

1991-92; nævnet fandt, at klageren ikke havde godtgjort omstændigheder, der kunne bringe hæftelsen til ophør, og at hovedstolen ikke var forældet.

Den praktiske konsekvens er, at risikoen for medskyldnerens insolvens efter § 2 bæres af de solvente medskyldnere – ikke af kreditor. Det er præcis den fordeling, der udtrykkeligt fremgår af [gældsbrevslovens § 2, stk. 2](#), hvor en åbenbart betalingsudygtig medskyldners andel udredes af de øvrige.

LOV	Gældsbrevsloven § 2, stk. 2	Konkursloven § 143	Konkursloven § 156
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Solidarisk hæftelse for forbrugslån trods meddebitors konkurs og separation 19.12.2017 Det finansielle ankenævn · Solidarisk hæftelse for realkreditlån opretholdt trods meddebitors konkurs 11.12.2017 Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af solidarisk gæld og eftergivelse af renter efter samlevers gældssanering 27.02.2014 Det finansielle ankenævn · Solidarisk hæftelse for fælleslån og afslag på anmodning om akkord efter tvangsauktion 26.01.2006		

Akkord, saldokvittering og frigivelse af én meddebitor – § 4 standardforbeholdet

Et af de mest praktiske spørgsmål er, hvad der sker med de øvriges hæftelse, når kreditor akkorderer med eller frigør én meddebitor. Svaret afhænger af, om kreditor har taget det sædvanlige forbehold.

Den klassiske formulering er gengivet ordret i [377/2001](#), hvor banken efter en frivillig akkord udstedte saldokvittering med denne påtegning:

"Saldokvitteringen har ingen indflydelse på bankens krav mod eventuelle meddebitorer, kautionister og andre, der hæfter for gælden sammen med Dem. Ethvert regreskrav mellem flere hæftende er banken uvedkommende og berøres ikke af denne saldokvittering."

Klageren, hvis formål med akkorden netop var at blive gældfri, protesterede mod, at han nu risikerede et regreskrav fra sin tidligere ægtefælle. Nævnet fandt, at banken – selv om det havde været hensigtsmæssigt at oplyse om forbeholdet tidligere i korrespondancen med klagerens advokat – ikke var forpligtet til at lade restkravet mod meddebitoren bortfalde.

Samme forbehold gik igen i [102/2006](#), hvor et frivilligt forlig eftergav 1.356.045,88 kr. af en samlet gæld på 1.856.045,88 kr. mod betaling af 500.000 kr. Bankens brev om, at "meddebitor ikke længere [vil] hæfte for det pågældende beløb", blev fortolket snævert som gældende de 500.000 kr., klageren overtog som enedebitor – ikke som en frigørelse for restgælden.

Fortolkningsspørgsmålet skærpes, når meddebitoren slet ikke er inddraget i forhandlingerne. I [265/2005](#) tilbød banken saldokvittering for "Deres engagement" mod 90.000 kr., men præciserede før betalingen, at det angik klagerens "del af lån nr. -530". Nævnet lagde afgørende vægt på præciseringen og på, at eksmanden ikke havde deltaget i forhandlingerne – men bemærkede udtrykkeligt, at der ikke var taget stilling til, om banken skal friholde klageren, hvis eksmanden senere rejser regreskrav mod hende.

Omvendt er det ikke i sig selv en krænkelse af den tilbageblivende meddebitors interesser, at kreditor frigør den anden. I [279/2016](#) betalte meddebitoren 300.000 kr. mod saldokvittering og frigivelse af et ejerpantebrev i hans ejendom; nævnet fandt, at hele pantets værdi var kommet klageren til gode, at hun ikke var frigjort, men også

at hendes regresmuligheder mod ham var uberørte. Tilsvarende i [7/2021](#), hvor banken indgik afviklingsaftale med den ene og herefter kun krævede halvdelen af klageren:

Da klageren allerede hæftede for det fulde beløb, blev hendes juridiske stilling ikke forringet af, at banken valgte kun at kræve halvdelen af hende. Frigivelsen af M over for banken påvirker ikke klagerens interne regreskrav mod M, hvis hun ender med at betale mere end sin andel.

Mønsteret er dermed: over for kreditor er akkorden individuel; i det indbyrdes forhold er regressen intakt.

LOV	Gældsbrevsloven § 2, stk. 1, 2	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod frigivelse af meddebitor på fælles gæld og overdragelse til inkasso efter boligsalg	09.09.2021
	Det finansielle ankenævn · Tvist om solidarisk hæftelse efter bankens akkordering med meddebitor og frigivelse af pant	10.01.2017
	Det finansielle ankenævn · Tvist om rækkevidden af en akkordaftale: Blev en solidarisk hæftende meddebitor frigjort for restgælden?	26.09.2006
	Det finansielle ankenævn · Akkordaftale og solidarisk hæftelse: Omfattede betaling af 90.000 kr. begge debitorer eller kun klageren?	26.01.2006
	Det finansielle ankenævn · Bankens forbehold for krav mod meddebitor ved saldokvittering efter akkordaftale	04.04.2002

§ 5 Det interne opgør: regresreglen i gældsbrevslovens § 2, stk. 2

Når én skyldner har betalt, flytter tvisten sig til det indbyrdes forhold. Her indeholder [gældsbrevslovens § 2, stk. 2](#) en trinvis regel:

"Har en af dem betalt gælden, kan han afkræve hver enkelt af medskylderne hans del. Hvis en af medskylderne åbenbart ikke kan betale eller hans opholdssted er ubekendt, må de andre udrede hver sin del af, hvad han ikke har betalt. Det samme gælder, hvis han ikke har betalt sin del inden 14 dage, efter at krav herom er fremsat eller på betryggende måde afsendt til ham."

Den betalende skyldner skal altså **først** søge anpart hos hver enkelt medskyldner (anpartsvis regres), men behøver ikke blive stående dér: 14-dages-fristen fungerer som en omslagsregel, der efter forgæves påkrav gør de solvente medskyldnere ansvarlige for den udeblivendes andel. Lovgiver var udtrykkeligt bevidst om dette valg mellem solidarisk og anpartsvis regres:

"Man har derfor foreslået en ny Løsning af Regresspørgsmaalet, hvorved man tilstræber saa hurtigt som muligt at tilvejebringe en rimelig endelig Afgørelse mellem Skyldnerne."

(Bemærkningerne til gældsbrevslovens § 2, [Folketingstidende 1937-38, tillæg A, s. 1346](#).)

Regreskravet er et almindeligt pengekrav, som kan gennemføres ved dom og udlæg. I [BS-14550/2018-VLR](#) havde den betalende ægtefælle fået dom for medskyldnerens andel på 194.755,95 kr. ved Retten i Randers og forsøgt udlæg i fogedretten, hvor kravet var opgjort til 219.244,30 kr. – uden resultat, fordi hun var insolvent.

Regreskravet kan også rejses i et konkursbo. I [P-36-10](#) havde en tidligere ægtefælle efter konkursdekretet afholdt udgifter til to fællesejede ejendomme og krævede halvdelen tilbage. Sø- og Handelsrettens skifteret anerkendte et regreskrav på 605.897,49 kr. som simpelt krav efter [konkurslovens § 97](#), men afviste massekravsstatus, fordi der ikke var indgået aftale med kurator. Og i [S 4/1997](#) blev en investor, der var personligt og solidarisk hæftende

for et skibspantebrev på 39,76 mio. kr., mødt af Finansstyrelsens regreskrav efter indfrielse af en statsgaranti; indsigelser om ugyldighed, bristende forudsætninger og [aftalelovens § 36](#) blev afvist.

Endelig kan det interne opgør organiseres processuelt: i [BS-231/2010-VLR](#) havde byretten dømt to parter *in solidum* over for skadelidte og samtidig taget stilling til deres indbyrdes friholdelse – netop den todelte afgørelse, der er typisk i sager med flere ansvarlige.

LOV	Gældsbrevsloven § 2, stk. 2	Konkursloven § 97, stk. 1	
PRAKSIS	Landsretten · Afgørelse om fradrag for tab på regresfordring mod tidligere ægtefælle		10.05.2019
	Landsretten · Adgang til at nedlægge frifindelsespåstand i ankesag uden selvstændig anke		17.09.2010
	Sø- og Handelsretten · Sag om regreskrav i konkursbo efter afholdte udgifter til samejet ejendom		03.01.2011
	Sø- og Handelsretten · Sag om hæftelse for skibspantebrev – Finansstyrelsen mod Leo Rahm		13.08.2001

Regresfordringens stiftelsestidspunkt og kursværdi ved insolvent medskyldner

Et selvstændigt spørgsmål er, hvornår regresfordringen mod medskyldneren juridisk opstår. Det har direkte skattemæssig betydning, fordi tab på fordringer opgøres som forskellen mellem anskaffelses- og afståelsessum efter [kursgevinstlovens § 26, stk. 2](#), jf. [§ 14](#).

Vestre Landsret afgjorde spørgsmålet principielt i [BS-14550/2018-VLR](#). Et ægtepar havde i juni 2011 optaget et fælles boliglån med solidarisk hæftelse; efter separationen misligholdt hustruen, blev erklæret insolvent i april 2015, og manden indfrieede lånet. Han gjorde gældende, at regresfordringen var stiftet allerede ved låneoptagelsen til kurs 100, så tabet i 2015 var et fradragsberettiget kurstab. Landsretten afviste:

"Det forhold, at den solidariske hæftelse for boliglånet kunne udløse et regreskrav, hvis en af ægtefællerne ikke kunne betale sin del af lånet, indebærer ikke, at ægtefællerne derved havde en fordring på hinanden fra tidspunktet for stiftelsen af fælleslånet ... Regresfordringen opstod på det tidspunkt, hvor P1 havde misligholdt sine forpligtelser over for Sparekassen Djursland, og hvor Part 1 som følge af den solidariske hæftelse indfrieede fælleslånet."

Da medskyldneren var insolvent på indfrielsestidspunktet, var fordringens kursværdi 0 kr., og betalingen var ikke et køb af en fordring, men opfyldelse af egen forpligtelse. Skatteministeriet blev frifundet. Dommen er offentliggjort som [SKM2019.305.VLR](#) og lægges til grund af Skatteforvaltningen.

Modsat siden – frigørelsen fra hæftelsen – er som udgangspunkt uden skattemæssige konsekvenser, når debitor aldrig har modtaget provenuet. I [SKM2008.929.SR](#) hæftede seks andelshavere solidarisk med foreningen for et realkreditlån, hvis provenu var gået direkte til foreningen. Skatterådet bekræftede, at frigørelsen hverken udløste gaveafgift eller anden beskatning efter [statsskattelovens § 4](#) – bl.a. fordi dispositionen var vanskelig at værdiansætte, og fordi ingen af andelshaverne havde modtaget nogen del af provenuet. Afgørelsen indeholder samtidig den nyttige bemærkning, at genindførelse af solidarisk hæftelse for medlemmerne kunne føre til, at foreningen skatteretligt blev omkvalificeret til et interessentskab.

LOV	Kursgevinstloven § 14, stk. 1	Kursgevinstloven § 26, stk. 2	Statsskatteloven § 4	
PRAKSIS	Landsretten · Afgørelse om fradrag for tab på regresfordring mod tidligere ægtefælle			10.05.2019
	Skatterådet · Frigørelse fra solidarisk hæftelse i andelsboligforening er skattefri			20.11.2008

§ 7 Rentefradraget: ligedeling som udgangspunkt, forskydning kræver dokumenteret aftale

Skatteretten er det område, hvor det indbyrdes hæftelsesforhold er blevet prøvet oftest og mest detaljeret. Udgangspunktet er, at fradragsretten efter [statsskattelovens § 6, stk. 1, litra e](#) og [ligningslovens § 5, stk. 1](#) tilkommer den, der hæfter direkte over for kreditor. Landsskatteretten formulerer testen sådan, at rentefradraget ved solidarisk hæftelse ligedeles "i overensstemmelse med princippet i [gældsbrevslovens § 2, stk. 2](#), dog med bevismæssig mulighed for anden fordeling", jf. [11-01636](#), [11-00879](#) og [12-0189368](#). Samme formulering findes i Den juridiske vejledning, [afsnit C.A.11.2.2.4 om at gælden skal påhvile den skattepligtige](#), hvor det anerkendes, at debitorerne ved aftale kan forskyde hæftelsen "med den konsekvens, at rentefradragsretten forskydes tilsvarende", selv om begge fortsat hæfter over for kreditor.

Bevisbyrden for forskydningen er reel og ofte afgørende:

Sag	Hvad blev fremlagt	Udfald
09-01783	Skriftlig aftale om, at klageren fik hele provenuet – positivt som negativt – og afholdt alle udgifter; forgæves forsøg på gældsovertagelse	Fuldt fradrag godkendt fra separationstidspunktet
19-0040029	Mails; klageren betalte 100 % af renterne, men rykkede fortsat eksmanden for hans andel	Kun 50 %; ingen aftale om forskydning godtgjort
11-01636	Eksmandens erklæring om at frafalde rentefradragsretten + bankbekræftelse	Kun 50 %; frafald af fradragsret er ikke gældsovertagelse
11-00879	Samejeoverenskomst mellem søstre + erklæring om overdragelse af fradragsret	Kun 50 %; fuld overdragelse ville kræve overdragelse af ejerandel
10-00745	Klageren var eneejer af ejendommen	Kun 50 %; eneeje er uden betydning, når hæftelsen er solidarisk
15-2574607	Bodelingsoverenskomst; banken frigav aldrig klageren	Fradrag nægtet – i det indbyrdes forhold havde eksmanden overtaget gælden

[15-2574607](#) viser, at forskydningen virker begge veje: at banken ikke havde frigjort klageren, hindrede ikke, at hun i det indbyrdes forhold havde afgivet fradragsretten ved bodelingsoverenskomsten.

En særlig undtagelse gælder, når regreskravet er uerholdeligt. I [12-0189368](#) påberåbte klageren sig **SKM2003.451.LSR**, hvor fuldt rentefradrag blev godkendt, fordi regreskravet mod den insolvente medskyldner var uerholdeligt. Et mindretal ville følge den linje, men flertallet – herunder retsformanden – stadfæstede ligedelingen, fordi bodeling endnu ikke var sket, fordi der ikke forelå en aftale om ændret hæftelse, og fordi ægtefællens egen udtalelse om "insolvens" byggede på, at der var lånt mere i huset, end det var værd, hvilket ikke er insolvens i juridisk forstand. Kravene til at komme igennem med uerholdelighedssynspunktet er dermed skarpe.

Endelig gælder ligedelingen også, hvor ægtefællernes frie fordelingsadgang efter [kildeskattelovens § 24 A](#) og cirkulære nr. 135 af 4. november 1988 er sat ud af kraft, fordi fordelingen påvirker den samlede skat – typisk når den ene er begrænset skattepligtig, jf. [15-3123902](#) og [10-02489](#). Landsskatteretten afviste i den første sag,

at ligedelingen udgør EU-retlig forskelsbehandling. Også i [16-1659861](#) blev fradraget begrænset til 50 %, fordi det hverken var dokumenteret eller sandsynliggjort, at klageren alene hæftede eller alene havde betalt renterne.

LOV

[Gældsbrevsloven § 2, stk. 1, 2](#)[Kildeskatteloven § 24a](#)[Ligningsloven § 5, stk. 1](#)[Statsskatteoven § 6, stk. 1](#)

PRAKSIS	Landsskatteretten · Manglende dokumentation for aftale om forskydning af hæftelse ved solidarisk hæftelse på lån	02.09.2019
	Landsskatteretten · Beskatning af aktionærlån, forlængelse af ligningsfrist og fordeling af rentefradrag	27.06.2018
	Landsskatteretten · Begrænset skattepligt og fradrag for renteudgifter – solidarisk hæftelse	06.04.2016
	Landsskatteretten · Landsskatteretten: Fradrag for renteudgifter efter bodeling – solidarisk hæftelse og overtagelse af gæld	02.02.2016
	Landsskatteretten · Fordeling af renteudgifter mellem tidligere ægtefæller	19.11.2012
	Landsskatteretten · Fordeling af renteudgifter mellem tidligere ægtefæller efter separation	23.09.2011
	Landsskatteretten · Fordeling af renteudgifter ved lån i fast ejendom ved sameje	18.08.2011
	Landsskatteretten · Stadfæstelse af SKATs afgørelse om fordeling af renteudgifter mellem ægtefæller ved solidarisk hæftelse	19.11.2010
	Landsskatteretten · Fordeling af rentefradrag mellem solidarisk hæftende ægtefæller ved eneeje af ejendom	13.09.2010
	Landsskatteretten · Landsskatteretten om rentefradrag efter separation og intern hæftelsesaftale	09.10.2009

§ 8 Erstatningsansvarslovens § 25: fordelingen mellem flere solidarisk ansvarlige skadevoldere

Uden for de aftalte gældsforhold har den solidariske hæftelse sit eget hjemmelsgrundlag i erstatningsretten, hvor flere skadevoldere hæfter *in solidum* over for skadelidte. Det indbyrdes opgør styres af [erstatningsansvarslovens § 25, stk. 1](#):

"Den indbyrdes fordeling af erstatningsbyrden mellem flere solidarisk erstatningsansvarlige foretages efter, hvad der under hensyn til ansvarets beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt."

[Stk. 2](#) modificerer dette ved ansvarsforsikring, idet §§ 19-21 finder anvendelse, og der ved fordelingen kan tages hensyn til foreliggende ansvarsforsikringer.

Den praktiske hovedregel er beskrevet i [Procesbevillingsnævnets sag 24/15100](#), der angik en forureningsskade efter fejlpåfyldning af dieselolie i en afblændet påfyldningsstuds. Landsretten henviste til udgangspunktet om, at erstatningsbyrden ved erhvervsmæssig virksomhed, hvor kun den ene af to solidarisk ansvarlige er ansvarsforsikret, i det indbyrdes forhold skal bæres af den forsikringsdækkede skadevolder, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, jf. **U 2000.2058 H**. Landsretten fandt dog netop sådanne særlige omstændigheder:

Landsretten fandt, at den uagtsomhed, som selskabet havde udvist ved at tage en olietank ud af drift uden at iagttage reglerne i olietankbekendtgørelsen og på en sådan måde, at den indtrufne forureningsskade blev muliggjort, udgjorde sådanne særlige omstændigheder.

Instans	Fordeling
Byretten	Forsikringsselskabet bar hele byrden; selskabet frifundet

Landsretten	Selskabet 1/3 · forsikringsselskabet 2/3
Procesbevillingsnævnet	3.-instansbevilling meddelt, jf. retsplejelovens § 371

Mønsteret i lavere instanser er tilsvarende nuanceret. I [BS-457/2015-ALB](#) om mangler ved en andelsbolig blev sælger pålagt et forholdsmæssigt afslag på 34.000 kr., mens VVS-firmaet hæftede *in solidum* for 10.000 kr. for manglende oplysninger om synlige mangler; andelsboligforeningen og el-firmaet blev frifundet. Afgørelsen bygger udtrykkeligt på [§ 25, stk. 2](#) sammenholdt med [§ 19, stk. 1](#) og [§ 21](#).

Når regressen retter sig mod en privat skadevolder, moduleres den af lempelsesreglen i [erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1](#). Højesteret nedsatte i [BS-21903/2025-HJR](#) statens regreskrav yderligere efter et enkelt skub, der havde forvoldt alvorlig hjerneskade og udløst et krav på over 3 mio. kr. Byretten havde i [BS-8531/2019-HER](#) lempet fra ca. 3 mio. kr. til 1 mio. kr., fordi det fulde krav ville virke urimeligt tyngende – en linje, Procesbevillingsnævnet fandt principiel nok til 3.-instansbevilling i både [24/27813](#) og [25/05339](#). Omvendt afviste Østre Landsret lempelse i [BS-49811/2023-OLR](#) trods appellants vanskelige helbred og økonomi og de 17 år, der var gået siden voldsepisoden. Og i [BS-2341/2004-VLR](#) blev en politiassistentens regresansvar for erstatning udbetalt af Erstatningsnævnet fastsat under anvendelse af [§ 23, stk. 2](#) og [§ 24](#).

LOV	Erstatningsansvarsloven § 19, stk. 1	Erstatningsansvarsloven § 24, stk. 1
	Erstatningsansvarsloven § 25, stk. 1, 2	Retsplejeloven § 371
PRAKSIS	Højesteret · Yderligere lempelse af statens regreskrav efter et voldeligt skub med omfattende følger (Erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1)	05.12.2025
	Landsretten · Landsretten stadfæster regreskrav mod voldsoffer for erstatningsansvar	25.10.2024
	Landsretten · Regreskrav efter vold under anholdelse	11.10.2005
	Byretten · Afgørelse om mangler ved andelsbolig og ansvar for sælger, andelsboligforening og håndværkere	05.11.2019
	Byretten · Regreskrav efter Vold og Erstatningsansvarslovens Lempelsesregel	23.10.2019
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet meddelte 3.-instansbevilling om nedsættelse af statens regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	31.03.2025
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om lempelse af regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	05.03.2025
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om fordeling af erstatningsbyrden mellem flere solidarisk ansvarlige skadevoldere, hvoraf kun den ene er ansvarsforsikret	03.12.2024

§ 9 Lovbestemt solidarisk hæftelse uden for gældsbrevsforhold

En række love pålægger solidarisk hæftelse direkte, uafhængigt af aftale. De vigtigste er:

- **Interessentskaber og K/S.** Efter [erhvervsvirksomhedslovens § 2, stk. 1](#) er et interessentskab defineret som en virksomhed, "hvor alle deltagerne hæfter personligt, uden begrænsning og solidarisk for virksomhedens forpligtelser", og efter [stk. 2](#) hæfter komplementarerne i et kommanditselskab tilsvarende. I [BS-1731/2007-VLR](#) fastslog Vestre Landsret på grundlag af interessentskabskontraktens hæftelsesbestemmelse, at administrationsselskabet berettiget kunne indtale sit erstatningskrav på 149.239,18 kr. både mod I/S'et og mod interessenterne 2-9 *in solidum*.
- **Arvinger ved skæv deling.** Efter [dødsboskiftelovens § 27, stk. 1](#) hæfter arvinger, der har delt boets aktiver eller anvendt samtlige midler til gældsdekning uden at sikre opfyldelsen af forpligtelser, der kan kræves

dækket i boet, "personligt og solidarisk for gælden". [Stk. 2](#) begrænser hæftelsen for arvinger repræsenteret ved værge eller skifteværge og for arvinger under konkurs til værdien af det modtagne – og begrænsningen gælder udtrykkeligt også over for medarvingers regreskrav.

- **Køb af sort arbejde.** Efter [opkrævningslovens § 10 a](#) hæfter en borger solidarisk med den erhvervsdrivende for unddraget indkomstskat, arbejdsmarkedsbidrag og moms, når vederlaget overstiger 8.000 kr. inkl. afgift og ikke er betalt via pengeinstitut. Hæftelsen kan afværges ved indberetning til Skatteforvaltningen inden for 14 dage efter betaling, dog senest 1 måned efter fakturaens modtagelse, eller ved at fremvise en behørig faktura, der entydigt identificerer leverandøren.
- **Ledelseshæftelse.** [Opkrævningslovens § 10 b](#) og [§ 10 d](#) pålægger den, der ved sin deltagelse i ledelsen forsætligt eller groft uagtsomt medvirker til drift af en uregistreret virksomhed henholdsvis til urigtige angivelser på grundlag af fiktive fakturaer, en hæftelse, der udtrykkeligt er "personlig, ubegrænset og solidarisk". Praksis om ledelsens personlige hæftelse ses bl.a. i [20-0109705](#), hvor en direktør blev pålagt personlig, ubegrænset og solidarisk hæftelse for 2.617.409 kr. i uindbetalt A-skat og AM-bidrag, efter at selskabet trods nægtet arbejdsgiverregistrering fortsatte lønudbetalingerne.
- **Selskabsopløsning.** Efter [selskabsskattelovens § 33](#) er aktionærer, medlemmer og likvidator (eller bestyrelsen) solidarisk ansvarlige for skattens betaling, når et selskab opløses og formuen udloddes uden afsættelse af midler til indkomstskat eller kildeskat – dog med beløbsmæssige lofter. Om sambeskatningshæftelsen viser [23-0045038](#), at hæftelsesreglen ikke i sig selv giver hjemmel til at forhøje administrationsselskabets indkomst uden en ansættelsesændring hos det rette skattesubjekt.
- **Boligstøtte.** Efter [boligstøttelovens § 41, stk. 2](#) er det en betingelse for udbetaling, at samtlige husstandsmedlemmer har underskrevet erklæring om solidarisk hæftelse for tilbagebetalingskrav – børn dog først senest 3 måneder efter det fyldte 18. år.
- **Punktafgifter og registreringsafgift.** Solidarisk hæftelse for afgiftskrav er udbredt; se [18-0002639](#), hvor føreren af et uregistreret køretøj på prøveskilte hæftede solidarisk for 316.038 kr. i registreringsafgift, og [21-0026738](#), hvor en bilforhandler hæftede solidarisk for 51.358 kr., selv om afgiften var angivet for lavt af en ekstern selvanmelder.

Hæftelsen kan endelig følge af vedtægter eller af en konkret dom. I [BS-48880/2021-FRB](#) hæftede en ny ejer af en erhvervs ejerlejlighed solidarisk med den tidligere ejer for restancer fra 1. januar 2019 i medfør af ejerforeningens vedtægter, fordi han ved købet var bekendt med restancen og de verserende sager. Og i [BS-12162/2022-KBH](#) blev en direktør og et bestyrelsesmedlem dømt solidarisk til at tilbagebetale 2.014.742,56 kr. i ulovlige kapitalejerlån anerkendt ved gældsbreve.

Solidariteten har dog grænser. Rigsadvokaten fastslår i [Rigsadvokatmeddelelsen om narkotika, pkt. 5.10.2-](#), at der ved flere gerningsmænd skal foretages en skønsmæssig fordeling – eventuelt lighedeling – af konfiskationsbeløbet, fordi der "ikke er adgang til at idømme flere tiltalte solidarisk konfiskation", jf. [straffelovens § 76, stk. 1](#) samt [U 1993.48 H](#) og [U 2006.171 H](#).

LOV

[Boligstøtteloven § 41, stk. 2](#)[Dødsboskifteloven § 27, stk. 1, 2](#)[Erhvervsvirksomhedsloven § 2, stk. 1, 2](#)[Opkrævningsloven § 10a, stk. 1](#)[Opkrævningsloven § 10b](#)[Opkrævningsloven § 10d](#)[Selskabsskatteloven § 33](#)[Straffeloven § 76, stk. 1](#)

PRAKSIS

Landsretten · Solidarisk hæftelse for erstatning ved misligholdelse af uopsigelig administrationsaftale i et ejendomsinteressentskab 30.09.2008

Byretten · Ejerforening fik medhold i krav om betaling af fællesudgifter mod både tidligere og nuværende ejer	03.05.2024
Byretten · Dom om solidarisk hæftelse for ulovlige kapitalejrlån i Domus Housing ApS	06.07.2023
Landsskatteretten · Solidarisk hæftelse for bilforhandler ved underbetalt registreringsafgift: Fortolkning af objektivitet og anvendelse af ekstern selvanmelder	22.09.2025
Landsskatteretten · Ugyldig forhøjelse af sambeskatningsindkomst ved manglende afgørelse mod opløst datterselskab	02.10.2024
Landsskatteretten · Direktør hæfter personligt for A-skat efter nægtet arbejdsgiverregistrering	23.03.2023
Landsskatteretten · Registreringsafgift - Ubertrettiget brug af prøveskilte - Solidarisk hæftelse	23.05.2022

§ 10 Offentligretlige tilbagebetalingskrav kræver udtrykkelig hjemmel for solidarisk hæftelse

Hvor den solidariske hæftelse i private gældsforhold følger af aftalen og af [gældsbrevslovens § 2, stk. 1](#), gælder det modsatte udgangspunkt i forvaltningsretten: hæftelse for et offentligretligt tilbagebetalingskrav kan ikke støttes på almindelige betragtninger om husstandsfællesskab eller forsørgelsespligt.

Folketingets Ombudsmand har fastslået princippet i flere udtalelser. I sagen om [ægtefællers solidariske hæftelse for tilbagebetaling af kontanthjælp](#) udtalte ombudsmanden med udgangspunkt i Højesterets dom af 16. april 1985 (**U 1985.522 H**), at ægtefællers solidariske hæftelse for tilbagebetaling af hjælp, der alene er ansøgt af og bevilget til den ene ægtefælle, forudsætter udtrykkelig hjemmel, og at "ægtefællers gensidige forsørgelsespligt kan ikke i sig selv danne grundlag for solidarisk hæftelse". En sådan udtrykkelig hjemmel fandtes ikke, og ombudsmanden henstillede, at Ankestyrelsen behandlede sagen principielt.

Samme linje følger af sagen om [solidarisk hæftelse for husstandsmedlemmer for tilbagebetaling af ubetalt boligsikring](#). Boligstyrelsen havde i cirkulære vejledt kommunerne om, at alle husstandsmedlemmer hæftede solidarisk, fordi boligsikringen beregnes ud fra husstandens sammensætning og indkomst. Efter at Københavns Byrets fogedafdeling havde ophævet et udlæg hos en tidligere ægtefælle med den begrundelse, at loven kun pålægger "boligtageren" meddelelses- og tilbagebetalingspligt, opgav styrelsen sin praksis og præciserede, at krav "alene vil kunne rettes mod boligsikringsansøgeren eller boligsikringsansøgerne, hvis flere har ansøgt i forening". Ombudsmanden tog dette til efterretning. I den beslægtede sag om [tilbagebetaling af boligsikring udbetalt til flere ansøgere](#) kritiserede ombudsmanden, at kravet var rejst mod den ene ansøger, selv om det udsprang af ændringer i den andens indkomst, og understregede, at en eventuel solidarisk hæftelse ikke i sig selv kan tillægges betydning for, om betingelserne for tilbagebetaling overhovedet er opfyldt.

Lovgiver har siden lukket hullet på boligstøtteområdet ved den udtrykkelige hjemmel i [boligstøttelovens § 41, stk. 2](#), der gør en underskrevet erklæring om solidarisk hæftelse til en betingelse for udbetaling. Det illustrerer princippet: den solidariske hæftelse i det offentligretlige skal skabes udtrykkeligt – enten ved lov eller ved en dokumenteret erklæring fra hver enkelt hæftende.

LOV

[Boligstøtteloven § 41, stk. 2](#)[Gældsbrevsloven § 2, stk. 1](#)

§ 11 Forældelse af kravet mod medskyldnerne og af regreskravet

Solidarisk hæftelse rejser to selvstændige forældelsesspørgsmål: kreditors krav mod de øvrige skyldnere og den betalendes regreskrav mod medskyldnerne. Forældelsesloven regulerer begge.

Efter [forældelseslovens § 22, stk. 1](#) forældes fordringen mod de øvrige solidariske skyldnere tidligst 1 år efter, at sagen mod den første skyldner er afsluttet, når kreditor inden fristernes udløb har indledt retsforfølgning mod én af dem og skriftligt underrettet de øvrige med opfordring til at varetage deres interesser. Forarbejderne forklarer formålet:

"Bestemmelsen indebærer, at fordringshaveren i tilfælde, hvor der er flere solidariske skyldnere, og der muligvis kan opnås fuld dækning hos en enkelt af disse, ikke er nødsaget til at anlægge sag mod alle skyldnere blot for at undgå forældelse."

Procesunderretningen skal være skriftlig, men behøver ikke forkyndes, og den skal ske "inden forældelsesfristernes udløb" – dvs. tillægsfristen gælder kun, hvis kravet mod den enkelte medskyldner ikke allerede var forældet på underretningstidspunktet. [Stk. 2](#) udstrækker reglen til tilfælde, hvor fordringen afhænger af et retsforhold, der er rejst sag om – herunder regreskrav, fx hvor en sælger sagsøges for mangler og selv vil søge regres mod sin sælger.

Regreskravet mellem solidarisk hæftende har sin egen regel i [forældelseslovens § 12](#). Efter [stk. 1](#) indtræder den betalende skyldner i fordringshaverens retsstilling over for medskyldnerne – hvilket ifølge forarbejderne betyder, at han "ikke får bedre ret over for en medskyldner, end kreditor på indfrielsestidspunktet havde mod denne medskyldner". [Stk. 2](#) tilføjer en tillægsfrist på 1 år regnet fra afbrydelsen, opfyldelsen eller fristforlængelsen, alt efter hvad der først indtræder. Forarbejderne præciserer rækkevidden:

"Bestemmelsen omfatter alle tilfælde, hvor der er tale om regreskrav mellem solidarisk ansvarlige skyldnere, herunder regreskrav i kautionsforhold, regreskrav mellem solidarisk ansvarlige skadevoldere og mellem flere, der i forening har forpligtet sig ved aftale."

Det fremhæves samtidig, at § 12 er en **udtømmende** regulering: den regresberettigede kan ikke gøre gældende, at regreskravet er et selvstændigt krav, der først forfalder, når det rejses, og dermed løber efter [§ 3](#), ligesom han ikke selvstændigt kan påberåbe sig suspension efter [§ 3, stk. 2](#). Omvendt gælder tillægsfristen, "selv om kreditors krav mod medskyldneren måtte være forældet". Forarbejderne illustrerer det med et ansvarsforsikringsselskab, der dækker en skade på et tidspunkt, hvor skadelidtes krav mod medskadevolderen er forældet: selskabet kan da alligevel rejse regreskrav i indtil 1 år efter udbetalingen.

Anvendelsen ses i praksis i [Ankenævnet for Forsikrings kendelse 100328](#), hvor et regreskrav på 1.258.593,77 kr. efter et færdselsuheld med en stilstandsforsikret bil blev prøvet på grundlag af bl.a. [forældelseslovens § 12, stk. 1 og 2, § 15 og § 21, stk. 5](#). Forældelsen af det bagvedliggende regreskrav kan også ramme et forsikringsselskab, der har udbetalt til sikrede: i [96253](#) afviste et byggeskadeforsikringsselskab dækning under henvisning til, at ejerforeningens forlig med bygherren havde afskåret selskabets regres. Nævnets flertal fandt, at selskabet ikke havde bevist, at forliget konkret hindrede regres, og at det ikke i sig selv kunne føre til afvisning, at regreskravet nu måtte være forældet.

De almindelige forældelsesfrister og afbrydelsesregler for pengekrav behandles i øvrigt under [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#).

PRAKSIS	Ankenævnet for Forsikring · Topdanmark Forsikring A/S mod [Klageren]: Regreskrav efter færdselsuheld med stilsandsforsikret bil	20.03.2024
	Ankenævnet for Forsikring · Sag om afvisning af dækning for byggeskader trods forlig med bygherre	18.05.2022

§ 12 Sammenfatning og afgrænsning

Praksis tegner et klart todelt billede.

Over for kreditor er den solidariske hæftelse robust. Udgangspunktet efter [gældsbrevslovens § 2, stk. 1](#) er, at hver skyldner skylder det hele, og at kreditor frit vælger, hvem der skal betale. Nævnspraksis afviser konsekvent krav om opdeling af gælden, uanset skilsmisse, samlivsophør, ulige betalingsevne eller at den ene faktisk har betalt "sin halvdel" – se [267/2002](#), [97/2005](#) og [77/2020](#). Meddebitors konkurs, gældssanering eller insolvenserklæring flytter intet, jf. [Finansielle Ankenævns kendelse af 11. december 2017](#) og [260/2017](#). Og akkord eller saldokvittering med den ene virker kun for denne, når kreditor har taget det sædvanlige forbehold, jf. [377/2001](#) og [102/2006](#).

I det indbyrdes forhold er billedet mere nuanceret og mere bevisorienteret. [Gældsbrevslovens § 2, stk. 2](#) kræver først anpartsvis regres, men lader efter 14-dages-fristen den insolventes andel fordele forholdsmæssigt på de øvrige. Regresfordringen stiftes først ved indfrielsen – er medskyldneren da insolvent, er den kurs 0, jf. [BS-14550/2018-VLR](#). Skatteretligt spejles fordelingen i rentefradraget, der ligedes, medmindre en civilretligt gyldig aftale om forskydning af hæftelsen kan dokumenteres; blot at have betalt alle renterne rækker ikke, jf. [19-0040029](#) og [11-01636](#), mens en klar aftale om at overtage hele hæftelsen accepteres, jf. [09-01783](#). I erstatningsretten sker fordelingen efter rimelighed under [erstatningsansvarslovens § 25, stk. 1](#), med ansvarsforsikringen som tungtvejende – men ikke absolut – faktor, jf. [Procesbevillingsnævnets sag 24/15100](#).

Praktiske pejlemærker for parterne:

- Vil man som meddebitor sikre sig, skal frigørelsen aftales med kreditor – en intern aftale binder ikke banken, jf. [15-2574607](#).
- Vil man akkordere sig ud af gælden, skal spørgsmålet om medhæftendes stilling adresseres udtrykkeligt i aftalen; ellers gælder standardforbeholdet, jf. [377/2001](#).
- Vil man senere gøre regres eller kræve fuldt rentefradrag, skal den indbyrdes aftale om hæftelsens forskydning være skriftlig, samtidig og entydig.
- Vil man som kreditor bevare kravet mod alle, skal procesunderretning efter [forældelseslovens § 22, stk. 1](#) sendes skriftligt inden fristernes udløb.

Oversigten behandler ikke den selvstændige kautionsforpligtelse (samkaution, simpel kaution over for selvskyldnerkaution) eller regres som selvstændig figur – de hører under søskendeemnerne Kaution og Regres. Beslægtede spørgsmål behandles under [kreditaftaler](#), [doedsboskifte](#), [andelsboligforening](#), [bestyrelsesansvar](#), [entreprenør-mangelsansvar-forsinkelse](#) og [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#).

LOV	Erstatningsansvarsloven § 25, stk. 1	Forældelsesloven § 22, stk. 1
	Gældsbrevsloven § 2, stk. 1, 2	

PRAKSIS	Landsretten · Afgørelse om fradrag for tab på regresfordring mod tidligere ægtefælle	10.05.2019
	Landsskatteretten · Manglende dokumentation for aftale om forskydning af hæftelse ved solidarisk hæftelse på lån	02.09.2019

Landsskatteretten · Landsskatteretten: Fradrag for renteudgifter efter bodeling – solidarisk hæftelse og overtagelse af gæld	02.02.2016
Landsskatteretten · Fordeling af renteudgifter mellem tidligere ægtefæller efter separation	23.09.2011
Landsskatteretten · Landsskatteretten om rentefradrag efter separation og intern hæftelsesaftale	09.10.2009
Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af solidarisk gæld efter hussalg med underskud og indfrielse af bankgaranti	30.09.2020
Det finansielle ankenævn · Solidarisk hæftelse for forbrugs lån trods meddebitors konkurs og separation	19.12.2017
Det finansielle ankenævn · Solidarisk hæftelse for realkreditlån opretholdt trods meddebitors konkurs	11.12.2017
Det finansielle ankenævn · Tvist om rækkevidden af en akkordaftale: Blev en solidarisk hæftende meddebitor frigjort for restgælden?	26.09.2006
Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af fælles lån efter skilsmisse afvist på grund af solidarisk hæftelse	23.06.2005
Det finansielle ankenævn · Krav om opdeling af fælles lån efter samlivsophævelse afvist på grund af solidarisk hæftelse	12.12.2002
Det finansielle ankenævn · Bankens forbehold for krav mod meddebitor ved saldokvittering efter akkordaftale	04.04.2002
Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om fordeling af erstatningsbyrden mellem flere solidarisk ansvarlige skadevoldere, hvoraf kun den ene er ansvarsforsikret	03.12.2024

REFERENCE Lovgrundlag

5 paragraffer

Erhvervsvirksomhedsloven § 2	stk. 1	Erstatningsansvarsloven § 25	stk. 1, 2
Forældelsesloven § 12	stk. 2	Forældelsesloven § 22	stk. 1
Gældsbrevsloven § 2	stk. 1, 2		

MATERIALE Citerede afgørelser

50 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS	1
05.12.2025 Yderligere lempelse af statens regreskrav efter et voldeligt skub med omfattende følger (Erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1)	21903-2025
LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS	5
25.10.2024 Landsretten stadfæster regreskrav mod voldsoffer for erstatningsansvar	8324-9833
10.05.2019 Afgørelse om fradrag for tab på regresfordring mod tidligere ægtefælle	5926-7079
17.09.2010 Adgang til at nedlægge frifindelsespåstand i ankesag uden selvstændig anke	601-692
30.09.2008 Solidarisk hæftelse for erstatning ved misligholdelse af uopsigelig administrationsaftale i et ejendomsinteressentskab	5578-6675
11.10.2005 Regreskrav efter vold under anholdelse	4973-5992
SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET	2

03.01.2011	Sag om regreskrav i konkursbo efter afholdte udgifter til samejet ejendom	P-36-10
13.08.2001	Sag om hæftelse for skibspantebrev – Finansstyrelsen mod Leo Rahm	S 4/1997
BYRET TEN · FØRSTE INSTANS		4
03.05.2024	Ejerforening fik medhold i krav om betaling af fællesudgifter mod både tidligere og nuværende ejer	9802-11458
06.07.2023	Dom om solidarisk hæftelse for ulovlige kapitalejrlån i Domus Housing ApS	10319-12130
05.11.2019	Afgørelse om mangler ved andelsbolig og ansvar for sælger, andelsboligforening og håndværkere	1653-1990
23.10.2019	Regreskrav efter Vold og Erstatningsansvarslovens Lempelsesregel	9406-10932
LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS		14
22.09.2025	Solidarisk hæftelse for bilforhandler ved underbetalt registreringsafgift: Fortolkning af objektivitet og anvendelse af ekstern selvanmelder	21-0026738
02.10.2024	Ugyldig forhøjelse af sambeskatningsindkomst ved manglende afgørelse mod opløst datterselskab	23-0045038
23.03.2023	Direktør hæfter personligt for A-skat efter nægtet arbejdsgiverregistrering	20-0109705
23.05.2022	Registreringsafgift - Ubertettiget brug af prøveskilte - Solidarisk hæftelse	18-0002639
02.09.2019	Manglende dokumentation for aftale om forskydning af hæftelse ved solidarisk hæftelse på lån	19-0040029
27.06.2018	Beskatning af aktionærlån, forlængelse af ligningsfrist og fordeling af rentefradrag	16-1659861
06.04.2016	Begrænset skattepligt og fradrag for renteudgifter – solidarisk hæftelse	15-3123902
02.02.2016	Landsskatteretten: Fradrag for renteudgifter efter bodeling – solidarisk hæftelse og overtagelse af gæld	15-2574607
19.11.2012	Fordeling af renteudgifter mellem tidligere ægtefæller	12-0189368
23.09.2011	Fordeling af renteudgifter mellem tidligere ægtefæller efter separation	11-01636
18.08.2011	Fordeling af renteudgifter ved lån i fast ejendom ved sameje	11-00879
19.11.2010	Stadfæstelse af SKATs afgørelse om fordeling af renteudgifter mellem ægtefæller ved solidarisk hæftelse	10-02489
13.09.2010	Fordeling af rentefradrag mellem solidarisk hæftende ægtefæller ved eneeje af ejendom	10-00745
09.10.2009	Landsskatteretten om rentefradrag efter separation og intern hæftelsesaftale	09-01783
SKATTERÅDET · ADMINISTRATIV MYNDIGHED		1
20.11.2008	Frigørelse fra solidarisk hæftelse i andelsboligforening er skattefri	08-129263
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		16

09.09.2021	Indsigelse mod frigivelse af meddebitor på fælles gæld og overdragelse til inkasso efter boligsalg	7/2021
30.09.2020	Krav om opdeling af solidarisk gæld efter hussalg med underskud og indfrielse af bankgaranti	77/2020
16.09.2019	Krav om opdeling af solidarisk gæld og akkordaftale efter samlivsophævelse afvist	103/2019
26.06.2018	Solidarisk hæftelse for lån bestod efter skilsmisse trods ændrede vilkår og henstand givet til meddebitor	288/2017
19.12.2017	Solidarisk hæftelse for forbrugslån trods meddebitors konkurs og separation	260/2017
11.12.2017	Solidarisk hæftelse for realkreditlån opretholdt trods meddebitors konkurs	21702009 /0
10.01.2017	Twist om solidarisk hæftelse efter bankens akkordering med meddebitor og frigivelse af pant	279/2016
27.02.2014	Krav om opdeling af solidarisk gæld og eftergivelse af renter efter samlevers gældssanering	266/2013
21.03.2012	Indsigelse mod solidarisk hæftelse for fælles lån efter ophør af samliv og salg af ejendom	628/2010
26.09.2006	Twist om rækkevidden af en akkordaftale: Blev en solidarisk hæftende meddebitor frigjort for restgælden?	102/2006
26.01.2006	Solidarisk hæftelse for fælleslån og afslag på anmodning om akkord efter tvangsauktion	264/2005
26.01.2006	Akkordaftale og solidarisk hæftelse: Omfattede betaling af 90.000 kr. begge debitorer eller kun klageren?	265/2005
23.06.2005	Krav om opdeling af fælles lån efter skilsmisse afvist på grund af solidarisk hæftelse	97/2005
04.03.2003	Spørgsmål om personlig hæftelse som solidarisk meddebitor for gæld stiftet af en selvejende institution	402/2002
12.12.2002	Krav om opdeling af fælleslån efter samlivsophævelse afvist på grund af solidarisk hæftelse	267/2002
04.04.2002	Bankens forbehold for krav mod meddebitor ved saldokvittering efter akkordaftale	377/2001
PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		3
31.03.2025	Procesbevillingsnævnet meddelte 3.-instansbevilling om nedsættelse af statens regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	25/05339
05.03.2025	Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om lempelse af regreskrav for voldserstatning efter erstatningsansvarslovens § 24	24/27813
03.12.2024	Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om fordeling af erstatningsbyrden mellem flere solidarisk ansvarlige skadevoldere, hvoraf kun den ene er ansvarsforsikret	24/15100
ANKENÆVNET FOR FORSIKRING · NÆVN / KLAGEINSTANS		2

20.03.2024	Topdanmark Forsikring A/S mod [Klageren]: Regreskrav efter færdselsuheld med stilstandsforsikret bil	100328
18.05.2022	Sag om afvisning af dækning for byggeskader trods forlig med bygherre	96253
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		2
16.06.2025	Kontrolafgift for parkering med rettet gæstekort på privat parkeringsområde	park-6675
31.03.2025	Twist om parkering uden for markeret bås ved el-ladestandere på Aros Allé	park-7079

10

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over tilbagesøgning (condictio indebiti)

Betaling i urigtig formening om skyld – god tro, risikofordeling, passivitet og forbehold

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 44 afgørelser · 1998-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Condictio indebiti er obligationsrettens almindelige uskrevne grundsætning om, at den, der ved en fejl har betalt en ydelse, som han ikke var forpligtet til at betale, som udgangspunkt kan kræve ydelsen tilbage – medmindre det efter omstændighederne vil være urimeligt at pålægge modtageren at tilbagebetale. Praksis fra Højesteret, landsretterne, byretterne, de finansielle ankenævn, Ankestyrelsen, faglig voldgift og Folketingets Ombudsmand viser, at afgørelsen beror på en samlet afvejning, hvor modtagerens gode eller onde tro, spørgsmålet om hvem der er nærmest til at bære risikoen for fejlen, beløbets størrelse og iøjnefaldenhed, ydelsens karakter (særligt om den er bestemt til underhold) samt betalerens reklamationshastighed er de tunge momenter. Grundsætningen er fra 1. januar 2025 delvist lovfæstet for Skatteforvaltningens egne fejludbetalinger i [opkrævningsloven § 15 d](#), hvis forarbejder indeholder den hidtil bredeste officielle beskrivelse af grundsætningens indhold. Oversigten dækker den formueretlige grundsætning – ikke de lovregulerede tilbagebetalingsordninger på det sociale område og uddannelsesstøtteområdet.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Udgangspunktet er tilbagesøgning: den, der i en faktisk eller retlig vildfarelse har betalt uden at være forpligtet, kan kræve beløbet tilbage, medmindre det efter omstændighederne vil være urimeligt at pålægge modtageren tilbagebetaling.
- 02** Modtagerens gode tro er det tungeste enkeltmoment – men god tro er ikke i sig selv nok; der skal typisk også foreligge indretning, et underholdsformål eller passivitet fra betalerens side, før tilbagesøgning afskæres.
- 03** Beløbets størrelse er et selvstændigt godtros-kriterium: jo mere iøjnefaldende afvigelsen er fra det forventede, jo stærkere er formodningen for ond tro; kun uvæsentlige overskridelser kan modtages i god tro.
- 04** Ud over modtagerens subjektive forhold skal der foretages en mere almen, objektivt præget vurdering af, hvem der er nærmest til at bære risikoen for fejludbetalingen.

- 05** Ydelser, der objektivt er bestemt til almindelige leveomkostninger – løn, pension, understøttelse og sociale ydelser – kan normalt ikke kræves tilbage, når modtageren var i undskyldelig uvidenhed om betalingens rigtighed.
- 06** Der gælder en formodning imod, at en regel, hvis umiddelbare indhold er at angive betingelserne for at få en ydelse udbetalt, tillige er en objektiv tilbagebetalingsregel.
- 07** Reklamation uden unødigt forsinkelse er en betingelse i praksis; retsfortabende passivitet kan selvstændigt bringe tilbagesøgningskravet til ophør, uanset at fejlen skyldes et administrativt system.
- 08** Et konkret, individuelt forbehold ved udbetalingen bevarer tilbagesøgningsretten – en generel klagevejledning fra tredjemand kan ikke træde i stedet for et sådant forbehold.
- 09** Betaling foretaget uden forbehold under en verserende retssag om netop kravets størrelse afskærer ikke tilbagesøgning, når nye oplysninger fremkommer inden sagens afslutning.
- 10** Er betalingen sket i overensstemmelse med en administrativ afgørelse, som betaleren ikke har påklaget, taler det stærkt imod tilbagesøgning, når afgørelsen senere ændres til skade for modtageren.
- 11** Foreligger der ikke et tilbagesøgningskrav, er en modregning i løn foretaget med et ikke-eksisterende modkrav uberettiget og kan i det kollektive system udløse bod.
- 12** Tilbagesøgningskravet er stiftet og forfaldent allerede ved fejludbetalingen, men forældelsen kan suspenderes efter [forældelsesloven § 3, stk. 2](#), indtil betaleren fik eller burde have fået kendskab til overbetalingen.
- 13** Selv et krav mod en offentlig myndighed på tilbagebetaling af beløb opkrævet uden hjemmel kan under ganske særlige omstændigheder afskæres, hvis tilbagebetaling ville give en vilkårlig kreds en ubegrundet gevinst.
- 14** For Skatteforvaltningens egne fejludbetalinger er grundsætningen fra 1. januar 2025 kodificeret i [opkrævningsloven § 15 d](#) med en betalingsfrist på 21 dage og de samme »særlige omstændigheder« som undtagelse.

Grundsætningens retskildemæssige forankring – fra uskreven § 1 obligationsret til delvis lovfæstelse

Tilbagesøgning af beløb betalt i urigtig formening om skyld hviler ikke på nogen almindelig lovbestemmelse. Folketingets Ombudsmand har i en række udtalelser formuleret udgangspunktet præcist. I [udtalelsen om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt godtgørelse](#) hedder det:

Udgangspunktet for bedømmelse af sagen er obligationsrettens almindelige regler om tilbagesøgning (condictio indebiti) med visse tillem্পninger, som for tjenestemænd og andre grupper er offentligt ansatte bl.a. må bero på, at aflønnings- og ydelsesforhold for disse grupper er undergivet en nøje regulering (tjenestemandsløven, aftaler, cirkulærer m.v.).

Samme udgangspunkt lægges til grund i [FOB 2013-3 om tilbagebetaling af for meget udbetalt løn](#):

Efter grundsætningen om condictio indebiti kan den, der ved en fejl har betalt en ydelse, som den pågældende ikke var forpligtet til at betale, efter omstændighederne kræve ydelsen tilbagebetalt. Vurderingen af, om beløbet kan kræves tilbagebetalt, afhænger bl.a. af, om modtageren af ydelsen har været i ond tro.

Også uden for ansættelsesretten er grundsætningen den subsidiære hjemmel. I [ombudsmandens udtalelse om tilbagebetaling af for meget udbetalt EF-støtte](#) fastslog ombudsmanden, at når EU-reglerne overlader gennemførelsen af tilbagebetalingskrav til national ret, må spørgsmålet »afgøres alene efter dansk ret«, og at »[d]er findes ikke i dansk lovgivning regler af betydning for spørgsmålet om tilbagebetaling af for meget udbetalt EF-støtte. Udgangspunktet for bedømmelsen af sagen er således obligationsrettens almindelige regler om tilbagesøgning (condictio indebiti).«

Med [lov nr. 1694 af 30. december 2024](#) blev grundsætningen for første gang delvist lovfæstet. Efter [opkrævningsloven § 15 d, stk. 1](#), der trådte i kraft 1. januar 2025, skal et beløb, som told- og skatteforvaltningen »ved told- og skatteforvaltningens egen fejl« har udbetalt til en person, der ikke var berettiget til det, tilbagebetales, »medmindre der foreligger særlige omstændigheder, der udelukker en tilbagesøgning af beløbet«. Bestemmelsen er endnu ikke konsolideret ind i lovbekendtgørelsen, men gælder.

De almindelige bemærkninger til lovforslaget er den bredeste officielle fremstilling af grundsætningen, der findes i danske forarbejder:

Ovennævnte kravtyper omfattes af obligationsrettens almindelige uskrevne grundsætning condictio indebiti, hvorefter der som udgangspunkt er krav på tilbagebetaling af beløb, der er ydet i en vildfarelse om skyld. Grundsætningen condictio indebiti indebærer, at Skatteforvaltningen som hovedregel har krav på tilbagebetaling af det for meget erlagte beløb, medmindre det efter de foreliggende omstændigheder vil være urimeligt at pålægge beløbsmodtageren at tilbagebetale beløbet.

Og videre – om undtagelsens indhold:

De særlige omstændigheder, der kan udelukke en ret til tilbagesøgning, er de samme omstændigheder, der efter grundsætningen condictio indebiti antages at kunne udelukke en sådan ret.

Forarbejderne understreger udtrykkeligt, at »[d]en foreslåede regel er udtryk for en lovfæstelse af grundsætningen condictio indebiti«. Skattestyrelsen har indarbejdet reglen i Den juridiske vejledning, [afsnit A.D.21 om tilbagesøgning af fejludbetalinger](#), der gengiver de samme kriterier – herunder om god tro, indretning og passivitet.

LOV

[Opkrævningsloven § 15d, stk. 1, 2](#)

§ 2 Udgangspunktet i praksis: den fejlagtigt betalte ydelse kan kræves tilbage

Praksis bekræfter konsekvent, at hovedreglen er tilbagebetaling, og at undtagelsen kræver noget særligt. Ankenævnet for de finansielle virksomheder formulerede det klart i [20504017/2005](#), hvor et realkreditinstitut ved en dobbeltbogføring havde udbetalt 13.657 kr. to gange:

Nævnet lagde til grund, at det juridiske udgangspunkt i dansk ret er, at den, der modtager et beløb med urette, er forpligtet til at tilbagebetale det til afsenderen. Dette princip kan kun fraviges i særlige tilfælde, hvor modtageren har haft en berettiget forventning om at måtte beholde pengene.

Samme udgangspunkt anvendes i civile domme. I [BS-3025/2023-ALB](#) havde en auktionsforbindelse ved en fejl medtaget provenuet fra en allerede afregnet auktion i en senere udbetaling og betalt ca. 100.000 kr. for meget. Retten i Aalborg fandt, at der hverken forelå forlig eller modkrav, at det måtte have stået modtageren klart, at overførslen var behæftet med en fejl, og at sagsøgeren straks havde reageret – beløbet skulle derfor tilbagebetales efter princippet om condictio indebiti.

Også i ansættelsesforhold gælder udgangspunktet, når modtageren ikke er i god tro. I [BS-19938/2018-BOR-sagskomplekset om en driftsleder](#) – sagen [BS-48677/2019-NYK](#) – havde en driftsleder over syv år udbetalt sig selv 1.273.717,35 kr. mere i løn end kontrakten hjemlede. Retten fandt, at han havde handlet i ond tro, og at tilbagebetalingskravet hverken var forældet eller bortfaldet ved passivitet. I [33.2018](#) pålagde Tvistighedsnævnet en elev at tilbagebetale 16.436,90 kr. i løn udbetalt efter uddannelsesaftalens ophævelse, da der ikke var grundlag for at afskære virksomheden fra at kræve beløbet tilbage. Og i den strafferetlige yderkant af feltet – [AM2022.04.21B](#) – idømte Retten på Færøerne betinget fængsel for grov ulovlig omgang med hittegods, hvor tiltalte over tre år havde tilegnet sig ca. 461.000 kr. i fejludbetalt løn, som hun vidste hun ikke havde krav på, med pålæg om fuld erstatning.

På skatteområdet er grundsætningen anvendt i en lang række sager. Højesteret lagde i [SKM2007.730.HR](#) til grund, at et tilbagebetalingsspørgsmål ved fejlagtig udbetaling af negativ eksportmoms »skulle vurderes efter principperne svarende til dem, som gælder for krav om tilbagesøgning af beløb, der er betalt i urigtig formening om skyld (condictio indebiti)«, jf. [afgørelsen på info.skat.dk](#). Tilsvarende anvendte Østre Landsret i [SKM2016.368.ØLR](#) principperne om condictio indebiti på SKATs krav mod et konkursbo, og byretten i [SKM2011.622.BR](#) pålagde en skatteyder at tilbagebetale fejludbetalt overskydende skat efter samme regler.

PRAKSIS	Byretten · Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt auktionsprovenu efter princippet om condictio indebiti	04.07.2024
	Byretten · Betinget fængsel for grov ulovlig omgang med hittegods efter fejludbetaling af 461.000 kr. i løn	21.04.2022
	Byretten · Sag om uberettiget lønudbetaling til driftsleder	23.02.2022
	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter ejendomshandel	29.11.2005
	Tvistighedsnævnet · Tilbagebetaling af for meget udbetalt løn efter ophævelse af uddannelsesaftale i prøvetiden	04.02.2019

God tro og ond tro hos betalingsmodtageren – beløbets iøjnefaldenhed som selvstændigt kriterium

Praksis viser, at godtrosvurderingen i vidt omfang afgøres af, hvor iøjnefaldende afvigelsen mellem det udbetalte og det forventede er. Forarbejderne til [opkrævningsloven § 15 d](#) siger det direkte:

God tro vil navnlig kunne foreligge, hvis beløbsmodtageren modtager et beløb, der kun uvæsentligt overstiger det beløb, som beløbsmodtageren var berettiget til.

De finansielle nævn har udmøntet dette i en stribe konkrete sager, hvor størrelsesforholdet er det bærende argument:

Afgørelse	Fejlbeløb	Sammenligningsgrundlag	Resultat
20507029/2005	17.535 kr. udbetalt	Lånetilbud lovede ca. 3.741 kr.	Ond tro – tilbagebetaling
20306027/2003	127.862 kr. udbetalt	Anslået provenu ca. 100.607 kr.	Ond tro (3-2) – tilbagebetaling
180/2022	1.100.968 kr. indsat	Faktisk arv ca. 268.000 kr.	Ond tro – tilbagebetaling
316/2007	19.122,36 kr. (dobbel check samme dag)	Korrekt restprovenu 9.561,18 kr.	Ond tro – tilbagebetaling
146/2003	49.975,23 kr. indsat ved fejl	Advis viste rette modtager	Ond tro – tilbagebetaling

I [180/2022](#) lagde nævnet »afgørende vægt på den store forskel mellem fejlbeløbet og den faktiske arv«, uanset at klageren rent faktisk ventede en arv og disponerede over pengene i dagene efter.

Modsat vejer beskedne, ikke-iøjnefaldende afvigelser til fordel for modtageren. Ankestyrelsen fandt i [C-38-00](#), at et månedligt merbeløb på 1.786 kr. ikke var »så markant, at ansøger måtte vide, at der var tale om et for stort beløb« – særligt fordi beløbet blev indsat direkte på kontoen »uden at der samtidig blev tilsendt en meddelelse om beløbets størrelse og specifikation heraf«.

Vurderingen er kontekstuel: den samme fejl kan vurderes forskelligt afhængigt af lønsedlens eller afregningens udformning. I den faglige voldgiftskendelse [2024-727](#) havde en pædagog i 29 måneder modtaget et dobbelt souschef-tillæg, fordi lønmedarbejderen både havde tastet tillægget manuelt og fået det tildelt automatisk ved lønklaseskiftet. Opmanden lagde vægt på, at lønsedlerne »ikke fremstod på en måde, der naturligt burde få en lønmodtager til at reagere«, idet beløbene og tekstbeskrivelserne var forskellige, og at lønforhøjelsen i øvrigt var rimelig i forhold til de nye opgaver:

Efter en samlet bedømmelse er der ikke grundlag for krav om tilbagebetaling. Den for meget udbetalte løn skyldes arbejdsgiverens fejl. A vidste ikke, at der var tale om en fejl, og hun har ikke udvist en uagtsomhed, som giver grundlag for at anse hende for at have været i ond tro med hensyn til fejlen.

Også »burde-viden« kan efter omstændighederne begrunde tilbagebetaling. Ombudsmanden bemærkede i [udtalelsen om det såkaldte tilsagnstillæg](#), at »[h]vorvidt en »burde-viden« kan begrunde tilbagebetaling må selvsagt i nogen grad komme an på, om uagtsomheden hos den pågældende ... kan betegnes som mere eller mindre grov«.

LOV

[Opkrævningsloven § 15d, stk. 1](#)

PRAKSIS

Arbejdsretten · Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar	10.02.2025
Det finansielle ankenævn · Nykredit Banks tilbagesøgning af fejlagtigt indsat beløb på 1,1 mio. kr. trods klagers påstand om god tro	15.02.2023
Det finansielle ankenævn · Nordea Bank berettiget til tilbagesøgning af fejlindsat beløb efter andelsboligsalg	08.04.2008
Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejludbetalt provenu ved låneomlægning trods klagers påstand om god tro	21.12.2005

Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter låneomlægning (Condictio indebiti)	02.12.2003
Det finansielle ankenævn · Bankens krav om tilbagebetaling af fejlindsat beløb på 49.975 kr. blev fastholdt trods klagers påstand om god tro	16.09.2003
Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af ydelser ved administrative fejl og vurdering af god tro	01.01.2000

Risikofordelingen – hvem har hovedskylden for den urigtige betaling?

§ 4

Ud over modtagerens subjektive forhold skal der efter fast praksis foretages en objektiv vurdering af, hvem der var nærmest til at bære risikoen for fejlen. Ombudsmanden har formuleret dette som en selvstændig prøvelsesramme i [udtalelsen om tilsagnstillægget](#):

Efter min mening følger det af retstilstanden på området, at der - i tillæg til vurderingen af den pågældendes rent subjektive forhold - skal foretages en mere almen, objektivt præget vurdering af, hvem der er nærmest til at bære risikoen for den skete fejludbetaling.

I samme udtalelse pegede ombudsmanden på de konkrete momenter, der indgår: den tid (ca. 9 måneder), der gik, før arbejdsgiveren opdagede fejlen, beløbets størrelse set i forhold til den samlede månedlige lønudbetaling, og om arbejdsgiveren burde have orienteret om de lønmæssige konsekvenser af ændringen. Tilsvarende i [udtalelsen om fejlagtigt udbetalt godtgørelse](#), hvor ombudsmanden fremhævede, at anvisningen var sket på grundlag af forvaltningsofficerernes egne beregninger uden klagerens medvirken, og at »[d]en konstaterede fejl ville således ikke være opstået, hvis dette personel havde haft tilstrækkeligt kendskab til de gældende regler«.

Risikosynspunktet er også bærende i Ankestyrelsens praksis. I [106-11](#) – en sag om arbejdsskadeerstatning fra før den lovfæstede tilbagebetalingsregel, som derfor blev afgjort efter de ulovbestemte principper – fandt Ankestyrelsen, at forsikringsselskabet besad sagkundskab, kunne have kontraanket den tvivlsomme afgørelse og derfor var nærmest til at bære risikoen, mens borgeren utvivlsomt havde været i god tro. Det indgik desuden, at selskabet først rejste kravet mere end to år efter udbetalingen. I [117-12](#) bortfaldt et tilbagebetalingskrav, der ellers objektivt kunne støttes på dobbeltforsørgelse, fordi der forelå »en klar myndighedsfejl«: styrelsen kendte borgerens tjenestemandstatus og burde have taget højde for nedsættelsesreglen eller vejledt om den.

Manglende vejledning fra den betalende myndighed vejer tungt. I [B-2-98](#) blev en far fritaget for tilbagebetaling af børnetilskud, fordi kommunen havde udbetalt ydelsen »til trods for, at man havde kendskab til og var opmærksom på mandens samlivsforhold« og ikke havde opfyldt sin vejledningspligt; kommunen var derfor nærmest til at bære risikoen. I [M-5-03](#) blev en uklar vejledningstekst i ansøgningsskemaet afgørende for, at borgeren ikke havde handlet mod bedre vidende. Og i [D-1-01](#) og [O-91-98](#) faldt tilbagebetalingskravene bort, bl.a. fordi kommunen selv havde forholdt sig passiv og kunne have opdaget fejlen tidligere.

Hvor fejlen derimod er udløst af modtagerens egne forhold, vender risikoen. I [B-1-04](#) formulerede Ankestyrelsen afvejningen som et enten-eller:

I tilfælde af myndighedsfejl ... ville tilbagebetalingspligten bero på en konkret vurdering af, hvorvidt den uretmæssige udbetaling hovedsagelig måtte tilskrives myndighedsfejlen, eller at modtagelsen af ydelserne var sket mod bedre vidende.

Højesteret har anvendt et beslægtet risikosynspunkt i [Sag 215/2015](#): modtageren (B Invest A/S) var selv delvis årsag til betalerens fejlslået ved at have angivet en nominel pris uden at præcisere, at betalingen skulle ske ved gældsøvertagelse – hvilket talte for tilbagesøgning.

PRAKSIS	Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti)	05.01.2017
	Ankestyrelsen · Arbejdsskadesikring: Tilbagebetaling og modregning ved dobbeltforsøgelse og klar myndighedsfejl	01.01.2012
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af arbejdsskadeerstatning: Vurdering af god tro og risiko ved ændring til skade	01.01.2011
	Ankestyrelsen · Børnetilskud og tilbagebetaling ved myndighedsfejl – Vurdering af mod bedre vidende og begrundelsesmangel	01.01.2004
	Ankestyrelsen · Ingen tilbagebetaling af boligstøtte, da borger ikke handlede 'mod bedre vidende' grundet uklar vejledning	01.01.2003
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af barseldagpenge: Modtager "mod bedre vidende" ved ufuldstændig ansøgning	01.01.2001
	Ankestyrelsen · Betingelser for tilbagebetaling af ordinært og ekstra børnetilskud ved kommunal fejl og manglende vejledning	01.01.1998
	Ankestyrelsen · Ansvar for oplysningspligt kan ikke overlades til revisor, men tilbagebetaling kræver modtagelse 'mod bedre vidende'	01.01.1998

§ 5 Ydelser bestemt til underhold – den skærpede beskyttelse af løn, pension og sociale ydelser

Praksis anerkender en særlig beskyttelse af ydelser, der objektivt er bestemt til almindelige leveomkostninger. Ombudsmanden sammenfattede retstilstanden i [udtalelsen om tilbagebetaling af for meget udbetalt børnetilskud](#):

I den juridiske litteratur er det således - på grundlag af retspraksis - fast antaget, at der normalt ikke kan kræves tilbagebetaling af ydelser, der objektivt er bestemt til at anvendes til almindelige leveomkostninger, såsom lønninger, pension, understøttelse og andre sociale ydelser, når modtageren var i undskyldelig uvidenhed om betalingens rigtighed.

Samme udtalelse indeholder den centrale fortolkningsregel om forholdet mellem ydelsesregler og tilbagebetalingsregler:

Dette indebærer efter min opfattelse, at der må gælde en formodning imod, at retsregler, hvis umiddelbare indhold er at angive betingelserne for, at en ydelse kan kræves erlagt, fortolkes som indeholdende en stillingtagen også til spørgsmålet om tilbagebetaling i tilfælde, hvor ydelsen efterfølgende viser sig at være erlagt med urette.

En ydelsesregel kan derfor kun læses som en objektiv tilbagebetalingsregel, »såfremt der er sikre holdepunkter herfor i bestemmelsens ordlyd eller forarbejder«. Ombudsmanden tilføjede, at domstolene endog har været tilbøjelige til at fortolke udtrykkelige objektive tilbagebetalingsregler indskrænkende i overensstemmelse med de almindelige grundsætninger om condictio indebiti.

Underholdssynspunktet er den bærende undtagelse i forsikringsnævnenes praksis. Ankenævnet for Forsikring formulerer standarden således i [sag 99885](#):

Det følger af praksis, at et selskab, der har udbetalt erstatning – hvor selskabet ikke har været forpligtet til det – som hovedregel kan kræve den udbetalte erstatning tilbage efter reglerne om condictio indebiti. Dette udgangspunkt kan fraviges, hvis modtageren har været i god tro om sin berettigelse til beløbet, og det må antages, at det udbetalte er gået til underhold.

Bemærk den kumulative formulering: god tro **og** underhold. I [99885](#) fastholdt flertallet et krav på 578.764,97 kr., fordi klageren burde have indset fejlen, og fordi hendes samlede indtægt under sygdom lå væsentligt over indtægten før sygdommen – underholdshensynet var dermed uden vægt. Mindretallet ville modsat have frifundet, bl.a. fordi selskabet selv havde indhentet de kommunale akter og erkendt en »beklagelig fejl«, og fordi sondringen mellem sygedagpenge og ressourceforløbsydelse var af teknisk karakter.

Modsat i [94286](#), hvor nævnet udtrykkeligt lagde vægt på, at »beløbet ikke var til forsørgelse, og at klageren derfor ikke havde nået at indrette sig på at skulle beholde det« – der var tale om en åbenlys dobbeltoverførsel af et beløb, der var præcis identisk med en tidligere udbetaling. Tilsvarende i [77340](#), hvor selskabets følgeskrivelse gjorde det klart for modtageren, at udbetalingen var fejlbehæftet.

PRAKSIS	Ankenævnet for Forsikring · Afgørelse om tilbagebetaling af erstatning for tab af erhvervsevne	12.06.2024
	Ankenævnet for Forsikring · Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling	24.01.2024
	Ankenævnet for Forsikring · Tvistsag om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt erstatning under ejerskifteforsikring	15.04.2020
	Ankenævnet for Forsikring · Thisted Forsikring: Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt beløb	04.10.2010

§ 6 Reklamation uden unødigt forsinkelse og retsfortabende passivitet

Reklamationshastigheden er et selvstændigt og ofte udslagsgivende moment. Forarbejderne til [opkrævningsloven § 15 d](#) beskriver det som en integreret del af grundsætningen:

I vurderingen af, om der består en tilbagesøgningsret efter grundsætningen condictio indebiti, indgår som regel, om den tilbagesøgende har reklameret, dvs. søgt tilbagebetaling, uden unødigt forsinkelse, idet indretnings synspunktet i modsat fald efter omstændighederne kan udelukke tilbagesøgning, navnlig ved god tro hos betalingsmodtageren.

Forarbejderne – gengivet i [Den juridiske vejledning A.D.21](#) – tilføjer, at det ikke er muligt at opstille præcise kriterier for, hvornår der indtræder retsfortabende passivitet, men at myndigheden, der selv har begået fejlen, »bør reagere hurtigt efter konstateringen af fejlen«, og at sager om opkrævning af fejludbetalte beløb »som udgangspunkt [bør] fremmes uden unødigt ophold«.

Hurtig reaktion redder kravet. I [20507029/2005](#) reagerede instituttet under en uge efter udbetalingen; i [20504017/2005](#) blev fejlen opdaget ca. fem måneder efter, hvilket nævnet ikke fandt var tilstrækkelig lang tid til retsfortabelse. I [BS-3025/2023-ALB](#) rejste sagsøgeren kravet dagen efter den fejlagtige overførsel.

Langvarig passivitet dræber derimod kravet – også når fejlen skyldes et administrativt system. I [BS-48989/2023-OLR](#) havde en udlejer efter en tidsbegrænset huslejerabats udløb fortsat med at opkræve den nedsatte leje i årevis, fordi udløbsdatoen ikke blev registreret ved overgangen til et nyt administrationssystem. Østre Landsret tiltrådte byrettens frifindelse af lejeren:

Landsretten er enig i byrettens begrundelse og resultat. Det, der er anført for landsretten, kan ikke føre til et andet resultat.

Kravet på 1.201.835,85 kr. var dermed bortfaldet ved retsfortabende passivitet, uanset at der utvivlsomt forelå et kontraktmæssigt krav, og uanset at afvigelsen skyldtes en ren indtastningsfejl. Tilsvarende fandt Østre Landsret i [BS-26272/2021-OLR](#), at en kommune ved i over ti år at have foretaget udbetalinger uden at reagere havde fortabt retten til at anfægte en méngradsafgørelse, fordi skadelidte havde en berettiget forventning om, at afgørelsen var endelig.

I [106-11](#) indgik det som et selvstændigt moment, at det ville være byrdefuldt for borgeren at tilbagebetale, når kravet først blev fremsat mere end to år efter udbetalingen. Omvendt afviste Ankenævnet for Forsikring i [99309](#) en passivitetsindsigelse, fordi selskabet havde rykket gentagne gange og løbende varslet inddrivelse. Endelig blev passivitetsindsigelsen forkastet i [Sag 215/2015](#), hvor Højesteret ikke fandt »grundlag for at anse kravet for bortfaldet som følge af passivitet«.

LOV [Opkrævningsloven § 15d, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti)	05.01.2017
	Landsretten · Udlejer tabte krav om efterbetaling af husleje på grund af passivitet efter administrativ fejl	30.01.2025
	Landsretten · Hillerød Kommune mod S/I Arbejdsmarkedets Erhvervssikring – Passivitet og anfægtelse af afgørelse om varigt mén	22.09.2022
	Byretten · Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt auktionsprovenu efter princippet om condictio indebiti	04.07.2024
	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejludbetalt provenu ved låneomlægning trods klagers påstand om god tro	21.12.2005
	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter ejendomshandel	29.11.2005
	Ankenævnet for Forsikring · LB Forsikring vs. Forsikringstager: Opsigelse af indboforsikring og krav om tilbagebetaling	28.06.2023
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af arbejdsskadeerstatning: Vurdering af god tro og risiko ved ændring til skade	01.01.2011

Forbehold ved betalingen – konkret forbehold kontra generel

§ 7 vejledning

Et forbehold ved betalingen er den sikreste måde at bevare tilbagesøgningsretten på – men det skal være konkret og komme fra betaleren selv. Højesteret trak grænsen skarpt i [Sag 185/2017](#). En region havde uden forbehold udbetalt 28.342,53 kr. i patientskadeerstatning; da patienten selv påklagede afgørelsen, blev den ændret af Patientskadeankenævnet, så erstatningen bortfaldt, og regionen krævede beløbet tilbage. Højesteret fastslog først, at henvisningen i klage- og erstatningsloven til erstatningsansvarsloven ikke omfattede tilbagebetalingsreglen, og gik derefter over i condictio indebiti:

Højesteret finder, at denne vejledning fra Patientforsikringen ikke kan sidestilles med eller træde i stedet for et konkret forbehold om tilbagesøgning fra regionens side.

A havde derfor på tidspunktet for regionens udbetaling en velbegrundet forventning om, at hun havde ret til beløbet, og at dette ikke kunne kræves tilbagebetalt. Det forhold, at det i klagevejledningen i Patientforsikringens efterfølgende afgørelse af 7. februar 2014 var anført, at A i tilfælde af klage over denne afgørelse kunne risikere, at ankenævnet ændrede den oprindelige afgørelse, så hele erstatningen ville bortfalde og skulle tilbagebetales, kan ikke ændre herved.

Tre forhold var afgørende: regionen havde ikke selv klaget over tilkendelsen, udbetalingen skete uden konkret skriftligt forbehold, og den generelle klagevejledning fra tredjemand kunne ikke skabe den fornødne usikkerhed hos modtageren.

Manglende forbehold er dog ikke i sig selv fatalt. I [Sag 215/2015](#) havde en advokat i 2011 betalt 1.488.991,80 kr. uden forbehold til dækning af et erstatningskrav, som senere viste sig at være 107.022,58 kr. for højt. Højesteret afviste indsigelsen om, at betaling uden forbehold afskar tilbagesøgning:

I hvert fald under de foreliggende omstændigheder, hvor betalingen er sket under en verserende retssag om den beløbsmæssige opgørelse af tabet, og hvor nye oplysninger af betydning for tabsopgørelsen er fremkommet efterfølgende, men inden retssagens afslutning, finder Højesteret, at advokat A ikke er afskåret fra at kræve tilbagebetaling af det overskydende beløb efter de almindelige regler om condictio indebiti.

De to domme kan læses sammen: den, der betaler i en situation, hvor kravets størrelse er under retlig prøvelse, indretter ikke modtageren på betalingens endelighed på samme måde som den, der udbetaler i en afsluttet sag uden at tage forbehold.

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (condictio indebiti)	07.12.2017
	Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (condictio indebiti)	05.01.2017

§ 8 Betalinger foretaget i henhold til en administrativ afgørelse

Når betalingen er sket i overensstemmelse med en administrativ afgørelse, som betaleren ikke har påklaget, skærpes betingelserne for at søge tilbage, hvis afgørelsen senere ændres. [Sag 185/2017](#) er det centrale eksempel: regionen havde ikke klaget over Patientforsikringens tilkendelse, og modtageren havde derfor en velbegrundet forventning om beløbets endelighed. Højesteret bemærkede desuden, at Patientforsikringen og Patientskadeankenævnet efter praksis slet ikke har kompetence til at træffe afgørelse om tilbagebetaling af erstatninger udbetalt efter klage- og erstatningsloven – spørgsmålet henhører under de almindelige domstole efter de formueretlige regler.

Ankestyrelsen nåede et parallelt resultat i [106-11](#), hvor forsikringsselskabet havde pligt til at udbetale efter den oprindelige afgørelse, men kunne have sikret sig ved at kontraanke:

Vi vurderer, at der ikke kan være tvivl om, at du har været i god tro om, at du havde ret til udbetalingen af erstatningen. Alene det forhold, at du klagede over afgørelsen indikerer, at du mente, at du havde ret til erstatningen.

Den omvendte situation – hvor det er borgeren, der søger tilbage fra det offentlige – følger et beslægtet mønster, men med et selvstændigt hensyn til ordningens sammenhæng. I [Sag 73/2011](#) og [74/2011](#) fastslog Højesteret, at en færøsk meromsætningsafgift af registreringsafgiften var opkrævet uden hjemmel, men fraveg alligevel udgangspunktet om tilbagebetaling:

En imødekommelse af krav om tilbagebetaling som følge af, at en misforståelse har medført, at der opstår en fejl i samspillet mellem mvg-loven og registreringsafgiftsloven, vil give en vilkårlig kreds af bilkøbere en ubegrundet og uventet gevinst. Under disse ganske særlige omstændigheder finder Højesteret, at udgangspunktet om tilbagebetaling må fraviges.

Dommen viser, at berigelsessynspunktet virker i begge retninger: det kan både begrunde tilbagesøgning og afskære den, når restitution ville være vilkårlig. Højesteret har i [BS-55722/2019-HJR](#) endvidere fastslået, at SKATs afslag på tilbagebetaling af en EU-stridigt opkrævet smøreolieafgift ikke er en forvaltningsretlig afgørelse omfattet af det administrative klagesystem – kravet må forfølges ved domstolene. Endelig illustrerer Landsskatterettens afgørelse i [10-00465](#), at manglende efterlevelse af et berettiget tilbagebetalingskrav kan have selvstændige retsvirkninger – dér tilbagekaldelse af en meddelt gældseftergivelse.

PRAKSIS	Højesteret · Afvisning af administrativ rekurs vedrørende krav om tilbagebetaling af ulovligt opkrævet smøreolieafgift	12.11.2021
	Højesteret · Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (condictio indebiti)	07.12.2017
	Højesteret · Mvg af registreringsafgift uden lovhemmel og spørgsmålet om tilbagebetaling under særlige omstændigheder	05.09.2012
	Landsskatteretten · Tilbagekaldelse af delvis eftergivelse grundet manglende tilbagebetaling af fejlagtig udbetaling	19.03.2010
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af arbejdsskadeerstatning: Vurdering af god tro og risiko ved ændring til skade	01.01.2011

§ 9 Modregning som håndhævelse af tilbagesøgningskravet

Tilbagesøgningskravet gennemføres i praksis ofte ved modregning i en løbende ydelse eller i lønnen – hvilket forudsætter, at kravet reelt består. Findes der intet tilbagesøgningskrav, er modregningen foretaget med et ikke-eksisterende modkrav.

Det fremgår klart af [2024-727](#), hvor opmanden efter at have afvist tilbagebetalingskravet konkluderede, at »[d]en foretagne modregning [herefter] er sket med et ikke eksisterende modkrav og er uberettiget«. Arbejdsgiveren blev pålagt at tilbagebetale hele det modregnede nettobeløb på 31.952,62 kr. med procesrente fra de enkelte ydelsers forfaldstidspunkt, og den uberettigede modregning i overenskomstmæssig løn udløste tillige en bod på 15.000 kr. – med vægt på arbejdsgiverens »åbenbart forkerte retsopfattelse« og på, at modregningen blev iværksat trods kvalificeret indsigelse.

Kompetencespørgsmålet er afklaret i [AR2017.0801](#), hvor Arbejdsrettens retsformand fastslog, at en sag om egenhændige løntræk til dækning af et bestridt tilbagebetalingskrav henhører under Arbejdsretten som en påstået overenskomststridig underbetaling, og at retten præjudicielt kan vurdere modregningens berettigelse. I [2023-1041](#) fastslog voldgiftsretten, at arbejdsgiveren kan modregne efter almindelige obligationsretlige regler, når modregning ikke udtrykkeligt er frasaftalt i overenskomsten – men understregede samtidig, at modregning med et ikke-eksisterende krav udgør et bodspådragende overenskomstbrud.

Modregningens almindelige betingelser skal naturligvis være opfyldt. I [117-12](#) faldt modregningsgrundlaget bort sammen med tilbagebetalingskravet:

Ankestyrelsen har herved lagt vægt på, at erstatningen for tab af erhvervsevne ikke kan kræves tilbagebetalt. Der er derfor ikke et gensidigt gældsforhold mellem dig og Arbejdsskadestyrelsen og allerede derfor er der ikke grundlag for modregning.

Omvendt afviste Ankenævnet for Forsikring i [94286](#) forsikringstagerens modregningsindsigelse, fordi han ikke havde godtgjort gensidige, forfaldne eller konnekse krav – og nævnet præciserede, at tilbagesøgningskravet netop ikke udspringer af forsikringsaftalen, men af de ulovbestemte regler om condictio indebiti. I [99885](#) tillod nævnets flertal derimod modregning i den løbende ydelse, netop fordi tilbagebetalingskravet bestod. Efter [opkrævningsloven § 15 c](#) har modregning med krav omfattet af kapitel 4 a virkning fra det tidspunkt, hvor told- og skatteforvaltningen beslutter at gennemføre modregningen.

PRAKSIS	Arbejdsretten · Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar	10.02.2025
	Arbejdsretten · Virksomheds adgang til modregning i løn ved påstået svigagtig timeregistrering – Fortolkning af Bygningsoverenskomstens § 26, stk. 5	26.02.2024
	Arbejdsretten · Arbejdsrettens kompetence ved modregning i løn for fejlagtig udbetaling	26.06.2018
	Ankenævnet for Forsikring · Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling	24.01.2024
	Ankenævnet for Forsikring · Twistsag om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt erstatning under ejerskifteforsikring	15.04.2020
	Ankestyrelsen · Arbejdsskadesikring: Tilbagebetaling og modregning ved dobbeltforsørgelse og klar myndighedsfejl	01.01.2012

§ 10 Restitution efter ugyldighed, svig og ophævelse

Condictio indebiti angår betaling uden tilstrækkeligt retsgrundlag. Når grundlaget efterfølgende bortfalder – fordi aftalen kendes ugyldig eller ophæves – er restitutionen af allerede erlagte ydelser en beslægtet, men selvstændig figur, hvor de samme afvejningsmomenter ofte gør sig gældende.

Er viljeserklæringen fremkaldt ved svig, er den ikke bindende for afgiveren, jf. [aftaleloven § 30, stk. 1](#), og det erlagte skal som udgangspunkt tilbageføres. Ankenævnet for Forsikring anvendte i [94286](#) udtrykkeligt principperne i [aftaleloven § 32](#) og [§ 39](#) ved godtrosvurderingen af en fejlloverførsel, hvilket illustrerer den nære sammenhæng mellem ugyldigheds- og tilbagesøgningslæren.

I [99309](#) var forsikringen opsagt med tilbagevirkende kraft efter [forsikringsaftaleloven § 6](#), fordi forsikringstageren uagtsomt havde oplyst nul tidligere skader i stedet for syv. Nævnet formulerede sammenhængen mellem ugyldighed og restitution præcist:

Det følger af almindelige forsikringsretlige principper, at et forsikringsselskab, der har udbetalt erstatning i et tilfælde, hvor det ikke har været forpligtet til det, som hovedregel kan kræve den udbetalte erstatning tilbagebetalt. Denne hovedregel kan fraviges efter principperne om condictio indebiti, hvis modtageren har været i god tro om sin berettigelse til beløbet.

Også uden for forsikringsretten spiller restitutionen ind. I [SPA-24/06900](#) blev en elaftale indgået ved uanmodet telefonisk henvendelse anset for ugyldig i strid med [forbrugeraftaleloven § 4, stk. 1](#), og leverandøren blev pålagt at tilbagebetale 1.995,34 kr. I [BS-52536/2022-SHR](#) afviste Sø- og Handelsretten derimod et krav om tilbagebetaling af købesummen for en lodsbåd, da der hverken var handlet svigagtigt eller forelå mangler, der berettigede til ophævelse efter [købeloven § 48](#).

Den skatteretlige virkning af civilretlig ugyldighed og efterfølgende tilbagebetaling har været genstand for særlig opmærksomhed. Højesteret henviste i [BS-9045/2024-HJR](#) en sag om de skattemæssige konsekvenser af tilbagebetaling af selskabsretligt ugyldige udbetalinger til landsretten som 1. instans, fordi spørgsmålet var principielt og uafklaret i retspraksis. Vestre Landsret nåede i [BS-54760/2024-VLR](#) frem til, at skattepligten bortfaldt for de dispositioner, der faktisk var tilbagebetalt efter ugyldighedserklæringen, mens øvrige ikke-dokumenterede betalinger forblev skattepligtige.

LOV	Aftaleloven § 30, stk. 1	Aftaleloven § 32
PRAKSIS	Landsretten · Vestre Landsret: Skatteforhøjelse nedsættes delvist efter civilretlig ugyldighed og tilbagebetaling af maskeret løn fra stråmandsselskab 03.10.2025 Sø- og Handelsretten · Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsbåd erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang 22.03.2024 Ankenævnet for Forsikring · LB Forsikring vs. Forsikringstager: Opsigelse af indboforsikring og krav om tilbagebetaling 28.06.2023 Ankenævnet for Forsikring · Tvistsag om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt erstatning under ejerskifteforsikring 15.04.2020 Ankenævnet for Energi · Ugyldig elaftale ved uanmodet telefonisk salg – Vest Energi ApS pålægges tilbagebetaling af 1.995,34 kr. 15.10.2024	

§ 11 Forrentning og forældelse af tilbagesøgningskravet

Forrentning. Tilbagesøgningskravet er efter praksis et pengekrav inden for formuerettens område, hvilket har direkte betydning for forrentningen. Ombudsmanden fremhæver i [FOB 2013-3](#) en vestre-landsretsdom, hvor en pensioneret skolelærer skulle tilbagebetale for meget udbetalt tjenestemandspension:

Vestre Landsret lagde – i modsætning til byretten – til grund, at Økonomitstyrelsens tilbagesøgningskrav måtte anses for et krav 'inden for formuerettens område'.

Det betyder, at forrentningen som udgangspunkt følger [renteloven § 3](#), og ikke § 8 om pengekrav uden for formuerettens område, hvorefter renten først løber fra retsforfølgningens begyndelse. Da tilbagesøgningskravet ikke har nogen på forhånd fastsat forfaldsdag, indtræder rentepligten efter [renteloven § 3, stk. 2](#) 30 dage efter afsendelsen af betalingsanmodningen, dog tidligst efter [§ 3, stk. 3](#), 30 dage efter at skyldneren var i stand til at bedømme kravets berettigelse og størrelse. Ankenævnet for Forsikring kunne i [94286](#) ikke kritisere, at selskabet havde krævet tilbagebetalingskravet forrentet efter [renteloven § 3, stk. 2](#).

Ved fordringshavermora – hvor det er betalerens egne forhold, der hindrer, at kravet opfyldes – er der ikke hjemmel til morarente, jf. [renteloven § 4, stk. 1](#). Forarbejderne til [opkrævningsloven § 15 d](#) anvender netop dette princip på de fejludbetalinger, der falder uden for bestemmelsen, fordi den underliggende fordring består: der »vil dog ikke være hjemmel til at pålægge morarente eller rykkergebyr for denne opkrævning, jf. princippet i rentelovens § 4, idet der ikke er tale om misligholdelse fra virksomhedens eller borgerens side, men en fordringshavermorasituation«.

Forældelse. Tilbagesøgningskravet stiftes og forfalder som udgangspunkt allerede ved fejludbetalingen, og den 3-årige frist løber derfor fra udbetalingsdagen, jf. [forældelsesloven § 2, stk. 1](#). Har lovgiver indrømmet en betalingsfrist – som de 21 dage i [opkrævningsloven § 15 d, stk. 2](#) – regnes fristen først fra betalingsfristens udløb, jf. [forældelsesloven § 2, stk. 2](#); det fremgår udtrykkeligt af forarbejderne, at »[f]orældelsesfristen vil skulle regnes fra sidste rettidige betalingsdag, jf. [forældelseslovens § 2, stk. 2](#)«.

Suspension efter [forældelsesloven § 3, stk. 2](#) er i praksis den afgørende ventil, fordi den, der betaler i en vildfarelse, netop ikke ved, at han har et krav. Højesteret anvendte reglen i [Sag 215/2015](#):

Forældelsen af tilbagebetalingskravet var derfor suspenderet i hvert fald indtil dette tidspunkt, jf. [forældelseslovens § 3, stk. 2](#). Tilbagebetalingskravet blev fremsat mindre end 3 år senere (den 19. november 2014) og er derfor ikke forældet.

Advokaten fik først under byretsvidneforklaringerne i januar 2012 kendskab til aftalens præcise indhold og kunne dermed indse, at han havde betalt for meget. Samme tilgang anvendte Ankenævnet for Forsikring i [99885](#): den 3-årige frist regnedes fra det tidspunkt i efteråret 2021, hvor selskabet fik oplysninger, der gjorde det muligt at konstatere overbetalingen – ikke fra de enkelte udbetalinger tilbage fra december 2018. I [BS-48677/2019-NYK](#) blev suspensionsreglen ligeledes påberåbt med succes over for en driftsleder, der i syv år havde udbetalt sig selv for meget i løn.

LOV

[Forældelsesloven § 2, stk. 1-2](#)[Forældelsesloven § 3, stk. 2](#)[Renteloven § 3, stk. 2-3](#)[Renteloven § 4, stk. 1](#)[Renteloven § 8, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti)	05.01.2017
	Byretten · Sag om uberettiget lønudbetaling til driftsleder	23.02.2022
	Ankenævnet for Forsikring · Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling	24.01.2024
	Ankenævnet for Forsikring · Tvistsag om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt erstatning under ejerskifteforsikring	15.04.2020

Afgrænsning: lovregulerede tilbagebetalingsordninger, § 12 genopkrævning og fordringshavermora

Grundsætningen om condictio indebiti er subsidiær. Findes der en lovbestemt tilbagebetalingsregel, skal den anvendes – men som ombudsmanden påpegede i [udtalelsen om børnetilskud](#), er sådanne regler ikke nødvendigvis udtømmende, og de fortolkes ofte i lyset af de almindelige grundsætninger.

Den praktisk vigtigste lovregulerede ordning er »mod bedre vidende«-kriteriet i [arbejdsskadesikringsloven § 40 a, stk. 1, nr. 3](#), der har genereret en omfattende og selvstændig praksis: [BS-24019/2025-HJR](#) om erhvervsevnetabserstatning modtaget sideløbende med fuld løn, [BS-51641/2023-OLR](#) og

[BS-50632/2022-NAE](#) om udbetaling under fængselsophold, samt [BS-28794/2022-ARH](#) og [BS-34061/2021-HJO](#) om overgang til fuldtidsarbejde og fleksjob. At denne særregel er en anden retsfigur end den almindelige grundsætning, illustreres af [106-11](#), hvor Ankestyrelsen netop måtte anvende de ulovbestemte principper, fordi arbejdsskaden var sket i 1998, før § 40 a fandtes. De lovregulerede ordninger på det sociale område og uddannelsesstøtteområdet behandles i [tilbagebetaling-sociale-ydelser](#), [su-tilbagebetaling](#) og [sygedagpenge-refusion-arbejdsgiver](#).

En anden central afgrænsning går mod de tilfælde, hvor der slet ikke er tale om en fejludbetaling, men om et krav, der blot kan genopkræves. Forarbejderne til [opkrævningsloven § 15 d](#) er her instruktive: hvis en systemfejl medfører, at en rettidig indbetaling ikke bliver anvendt til dækning af den fordring, den skulle dække, og beløbet derfor tilbagebetales, »består [fordringen] fortsat«, og myndigheden kan blot opkræve den igen – uden morarente, jf. princippet i [renteloven § 4](#). Tilsvarende falder genopkrævninger efter manglende dækning på en betaling og efterfølgende genoptagelse efter skatte- og afgiftslovgivningen uden for grundsætningen. Er beløbet betalt til en forkert modtager på grundlag af fejlbehæftede betalingsoplysninger fra den berettigede, har betaleren betalt med frigørende virkning, jf. [gældsbrevsloven § 29](#), og den berettigede må »med afsæt i berigelsesgrundsætningen ... rette et betalingskrav mod beløbsmodtageren«.

Endelig afgrænses tilbagesøgning mod modregning og regres mellem solidarisk hæftende, ligesom selve forældelsen af pengekrav behandles i [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#). Beslægtede figurer findes i [subrogation-regres-forsikring](#), [omstoedelse-konkurs](#) og [skatteret-genoptagelse](#). Et illustrativt grænsetilfælde er [BS-906/2005-KOL](#), hvor en bobestyrer havde udloddet en arv på 117.320 kr. til den forkerte døveforening, og hvor sagen blev ført som et erstatningskrav mod bobestyreren frem for som tilbagesøgning mod den fejlagtige modtager.

LOV

[Arbejdsskadesikringsloven § 40a, stk. 1](#)[Opkrævningsloven § 15d, stk. 1](#)[Renteloven § 4, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om tilbagebetaling af erhvervsevnetabserstatning modtaget mod bedre vidende	08.01.2026
	Landsretten · Tilbagesøgning af erhvervsevnetabserstatning under fængselsophold: Landsretten stadfæster byrettens dom	11.10.2024
	Byretten · Tilbagebetaling af erstatning for tab af erhvervsevne efter væsentlig ændring i indkomst og arbejdstid	11.03.2024
	Byretten · Sag om tilbagesøgning af erhvervsevnetabserstatning udbetalt under fængselsophold	22.09.2023
	Byretten · Tilbagebetaling af Erhvervsevnetabserstatning ved Overgang til Fleksjob	27.02.2023
	Byretten · Sag om fejlagtig udbetaling af arv til forkert døveforening	11.07.2006
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af arbejdsskadeerstatning: Vurdering af god tro og risiko ved ændring til skade	01.01.2011

§ 13 Sammenfatning – den samlede afvejning i praksis

Praksis lader sig sammenfatte i en afvejningsmodel med fem hovedmomenter, der næsten aldrig optræder isoleret:

- **Modtagerens gode eller onde tro.** Det tungeste enkeltmoment, men sjældent tilstrækkeligt alene. God tro medfører kun afskæring, når den understøttes af indretning, underholdsformål eller passivitet hos

betaleren – jf. sondringen mellem [2024-727](#) (god tro, tilbagesøgning afskåret) og [94286](#) (ingen indretning, tilbagesøgning tilladt).

- **Beløbets iøjnefaldenhed.** Jo større afvigelsen fra det forventede, jo stærkere formodning for ond tro – sammenlign [180/2022](#) (1,1 mio. kr. mod forventet 268.000 kr.) med [C-38-00](#) (1.786 kr. månedligt, ikke markant nok).
- **Risikofordelingen.** Hvem er nærmest til at bære risikoen? Professionel sagkundskab, vejledningspligt og kontrolmuligheder hos betaleren trækker mod afskæring, jf. [106-11](#), [117-12](#) og [B-2-98](#); modtagerens eget bidrag til vildfarelsen trækker mod tilbagesøgning, jf. [Sag 215/2015](#).
- **Ydelsens karakter.** Er ydelsen bestemt til almindelige leveomkostninger, gælder en skærpet beskyttelse; er den ikke gået til underhold, falder indretningssynspunktet bort.
- **Reklamationshastighed og passivitet.** Kravet skal rejses uden unødigt forsinkelse; flerårig passivitet er selvstændigt retsfortabende, jf. [BS-48989/2023-OLR](#) og [BS-26272/2021-OLR](#).

Hertil kommer to processuelle greb, der ofte afgør sagen på forhånd: **det konkrete forbehold** ved udbetalingen, som efter [Sag 185/2017](#) skal komme fra betaleren selv og ikke kan erstattes af tredjemands generelle klagevejledning, og **suspensionen af forældelsen** efter [forældelsesloven § 3, stk. 2](#), som efter [Sag 215/2015](#) løber fra det tidspunkt, hvor betaleren kunne indse overbetalingen.

Med [opkrævningsloven § 15 d](#) er grundsætningen for første gang skrevet ind i loven – men kun for Skatteforvaltningens egne fejludbetalinger, og udtrykkeligt med de samme uskrevne undtagelser. For alle andre betalingsforhold – banker, realkreditinstitutter, forsikringsselskaber, arbejdsgivere, dødsboer og private parter – forbliver retsgrundlaget den ulovbestemte, afvejningsbaserede grundsætning, som praksis fra Højesteret og nedefter har udviklet.

LOV	Forældelsesloven § 3, stk. 2	Opkrævningsloven § 15d, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (condictio indebiti)		07.12.2017
	Højesteret · Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti)		05.01.2017
	Landsretten · Udlejer tabte krav om efterbetaling af husleje på grund af passivitet efter administrativ fejl		30.01.2025
	Landsretten · Hillerød Kommune mod S/I Arbejdsmarkedets Erhvervssikring – Passivitet og anfægtelse af afgørelse om varigt mén		22.09.2022
	Arbejdsretten · Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar		10.02.2025
	Ankestyrelsen · Arbejdsskadesikring: Tilbagebetaling og modregning ved dobbeltforsøgelse og klar myndighedsfejl		01.01.2012
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af arbejdsskadeerstatning: Vurdering af god tro og risiko ved ændring til skade		01.01.2011
	Ankestyrelsen · Tilbagebetaling af ydelser ved administrative fejl og vurdering af god tro		01.01.2000
	Ankestyrelsen · Betingelser for tilbagebetaling af ordinært og ekstra børnetilskud ved kommunal fejl og manglende vejledning		01.01.1998
	Ankenævnet for Forsikring · Tvistsag om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt erstatning under ejerskifteforsikring		15.04.2020
	Det finansielle ankenævn · Nykredit Banks tilbagesøgning af fejlagtigt indsat beløb på 1,1 mio. kr. trods klagers påstand om god tro		15.02.2023

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Aftaleloven § 30	stk. 1	Forældelsesloven § 2	stk. 2
Forældelsesloven § 3	stk. 2	Opkrævningsloven § 15d	stk. 1
Renteloven § 3	stk. 2	Renteloven § 8	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

44 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

5

08.01.2026	Højesterets dom om tilbagebetaling af erhvervsevnetabserstatning modtaget mod bedre vidende	24019-2025
12.11.2021	Afvisning af administrativ rekurs vedrørende krav om tilbagebetaling af ulovligt opkrævet smøreolieafgift	bs-55722-2019-hjr
07.12.2017	Højesterets dom om tilbagesøgning af udbetalt patientskadeerstatning (condictio indebiti)	185-2017
05.01.2017	Erstatningsopgørelse ved advokatansvar og tilbagesøgning af for meget betalt erstatning (conductio indebiti)	215-2015
05.09.2012	Mvg af registreringsafgift uden lovhjemmel og spørgsmålet om tilbagebetaling under særlige omstændigheder	73-2011-- og-74-2011

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

4

03.10.2025	Vestre Landsret: Skatteforhøjelse nedsættes delvist efter civilretlig ugyldighed og tilbagebetaling af maskeret løn fra stråmandsselskab	10815-13883
30.01.2025	Udlejer tabte krav om efterbetaling af husleje på grund af passivitet efter administrativ fejl	9888-11570
11.10.2024	Tilbagesøgning af erhvervsevnetabserstatning under fængselsophold: Landsretten stadfæster byrettens dom	9660-11273
22.09.2022	Hillerød Kommune mod S/I Arbejdsmarkedets Erhvervssikring – Passivitet og anfægtelse af afgørelse om varigt mén	4867-5872

SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET

1

22.03.2024	Sag om tilbagebetaling af købesum for lodsbad erhvervet på auktion - mangler, undersøgelsespligt og risikoovergang	BS-52536/2022-SHR
------------	--	-------------------

ARBEJDSRETTE · SPECIALRET

3

10.02.2025	Kendelse om uberettiget modregning af dobbelt souschef-tillæg, godtgørelse for ansættelsesbevisbrud og bodsansvar	2024-727
26.02.2024	Virksomheds adgang til modregning i løn ved påstået svigagtig timeregistrering – Fortolkning af Bygningsoverenskomstens § 26, stk. 5	2023-1041

26.06.2018 Arbejdsrettens kompetence ved modregning i løn for fejlagtig udbetaling AR2017.0801

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

7

04.07.2024 Dom om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt auktionsprovenu efter princippet om condictio indebiti 9690-11312

11.03.2024 Tilbagebetaling af erstatning for tab af erhvervsevne efter væsentlig ændring i indkomst og arbejdstid 9526-11095

22.09.2023 Sag om tilbagesøgning af erhvervsevnetabserstatning udbetalt under fængselsophold 8315-9822

27.02.2023 Tilbagebetaling af Erhvervsevnetabserstatning ved Overgang til Fleksjob 9609-11204

21.04.2022 Betinget fængsel for grov ulovlig omgang med hittegods efter fejludbetaling af 461.000 kr. i løn AM2022.04.21B

23.02.2022 Sag om uberettiget lønudbetaling til driftsleder 2086-2489

11.07.2006 Sag om fejlagtig udbetaling af arv til forkert døveforening 5567-6664

LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS

1

19.03.2010 Tilbagekaldelse af delvis eftergivelse grundet manglende tilbagebetaling af fejlagtig udbetaling 10-00465

ANKESTYRELSEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

8

01.01.2012 Arbejdsskadesikring: Tilbagebetaling og modregning ved dobbeltforsørgelse og klar myndighedsfejl 117-12

01.01.2011 Tilbagebetaling af arbejdsskadeerstatning: Vurdering af god tro og risiko ved ændring til skade 106-11

01.01.2004 Børnetilskud og tilbagebetaling ved myndighedsfejl – Vurdering af mod bedre vidende og begrundelsesmangel B-1-04

01.01.2003 Ingen tilbagebetaling af boligstøtte, da borger ikke handlede 'mod bedre vidende' grundet uklar vejledning M-5-03

01.01.2001 Tilbagebetaling af barselsdagpenge: Modtaget "mod bedre vidende" ved ufuldstændig ansøgning D-1-01

01.01.2000 Tilbagebetaling af ydelser ved administrative fejl og vurdering af god tro C-38-00

01.01.1998 Betingelser for tilbagebetaling af ordinært og ekstra børnetilskud ved kommunal fejl og manglende vejledning B-2-98

01.01.1998 Ansvar for oplysningspligt kan ikke overlades til revisor, men tilbagebetaling kræver modtagelse 'mod bedre vidende' 0-91-98

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS

6

15.02.2023 Nykredit Banks tilbagesøgning af fejlagtigt indsat beløb på 1,1 mio. kr. trods klagers påstand om god tro 180/2022

08.04.2008 Nordea Bank berettiget til tilbagesøgning af fejlindsat beløb efter andelsboligsalg 316/2007

21.12.2005	Krav om tilbagebetaling af fejludbetalt provenu ved låneomlægning trods klagers påstand om god tro	20507029/2005
29.11.2005	Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter ejendomshandel	20504017/2005
02.12.2003	Krav om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt provenu efter låneomlægning (Condictio indebiti)	20306027/2003
16.09.2003	Bankens krav om tilbagebetaling af fejlindsat beløb på 49.975 kr. blev fastholdt trods klagers påstand om god tro	146/2003
ANKENÆVNET FOR FORSIKRING · NÆVN / KLAGEINSTANS		5
12.06.2024	Afgørelse om tilbagebetaling af erstatning for tab af erhvervsevne	100842
24.01.2024	Tilbagebetaling af erhvervsevnetabsydelse: Tvist om god tro og selskabets ret til modregning efter fejludbetaling	99885
28.06.2023	LB Forsikring vs. Forsikringstager: Opsigelse af indboforsikring og krav om tilbagebetaling	99309
15.04.2020	Twistsag om tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt erstatning under ejerskifteforsikring	94286
04.10.2010	Thisted Forsikring: Tilbagebetaling af fejlagtigt udbetalt beløb	77340
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		2
31.03.2025	Annullering af parkeringsafgift grundet utydelig opmærkning af båse ved Amagerbanen	park-5872
19.12.2024	To kontrolafgifter for parkering uden for afmærket bås udstedt i to forskellige kalenderdøgn	park-2489
ANKENÆVNET FOR ENERGI · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
15.10.2024	Ugyldig elaftale ved uanmodet telefonisk salg – Vest Energi ApS pålægges tilbagebetaling af 1.995,34 kr.	SPA-24/06900
TVISTIGHEDSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
04.02.2019	Tilbagebetaling af for meget udbetalt løn efter ophævelse af uddannelsesaftale i prøvetiden	33.2018

11

PRAKSISOVERSIGT · OBLIGATIONSRET

Praksisoversigt over væsentlig misligholdelse – ophævelse og erstatning

Væsentlighedskravet, hæveerklæringens virkning og opgørelsen af erstatningen ved gensidigt bebyrdende kontrakter

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 52 afgørelser · 2004-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Ophævelse er den mest indgribende misligholdelsesbeføjelse i dansk obligationsret, og den forudsætter efter et almindeligt – ulovbestemt, men gennem købeloven kodificeret – princip, at misligholdelsen er væsentlig. Praksis fra Højesteret, landsretterne og navnlig Sø- og Handelsretten viser tre gennemgående spor: væsentlighedsvurderingen er konkret og knytter sig til, om misligholdelsen berøver den anden part det, kontrakten reelt skulle give ham; en uberettiget hæveerklæring er selv en misligholdelse, men kan bortfalde, så aftaleforholdet stiltiende fortsætter; og erstatningen skal føre den krænkede part hen til den positive opfyldelsesinteresse – hvilket i praksis oftest strander på bevisbyrden for tabets størrelse, ikke på ansvarsgrundlaget. Oversigten dækker de almindelige beføjelser uden for de kontraktstyper, der har deres egne praksisoversigter.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Ophævelse af en gensidigt bebyrdende kontrakt forudsætter væsentlig misligholdelse; hæveadgangen er efter købelovens forarbejder begrundet netop i aftalens karakter af gensidigt bebyrdende retshandel.
- 02 Væsentlighedsvurderingen er objektiveret: køberen kan ikke hæve på grund af en for sælgeren ukendt særinteresse, og han kan ikke bruge hæveretten til at slippe ud af en aftale, der blot er blevet ufordelagtig.
- 03 Købelovens skema (§§ 21-30 om forsinkelse, §§ 42-43 om mangler, §§ 25 og 30 om erstatningsopgørelsen) anvendes analogisk uden for køb – forarbejderne forudsætter selv analogisk anvendelse på andre forhold af samme betydning for medkontrahenten.
- 04 I handelskøb anses enhver forsinkelse som udgangspunkt for væsentlig, medmindre kun en ringe del af det solgte er forsinket.
- 05 Parterne kan aftale, hvad der skal anses for væsentligt; statens standardkontrakter opregner fx fristoverskridelse ud over 30 arbejdsdage og leverandørens konkurs som altid væsentlig misligholdelse.
- 06 En hæveerklæring skal være klar og utvetydig og få først retsvirkning, når den er kommet frem – en uklar meddelelse udskyder ophævelsetidspunktet.

- 07** Deltagelse i afhjælpnings- og besparelsesdrøftelser er ikke afkald på hæveadgangen, når der gentagne gange tages udtrykkeligt forbehold for ophævelse.
- 08** En uberettiget ophævelse er selv væsentlig misligholdelse og udløser erstatning for modpartens positive opfyldelsesinteresse.
- 09** En uberettiget hæveerklæring kan bortfalde, hvorefter aftaleforholdet fortsætter stiltiende, og den væsentlige misligholdelse først indtræder senere – med afsmittende virkning på forældelsens begyndelsestidspunkt.
- 10** Erstatningen udmåles som den positive opfyldelsesinteresse (tabt dækningsbidrag/driftstab), men begrænses af, hvad der kunne opsiges med aftalt varsel, og af tabsbegrænsningspligten.
- 11** Ved manglende dokumentation for et konkret tab fastsættes prisdifferencen abstrakt efter §§ 25 og 30 som forskellen mellem den aftalte pris og markedsprisen; foretages dækningskøb eller dækningssalg forsvarligt og inden rimelig tid, lægges den derved opnåede pris til grund.
- 12** Bevisbyrden for tabets eksistens og størrelse påhviler den, der hæver – og den løftes ikke ved at påvise misligholdelsen alene.
- 13** Anticiperet misligholdelse giver standsningsret og – når det er åbenbart, at der vil ske væsentlig misligholdelse – hæveadgang, men tilbageholdelse begrundet i andre mellemværender end den aktuelle ydelse er uberettiget.
- 14** Hæveadgangen fortabes ved for sen reklamation og ved retsfortabende passivitet, men en reklamation over en bestemt mangel afbryder reklamationsfristen for den mangel én gang for alle.

Væsentlighedskravet og dets begrundelse i kontraktens gensidigt bebyrdende karakter

§ 1

Dansk ret har ingen almindelig lov om misligholdelse af kontrakter. Udgangspunktet – at ophævelse kræver væsentlig misligholdelse – er en ulovbestemt obligationsretlig grundsætning, som er kodificeret i købeloven og siden anvendt analogisk på tværs af kontraktstyper. Boligstyrelsen formulerer princippet direkte i [Vejledning om prisfastsættelse af andelsboliger, pkt. 14.1](#), hvor en særlig ophævelsesadgang beskrives som

"en undtagelse til det almindelige obligationsretlige udgangspunkt om, at en ophævelse af en kontrakt kræver, at der foreligger væsentlig misligholdelse."

Den klassiske begrundelse står i forarbejderne til den oprindelige købelov fra 1905 – et nordisk fælleslovgivningsarbejde, der efter regeringens bemærkninger skulle samle og forny et retsområde, der hidtil hvilede på "lidet udtømmende og forældede Lovbestemmelser". Om sælgers hæveadgang efter [købeloven § 28](#) hedder det:

"For Sælgerens som for Køberens Vedkommende er Retten til at hæve Købet, naar Medkontrahenten undlader at opfylde sin Hovedforpligtelse i Følge Aftalen, begrundet i dennes Karakter af gensidig bebyrdende Retshandel."

Hæveretten er altså ikke en sanktion, men en konsekvens af, at ydelserne står i et gensidigt udvekslingsforhold. Netop derfor er den betinget af væsentlighed – forarbejderne til § 28 præciserer, at hæveretten

"er betinget af, at Forsinkelsen er af væsentlig Betydning til Skade for Sælgerens Interesse."

Spejlbilledet står i forarbejderne til købeloven § 21, hvor væsentlighedsbegrænsningen begrundes med et misbrugshensyn:

"Det maa nemlig saavidt muligt udelukkes, at Køberen gør denne Ret gældende i Tilfælde, i hvilke den ikke er begrundet i en virkelig forhaandenværende Interesse for ham i at erholde Salgsgenstanden leveret til aftalt Tid, men alene benyttes til at slippe fra et Køb, som paa Grund af Prisfald eller andre Omstændigheder senere viser sig at være ufordelagtigt for ham."

Væsentlighedsvurderingen er derfor delvist objektiveret: efter § 21, stk. 2 er hæveadgangen udelukket, hvis forsinkelsen "var eller måtte af sælgeren forudsættes at være af uvæsentlig betydning" – en køber kan altså ikke hæve på grundlag af en særinteresse, sælgeren ikke kendte, medmindre han har betinget sig opfyldelse nøjagtig til bestemt tid. I handelskøb vender formodningen: efter § 21, stk. 3 og § 28, stk. 1 anses enhver forsinkelse for væsentlig, medmindre kun en ringe del af det solgte er forsinket.

LOV

Købeloven § 21, stk. 2, 3

Købeloven § 28, stk. 1

§ 2 Købelovens skema som analogigrundlag uden for køb

At købelovens misligholdesskema anvendes uden for køb er ikke en domstolsskabt udvidelse mod lovens ordlyd – forarbejderne forudsætter det selv. Om § 21 hedder det udtrykkeligt:

"Der er imidlertid intet i Paragrafen, som udelukker en analogisk Anvendelse af de givne Regler paa andet Forhold fra Sælgerens Side, der har samme Betydning for Køberen ... saa lidt som paa Forhold, der paa Forhaand vise, at en Forsinkelse med Leveringen vil finde Sted."

Skemaet består af følgende byggesten, som praksis trækker på også i forhandler-, agentur-, samarbejds- og rådgivningsaftaler:

Situation	Bestemmelse	Beføjelse
Sælgers forsinkelse	§ 21	Naturalopfyldelse eller ophævelse, hvis forsinkelsen ikke er uvæsentlig
Købers erstatning ved genuskøb	§ 24	Objektivt ansvar med snæver force majeure-undtagelse
Købers erstatningsopgørelse	§ 25	Abstrakt prisdifference, subsidiært konkret dækningskøb
Købers meddelelsespligt	§ 26 og § 27	Fortabelse af ret til levering hhv. til at påberåbe sig forsinkelsen
Købers forsinkelse	§ 28	Fastholdelse eller ophævelse; ikke ved uvæsentlig forsinkelse
Sælgers erstatningsopgørelse	§ 30	Abstrakt prisdifference, subsidiært konkret dækningssalg

Købers insolvens	§ 39	Tilbageholdelse og ophævelse, hvis sikkerhed ikke stilles
Mangler ved species/genus	§ 42 og § 43	Ophævelse, omlevering eller afslag; ikke ved uvæsentlig mangel
Reklamation ved mangler	§ 52 og § 54, stk. 1	Fortabelse ved for sen reklamation; 2-års absolut frist

I SØ- og Handelsrettens praksis ses skemaet anvendt direkte som fortolkningsramme også for løbende kontrakter: [H-48-02](#) om opsigelse af en kørselskontrakt og [H-34-04](#) om ophævelse af aftaler om levering af internetforbindelser er begge afgjort med [købeloven § 28](#) som referenceramme, og [H-28-01](#) om en samarbejdsaftale om tøjkollektioner ligeledes. I [H-35-04](#) og [BS-22674/2022-SHR](#) inddrages henholdsvis [§ 25](#) og [§ 52](#).

Forbrugerkøbet har sit eget, direktivstyret skema, hvor rækkefølgen er bundet: køberen vælger som udgangspunkt mellem afhjælpning og omlevering efter [§ 78 a](#), og først når afhjælpning eller omlevering er mislykkedes, afvist eller udeblevet, opstår retten til afslag eller ophævelse, jf. [§ 78 b, stk. 1](#). Væsentlighedskravet er her vendt om: efter [§ 78 b, stk. 2](#) kan køberen ikke ophæve, hvis manglen er uvæsentlig, og **sælgeren har bevisbyrden for, at manglen er uvæsentlig**. Den substantielle mangelsvurdering i forbruger køb behandles under [mangelsbeskyttelse](#) og [forbrugerklage-vare-tjenester](#).

LOV

[Købeloven § 21](#)[Købeloven § 25](#)[Købeloven § 28](#)[Købeloven § 30](#)[Købeloven § 39](#)[Købeloven § 42, stk. 1](#)[Købeloven § 52](#)[Købeloven § 78a](#)[Købeloven § 78b, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

SØ- og Handelsretten · Misligholdelse af samhandelsaftale om produktion af maling - krav om betaling for færdigvarer og råvarer 30.11.2023

SØ- og Handelsretten · SØ- og Handelsretten: Uretmæssig Ophævelse af Samarbejdsaftale om Tøjkollektioner – Negativ Kontraktsinteresse og Debtorskifte 15.11.2023

SØ- og Handelsretten · Sag om berettigelsen af ophævelse af aftaler om levering af internetforbindelser grundet påstået misligholdelse 20.12.2006

SØ- og Handelsretten · SØ- og Handelsretten: Afgørelse om uberettiget ophævelse af aftale om internetlevering 20.12.2006

SØ- og Handelsretten · Sag om opsigelse af kørselskontrakt – Indtrædelse i kontrakt og passivitet 24.02.2005

§ 3 Hvornår er misligholdelsen væsentlig? Mønstre i domspraksis

Praksis viser, at væsentlighed sjældent afgøres på en enkelt parameter, men på en samlet vurdering af, om misligholdelsen berører den anden part det, aftalen reelt skulle give ham.

Kvantitativ betydning i forhold til kontraktsummen. Østre Landsret fastslog i [BS-2948/2022-OLR](#) og [BS-4949/2022-OLR](#) af 6. juni 2025, at en budgetunderskridelse på ca. 18 mio. kr. i et projekt på ca. 138 mio. kr. var væsentlig misligholdelse:

"Landsretten finder herefter og navnlig under hensyn til størrelsen af det konstaterede budgetunderskud, at der forelå en væsentlig misligholdelse af aftalen fra [Boligforeningens] side, og at Fredensborg Kommune derfor var berettiget til at ophæve aftalen."

At tilbudspriserne var angivet som *estimeret*, kunne ikke redde boligforeningen, fordi forbeholdet var begrundet i, at licitationen endnu ikke var afholdt – ikke i, at der kunne ses bort fra fundamentale kalkulationsfejl:

"Projektet var imidlertid allerede ved aftaleindgåelsen underbudgetteret i så betydeligt et omfang, at [Boligforeningen] – uanset eventuel prisudvikling og uforudsete omkostninger – ikke var i stand til at opfylde sine kontraktmæssige forpligtelser."

Krænkelser af aftalens kernevilkår. Højesteret fandt i [BS-7909/2020-HJR](#) af 28. januar 2021, at en handelsagents indgåelse af et konkurrerende agentur uden den kontraktkrævede skriftlige tilladelse var væsentlig misligholdelse efter [handelsagentloven § 27, nr. 1](#), med den følge at agenten mistede både erstatning for tabt provision og goodwill-godtgørelse efter [§ 25](#):

"Højesteret tiltræder, at Jo & Co's indgåelse af Nymph-agenturaftalen uden accept fra DK Company Vejle udgør en sådan krænkelse af Jo & Co's forpligtelser efter ICHI-agenturaftalen, at der er tale om væsentlig misligholdelse i handelsagentlovens § 27, nr. 1's forstand."

Tilsvarende fandt Sø- og Handelsretten i [BS-7082/2022-SHR](#), at en producents deltagelse i et EU-udbud, der førte til levering af 21 robotter direkte til hospitaler i eneforhandlerens område, var væsentlig misligholdelse af eksklusivitetsbestemmelsen – det afgørende var, at forhandleren blev fjernet fra salgskæden:

"der var for Nanutech ikke nogen realitetsforskel på, om UVD Robots solgte robotter til EU-Kommissionen, som herefter donerede dem til hospitaler i Italien, eller om UVD Robots havde solgt robotter direkte til italienske hospitaler. I begge tilfælde fjernes Nanutech fra salgskæden, hvilket strider imod eksklusivitetsbestemmelsen."

Gentagelse og advarsler. Hvor den enkelte misligholdelse isoleret er beskeden, kan gentagelse efter påmindelser gøre den væsentlig. Østre Landsret lagde i [BS-27845/2023-OLR](#) ved vurderingen efter [almenlejeloven § 91, stk. 1](#) vægt på både omfanget (flere værelser, flere fremlejetagere) og at lederen "trods gentagne påmindelser over en længere periode" havde tilsidesat reglerne. Modsat viser [BS-74/2003-SHR](#), at manglende forudgående advarsler efter et 23-årigt samarbejde og en betalingsmæssig konsekvens på ca. 12.000 kr. trak stærkt imod væsentlighed.

Betalingsmisligholdelse. Manglende betaling er den klassiske hævegrund, jf. [BS-6750/2021-SHR](#), hvor en eneforhandleraftale blev berettiget ophævet på grund af betalingsmisligholdelse, og [BS-8688/2022-SHR](#) om berettiget ophævelse af en samarbejdsaftale. På ansættelsesområdet – der i øvrigt behandles under [bortvisning](#) – viser [BS-28125/2022-OLR](#), at en berettiget ophævelse efter [funktionærloven § 3, stk. 3](#) ikke uden videre kan sidestilles med en uberettiget afskedigelse.

Aftalt væsentlighed. Parterne kan selv definere, hvad der udløser hæveret. [Vejledning om Statens standardkontrakt for standardiserede edb-systemer, pkt. 15.2](#) opregner således forhold, der "altid" anses for væsentlig misligholdelse: overskridelse af overtagelsesdagen med mere end 30 arbejdsdage, leverandørens konkurs eller betalingsstandsning, og leverandørens ophør med den virksomhed, kontrakten vedrører. Tilsvarende omtaler [Vejledning for bygherre, pkt. 8.11.3](#) bygherrens adgang til at fratage entreprenøren arbejdet ved væsentlig forsinkelse eller for dårlig kvalitet – entreprisforholdet behandles nærmere under [forsinkelse-dagbod-entreprise](#) og [entreprenør-mangelsansvar-forsinkelse](#).

LOV

[Almenlejeloven § 91, stk. 1](#)
[Funktionærloven § 3, stk. 3](#)
[Handelsagentloven § 25](#)
[Handelsagentloven § 27](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om berettiget ophævelse af agenturaftale og bortfald af goodwill-godtgørelse ved væsentlig misligholdelse

28.01.2021

Landsretten · Landsretten fandt kommunes ophævelse af entreprisekontrakt på grund af 18 mio. kr. budgetoverskridelse berettiget

06.06.2025

Landsretten · Ophævelse af alment lejemål på grund af ulovlig fremleje og manglende fremsendelse af lejekontrakt stadfæstet af landsretten	17.02.2025
Landsretten · Godtgørelse efter funktionærlovens § 2 b ved egen ophævelse af ansættelsesforhold	19.03.2024
Sø- og Handelsretten · Berettiget ophævelse af samarbejdsaftale grundet misligholdelse og erstatningskrav	06.02.2024
Sø- og Handelsretten · Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter producentens deltagelse i EU-udbud	29.12.2023
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsrettens dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale grundet betalingsmisligholdelse	20.01.2022
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt – Erstatning for driftstab	28.04.2006

§ 4 Hæveerklæringen – krav til klarhed, fremkomst og bevis

Ophævelse sker ved en påbudserklæring. Den skal være klar og utvetydig, og den får først virkning, når den er kommet frem til modparten. Tvistighedsnævnet har i [51.2016](#) statueret, at en arbejdsgivers mail og sms ikke udgjorde en "tilstrækkelig klar og tydelig meddelelse om ophævelse" – ophævelsen fik derfor først retsvirkning fra det tidspunkt, hvor modparten med sikkerhed blev bekendt med den, med den konsekvens at lønkravet løb videre i mellemtiden.

Bevisbyrden for, at ophævelsen er sket rettidigt og er kommet frem, påhviler den, der hæver. I [22/05487](#) løftede virksomheden ikke bevisbyrden for, at ophævelsen var afsendt inden prøvetidens udløb – bl.a. fordi e-mailen var dateret "onsdag den 12. december 2021", selv om denne dato var en søndag, og skærmprintet ikke viste modtageradressen.

Bevisspørgsmålet kan også angå selve grundlaget. I [H-88-09](#) hævdede en producent en eneforhandleraftale, fordi forhandleren ikke havde betalt et påstået aftalt beløb før levering. Sø- og Handelsretten udtalte:

"Efter bevisførelsen finder retten ikke at kunne lægge til grund, at der under telefonsamtalerne mellem Carlander og Henriette Overdahl blev indgået en aftale om betaling af ca. 242.000 kr. før levering af kedlen til Akron."

Ophævelsen var derfor uberettiget, og producenten blev frifundet for sit krav og dømt til at betale forhandlerens modkrav fuldt ud. Dommen illustrerer også en anden begrænsning: en part kan ikke uden hjemmel betinge levering af, at modparten betaler *andre* mellemværender.

Endelig kan ophævelsesretten begrænses af, om ydelserne kan tilbageleveres. I [BS-116/2011-HJR](#) af 4. marts 2013 gjorde sælgeren gældende, at køberens ophævelse af et ejerlejlighedskøb var bortfaldet, fordi lejligheden på ophævelsestidspunktet var udlejet uden tidsbegrænsning og derfor ikke kunne tilbageleveres i væsentlig samme stand. Højesteret afviste dette, fordi lejligheden på tidspunktet for sagens behandling for Højesteret kunne tilbageleveres i udlejet stand – lejerens var flyttet. Sælgerens urigtige bestridelse af ophævelsen udløste samtidig procesrente af den deponerede købesum.

PRAKSIS	Højesteret · Retten til ophævelse af ejendomskøb ved arealmangel trods udlejning af lejligheden	04.03.2013
	Sø- og Handelsretten · Uretmæssig Hævelse af Eneforhandleraftale – Krav om Betaling for Tidligere Leverancer som Betingelse for Udlevering	05.04.2011
	Tvistighedsnævnet · Godtgørelse for ophævelse af uddannelsesaftale	25.08.2022
	Tvistighedsnævnet · Godtgørelse og løn efter uberettiget ophævelse af uddannelsesaftale for tømrerlærling	03.05.2017

Fortabelse af hæveadgangen – reklamation, passivitet og forbehold § 5 under afhjælpningsdrøftelser

Hæveadgangen er ikke evig. Købeloven opstiller to lag af reaktionspligt: en pligt til at reagere *hurtigt* og en absolut *slutfrist*.

Ved forsinkelse skal køberen efter § 26 på forespørgsel uden ugrundet ophold – og ellers inden rimelig tid – meddele, at han vil fastholde købet, ellers taber han retten til at kræve levering. Er der leveret for sent, skal han efter § 27 i handelskøb straks og ellers uden ugrundet ophold meddele, at han vil påberåbe sig forsinkelsen, og – hvis han vil hæve – særskilt meddele dette "under denne rets fortabelse". Ved mangler gælder den parallelle regel i § 52 sammen med den absolutte 2-årsfrist i § 54, stk. 1. Forarbejderne til § 21 forklarer formålet: uden reklamationspligt ville en uindskrænket ret til at fastholde købet åbne for "utilstedelig Spekulation i Prissvingninger".

En reklamation, der er afgivet, afbryder til gengæld fristen endeligt for den pågældende mangel.

Forbrugerklagenævnet fastslog i 13/07074, at når en forbruger har reklameret over en mangel, afbrydes reklamationsfristen for netop den mangel "én gang for alle", hvorefter kun de almindelige forældelsesregler i forældelsesloven § 3 begrænser kravet – se nærmere [forældelse- pengekrav-afbrydelse](#).

Ud over de lovbestemte frister gælder en almindelig grundsætning om retsfortabende passivitet. Vestre Landsret afskar i BS-2250/2011-VLR et tilbagebetalingskrav efter en "samlet konkret vurdering", selv om kravet hvilede på præceptiv lovgivning, fordi opkrævningerne var betalt uden indsigelse gennem år. Procesbevillingsnævnet har med 21/26338 meddelt 3.-instansbevilling netop om retsfortabende passivitet ved ejendoms køb, hvilket understreger, at afgrænsningen fortsat er uafklaret. Omvendt kan passivitet ikke uden videre lægges til grund, hvor modparten aldrig har udtalt sig om kravet – se Tvistighedsnævnets 24/01747, hvor flertallet med henvisning til princippet i retsplejelovens regler om selvstændige krav afviste passivitetsindsigelsen. Forbrugerombudsmanden har i fom-80415 kritiseret et aftalevilkår med en absolut 30-dages reklamationsfrist som stridende mod forældelsesloven og understreget, at der ikke generelt kan opstilles en tidsgrænse for, hvornår passivitet indtræder – det kræver altid en konkret vurdering.

Det praktisk vigtigste spørgsmål er, om deltagelse i afhjælpnings- eller besparelsesdrøftelser indebærer afkald på hæveadgangen. Det gør den ikke, når der tages forbehold. I BS-2948/2022-OLR og BS-4949/2022-OLR havde kommunen gennem en måned deltaget i en proces om revideret projektforslag og besparelser, men havde gentagne gange – bl.a. på styregruppemødet den 10. januar 2017 – noteret, at den "fortsat tager forbehold for at bringe kontraktens bestemmelser om misligholdelse og ophævelse i anvendelse". Landsretten afviste derfor, at ophævelsesretten var frafaldet, og lagde tillige vægt på, at boligforeningen selv havde standset arbejdet "indtil der foreligger en beslutning fra Fredensborg Kommune" og dermed var bekendt med risikoen.

Højesteret har i BS-7909/2020-HJR tilsvarende afvist, at flere års manglende håndhævelse af et kontraktvilkår kunne binde for fremtiden:

"En pligt for DK Company Vejle til ikke fremtidigt at påberåbe sig pkt. 8 i ICHI-aftalen i andre sammenhænge kan ikke stiftes ved passivitet (stiltiende aftale)."

I forbrugerforhold er billedet spejlvendt: her kan sælgerens *afhjælpningsret* opbruges. Forbrugerklagenævnet fandt i [2003-4031/7-520](#) efter tre mislykkede reparationsforsøg, at den erhvervsdrivende havde "opbrugt sin afhjælpningsret", og i [15/05159](#) blev ophævelse tilladt, fordi afhjælpning ikke var tilbudt inden rimelig tid. Omvendt kan køberen fortabe sine beføjelser ved ikke at give sælgeren adgang til at undersøge genstanden, jf. [01-11-4691](#).

LOV

[Forældelsesloven § 3](#)[Købeloven § 26](#)[Købeloven § 27](#)[Købeloven § 52](#)[Købeloven § 54, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om berettiget ophævelse af agenturaftale og bortfald af goodwill-godtgørelse ved væsentlig misligholdelse	28.01.2021
	Landsretten · Landsretten fandt kommunes ophævelse af entreprisekontrakt på grund af 18 mio. kr. budgetoverskridelse berettiget	06.06.2025
	Landsretten · Landsretten stadfæster dom om passivitet ved krav om tilbagebetaling af for meget betalt varme	13.06.2012
	Forbrugerklagenævnet · Forbrugeren kunne hæve købet af en ladcykel over for den erhvervsdrivende, som blev anset for at være aftalepart og ikke blot formidler	07.12.2016
	Forbrugerklagenævnet · Mangler ved telefon - Ophævelse af køb	17.12.2014
	Forbrugerklagenævnet · Forbruger vinder sag om ophævelse af køb efter gentagne reparationsforsøg på computer	22.01.2004
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer absolut reklamationsfrist i aftalevilkår	16.12.2010
	Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om retsfortabende passivitet ved ejendomskøb – mundtlig reklamation og forfølgelse via ejerskifteforsikring	01.06.2022
	Tvistighedsnævnet · Godtgørelse for uberettiget ophævelse af uddannelsesaftale	15.05.2024

§ 6 Virkningen af uberettiget ophævelse – hæveerklæringen kan bortfalde, og aftalen fortsætte

En uberettiget hæveerklæring er ikke retsvirkningsløs. Den er efter fast praksis selv en væsentlig misligholdelse – en "uberettiget annulation" – der giver modparten krav på erstatning for den positive opfyldelsesinteresse. Sø- og Handelsretten formulerede det direkte i [BS-74/2003-SHR](#):

"S A/S skal herefter have medhold i, at Citroëns ophævelse af forhandlerkontrakten var en uberettiget annulation, der berettiger S A/S til erstatning af positiv opfyldelsesinteresse."

Samme resultat i [H 128/04](#), hvor en aftager ophævede en tidsbegrænset leveringskontrakt med øjeblikkelig virkning for at skifte til en ny teknologi:

"Det var Dansk Retursystems eget valg at skifte til den nye teknologi med farven fra Sicpa, og dette valg berettigede på ingen måde Dansk Retursystem til at afbryde kontraktforholdet med Ganket."

Højesteret nåede tilsvarende resultat i [BS-225/2006-HJR](#) om uberettiget ophævelse af en forhandlerkontrakt og erstatning for driftstab, og i [BS-76/2006-HJR](#) om ophævelse af en forhandleraftale om sporingsmoduler.

Men den uberettigede ophævelse kan også blot bortfalde. Det er praksis' mest oversete pointe, og den har vidtrækkende konsekvenser for forældelsen. Højesteret tog stilling hertil i [Sag 191/2017](#) af 14. august 2018 om forældelse af en fordring på tilbagebetaling af en deponeret købesum (depositum irregulare). Den ene parts ophævelse i 2012 var uberettiget og bortfaldt; aftaleforholdet fortsatte herefter stiltiende, og den forsinkelse, der

endeligt gav hæveadgang, indtrådte først senere. Dermed forskødes også begyndelsestidspunktet for forældelsen af det resterende pengekrav, jf. [forældelsesloven § 2, stk. 3](#) og [§ 3, stk. 1](#).

Den praktiske lære er dobbelt: den, der hæver for tidligt, risikerer selv at blive erstatningsansvarlig – men han er ikke nødvendigvis afskåret fra senere at hæve på et nyt og bedre grundlag, hvis aftaleforholdet reelt er fortsat. Modsat kan den, der modtager en uberettiget hæveerklæring og derefter fortsætter samarbejdet, ikke uden videre bygge sit erstatningskrav på den oprindelige erklæring.

Et beslægtet mønster ses i [H-38-05](#), hvor en ensidig vilkårsændring i en samhandelsaftale blev anset for misligholdelse med erstatningsansvar til følge, og i [H-14-06](#) om manglende levering og uberettiget opsigelse af en distributionsaftale. På uddannelsesområdet giver [erhvervsuddannelsesloven § 61](#) en tilsvarende hæveadgang ved væsentlig misligholdelse eller bristede forudsætninger; Tvistighedsnævnets praksis viser både berettiget ophævelse ([22/15266](#)) og uberettiget ophævelse med godtgørelse til følge ([08.2019](#), [23/04897](#), [22/15296](#)). Også en sælgers ensidige ophævelse over for en forbruger kan være ansvarspådragende, jf. [2003-4012/7-300](#), hvor den erhvervsdrivende "ikke [var] berettiget til ensidigt at hæve handlen og bortskaffe tv-apparatet".

LOV	Erhvervsuddannelsesloven § 61	Forældelsesloven § 2, stk. 3	Forældelsesloven § 3, stk. 1
PRAKSIS			
	Højesteret · Højesterets dom om forældelse af fordring på tilbagebetaling af deponeret købesum ved depositum irregulare		14.08.2018
	Højesteret · Højesteretsdom i sag om ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler		17.02.2009
	Højesteret · Højesterets dom om uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt og erstatning for driftstab		24.10.2008
	Sø- og Handelsretten · Sag om erstatning for manglende levering og uberettiget opsigelse af distributionsaftale		12.10.2009
	Sø- og Handelsretten · Misligholdelse af samhandelsaftale ved ensidig vilkårsændring – Erstatningsansvar		03.10.2006
	Sø- og Handelsretten · Uberettiget ophævelse af kontrakt om levering af pantetiketter - Erstatning for positiv opfyldelsesinteresse		28.06.2006
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt – Erstatning for driftstab		28.04.2006
	Tvistighedsnævnet · Godtgørelse for ophævelse af uddannelsesaftale efter dom for vold		16.12.2022
	Tvistighedsnævnet · Ophævelse af uddannelsesaftale på grund af væsentlig misligholdelse fra virksomhedens side		18.07.2019
	Forbrugerklagenævnet · Erstatning for kasseret fjernsyn		08.06.2004

§ 7 Positiv opfyldelsesinteresse over for negativ kontraktsinteresse

Erstatningens hovedregel ved kontraktbrud er den **positive opfyldelsesinteresse**: den krænkede part skal stilles økonomisk, som om aftalen var blevet opfyldt. Højesteret formulerede standarden præcist i [BS-13497/2018-HJR](#):

"Et eventuelt tab må opgøres således, at BC Ejendomme økonomisk bliver stillet, som om Nordea havde opfyldt sin istandsættelsesforpligtelse (positiv opfyldelsesinteresse)."

Dommen er samtidig den skarpeste illustration af, at princippet er *økonomisk*, ikke formelt: fordi ejendommen allerede var videresolgt til en fast pris uden krav om istandsættelse, ville en opfyldelse ikke have haft nogen værdi for udlejeren, og kravet blev afvist.

I løbende kontraktforhold opgøres den positive opfyldelsesinteresse typisk som **tabt dækningsbidrag eller driftstab i den periode, aftalen ellers ville have løbet**. Sø- og Handelsretten tilkendte i [BS-7082/2022-SHR](#) 458.500 EUR, opgjort som dækningsbidrag pr. robot og serviceaftale – men afviste forhandlerens egen beregning på 47.000 EUR pr. enhed, fordi den kun hvilede på to fakturaer til en underleverandør uden dokumenterede salgsvilkår; i stedet blev **forhandleraftalens egen prisliste** (18.000 EUR pr. robot) lagt til grund, og dækningsbidraget på serviceaftaler blev skønnet til 1/3 af salgsprisen.

Varslet sætter loftet. I [BS-74/2003-SHR](#) blev driftstabets skønsmæssigt fastsat til 7,8 mio. kr. med udgangspunkt i gennemsnitsindtjeningen de tre foregående år og en periode svarende til det almindelige opsigelsesvarsel på to år – mens goodwill-kravet på 5,3 mio. kr. blev afvist:

"Retten finder ikke, at S A/S har krav på erstatning for goodwill, da S A/S efter kontrakten kunne opsiges med to års varsel og med ét års varsel ved reorganisering af Citroëns forhandlernet."

Samme logik i [H 128/04](#), hvor tabet blev opgjort som mistet dækningsbidrag frem til kontraktens udløb – dog uden moms og uden særskilt godtgørelse for et sikringsrum, som retten fandt allerede indeholdt i dækningsbidraget. I [BS-1731/2007-VLR](#) blev interessenterne solidarisk dømt til erstatning for misligholdelse af en uopsigelig administrationsaftale.

Den **negative kontraktsinteresse** – at blive stillet, som om aftalen aldrig var indgået – er undtagelsen. Boligstyrelsen beskriver figuren præcist i [Vejlledning om prisfastsættelse af andelsboliger, pkt. 14.1](#): ved ophævelse skal ydelserne tilbageleveres, og køberen kan ud over købesummen kræve sine handelsomkostninger erstattet, "så han bliver stillet som om, at handlen aldrig har fundet sted (kaldet 'negativ kontraktsinteresse')". Sø- og Handelsretten anvendte den samme figur i [H-28-01](#) om uretmæssig ophævelse af en samarbejdsaftale om tøjkollektioner. I [BS-7082/2022-SHR](#) blev den negative kontraktsinteresse nedlagt som subsidier påstand, men blev overflødig, da retten tilkendte den positive.

Selv om erstatningsopgørelsen på udbudsområdet hviler på et selvstændigt hjemmelsgrundlag, er tankegangen den samme; Klagenævnet for Udbud tilkender således positiv opfyldelsesinteresse, når klageren godtgør at ville have fået kontrakten, jf. [23/10641](#). Skatteretligt behandles en erstatning for misligholdt aftale efter det underliggende aktivs regler, jf. Skatterådets bindende svar [SKM2009.64.SR](#), hvor erstatning for en misligholdt aktiekøbsaftale blev sidestillet med aktieavance.

PRAKSIS	Højesteret · Udlejers erstatningskrav for manglende istandsættelse af erhvervslejemål afvist pga. forudgående salg til fast pris	16.11.2018
	Landsretten · Solidarisk hæftelse for erstatning ved misligholdelse af uopsigelig administrationsaftale i et ejendomsinteressentskab	30.09.2008
	Sø- og Handelsretten · Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter producentens deltagelse i EU-udbud	29.12.2023
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Uretmæssig Ophævelse af Samarbejdsaftale om Tøjkollektioner – Negativ Kontraktsinteresse og Debtorskifte	15.11.2023
	Sø- og Handelsretten · Ubertrettiget ophævelse af kontrakt om levering af pantetiketter - Erstatning for positiv opfyldelsesinteresse	28.06.2006
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Ubertrettiget ophævelse af forhandlerkontrakt – Erstatning for driftstab	28.04.2006
	Skatterådet · Erstatning for misligholdt aktiekøbsaftale sidestilles med aktieavance	03.02.2009
	Klagenævnet for Udbud · Erstatning for positiv opfyldelsesinteresse efter ulovlig tildeling af kontrakt om renovationsbiler	14.02.2024

Abstrakt prisdifference over for konkret dækningskøb og dækningssalg

§ 8

Købeloven opstiller for begge parter et todelt opgørelsessystem. Køberens erstatning fastsættes efter § 25:

"Hæves et køb, og skal erstatning svares i henhold til § 23 eller § 24, bliver denne i mangel af bevis for, at anden skade er lidt, at fastsætte til det beløb, hvormed prisen for genstande af samme art og godhed som de solgte på leveringstiden overstiger købesummen. Foretager køberen dækningskøb på forsvarlig måde og inden for rimelig tid efter ophævelsen, lægges den ved købet opnåede pris til grund ved beregning af prisforskellen."

Sælgerens erstatning følger den spejlvendte regel i § 30, hvor prisdifference måles på det tidspunkt, "da forsinkelsen indtrådte", og hvor et forsvarligt dækningssalg inden rimelig tid efter ophævelsen lægges til grund, jf. § 30, stk. 2. Ansvarsgrundlaget er efter § 24 ved genuskøb objektivt med en snæver undtagelse.

Systematikken er vigtig: **den abstrakte prisdifference er hovedreglen, og dækningskøbet/dækningssalget er et bevismiddel, ikke en betingelse.** Ordlyden "i mangel af bevis for, at anden skade er lidt" viser, at den abstrakte beregning er en normalisering, der træder til, når intet andet er bevist – mens et gennemført dækningsforretning fikserer prisen. Sø- og Handelsretten har prøvet forsvarlighedskravet i H-69-12 om dækningssalg af kvier, hvor netop **uafhængighed og markedsvilkår** var det centrale vurderingstema – et dækningssalg til en nærtstående eller på ikke-markedsmæssige vilkår kan altså ikke uden videre lægges til grund.

Uden for løsørekøb har spørgsmålet været omtvistet, og en sagskæde om en misligholdt ejendomshandel har afklaret det trin for trin:

Trin	Afgørelse	Indhold
1	BS-48656/2023-HJR (8. februar 2024)	Højesteret ophævede landsrettens afvisning efter retsplejeloven § 368 a af ankesagen om abstrakt prisdifference
2	BS-53946/2022-VLR (20. februar 2025)	Vestre Landsret frifandt køberen, fordi sælgeren ikke havde dokumenteret et tab, når der ikke var foretaget dækningssalg
3	BS-36449/2025-HJR (9. februar 2026)	Højesteret tog stilling til opgørelsen af den abstrakte prisdifference ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg

At Højesteret i første led fandt anledning til at ophæve landsrettens ankeafvisning, siger i sig selv noget: spørgsmålet om, hvorvidt en sælger uden dækningssalg kan kræve den abstrakte prisdifference som positiv opfyldelsesinteresse, var ikke afklaret i retspraksis. Vestre Landsrets efterfølgende frifindelse i [BS-53946/2022-VLR](#) hviler på den strengere linje – at et tab skal dokumenteres konkret – mens Højesterets dom af 9. februar 2026 udgør områdets seneste og øverste afklaring. Den, der rådgiver om ophævelse af en ejendomshandel, bør derfor læse alle tre afgørelser i sammenhæng og bemærke, at et gennemført videresalg fortsat er det stærkeste bevismiddel for tabet.

LOV

[Købeloven § 24](#)[Købeloven § 25](#)[Købeloven § 30, stk. 1, 2](#)[Retsplejeloven § 368a](#)

PRAKSIS

Højesteret · Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference

09.02.2026

Højesteret · Højesterets ophævelse af landsrettens afvisning af ankesag om abstrakt prisdifference ved ejendomshandel

08.02.2024

Landsretten · Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab	20.02.2025
Sø- og Handelsretten · Sag om dækningssalg af kvier: Vurdering af uafhængighed og markedsvilkår	18.02.2014

§ 9 Tabsbegrænsningspligten og bevisbyrden for tabet

Erstatningskravet møder to filtre, der i praksis afgør flere sager end selve væsentlighedsvurderingen.

Tabsbegrænsningspligten. Den krænkede part skal træffe de foranstaltninger, der efter omstændighederne er rimelige, for at begrænse tabet. Reglen er lovfæstet for internationale køb i [CISG artikel 77](#), hvorefter en tilsidesættelse fører til nedsættelse "med det beløb, som tabet burde have været formindsket med", og den gælder i dansk ret som en almindelig grundsætning. I [BS-74/2003-SHR](#) tog retten udtrykkeligt hensyn til forhandlerens tabsbegrænsningspligt – herunder nødvendigheden af at tilpasse virksomheden og afskedige personale – ved den skønsmæssige fastsættelse af driftstab.

Pligten strækker sig dog ikke til at acceptere tabsgivende arrangementer, som misligholderen selv fremkalder. I [BS-7082/2022-SHR](#) havde producenten tilbudt forhandleren at installere de omtvistede robotter til en fast, lav pris; Sø- og Handelsretten afviste indsigelsen:

"Set i lyset af UVD Robots misligholdelse var Nanutech ikke forpligtet til at installere robotterne for [beløb] pr. installation, og Nanutech har ikke herved tilsidesat sin tabsbegrænsningspligt."

Omvendt kan pligten være helt afgørende. I byretsdommen [BS-485/2007-ALB](#) blev en administrator, hvis uopsigelige aftale ubestridt var misligholdt, alligevel **frifundet fra sit erstatningskrav**, fordi han i samme periode havde overdraget 4-5 administrationsaftaler til tredjemand på grund af arbejdspress – retten antog derfor, at han uden videre kunne have dækket indtægtstab ind, og fandt det ikke godtgjort, at et tab var lidt. Dommen viser, at tabsbegrænsningspligten i realiteten kan omdanne et ubestridt kontraktbrud til et nul-krav.

Bevisbyrden. Den påhviler den, der kræver erstatning, og den er reel. Ud over [BS-13497/2018-HJR](#) og [BS-53946/2022-VLR](#) illustreres dette af [BS-13772/2022-KOL](#) om misligholdelse af en samarbejdsaftale om ejendomsudvikling. Mønsteret er tydeligt: **den, der hæver, vinder oftest på ansvarsgrundlaget og taber på tabsopgørelsen**. Konsekvensen for praktikerer er, at dokumentation af markedsprisen på ophævelsestidspunktet, af et forsvarligt dækningsforretning eller af et konkret dækningsbidrag bør sikres *samtidig med hæveerklæringen* – ikke først under retssagen.

En tredje begrænsning er adækvansen. [CISG artikel 74](#) formulerer den som et forudsigelighedskrav: erstatningen "må ikke overstige det tab, som den misligholdende part forudså eller burde have forudset, da aftalen blev indgået". I [BS-7082/2022-SHR](#) blev det kontrafaktiske forløb prøvet indgående – producenten gjorde gældende, at hospitalerne under alle omstændigheder ville have modtaget en konkurrents robot – men indsigelsen faldt, fordi konkurrentens produkt kun var på prototypestadiet og ikke opfyldte udbudskravene.

PRAKSIS	Højesteret · Udlejers erstatningskrav for manglende istandsættelse af erhvervslejemål afvist pga. forudgående salg til fast pris	16.11.2018
	Landsretten · Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab	20.02.2025
	Sø- og Handelsretten · Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter producentens deltagelse i EU-udbud	29.12.2023

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt – Erstatning for driftstab	28.04.2006
Byretten · Sag om misligholdelse af samarbejdsaftale vedrørende ejendomsudvikling	26.04.2024
Byretten · Sag om gyldigheden af en uopsigeligheidsklausul i en administrationsaftale	05.11.2007

§ 10 Anticiperet misligholdelse, standsningsret og sikkerhedsstillelse

Ophævelse forudsætter ikke altid, at misligholdelsen er indtrådt. Allerede forarbejderne til [købeloven § 21](#) forudsatte analogisk anvendelse på "Forhold, der paa Forhaand viser, at en Forsinkelse med Leveringen vil finde Sted", og forarbejderne til [§ 28](#) er endnu tydeligere om købers side:

"Men ogsaa ethvert andet Forhold fra Køberens Side, som paa Forhaand viser hans Mangel af Evne eller Villie til at betale i rette Tid, vil, i hvert Fald efter Bestemmelsens Analogi, berettigede Sælgeren til at hæve Købet."

Som eksempler nævnes bl.a. manglende åbning af remburs, manglende sikkerhedsstillelse, uberettiget afvisning af leveringen og manglende specifikation ved specifikationskøb.

Den positivretlige udmøntning findes i [købeloven § 39](#), hvorefter sælgeren ved købers konkurs eller rekonstruktion – og efter stk. 2 ved eksekution, betalingsstandsning eller formueforhold, der i øvrigt viser manglende betalingsevne – kan holde salgsgenstanden tilbage eller hindre dens overgivelse, "indtil betryggende sikkerhed stilles for købesummens betaling til forfaldstid", og hæve købet, hvis sikkerheden ikke stilles på opfordring. Strukturen er altså: **standsning først, sikkerhedsstillelse som afværgemulighed, ophævelse sidst.**

Den internationale købelov følger samme trappe. [CISG artikel 71](#) giver adgang til at indstille opfyldelsen, når det efter aftalens indgåelse viser sig, at modparten ikke vil opfylde en væsentlig del af sine forpligtelser som følge af "en alvorlig mangel på evne til at opfylde eller manglende kreditværdighed" eller "hans adfærd under forberedelserne til aftalens opfyldelse". Standsningen skal meddeles omgående, og opfyldelsen skal genoptages, hvis der stilles betryggende sikkerhed. Først når det er *åbenbart*, at der vil ske væsentlig misligholdelse, opstår hæveadgangen efter [artikel 72](#) – også her med pligt til forudgående meddelelse, medmindre modparten har erklæret ikke at ville opfylde.

Praksis viser, at grænsen for standsningsretten er skarp. I [H-88-09](#) standsede en producent udleveringen af en specialfremstillet kedel og krævede betaling af ældre mellemværender som betingelse. Da den påståede betalingsaftale ikke kunne bevises, og da et anbringende om aftalt sikkerhedsstillelse først blev fremført under hovedforhandlingen og derfor ikke kunne tages under påkendelse, blev ophævelsen kendt uberettiget, og producenten dømtes til at erstatte forhandlerens mistede fortjeneste, forgæves afholdte omkostninger og en bod betalt til slutkunden. **Standsningsretten kan altså ikke bruges som pressionsmiddel for krav uden for den aktuelle leverance.**

Omvendt kan en part, der selv står over for en usikker medkontrahent, lovligt afvente afklaring. I [BS-2948/2022-OLR](#) og [BS-4949/2022-OLR](#) indstillede rådgiverne arbejdet "i afventning af kommunens beslutning", hvilket landsretten netop anvendte som argument for, at boligforeningen var bekendt med risikoen for ophævelse.

LOV

[International købelov § bilag-1-article-71](#)[International købelov § bilag-1-article-72](#)[Købeloven § 39, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

Landsretten · Landsretten fandt kommunes ophævelse af entreprisekontrakt på grund af 18 mio. kr. budgetoverskridelse berettiget 06.06.2025

Sø- og Handelsretten · Uretmæssig Hævelse af Eneforhandleraftale – Krav om Betaling for Tidligere Leverancer som Betingelse for Udlevering 05.04.2011

Den internationale ramme – CISG's væsentlighedsdefinition og erstatningsregler

§ 11

Ved internationale løsøre-køb mellem parter i forskellige kontraherende stater gælder den internationale købelov (CISG), og dens regler er i praksis den bedste positivretlige formulering af de principper, dansk ret ellers hviler på ulovbestemt grundlag.

Væsentlighedskravet er defineret i [artikel 25](#):

"En parts misligholdelse er væsentlig, hvis den medfører en sådan ulempe for den anden part, at den i betydelig grad berøver ham for, hvad han i henhold til aftalen er berettiget til at forvente, medmindre den misligholdende part ikke forudså og en fornuftig person i samme situation og under tilsvarende omstændigheder ikke ville have forudset et sådant resultat."

Definitionen rummer to elementer, der genfindes i dansk praksis: en **substantiel** test (berøves parten det, aftalen skulle give ham?) og en **forudsigelighedstest** målt på en fornuftig person i samme situation – nøjagtig den objektivering, som forarbejderne til [købeloven § 21, stk. 2](#) indførte med formuleringen "eller af sælgeren måtte forudsættes at være".

Hæveadgangen er symmetrisk: køberen kan hæve efter [artikel 49](#), sælgeren efter [artikel 64](#) – begge enten ved væsentlig misligholdelse eller ved overskridelse af en fastsat yderligere frist (*Nachfrist*), jf. [artikel 63](#). Begge bestemmelser indeholder desuden en reklamationsbegrænsning: er varen leveret henholdsvis købesummen betalt, mistes hæveretten, medmindre der hæves "inden rimelig tid".

Erstatningsopgørelsen følger den samme todeling som købeloven, blot udtrykt klarere:

- [Artikel 74](#) – det fulde tab, herunder tabt fortjeneste, begrænset af forudsigelighed ved aftaleindgåelsen.
- [Artikel 75](#) – **konkret** dækningskøb eller dækningssalg foretaget "på forsvarlig måde og inden rimelig tid efter ophævelsen af købet": forskellen mellem den aftalte pris og den opnåede pris.
- [Artikel 76](#) – **abstrakt** prisdifference for den part, der *ikke* har foretaget dækningsforretning: forskellen mellem den aftalte pris og "den gængse pris på tidspunktet for ophævelsen", målt på leveringsstedet eller et sammenligneligt sted med hensyn til transportomkostningsforskelle.
- [Artikel 77](#) – tabsbegrænsningspligten.

Artikel 76's udtrykkelige formulering ("og som ikke har foretaget dækningskøb eller -salg efter artikel 75") viser klart, at dækningsforretningen ikke er en betingelse for erstatning, men en alternativ opgørelsesmetode – et fortolkningsbidrag, der har direkte betydning for den nationale diskussion i sagskæden om abstrakt prisdifference ved ejendomshandel. Endelig indeholder [artikel 79](#) den snævre ansvarsfritagelse ved hindringer uden for partens kontrol, der modsvarer force majeure-undtagelsen i [købeloven § 24](#).

LOV

[International købelov § bilag-1-article-25](#)[International købelov § bilag-1-article-49](#)[International købelov § bilag-1-article-64](#)[International købelov § bilag-1-article-74](#)☐ ☐

[International købelov § bilag-1-article-75](#)[International købelov § bilag-1-article-76](#)[International købelov § bilag-1-article-77](#)[Købeloven § 24](#)

§ 12 Forbruger købets omvendte systematik – afhjælpning før ophævelse og bevisbyrden for uvæsentlighed

Forbruger købet fortjener særlig omtale, fordi dets systematik er den modsatte af den almindelige obligationsrets: her er ophævelse en *sekundær* beføjelse, som først aktualiseres, når afhjælpning eller omlevering har svigtet.

Efter [købeloven § 78 a, stk. 1](#) vælger køberen mellem afhjælpning og omlevering, og sælgeren kan efter stk. 2 kun afvise, hvis den valgte beføjelse er umulig eller uforholdsmæssigt bekostelig. Afhjælpning eller omlevering skal efter [stk. 4](#) foretages gratis, inden rimelig tid og uden væsentlig ulempe for køberen.

Først når disse betingelser svigter, opstår retten til afslag eller ophævelse efter [§ 78 b, stk. 1](#) – enten fordi afhjælpning/omlevering ikke er foretaget korrekt, fordi genstanden forbliver mangelfuld, fordi manglen er så alvorlig, at et omgående afslag eller en omgående ophævelse er berettiget, eller fordi sælgeren har tilkendegivet ikke at ville afhjælpe inden rimelig tid.

Væsentlighedskravet optræder her som en **negativ** betingelse med omvendt bevisbyrde, jf. [§ 78 b, stk. 2](#):

"Køberen er ikke berettiget til at ophæve købet, hvis manglen er uvæsentlig. Sælgeren har bevisbyrden for, at manglen er uvæsentlig."

Forbrugerklagenævnets praksis viser skæringen konkret. Ophævelse blev tilladt, hvor manglen ikke var uvæsentlig – fx manglende oplysning om et urs opladningsbehov i [01-10-9927](#) – og hvor afhjælpningsretten var opbrugt efter gentagne mislykkede reparationer, jf. [2003-4031/7-520](#) og [13/07074](#). I [15/05159](#) kunne en ladcykel, der aldrig kunne samles, hæves, fordi afhjælpning ikke var tilbudt inden rimelig tid. Omvendt blev ophævelse nægtet i [14/02191](#), hvor en rævepelsvest fældede mere end forventeligt – manglen var reel, men uvæsentlig, og forbrugeren fik i stedet et skønsmæssigt afslag på 200 kr.

At ophævelse også uden for mangelstilfældene kan begrundes i, at en part simpelthen nægter at præstere, viser [01-08-7151](#): den erhvervsdrivende henviste ikke til omstændigheder, der gjorde ydelsen mere byrdefuld, men nægtede blot at levere – hvilket nævnet kvalificerede som væsentlig misligholdelse med hæveret og tilbagebetaling til følge.

De substantielle mangelsvurderinger i konkrete kontraktstyper falder uden for denne oversigt og behandles under [mangelsbeskyttelse](#), [brugt-bil-privatkoeb-mangler](#) og [koebsalgsfast- ejendom-mangler](#).

LOV

[Købeloven § 78a, stk. 1, 2, 4](#)[Købeloven § 78b, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Forbrugeren kunne hæve købet af en ladcykel over for den erhvervsdrivende, som blev anset for at være aftalepart og ikke blot formidler 07.12.2016

Forbrugerklagenævnet · Rævepelsvests fældning – mangel og ophævelse af køb 20.02.2015

Forbrugerklagenævnet · Mangler ved telefon - Ophævelse af køb 17.12.2014

Forbrugerklagenævnet · Manglende oplysning om opladning af ur berettigede til ophævelse af køb 25.10.2011

Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om forældede fægebilletter og fordringshaveremora 15.07.2009

Forbrugerklagenævnet · Forbruger vinder sag om ophævelse af køb efter gentagne reparationsforsøg på computer 22.01.2004

§ 13 Sammenfatning – den praktiske checkliste ved ophævelse

Praksis lader sig sammenfatte i en rækkefølge af spørgsmål, som enhver hæveerklæring bør kunne bestå.

1. Er misligholdelsen væsentlig? Målestokken er, om misligholdelsen i betydelig grad berører modparten det, aftalen skulle give ham, jf. [CISG artikel 25](#) og forarbejderne til [købeloven §§ 21 og 28](#). Kvantitativ betydning i forhold til kontraktsummen ([BS-2948/2022-OLR](#) og [BS-4949/2022-OLR](#)), krænkelse af aftalens kernevilkår ([BS-7909/2020-HJR](#)) og gentagelse trods påmindelser ([BS-27845/2023-OLR](#)) er de tungeste momenter. I handelskøb er formodningen omvendt.

2. Er der reklameret i tide, og er hæveadgangen i behold? [Købeloven §§ 26-27](#) og [§ 52](#) opstiller korte frister, og retsfortabende passivitet kan afskære kravet ([BS-2250/2011-VLR](#)). Deltagelse i afhjælpningsdrøftelser er ikke afkald – **hvis** der tages udtrykkeligt og gentaget forbehold.

3. Er hæveerklæringen klar og kommet frem? En uklar meddelelse udskyder virkningstidspunktet og dermed også de økonomiske mellemregninger ([51.2016](#)), og bevisbyrden for rettidigheden ligger hos den, der hæver ([22/05487](#)).

4. Kan ydelserne tilbageleveres? Manglende tilbagelevering i væsentlig samme stand kan afskære ophævelsen – men Højesteret vurderer forholdene, som de foreligger under sagen, ikke kun på ophævelsestidspunktet ([BS-116/2011-HJR](#)).

5. Hvad er tabet, og hvordan dokumenteres det? Positiv opfyldelsesinteresse er hovedreglen ([BS-13497/2018-HJR](#)), men skal opgøres økonomisk og dokumenteres. Vælg mellem konkret dækningsforretning og abstrakt prisdifference efter [købeloven §§ 25 og 30](#) – og husk, at dækningsforretningen skal være forsvarlig og indgået på markedsvilkår ([H-69-12](#)). Aftalens eget prisgrundlag er et stærkt bevismiddel ([BS-7082/2022-SHR](#)), og opsigelsesvarslet sætter loftet for tabsperioden ([BS-74/2003-SHR](#)).

6. Er tabet begrænset? Tabsbegrænsningspligten kan reducere kravet til nul, hvis parten uden videre kunne have dækket indtægtstab ind ([BS-485/2007-ALB](#)) – men den forpligter ikke til at acceptere tabsgivende tilbud fra misligholderen selv.

7. Hvad hvis ophævelsen var uberettiget? Så er den selv væsentlig misligholdelse med erstatningsansvar til følge ([BS-74/2003-SHR](#), [H 128/04](#)) – men den kan også blot bortfalde, så aftaleforholdet fortsætter stiltiende, og den væsentlige misligholdelse først indtræder senere, med afsmittende virkning på forældelsens begyndelsestidspunkt ([Sag 191/2017](#)).

Købeloven er senest bekendtgjort ved lovbekendtgørelsen af 28. september 2021, og der er ikke vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer til loven – de her citerede bestemmelser gengiver således gældende ret.

LOV	International købelov § bilag-1-article-25	Købeloven § 21	Købeloven § 25
	Købeloven § 26	Købeloven § 28	Købeloven § 30
		Købeloven § 30	Købeloven § 52
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om berettiget ophævelse af agenturaftale og bortfald af goodwill-godtgørelse ved væsentlig misligholdelse		
	Højesteret · Udlejers erstatningskrav for manglende istandsættelse af erhvervslejemål afvist pga. forudgående salg til fast pris		

28.01.2021

16.11.2018

Højesteret · Højesterets dom om forældelse af fordring på tilbagebetaling af deponeret købesum ved depositum irregulare	14.08.2018
Højesteret · Retten til ophævelse af ejendomskøb ved arealmangel trods udlejning af lejligheden	04.03.2013
Landsretten · Landsretten fandt kommunes ophævelse af entreprisekontrakt på grund af 18 mio. kr. budgetoverskridelse berettiget	06.06.2025
Landsretten · Ophævelse af alment lejemål på grund af ulovlig fremleje og manglende fremsendelse af lejekontrakt stadfæstet af landsretten	17.02.2025
Landsretten · Landsretten stadfæster dom om passivitet ved krav om tilbagebetaling af for meget betalt varme	13.06.2012
Sø- og Handelsretten · Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter producentens deltagelse i EU-udbud	29.12.2023
Sø- og Handelsretten · Sag om dækningssalg af kvier: Vurdering af uafhængighed og markedsvilkår	18.02.2014
Sø- og Handelsretten · Uberettiget ophævelse af kontrakt om levering af pantetiketter - Erstatning for positiv opfyldelsesinteresse	28.06.2006
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt – Erstatning for driftstab	28.04.2006
Byretten · Sag om gyldigheden af en uopsigeligheidsklausul i en administrationsaftale	05.11.2007
Twistighedsnævnet · Godtgørelse for ophævelse af uddannelsesaftale	25.08.2022
Twistighedsnævnet · Godtgørelse og løn efter uberettiget ophævelse af uddannelsesaftale for tømrerlærling	03.05.2017

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

International købelov § bilag-1-article-25	Købeloven § 21	stk. 2
Købeloven § 25	Købeloven § 28	stk. 1
Købeloven § 30	Købeloven § 42	stk. 1
Købeloven § 78b		stk. 2

MATERIALE Citerede afgørelser

50 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			8
09.02.2026	Erstatning ved misligholdt ejendomshandel uden dækningssalg: Opgørelse af abstrakt prisdifference		36449-2025
08.02.2024	Højesterets ophævelse af landsrettens afvisning af ankesag om abstrakt prisdifference ved ejendomshandel	bs-48656-2023-hjr	
28.01.2021	Højesterets dom om berettiget ophævelse af agenturaftale og bortfald af goodwill-godtgørelse ved væsentlig misligholdelse	bs-7909-2020-hjr	
16.11.2018	Udlejers erstatningskrav for manglende istandsættelse af erhvervslejemål afvist pga. forudgående salg til fast pris	bs-13497-2018-hjr	
14.08.2018	Højesterets dom om forældelse af fordring på tilbagebetaling af deponeret købesum ved depositum irregulare		191-2017

04.03.2013	Retten til ophævelse af ejendomskøb ved arealmangel trods udlejning af lejligheden	116-2011
17.02.2009	Højesteretsdom i sag om ophævelse af forhandleraftale om sporingsmoduler	4530-5432
24.10.2008	Højesterets dom om uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt og erstatning for driftstab	4845-5840

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

7

06.06.2025	Landsretten fandt kommunes ophævelse af entreprisekontrakt på grund af 18 mio. kr. budgetoverskridelse berettiget	10009-11713
09.04.2025	Ophævelse af lejemål var berettiget efter lejers nægtelse af adgang til fremvisning	9943-11634
20.02.2025	Vestre Landsret afviser erstatningskrav ved misligholdt ejendomshandel grundet manglende dokumentation for tab	4679-8757
17.02.2025	Ophævelse af alment lejemål på grund af ulovlig fremleje og manglende fremsendelse af lejekontrakt stadfæstet af landsretten	9889-11571
19.03.2024	Godtgørelse efter funktionærlovens § 2 b ved egen ophævelse af ansættelsesforhold	4852-5851
13.06.2012	Landsretten stadfæster dom om passivitet ved krav om tilbagebetaling af for meget betalt varme	2375-2836
30.09.2008	Solidarisk hæftelse for erstatning ved misligholdelse af uopsigelig administrationsaftale i et ejendomsinteressentskab	5578-6675

SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET

14

06.02.2024	Berettiget ophævelse af samarbejdsaftale grundet misligholdelse og erstatningskrav	4878-5885
29.12.2023	Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter producentens deltagelse i EU-udbud	7039-8461
30.11.2023	Misligholdelse af samhandelsaftale om produktion af maling - krav om betaling for færdigvarer og råvarer	BS-22674/2022-SHR
15.11.2023	Sø- og Handelsretten: Uretmæssig Ophævelse af Samarbejdsaftale om Tøjkollektioner – Negativ Kontraktsinteresse og Debtorskifte	H-28-01
20.01.2022	Sø- og Handelsrettens dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale grundet betalingsmisligholdelse	179-211
18.02.2014	Sag om dækningssalg af kvier: Vurdering af uafhængighed og markedsvilkår	H-69-12
05.04.2011	Uretmæssig Hævelse af Eneforhandleraftale – Krav om Betaling for Tidligere Leverancer som Betingelse for Udlevering	H-88-09
12.10.2009	Sag om erstatning for manglende levering og uberettiget opsigelse af distributionsaftale	H-14-06
20.12.2006	Sag om berettigelsen af ophævelse af aftaler om levering af internetforbindelser grundet påstået misligholdelse	H-34-04
20.12.2006	Sø- og Handelsretten: Afgørelse om uberettiget ophævelse af aftale om internetlevering	H-35-04

03.10.2006	Misligholdelse af samhandelsaftale ved ensidig vilkårsændring – Erstatningsansvar	H-38-05
28.06.2006	Uberettiget ophævelse af kontrakt om levering af pantetiketter - Erstatning for positiv opfyldelsesinteresse	H 128/04
28.04.2006	Sø- og Handelsretten: Uberettiget ophævelse af forhandlerkontrakt – Erstatning for driftstab	4835-5828
24.02.2005	Sag om opsigelse af kørselskontrakt – Indtrædelse i kontrakt og passivitet	H-48-02
BYRET TEN · FØRSTE INSTANS		2
26.04.2024	Sag om misligholdelse af samarbejdsaftale vedrørende ejendomsudvikling	5513-6601
05.11.2007	Sag om gyldigheden af en uopsigeligheidsklausul i en administrationsaftale	5577-6674
SKATTERÅDET · ADMINISTRATIV MYNDIGHED		1
03.02.2009	Erstatning for misligholdt aktiekøbsaftale sidestilles med aktieavance	08-069819
FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		7
07.12.2016	Forbrugeren kunne hæve købet af en ladcykel over for den erhvervsdrivende, som blev anset for at være aftalepart og ikke blot formidler	15/05159
20.02.2015	Rævepelsvests fældning – mangel og ophævelse af køb	14/02191
17.12.2014	Mangler ved telefon - Ophævelse af køb	13/07074
25.10.2011	Manglende oplysning om opladning af ur berettigede til ophævelse af køb	01-10-9927
15.07.2009	Afgørelse om forældede færgebilletter og fordringshavermora	01-08-7151
08.06.2004	Erstatning for kasseret fjernsyn	2003-4012/7-300
22.01.2004	Forbruger vinder sag om ophævelse af køb efter gentagne reparationsforsøg på computer	2003-4031/7-520
TVISTIGHEDSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		5
15.05.2024	Godtgørelse for uberettiget ophævelse af uddannelsesaftale	24/01747
16.12.2022	Godtgørelse for ophævelse af uddannelsesaftale efter dom for vold	22/15266
25.08.2022	Godtgørelse for ophævelse af uddannelsesaftale	22/05487
18.07.2019	Ophævelse af uddannelsesaftale på grund af væsentlig misligholdelse fra virksomhedens side	08.2019
03.05.2017	Godtgørelse og løn efter uberettiget ophævelse af uddannelsesaftale for tømrerlærling	51.2016
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		2
16.06.2025	Kontrolafgift for parkering med rettet gæstekort på privat parkeringsområde	park-6675
11.05.2023	Ugyldig betaling via ParkMan-app på privat område med krav om specifik tilladelse	park-2836
FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS		1

16.12.2010 Forbrugerombudsmanden kritiserer absolut reklamationsfrist i aftalevilkår

KLAGENÆVNET FOR UDBUD · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

14.02.2024 Erstatning for positiv opfyldelsesinteresse efter ulovlig tildeling af kontrakt om renovationsbiler 23/10641

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

01.06.2022 Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling om retsfortabende passivitet ved ejendoms køb – mundtlig reklamation og forfølgelse via ejerskifteforsikring 21/26338

VEJDIREKTORATET · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

29.03.2022 Lovliggørelse af Vejadgang fra Gadejord med Uklart Ejerskab 22_05487
